

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

***YEDİGÜN* MECMUASINDAKİ RÖPORTAJ VE ANILAR ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

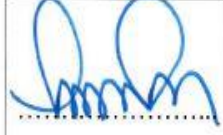

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
Mehmet Akif ERGİN**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Alaattin KARACA**

VAN, 2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

Mehmet Akif ERGİN tarafından hazırlanan “ <i>Yedigün Mecmuasındaki Röportaj ve Anılar Üzerine Bir Araştırma</i> ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: Prof. Dr. Alaattin KARACA Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan : Prof. Dr. Alaattin KARACA Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye : Prof. Dr. Zeki TAŞTAN Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye : Doç. Dr. Abdulmecit CANATAK Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Yedek Üye : Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum
Yedek Üye : Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum
Tez Savunma Tarihi:	17/05/2019
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Doç. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu;

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Mehmet Akif ERGİN

17/05/2019

(Yüksek Lisans Tezi)
Mehmet Akif ERGİN
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Mayıs, 2019
(YEDİGÜN MECMUASINDAKİ RÖPORTAJ VE ANILAR ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA)

ÖZET

Bu çalışmada, 15 Mart 1933 ile 26 Ekim 1950 tarihleri arasında toplamda 921 sayı olarak çıkmış Yedigün mecmuasında neşredilmiş röportaj ve anı türündeki yazıların tespiti, özeti ve değerlendirmesi yapılmıştır.

Yedigün mecmuasında birçok edebi tür ile ilgili yazı vardır. Uzun yıllar yayımı sürdürülen bir dergi olduğu için içerik olarak da çok zengin olan Yedigün mecmuası, edebiyat tarihimize içeriğindeki edebi türler açısından önemli katkılar yapabilecek bir kaynaktır.

Araştırmamız, magazinsel özellikleri ile öne çıkmasının yanı sıra, içeriğinde birçok edebi türle ilgili yazılara da yer vermiş olan Yedigün mecmuasında yayımlanan röportaj ve anıların edebiyat tarihi açısından tespit ve değerlendirmesini kapsar.

Çalışmanın amacı ise, dergi içeriğinde bulunan ve edebiyat tarihimiz açısından önemli olduğunu düşündüğümüz anı ve röportaj türündeki bu kaynakları gün ışığına çıkarmak, araştırmacıların hizmet ve dikkatine sunmaktır.

Araştırmamızda derginin ulaşılabilen tüm sayıları taranmış, röportaj ve anı yazıları tespit edilerek özetlenmiş, künyeleri not edilmiş bölüm sonlarında ise elde edilen bulguların değerlendirmeleri yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yedigün mecmuası, Anı, Röportaj, Türk Basını

Sayfa Adedi :182

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Alaattin KARACA

(Post-graduate Dissertation)

Mehmet Akif ERGİN

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY

M.A/MASTER OF ARTS, SOCIAL SCIENCES

May, 2019

(A STUDY ON INTERVIEWS AND MEMOIRS PUBLISHED IN THE YEDİGÜN
JOURNAL)

ABSTRACT

In this study, a total of 921 issues were published in ‘Yedigün Magazine’ between March 15, 1933 and October 26, 1950, the analysis, summaries, evaluation of interviews and memoirs summarized and evaluated.

There are many literary genres in Yedigün Magazine. Since it is a magazine that has been published for many years, Yedigün Magazine, which is very rich in content, is a source that can make significant contributions to literary genres in our literature history.

Our research covers the determination and evaluation of the interviews and memories published in Yedigün Mecmuzi, which has included articles related to many literary genres, as well as the prominent features of the magazine.

The aim of the study is to bring out these sources in the context of the Journal, which we think are important in terms of our literary history, and to present them to the researchers ' service and attention.

In our research, all the numbers of the Journal were scanned, interviews and memoirs were identified and summarized, and the findings were evaluated at the end of the section where their tags were noted.

Key Words : Yedigün Journal, Memoir, Interview, Turkish Press

Number of Pages : 182

Dissertation Advisor: Prof. Dr. Alaattin KARACA

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans eğitimin süresince bana destek olan bilgisini ve tecrübelerini paylaşan, zamanını ayıran danışman hocam Prof. Dr. Alaattin Karaca'ya; bu süreçte fedakârca davranan, benden desteğini esirgemeyen eşim Dilek Ergin'e ve aileme çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
GİRİŞ.	xi
I. BÖLÜM	
1.YEDİGÜN MECMUASI.....	1
1.1. Derginin Tarihçesi.....	1
1.2. Derginin Çıkış Amacı.....	3
1.3. Derginin İdari ve Yazar Kadrosu.....	6
1.4. Derginin İçeriği.....	9
II. BÖLÜM	
2.YEDİGÜN MECMUASINDAKİ RÖPORTAJLAR	15
2.1. Konularına Göre Röportajlar.....	15
2.1.1. Edebi Röportajlar.....	15
2.1.2. Seyirlik Sanatlarla İlgili Röportajlar.....	37
2.1.3. Müzikle İlgili Röportajlar.....	54
2.1.4. Resim ve Karikatürle İlgili Röportajlar.....	60
2.1.5. Hat Sanatıyla İlgili Röportajlar.....	67
2.1.6. Gazetecilikle ilgili Röportajlar.....	69
2.1.7. Devlet Adamlarıyla Yapılan Röportajlar.....	80
2.1.8. Akademisyenlerle Yapılan Röportajlar.....	93
2.1.9. Din Adamlarıyla Yapılan Röportajlar.....	95
2.1.10. Milli Mücadele Kahramanlarıyla Yapılan Röportajlar.....	96
2.1.11. Resmi Kurumlarda ve Sivil Toplum Örgütlerinde Görev Alan Kadınlarla Yapılan Röportajlar.....	98

2.1.12. Doktorlarla Yapılan Röportajlar.....	102
2.1.13. Sporcularla Yapılan Röportajlar.....	110
2.1.14. Devrin İlginç ve Ünlü Kişileri İle Yapılan Röportajlar (Deliler, Münecimler, Evsiz ve Barksız İnsanlar vb.).....	112
2.1.15. Devrin Sosyal Hayatıyla İlgili Röportajlar.....	120
2.2. Genel Değerlendirme.....	122
III. BÖLÜM	
3.YEDİGÜN MECMUASINDAKİ ANILAR	126
3.1. Anıların Kronolojik Dizini.....	126
3.2. Genel Değerlendirme.....	151
SONUÇ.....	153
BİBLİYOGRAFYA.....	161
1.DERGİDEKİ RÖPORTAJ VE ANILAR.....	161
1.1. Röportajlar.....	161
1.2. Anılar.....	174
1.3.Yararlanılan Kaynaklar.....	179
ÖZGEÇMİŞ.....	182

KISALTMALAR DİZİNİ

Age. : Adı geçen eser

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

Çev. : Çeviren

Haz. : Hazırlayan

Röp. : Röportaj

S. : Sayı

s. : Sayfa

vb. : ve benzeri

vs. : vesaire

ÖNSÖZ

Cumhuriyet'in ilanıyla (1923) yeni rejime geçen Türkiye'de; ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda bir taraftan inkılaplar yapılırken bir yandan da yazım ve yayım dünyasında buna paralel olarak değişim süreci devam etmektedir. Harf devrimi (1928) ile birlikte yeni alfabenin ilk ürünleri edebiyat dünyasında verilmeye başlanır. *Yedigün* mecmuasının (1933-1950) çıkışı da Türkiye'nin geçirdiği bu reform yıllarında olur. Türk toplumunun geçirdiği bu yeni kültürlenme sürecinde *Yedigün* mecmuası 17 yıla tekabül eden 921 sayılı uzun ömrüyle o dönemin sosyal, siyasal; edebiyat, sanat ve kültürel hayatının şahidi ve yansıtıcısı olmuştur, diyebiliriz. Biz de bu çalışmamızda araştırmamızın kaynağı olarak belirlediğimiz, geniş bir muhtevaya sahip *Yedigün* mecmuasını, dergide çıkan röportaj ve anılar açısından inceledik.

Yedigün mecmuası ile ilgili daha önceden yapılan çalışmalara baktığımızda; Abdullah Rıza Ergüven'in, *Yedigün* mecmuasının yayın hayatına devam ettiği yıllarda çıkarmış olduğu, "*Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi 1937-1947*"¹, adlı çalışması önemlidir. Bu çalışmada, belirtilen yıllar arasında *Yedigün* dergisinde yazan şairlerin resimli tanıtımlarının yapıldığını görüyoruz. Bununla birlikte, *Yedigün* mecmuası ile ilgili daha önceden yapılmış akademik çalışmalar mevcuttur. Bunlar ise; Nezihe Tunç'un, "*Kadın-Kadın Hakları Sedat Simavi'nin Yedigün Dergisinde Kadın Konusunun İşlenmesi 1933-1938*"²; Şadan Şahin'in, "*Halide Edip Adıvar'ın Yedigün Dergisi ve Tan Gazetesi'nde çıkan yazıları (1936-1944) İnceleme-Metin*"³; Ahmet İteriş Yalın'ın, "*Bir Şiir Mektebi Olarak Yedigün Mecmuası*"⁴; Mümin Çevik'in, "*Yedigün Dergisi Üzerine Bir İnceleme*"⁵ adlı çalışmalarıdır. Dergi ile ilgili yapılan bu özgün çalışmalar dışında dergide çıkan röportaj ve anılarla ilgili

¹ Abdullah Rıza Ergüven, *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi 1937-1947*, Marmara Basımevi, İstanbul, 1947.

²Nezihe Tunç, *Kadın-Kadın Hakları, Sedat Simavi'nin Yedigün Dergisinde Kadın Konusunun İşlenmesi (1933-1938)*, Gazi Üniv., Sosyal Bilimler Ens., (Basılmamış yüksek Lisans Tezi), Ankara,1988.

³ Şadan Şahin, *Halide Edip Adıvar'ın Yedigün Dergisi ve Tan Gazetesinde çıkan yazıları (1936-1944) İnceleme-Metin*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

⁴ Ahmet İteriş Yalın, *Bir Şiir Mektebi Olarak Yedigün Mecmuası*, Gazi Üniv., Sosyal Bilimler Ens., Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2012.

⁵ Mümin Çevik, *Yedigün Dergisi Üzerine Bir İnceleme*, Kırıkkale üniv., Sosyal Bilimler Ens., Türk Dili Edebiyatı Anabilim Dalı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale, 2017.

başkaca bir çalışma yapılmamış olduğunu gördük. Hem bu eksikliği gidermek istedik hem de dergideki röportaj ve anıların toplanması, özetlenmesi, bibliyografik künyelerinin oluşturulmasının edebiyat tarihi açısından önemli olduğunu düşündük. Süreli yayım çalışmalarının edebiyat tarihi araştırmaları açısından neden önemlidir? Sorusuna bir cevap vermemiz gerekirse;

Bugün bakıldığında Türkiye’de dergi koleksiyonları üzerine çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalara birkaç örnek vermek gerekirse; Dinçer Öztürk’ün “*Virgöl Dergisi Üzerine Bir Araştırma (1997-2009)*”, Ferhat Korkmaz’ın, “*Pazar Postası’nın Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi*”, Karwan Rauf Taha Mirani’nin, “*Barış Dergisi’nin Sistemik Tahlili ve Kuzey Irak Türkmen Edebiyatındaki Önemi*” adlı çalışmalarını örnek olarak verebiliriz. Bu çalışmalarda dergilerin sistemik dizinleri yapılmış ve edebiyat araştırmalarına önemli katkılar sunulmuştur. Ancak bu ve bunun gibi çalışmaların yeteri kadar yapılmadığı ve yayınlanmadığı görülmektedir. Süreli yayımları edebiyatımızın derin köklerine inme yolunda önemli kaynaklar olarak değerlendiriyoruz. Edebiyat tarihçileri yaptıkları ve yapacakları araştırmalarda hem biyografik hem de eserler noktasında araştırma konusu önemli şahsiyetlerle ilgili çok can alıcı bilgilere süreli yayımlar üzerinden ulaşabilirler. İşte biz de bu çalışmamızda; Cumhuriyet döneminin ilk ve önemli dergilerinden sayılan zengin bir içeriğe, geniş bir yazar kadrosuna ve oldukça uzun bir yayım hayatına sahip olan *Yedigün* mecmuasını kaynak olarak seçtik. Bu dergide bulunan röportaj ve anıları bu anlamda önemli bulduk. Anı ve röportaj türünde bir samimiyet vardır. Bunu hem röportaj yapanda hem yazanda hem de anı yazarında açıkça görebiliriz. O samimiyeti hissederiz. İşte bu samimi havada yapılan ve yazılan röportajlar ile anılarda; kişiler ve olaylar üzerinden edebiyat tarih araştırmalarımıza belki hiçbir vesikada bulunamayacak önemli kişisel ve tarihsel bilgiler sunulmaktadır. Yani araştırmacı, bu çalışmamızdan yola çıkarak neyi nerede bulacağını öğrenecektir. Bununla birlikte araştırma konusunu derinleştirmek maksadıyla çalışmamızın özet bölümünden faydalanarak ilgili röportaj ve anı yazısı içeriğini öğrenerek, röportaja ve anı yazısına kolaylıkla ve zaman kaybetmeden ulaşacaktır. Bu çalışma, bu yolla edebiyat tarihçilerine bir nebze hizmet etmiş olacaktır.

Bu çalışmamızdan nasıl faydalanılacağına yönelik örnek vermek gerekirse mesela; şair Mehmet Akif Ersoy' ile ilgili bir araştırma yapılmak istendiğinde; *Yedigün* muharriri Kandemir'in 1 Temmuz 1936 tarihinde şairin son günlerinde, Mısır dönüşü hastalanıp Şişli'de yattığı hastanede yaptığı röportajda şairle ilgili çok önemli bilgiler ve görseller bulunabilecektir. Bu röportajda, muharririn sorusu üzerine şair, on bir yıl kaldığı ve vatan özlemi çektiği Mısır'da yaşadığı gurbeti anlatır. Memlekete olan özlemini dile getirir. Millî Mücadele yıllarına ait hatıralarına değinir. İstiklal Marşı'nı nasıl yazdığından bahseder ki bu bilgiler şairin kendi ağzından alındığı için çok önemlidir. Şair, Mısır'da geçirdiği hayatı, şiirlerini ve yazılarını nasıl yazdığını, iyileşince yazacaklarını anlatır. Bu röportajda Mehmet Akif Ersoy'a ait son fotoğraflar mevcuttur. Şairle ilgili bu bilgilere işte biz belki de birinci ağızdan ancak bu röportaj sayesinde ulaşabiliriz. Bu açıdan çok önemlidir.

Bir başka örnek vermek gerekirse; *Yedigün* muharriri Taha Ay'ın 25 Temmuz 1934 tarihinde dönemin kadın şairlerinden Yaşar Nezihe Hanım'la yaptığı röportaj dikkat çekicidir. Bu röportaj, Cumhuriyet dönemi kadın şairleri üzerine yapılan araştırmalarda önemli bir kaynaktır. Aynı zamanda ıstıraplar şairi olarak geçen şairin hayatı ve şiirleri edebiyatımızda melankolizm üzerine yapılan çalışmalarda başvurulması gereken önemli kaynaklardan bir tanesidir diyebiliriz. Bu röportajda şairin tüm hayatını, ruh halini, şiirlerini kendi dilinden duyabilirsiniz. Şair hakkında çok özel bilgilere ulaşabilirsiniz. Çalışmamız içerisinde yer alan bu ve bunun gibi örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Bununla birlikte, dergide çıkan röportaj ve anıların kolay ulaşılabilir materyaller olmasını sağlamak hem de bu röportaj ve anılarda isimleri geçen edebiyatçıları, sanatçıları, sporcuları, siyasetçileri, bürokratları, şairleri, meşhurları ve mekânları bilinmeyen yönleri ile tanıtmak, bilinen yönleri ile hatırlatmak istememiz nedeniyle bu konuyu seçtik. Böylelikle, bu süreli yayımda çıkan röportajlarda adı geçen kişileri bir nebze olsun tanıtmış; anılarda geçen kişi ve olayları da hatırlatmış olduk.

Giriş bölümünde; Cumhuriyet Dönemi basın-yayın hayatına tarihsel açıdan genel olarak değinilmiştir ki buradaki amaç; *Yedigün* mecmuasının da yayınlandığı

bu döneminin tarihsel koşullarını ve Türkiye’deki o döneme ait basın yayın tarihi süreciyle ilgili ön bilgilendirme yapmaktır.

Üç bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde; ana kaynak olarak kullandığım *Yedigün* mecmuasının genel bir değerlendirmesini yaparak dergiyi ana hatları ile tanıttık. Bu tanıtımı, “*Yedigün* Mecmuasının Değerlendirilmesi” başlığı altında derginin; “Tarihçesi, Çıkış Amacı, İdari ve Yazar Kadrosu ve İçeriği” alt başlıkları ile yaptık.

Çalışmamızın, ikinci ve üçüncü bölümünü oluşturmak için ise; Milli Kütüphane, Meclis Kütüphanesi ve İslami Araştırmalar Merkezi’nde dergi ile ilgili taramalar yaptım. Buralarda yaptığım çalışmalar neticesinde toplam 921 sayı olan *Yedigün* mecmuasının 416–443. (27 sayı) sayılar ve en son çıkan 1–33. (33 sayı) sayıları hariç kalan tüm sayılarına ulaştım. Maalesef derginin diğer sayılarına tüm kütüphane taramalarına rağmen ulaşmak mümkün olmadı. Ulaştığım tüm sayıları anı ve röportajlar kıstasında tek tek taradım. Taramalarım sonucu dergide bulunan tüm röportaj ve anı türündeki yazıları derledim. Bu yazıları, anılar ve röportajlar diye ikiye ayırdıktan sonra hepsinin kaynakçalarını not ettim. Anı ve röportaj olarak topladığım materyali okuyarak ayrı ayrı özetlerini çıkardım. Özetlerini çıkardığım anı ve röportajların genel değerlendirmesini yaptım. Çalışmada kullandığım tüm alıntılar orijinal imlâlarına bağlı kalarak verdim.

921 sayılı *Yedigün* mecmuasının taradığım 861 sayısında tespit ettiğim anı ve röportajların künyelerini de çalışmamın sonunda “Bibliyografya” başlığı altında yazdım. Bibliyografya kısmında verdiğim anıların künyelerini alfabetik olarak; röportajları ise kronolojik olarak sıraladım. Böylelikle *Yedigün* mecmuasında yayımlanan anı ve röportajları kolay ulaşılabilir materyaller haline getirmiş ve edebiyat tarihçilerinin hizmetine sunmuş olduk.

GİRİŞ

Türkiye’de Cumhuriyet dönemi yeni bir yasama biçiminin başlangıcıdır. 23 Nisan 1920’de Ankara’da Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışıyla birlikte topluma yön veren temel sosyal ve politik ilişkilerde de köklü bazı değişiklikler gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Cumhuriyet, özellikle siyasal açıdan dünya içinde Türkiye’nin uluslararası konumunu farklılaştırmıştır. Yeni ortamda yüzyıllar boyunca giderek Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarına yayılmış bir imparatorluk olma görüşü bir yana bırakılmakta; Anadolu ve Trakya yörelerinde kurulacak bir ulusal devlet tezi yükselmektedir.

Tasarlanan düzende, iktidar ilişkilerinde de önemli yenilikler olacaktı. Siyasal yönetim, yüzyılların tarihsel başkenti İstanbul’dan küçük bir İç Anadolu kenti niteliği taşıyan Ankara’ya aktarılmaktaydı. Ankara’ya egemen bulunan güçler, bağımsızlık savaşının askeri çekirdeğini de oluşturan Mustafa Kemal çevresindeki çoğu küçük burjuva kesimlerle Anadolu topraklarında tarihsel düzenlerini koruma ve sürdürme savaşımını veren taşra burjuvazisi ve eşrafıydı. Bu güçler, özellikle birinci TBMM sırasında ittifak halkalarını genişletmek amacıyla kendilerine yardımcı olabilecek çeşitli dinsel, bölgesel ya da etnik gruplara belli ölçülerde el uzatmış bulunmaktaydılar. Ne var ki 1920’ler başlarında bağımsızlık savaşı nedeniyle doğan geniş iş birliği, Anadolu’da yeniden düzenli bir ordu kurulması, Sakarya’da Yunan kuvvetlerinin yenilmesi ve Lozan barış görüşmeleri sırasında Türkiye’nin uluslararası yeni konumunun belirlenmesi tartışmaları sırasında yavaş yavaş parçalanmıştır. Lozan görüşmeleri boyunca İngiltere başta olmak üzere Batı devletleri Ankara’da iktidarı elde tutan Kemalistlerden dünya içindeki yerlerini seçmelerini istemişlerdir. Rusya’da 1917’de gerçekleşen Sovyet Devrimi’ni izleyen iç savaş döneminin geride kalması, dünyanın bu çok duyarlılaşan yöresinde Türkiye’yi ilginç bir Doğu/Batı dengesi arayışının ortasına çekmiştir. Batı’nın kurulması beklenen dengeye ilişkin ön koşulları arasında, petrol kaynaklarının yeterince işletilmeden beklediği Ortadoğu İslam halklarıyla Türkiye’nin eski bağımlılık ilişkilerinin koparılmasının yanı sıra Osmanlı saltanat ve hilafetinin kaldırılması beklentileri de vardı. Lozan’daki Türkiye başgörüşmecisi İsmet

İnönü'nün deyişiyile Batı, Ankara'daki Türkiye Büyük Millet Meclisi rejiminin niteliğinin ne olduğuna karar verilmesini istemekteydi.

Varolan olan iç ve dış dengeler önünde Türkiye ancak bir Cumhuriyet olabilirdi. 29 Ekim 1923 günü TBMM'de bir kaç saat içinde ilan edilen Cumhuriyet, bu anlamda tarihin çözümüdür.

Cumhuriyet'in gerçekleşmesi, saltanat ve hilafet yanlıları kadar, Ulusal Bağımsızlık Savaşı'nı birlikte götüren ittifak zinciri içinde yer alan güçler arasında da açık ya da kapalı tepkiler yaratmıştır. İlk Meclis'te Doğucu, İslamcı güçlerin çoğunu bir araya getiren "İkinci Grup"un Kemalistlerce daha Cumhuriyet ilan edilmeden tasfiyesi, Amasya kararından o güne kadar Mustafa Kemal ile işbirliği yapan çeşitli paşaların görevlerinden ayrılmaya zorlanması, bu iç iktidar savaşıyla yakından ilişkilidir. Milletvekili olarak kalıp meclis içi savaşı yeğleyen ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı kuran çoğu asker kökenli "Eski Dostlar", kısa sürede etkisiz duruma getirilebilmişlerdir. Toplumun geleceğine dönük bu yoğun iktidar çatışması, siyasal yaşamı pek çok yönden etkisine alarak basını da oldukça derinden sarsmıştır. Özellikle Cumhuriyet'in ilk on yıllık dönemi bu anlamda basın alanında yeni rejimin ittifak halkaları dışında kalan hiçbir eğilime olanak verilmek istenmeyen bir kesit olmuştur. Kurulan yeni siyasal sistem, iktidarı elinde tutan küçük burjuvazinin durumunu güçlendirip sağlamlaştırma çabalarıyla uyumlu bir basın yaratmaya çalışmıştır.

Mustafa Kemal önderliğindeki siyasal eylem Anadolu'daki ilk örgütlenme çabalarından itibaren basına ilgi duymuştur. Siyasal eylem böylece iç ve dış kamuoylarına dönük bir bildirişim kanalını açmak istemekteydi. Mustafa Kemal'in Sivas'a gelmesinden sonra 14 Eylül 1919'da çıkartılan *İrade-i Milliye* gazetesi Sivas Kongresi tutanakları ile Mustafa Kemal'in görüşlerini yaymakta etkili olmuştur.

Millet Meclisi'ni toplamak üzere Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişi üstüne 10 Ocak 1920 günü adını bizzat Mustafa Kemal'in koyduğu *Hakimiyet-i Milliye* yayımlanmıştır. Önceleri haftada iki gün çıkarılan gazete Ankara'ya yerleşen güçlerin etkinleşmesinden sonra 1921 Şubatı'nda günlük duruma getirilmiştir. Gazete Kemalistlere katılan yazar ve düşünürlerin yardımlarıyla Cumhuriyet rejimini

yaratan eylemin de ana siyasal sözcüsü olmuştur. *Hâkimiyet-i Milliye* giderek Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet Halk Fırkası'nın resmi organına dönüşmüştür. 1934 yılında *Ulus* adını alan gazete özellikle Falih Rıfkı Atay'ın başyazarlığında Ankara rejiminin görüşlerini yansıtan bir parti hatta devlet sözcüsü görünümünü almıştır.

Kemalist eylemin bildirişim kanallarını yeniden düzenleme çabalarının ikinci halkası, adını yine Mustafa Kemal'in koyduğu Anadolu Ajansı'nın 6 Nisan 1920'de Ankara'da kurulması olmuştur. Meclis'in açılmasından bir ay sonra 23 Mart 1920'de bu kez basın ve haber alma işlerini yeni yönetimin eliyle düzenlemek amacıyla Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Meclis'in 1920 Haziranı'nda onayladığı yasayla Anadolu Ajansı da bu genel müdürlük aracılığıyla yürütme gücüne bağlanmaktaydı.

Ankara'da Ulusal Egemenlik Savaşı sırasında ayrıca İstanbul'dan gelen Yunus Nadi'nin *Yeni gün* ve bir süre Sadri Ertem'in yönettiği *Öğüt* gazetesi, Mustafa Kemal'in yakın adamı Arif Oruç'un önce Eskişehir'de Çerkes Ethem'in yanında "İslam Bolşevik Gazetesi" diye tanımladığı *Yeni Dünya* ve Çerkes Ethem'in saf dışı bırakılmasından sonra da bu kez Ankara'da "Türkiye Komünist Gazetesi" diye 1920 Ekimi başlarına kadar çıkan *Seyyare-i Yeni Dünya* gazeteleri yayınlanmıştır. Mustafa Kemal'i eleştiren Trabzon Milletvekili Ali Şükrü Tan, Mehmet Akif'in de aralarında bulunduğu İslamcılar *Sebil-ürreşat* ve Mustafa Kemal'in yakın arkadaşı Aka Gündüz de *Peyam-ı Sabah*'ı milli mücadele döneminde Ankara'da çıkarmışlardır.

Ulusal Savaş'ın Ankara'da başarıyla sonuçlanması, Lozan Barışı ve İstanbul'un işgalden kurtarılması, İstanbul basınıyla Ankara'nın yeni güçleri arasındaki ilişkileri başka bir aşamaya getirir. Kemalist eyleme karşı süreli bir yayın kampanyası yürüten Refik Halit Karay, Refii Cevat Ulunay, Tarik Mümtaz Göktepe gibi yazar ve gazeteciler "Yüzellilikler" adı verilen istenmeyen kişiler listesine alınarak yurtdışına çıkarılmıştır. İçişleri Bakanlığı'nı da üstlenerek Ankara'ya en ağır eleştirileri yönelten *Peyam-ı Sabah* başyazarı Ali Kemal ise İstanbul'un kurtuluşundan sonra tutuklanıp Ankara'ya gönderilirken İzmit'te linç edilmiştir.

Matbuat Umum Müdürlüğü müşavirlerinden Server İskit, bu kuruluşça 1939'da İstanbul'da yayımlanan, *Türkiye'de Matbuat Rejimleri* adlı büyük yapıtının

son bölümünde, “Cumhuriyet Devri” (Tek Parti Dönemi) “Matbuat Rejiminin Karakteri”ni Mussolini İtalyası’ndan, Hitler Almanyası’ndan ve Stalin Rusyası’ndan daha toleran (hoşgörülü), ama onlar gibi devletçi bir rejim saydığı Kemalizmin telkin ve propaganda organı olmak diye tanımlamaktadır (s.218).

1938 yılındaki bu saptamayı haklı ve olanaklı kılan basının yola getirilmesi harekâtı, yasal düzenlemelerden çok, İstiklal Mahkemeleri’nin 1923 ve 1925 yıllarında yaptığı bir dizi kovuşturmanın sonucudur. Bu kovuşturmaların ilki, Ağa Han ve Emir Ali adlı iki Hintli müslüman liderinin Başvekil İsmet Paşa’ya bütün müslüman halklar arasında manevi bir bağ olarak hilafetin korunması için yazdıkları bir mektubun üç İstanbul gazetesinde yayımlanması üzerine, TBMM’ce 8 Aralık 1923 günü İstanbul ve havalisinde bir İstiklal Mahkemesi kurulmasıyla başlatılmıştır. Bu mahkeme, *Tanin* başyazarı Hüseyin Cahit (Yalçın), *İkdam* başyazarı Ahmet Cevdet, sorumlu müdürü Ömer İzzettin, *Tevhid-i Efkar* başyazarı Velit (Ebüzziya), sorumlu müdür Hayri Muhittin Beylerle, (10 Kasım 1923 tarihli *Tanin*’ de Halife’ye hitaben bir açık mektubu çıkan) Büro Reisi Lütfi Fikri Bey’i yargılamıştır. Bu arada İstanbul gazeteleri temsilcilerinden oluşan Matbuat Cemiyeti de TBMM’ye bir bildiri sunarak meslektaşlarını savunmuştur. 2 Ocak 1924’te Hint mektubu sanıkları suç işleme kasıtları olmadığı gerekçesiyle beraat etmişler, Lütfi Fikri Bey ise 27 Aralık 1923 ‘te 5 yıl küreğe mahkûm olmuş (Ama o da, bir buçuk ay sonra, özel bir af yasasıyla özgürlüğüne kavuşacaktır.) Bu gözdağı, halifeliğin kaldırılması olayında, basının uysallığını sağlamaya yetmiştir.

1925 başında patlak veren Şeyh Sait Ayaklanması dolayısıyla çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu, hükümetin birçoğu muhalif Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası’nı tutan çeşitli gazeteleri kapatmasını mümkün kılar; *Tevhid-i Efkar*, *İstiklal*, *Son Telgraf*, *Aydınlık*, *Orak Çekiç*, *Sebil-ürreşat*, *Tanin*, *Vatan*, *Yoldaş*, *Presse de Soir*, *Resimli Ay (Hafta)*, *Millet*, *Sada-yı Hak*, *Doğru Öz*, *Tok Söz*, *Sayha*, *Kahkaha*, *İstikbal* vb. Ayrıca, Sıkıyönetim bölgelerinde sansür ilan edilmiştir. 7 Mart’ta üyeleri seçilerek yeniden kurulan iki İstiklal Mahkemesi’nden Şark’taki ayaklanmayı dolaylı olarak tahrik ettikleri bahanesiyle, bir takım gazetecileri tutuklamış ve yargılamaya başlamıştır. Eşref Edip, Velit Ebüzziya, Abdülkadir Kemali (Öğütçü), Fevzi Lütfi (Karaosmanoğlu), Sadri Ethem, İlhami Safa, Gündüz Nadir, Ahmet Emin Yalman,

Ahmet Şükrü (Esmer), Suphi Nuri (ileri), İsmail Müştak (Manokyan). Bu yazarlara Cumhurbaşkanına telgrafla başvurarak bağışlanmaları için yalvarma öğüdü verilmiştir. Onlar da böyle yapınca, (Abdülkadir Kemali dışında) hepsi salıverilmiştir. Ankara İstiklal Mahkemesi ise Terakkiperver Fırka merkezinin polisçe aranması haberini baskın diye veren *Tanin* gazetesinin başyazarı Hüseyin Cahit Yalçın'ı Çorum'da süresiz sürgüne; sonradan "Halikarnas Balıkçısı" diye tanınan Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın bir yazısı dolayısıyla bu yazarı ve yazının çıktığı *Resimli Ay*'ın sahip ve sorumlu müdürü Zekeriya Sertel'i üçer yıl sürgüne; Mersin'de yayımlanan *Doğru Söz* gazetesinin sahip ve başyazarı Ata Çelebi'yi de başka bir davadan bir yıl hapse mahkûm etmiştir. Ankara İstiklal Mahkemesi, ayrıca hükümetin ilk defa kapattığı *Aydınlık* ve *Orak Çekiç* dergileri yazarlarından birçoğuna da 7-15 yıl arasında değişen hapis cezaları verilmiştir. (12 Ağustos 1925). Şapka Devrim üzerine, aynı mahkeme, bundan bir yıl önce Frenk Mukallitliği'ne karşı bir risale yayımlayan İskilipli Atıf Hoca'yı asmıştır. (3 Şubat 1926). Bu sert önlemler, basının uzun süre, sadece hükümetin isteği tür yayınlar yapmasını güvencelemiştir.

Mustafa Kemal, İstanbul basınının ılımlı gördüğü kesimleriyle İzmit'te düzenlediği bir basın toplantısında diyalog kurmaya çalışmıştır. Cumhuriyet'in ilanından az sonra hilafetin durumu da tartışma konusu olmaya başlayınca, İstanbul'un değişik kesimlerinden liberal basınla Ankara arasında bir gerilim doğmuştur. İstanbul Barosu Başkanı Lütfi Fikri Bey'in, Halife'nin "görevini bırakmamasını" isteyen bir açık mektubu 1923 Kasımı'nda basına vermesi, Hint Müslümanları'nın İsmet İnönü'ye yolladıkları halifeliği savunan başka bir mektubun *Tanin*, *Tevhid-i Efkâr* ve *İkdam* gazetelerinde yayınlanması ve Hüseyin Cahit Yalçın'ın Türkiye'nin İslam dünyasında saygınlığını koruyabilmesi için hilafetin Türkiye'de kalması gerektiğini öne süren başyazıları büyük bir uzlaşmazlığa yol açmıştır. Bunun üstüne, hükümet üç gazetenin sorumluları olarak Hüseyin Cahit Yalçın, Velit Ebüzziya ve Ahmet Cevdet ile yazı işleri müdürlerini, Lütfü Fikri Bey'le birlikte İstiklal Mahkemesi'ne vermiştir. Bu ilk çekişme, Lütfü Fikri'nin beş yıl hapse mahkûm olması, öteki gazetelerin ise haklarındaki "vatana ihanet" suçlamasını reddeden savunmaları sonucunda beraatleriyle sonuçlanmıştır. Bu arada İstanbul basınına yeni bir muhalif gazete olarak Ahmet Emin Yalman, Ahmet Şükrü

Esmer ve Enis Tahsin Til'in 26 Mart 1923'te çıkardıkları *Vatan* katılmıştır. İstanbul basınıyla yeni bir dialog kurmak amacıyla yazar ve gazeteciler bu kez 5 Ocak 1924'te İzmir'de Mustafa Kemal'le ikinci toplantıya çağrılmışlardır. Hüseyin Cahit Yalçın (*Tanin*), Ahmet Emin Yalman (*Vatan*), Hüseyin Şükrü Baban (*Tercüman-ı Hakikat*), Necmettin Sadak (*Akşam*), Celal Nuri İleri (*İleri*), Ahmet Cevdet (*İkdam*) gibi önde gelen başyazar ve gazetecilerin katıldıkları İzmir basın toplantısına, çağrılı olduğu halde, Velit Ebüzziya (*Tevhid-i Efkar*), Mustafa Kemal kendisiyle görüşmeyi yararlı bulmadığı için alınmamıştır. Toplantıda Atatürk yeni rejimin siyasal savaşımının daha bitmemiş olduğunu belirterek, basından Ankara ile uyumlu davranışlar istemiştir. Buna rağmen Ankara ile İstanbul arasındaki sürtüşmeler kesilmemiştir. Yunus Nadi'nin 8 Mayıs 1924'ten itibaren *Cumhuriyet*'i yayınlamaya başlaması, İstanbul basınında Kemalistlere ilk köprü barışını sağlamıştır. Fevzi Lütfü Karaosmanoğlu ve İsmail Safa'nın 1925 başında çıkardıkları *Son Telgraf* ise muhalif basın saflarına katılmıştır.

Kopma noktası, 1925'te Doğu'da Şeyh Sait eyleminin başlamasıyla ortaya çıkmıştır. İstanbul basınındaki eleştirilerin bu gelişimde rol oynadığını ileri süren CHF sözcülerinin öncülüğüyle, iki yıl süreyle olağanüstü kısıtlamalar için hükümete geniş yetkiler tanıyan, Takrir-i Sükun Kanunu 4 Mart 1924'te Meclis'ten geçirilmiştir. Yasanın çıkışının arkasından da, *Tanin*, *Tevhid-i Efkar*, *Sebil-ürreşat*, *Aydınlık*, *Resimli ay*, *Vatan* da aralarında olmak üzere, İstanbul ve Anadolu'nun değişik eğilimlerindeki muhalif gazete ve dergileri birer birer kapatılmıştır. Yazarlar da Ankara ve Elazığ İstiklal Mahkemelerine verilerek tutuklanmışlardır. Yargılamalar sonucunda, Hüseyin Cahit ömür boyu Çorum'a sürgün edilirken; öteki yazarlar da oldukça uzun bir süre için etkin biçimde yazı yazamayacak duruma gelmişlerdir. Yeni rejim, başka deyişle, sivil toplumun özellikle liberal, tutucu, islamcı güçleriyle birlikte daha sol kanatlarını da sessizlik yasının gölgesinde susturmuştur.

Türkiye basınının karşılaştığı bir başka olay, 1928'de harf devrimi sonucu Arap Alfabesi'nin yerine Latin Alfabesi'nin geçmesiyle yaşanmıştır. Değişim, eski gazetelerin çoğunu olumsuz etkilemiştir. Örnek olarak, Ahmet Cevdet'in *İkdam*'ı, okursuzluktan 1928'de kapanmıştır. Buna karşın, hükümet üç yıl süreyle gazete ve dergilere prim vererek okurun yeni harflere alışmasına katkıda bulunmuştur. Siirt

mebusu Mahmut Soydan ve Ali Naci Karacan bu dönemde *Milliyet* gazetesini yayınlamış; Yusuf Ziya Ortaç güldürü dergisi *Akbaba*'yı çıkarmaya başlamış ve Ali İhsan Tokgöz de *Servet-i Fünun*'un adını *Uyanış*'a çevirmiştir.

Cumhuriyet'i yaratan güçlerin basınla hesaplaşmaları, Batı'da 1929'da ekonomik bunalımının ağır şokları ortaya çıkarken, Türkiye'de Fethi Okyar'ın 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurmasıyla bir denemeden daha geçmiştir. İstanbul'da bir süre önce yayına başlayan Arif Oruç'un *Yarın* gazetesi, Serbest Fırka yanlısı görülen sert eleştirileriyle elli bini aşan günlük baskılara ulaşmış; Selim Ragıp Emeç, Ekrem Uşaklıgil ve Halil Lüftü Dördüncü'nün Zekeriya Sertel'in yönetiminde 1930'da yayın yaşamına giren *Son Posta* ise daha liberal bir çizgide kamuoyu önüne çıkmıştır. İzmir'de *Hizmet*, Serbest Fırka doğrultusunda yoğun eleştiriler yapmaya yönelmiştir. Ne var ki, Serbest Fırka'nın yurttan uyardığı geniş ilgi, Ege'de gezide bulunan parti yöneticilerinin İzmir'de kanlı bazı olaylarla karşılaşmasından sonra, Atatürk'ün Fethi Okyar'a yaptığı uyarıyla partinin kendini kapatma kararını alması sonucunu vermiştir. Meclis'te CHP'liler basına sert eleştiriler yöneltmişler ve *Yarın* gazetesi kapatılmıştır. Gazetenin yazarları Arif Oruç'la Şemsi ise Bulgaristan'a kaçmışlardır.

Liberal muhalefeti bu aşırılıklar arasında yok eden yeni rejim, Cumhuriyet döneminin ilk basın yasasını 1931'de çıkarmıştır. Yasa hilafet, saltanat, anarşizm ve komünizm yanlısı yayınlara ilk kez açık yasaklamalar getiriyor ve yürütme organına da, "yurt yararına ters düşen yayınlara" nedeniyle gazete ve dergileri "geçici kapatma" yetkisini tanıyordu. 1933'te İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak Matbuat Umum Müdürlüğü'nün kurulmasıyla, rejimin basın üstündeki denetimi daha da kesin bir nitelik kazanmıştır.

O yıllardaki basın özgürlüğü anlayışının en iyi örneklerinden biri Şükrü Kaya'nın şu konuşmasıdır:

"Yazarlarımız ülke işlerini eleştirmede özgürdürler. Eleştirme özgürlüğünü ve çerçevesini saptayacak ve sınırlayacak olan yazarın irfanı vicdanı ve sağduyusudur. Bu geniş özgürlükten doğacak sorumluluğu her kişinin veya her yazarın ayrı ayrı yorumuna değil, yasaların hükümlerine bırakıyoruz.

Yazı özgürlüğü yazarın egemenliğindedir. Yazarın sorumluluğunu da yargıç saptar.”⁶

1930’lu yıllarda bu koşullar altında oldukça güdümlü bir basın anlayışının uygulanmasına geçilecektir. Gazeteler ve yazarlar, İçişleri bakanlığı’nın Matbuat Umum Müdürlüğü’nden gelen bir telefon emriyle “kapatılmış” olduklarını görecektir ve bazen nedenini bile anlayamadıkları kapatma kararlarını kaldırabilmek amacıyla günlerce Ankara’da özel görüşmeler yapmak zorunda kalacaklardı. Dönemin parti devlet sözcüsü *Ulus*’un Başyazarı Falih Rıfkı Atay bile sonradan bir başyazısında gazetecilerin talihlerinin bir “telefon darbesine“ bağlı olduğunu yazabilmiştir. (*Ulus*, 28.06.1938). Devlete egemen olan resmi ideoloji gelişim ve yenileşme süreci Cumhuriyet sonrasında hazırlanan toplumda daha özgür bir sivil toplum yaratma özlemindeki güçlerin değişik isteklerini denetim ve hatta baskı altında tutmayı bir görev saymıştır.

Batıyı derinden sarsan ekonomik bunalımın ağır etkisi altında kalan Türkiye’de 1930’lar ortaları devletçilik uygulamasında başlangıç aşaması olmuştur. İlk beş yıllık kalkınma planı aracılığıyla Türkiye’nin kullanılmayan kaynaklarını kamu yatırımlarıyla harekete geçirmeyi amaçlayan devletçilik, ekonomik ve sosyal alanda olduğu kadar, siyasal ve düşünsel düzeyde de çeşitli tartışmalara kaynaklık etmiştir. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Şevket Süreyya Aydemir, Dr. Vedat Nedim Tör, Burhan Asaf Belge, İsmail Hüsrev Tökin, ve M. Şevki Yazman tarafından 1932-1934 yıllarında 34 sayı çıkarılan *Kadro* dergisi Atatürk’ün siyasal eylemine bir ideolojik bütünlük vermek, onu bir dünya görüşü biçiminde düzenlemek savlarını taşımıştır. Öte yanda da öncelikle Ahmet Ağaoğlu gibi yeni yönetimin ilk kadroları içinde yer alan ve daha açık bir siyasal bir düzeni savunan düşünürlerden, doğrudan doğruya Batılılaşmacı ya da kapitalist gelişim programını öneren yazar ve gazetecilere kadar farklı nitelikteki kesimler; devletçi düşüncelere karşı çıkmışlardır. *Kadro*’nun yayını derginin sahibi Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun kendi tanımıyla zoraki diplomat olarak Atatürk tarafından yurt dışına atanmasıyla 1935 Ocak ayında sona ermiştir. *Kadro* yılları devletçilerle sivil toplum ve liberalizm yanlısı yazarlar arasında canlı tartışmalarla geçmiştir.

⁶ Hıfzı Topuz, *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2003, 143.

1930'larda Türkiye basınına yeni katılışlar olmuş, bunların özellikle yeni rejimle çelişenleri bir süre sonra yayınlarına son vermek ya da el değiştirmek zorunda kalmışlardır. Ahmet Ağaoğlu'nun 1933'te devletçilere karşı yoğun polemiklere giriştiği *Akın* gazetesi M. Kemal'in bir akşam kendisine gösterdiği sert tepki üstüne kapanan yayınlardan biriydi. Velit Ebuziya'nın 1934'te çıkardığı *Zaman* da ancak iki yıl yayımlanabilmiştir. Bunu, Ethem İzzet Benice'nin *Açık Söz* adıyla çıkarmaya başlayıp 1937'de yeniden *Son Telgraf* adını verdiği gazete izlemiştir. Vala Nurettin ve Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu'nun 1933'te çıkardıkları *Hergün* uzun ömürlü olmamış; daha sonra M. Faruk Gürtunca *Hergün*'ü 1960'lara kadar yayınlanan *Akşam* gazetesi olarak yayınlamıştır.

Cumhuriyetin onuncu yıldönümünün kutlandığı 1933 yılı Türkiye'de Basın düşünce ve sanat ortamının uzun süre etkileyecek bir dizi derginin yayın dünyasına çıktığı bir yıldır. Halkevleri *Ülkü* adlı dergiyi kamuoyu önüne sunarken; Hüseyin Cahit Yalçın, *Fikir Hareketleri*, Yaşar Nabi Nayır ve Nahit Sırrı Örik *Varlık*, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, *Yeni Adam* ve Sedat Simavi de *Yedigün* dergilerini yayınlamaya Cumhuriyetin onuncu yılında başlamışlardır. Bunları 1935'te sanat dergisi *Yücel*, Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon'un edebiyat dergisi *Ayda Bir*, Burhan Cahit Morkaya'nın köye dönük haftalık halk gazetesi *Köroğlu* izlemiştir. Genellikle yeni ortamla uyum sağlayan basınla toplumcu nitelikteki görüşler ancak çok sınırlı bir ölçüde yer alabilmişlerdir.

1935 yılında ilk Türkiye Basın Kongresi devlet öncülüğünde toplandığında ülke çapında 38 tane günlük gazete, 78 süreli gazete ve 127 derginin çıktığı görülmektedir. CHP'nin *Ulus*'u, Yunus Nadi'nin *Cumhuriyet*'i, Necmettin Sadak ve K.Şinasi Dersan'ın *Akşam*'ı, Hakkı Tarık ve Rasim Us kardeşlerin dil devrimi sırasında *Kurun* (1934) adını alan *Vakit*'i, Selim Ragıp Emeç'in *Son Postası* aralarında belli yaklaşım farkları bulunsa da yeni rejimle oldukça uyumlu organlar görünümündeydiler.

Yayın alanına 1930'lar ortalarında çıkan ilginç bir gazete, özel girişimi savunan iş bankasının parasal desteğiyle Ali Naci Karacan tarafından yayınlanan *Tan* gazetesi olmuştur. Ne var ki; uzun bir sessizlikten sonra Atatürk tarafından

gazetecilik yaşamına dönmesine izin verilen Ahmet Emin Yalman'a bağımsız kalarak, yansız eleştirilerde bulunması koşuluyla *Tan*'ın devri uygun görülmüştür. Yalman da Zekeriya Sertel ve Halil Lütfü Dördüncü ile bir ortaklık kurarak 1 Ağustos 1936'da *Tan*'ı yeni bir görünüm ile çıkarmıştır. Yalman'ın bir yazısı nedeniyle gazetesinin 1938'de üç ay kapatılması ortakların uzlaşmazlığa düşmesi ve Yalman'ın gazeteden ayrılmasıyla sonuçlanmıştır. *Tan* üç ayın sonunda bu kez Zekeriya ve Sabiha Sertel'in yönetiminde basın dünyasına dönmüştür.

İstanbul'da 1938'de çıkarılan bir başka gazete Cemalettin Saraçoğlu'nun İsmail Safa yönetiminde kurduğu *Yeni Sabah*'tır. Hüseyin Cahit Yalçın, ilk iki yıl gazetenin başyazarlığını üstlenmiştir. Almanya'da Hitler Nazizmi'nin, İtalya'da ise Mussolini Faşizmi'nin yerleştiği bütün uluslararası ilişkilerin bir dünya çatışmasına yöneldiği 1938 yılında, Atatürk'ün sağlığı da gittikçe bozulmuştur. Bu koşullarda Türkiye'de basın yaşamını gittikçe etkisine alan bazı adımlar atılmıştır. Yüzellilikler listesindekilerin bağışlanmasıyla Refik Halit Karay, Ulunay gibi yazarların aralarında bulunduğu bir dizi gazetecinin yurda geri dönmesine izin verilmiştir. Buna karşılık Matbuat Kanunu 1938 Haziran'ında köklü bir değişiklikten geçirilmiştir. Yasa yeni gazete ve dergi çıkarılmasını bir bankadan 1000-5000 liralık garanti mektubu alınması ön koşuluna bağlamıştır. Ayrıca, gazete ve dergi çıkarılması 1931 yasasında olduğu gibi salt bildirimlerde bulunmakla olmayacak hükümetten ruhsatname alınması zorunluluğu da bulunacaktı.

Türkiye'yi bir tek parti iktidarı olarak yönetmekte bulunan Cumhuriyet Halk Partisi'nin önemli iç ve dış kararlar öncesinde bulunduğu bir sırada yapılan basın yasası değişikliği rejim açısından da özellikler taşır. Yasa, su-i şöhret sahibi kişilerin gazete çıkarmalarını ve basında çalışmalarını yasaklamaktaydı. Türkiye'de basın özgürlüğünün ilk aşamasını oluşturan basım hakkına böylece kısıtlamalar getirildiği gibi haber verme hakkı da daraltılmış oluyordu. Eleştiri hakkı ise hükümetlere gazeteleri kapatma hakkının tanındığı 1931'den beri zaten denetim altına konulmuş bulunmaktaydı.

Atatürk'ün 10 Kasım 1938'de ölümü ve onu izleyen İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı bu koşullar altında gerçekleşmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın

eşiğindeki Türkiye'de siyasal ve düşünsel ortamıyla tüm basın, devlet denetim ve kısıtlamalarına sonuna kadar açık duruma getirilmiştir. Basına emek veren gazeteciler de yine yüzyıl öncesindeki ilk kuşaklarından oldukça farksız koşullarda, sosyal güvenlik önlemlerinden yoksun biçimde çalışmaktaydılar. Gazeteciliğe yeni başlayan bir muhabire 1930'lu yıllarda 15 lira aylık veriliyor, deneyimli muhabirler ayda en fazla 50-75 lira alabiliyordu. Yazılara 50-250 kuruş yazı ücreti ödeniyor, en ünlü yazarlara bile yazı başına ancak 5 lira veriliyordu. 1938'de *Yeni Sabah*'da Hüseyin Cahit Yalçın'a 10 lira ücretle başyazı yazdırması bir olay olmuştu. *Akşam*'da Necmettin Sadak'ın yazı işleri müdürü Enis Tahin Til'e ayda 300 lira ücret vermesi dönemin bir başka büyük olayına dönüşebilmiştir. Buna karşılık *Yarın*'ın sonra da Us kardeşlerin *Haber*'inin yazı işlerini üstlenen genç yazar Kemal Ahmed, dönemin çoğu gazetecisi gibi, kendini alkole verip basımevi masaları üstünde sabahlayan ve sonunda can veren bir yazardır. Gazetecilik, kişisel özveri inanç ve direnç karşılığında gerçekleştirilebilen bir meslek olmayı 1930'larda bile sürdürmekteydi. İyi bir yaşam genellikle ancak gazete sahip ve başyazarları için söz konusuydu.

Cumhuriyetin onikinci yılında Ankara'da ilk kez basınla ilgili bir kongre toplandı. Cumhuriyet devrimlerinin sonuçlarının alınmaya başlandığı bu yıllarda basının ele alınması, başlıca iki nedene bağlanabilir. Birincisi, tek parti yönetimi nedeniyle basının kolayca denetlenebilmesidir. İkinci neden ise basının bugünkü anlamda etkin bir güç olamamasıdır. Tahmin edilebileceği gibi okur yazarlık oranının çok düşük olması ve yeni harflerle öğrenim görenlerin henüz gazete okuyucusu yaşına gelmemiş olmaları, etkisi oldukça sınırlı bir basın yaratmıştır.

Server İskit, *Türkiye'de Matbuat Rejimleri* kitabında (s.218) cumhuriyet basınına, tek parti basını ve serbest basın diye ikiye ayırmakta ve serbest basını; “*menfi tenkit hastalığına düşmemek şartıyla Türk efkârı umumiyesinin küçük bir parçası*”⁷ olarak nitelemektedir. 25 Mayıs 1935 tarihinde Ankara'da toplanan birinci basın kongresinin amaçları şöyle saptanmıştır:

1-Basın ile Basın Genel Direktörlüğü arasında işbirliği elde edilmesi için el birliği ile çalışmak

⁷ Ali Gevgilili, “Türkiye Basını”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, İstanbul, c.1, 202-227.

- 2-Türk basınının kültür yayma ödevlerini daha iyi görebilmesi için üzerinde yürünülmesi gereken yolları tayin etmek
- 3-Gazetecilik mesleğinin ve gazetecilerinin ilerleme ve yükselme yollarını araştırmak
- 4-Basın Birliği'ni kurmak.

Üç gün süren kongre, saptanan amaçlar doğrultusunda komisyonlar kurulmasına ve ertesi yıl da toplanma kararı almasına rağmen tam 41 yıl süreyle hiç toplanmadan dağıldı. Basın Kongresi'nin, basının bütün olarak ele alınabilecek bir kurum olduğunu vurgulaması ve sorunlarını tartışma platformunu başlatmasının ötesinde bir işlevi olamadı. Basın Genel Direktörlüğü'nün Kongre'de tartışmak üzere yaptırdığı anketin bazı sonuçları, 1935 yıllarındaki basın etkinliği hakkında oldukça önemli ipuçları vermektedir. Ankete cevap verenler, gazete sayfalarının büyüklüğünden ve çokluğundan, gazetelerin halkın dertleri ile alakadar olmamasından şikayet ediyorlar. Anket sonuçlarında gazetelerin halkın anlayacağı dille yazılması isteği oldukça anlamlı bir istek olarak göze çarpıyor. (a.g.e. 182)

İkinci Basın Kongresi'nin 1975 yılı sonunda hiçbir varlık göstermeden toplanmasına karşın birinci kongrede amaçlanan "Basın Birliği"ni kurma girişimleri 1983 yılına kadar gerçekleşemeyen bir düşünce olarak tartışıldı. Birinci Basın Kongresi'nden günümüze, Kongre sonrasında verilen yemekte Başbakan İnönü'nün yanında oturan gazeteci Hakkı Tarık Uz'a, tuzun yakında bütün Türkiye'de üç kuruşa satılması için hazırlık yapıldığını bildirmesi ve bunu duyan diğer gazetecilerin büyük bir sevinçle gazetelerine haber yazdırmalarının ötesinde, kayda değer bir anı kalmadı denebilir.

İnönü'nün Cumhurbaşkanlığının ilk dönemi Hitler Almanyası'nın dünyanın etki bölgelerini değiştirmek üzere Avrupa'ya yayılmaya başladığı yıllarda açılmıştır. Sovyetler Birliği ile 1926 yılından beri saldırmazlık Anlaşması bulunan Ankara, İngiltere ve Fransa ile de İnönü'nün göreve gelmesinden sonra bir üçlü ittifak imzalamıştı. Ne var ki 28 Eylül 1939'da yapılan "Sovyet Saldırmazlık Paktı" Ankara'yı karmaşık bir duruma karşı karşıya bırakmıştır. İnönü'nün açıklamalarına göre İkinci Dünya Savaşı'nı İngiltere, Fransa ve Sovyetler Birliği ile "aynı cephede

bulunmak” kararıyla karşılayan Ankara birlikte olacağını umduğu cephenin ikiye ayrılması üstüne bir oyalama politikasına yönelmiştir. Bu, Almanya'nın Sovyetlere saldırmasından sonra Sovyetler ABD ve İngiltere arasında kurulacak demokrasiler Cephesi'nde de Türkiye'nin tarafsız kalmasını sağlayan esnek bir denge siyasetidir. Uluslararası denge Türkiye'nin iç politik yaşamı kadar basınına da yansımıştır. İstanbul basınına Velit Ebüzziya ile Zeyyat Ebuzziya'nın kurdukları *Tasvir-i Efkâr* 1940 Mayıs'ında katılmıştır. Bunu yine 1940 Ağustos'unda Yalman'ın yeniden çıkarmaya başladığı *Vatan* izlemiştir. Hüseyin Cahit ise *Tanin*'i bir daha yayınlamıştır. Avrupa'nın Faşizm ile demokrasiler arasında ikiye ayrılması Türkiye basınında da benzer cepheleşmeleri yaratmıştır. *Tan*, *Vatan*, *Akşam* ve *Tanin* genellikle demokrasiler cephesini desteklerken *Tasvir-i Efkâr* ile öteki bazı gazeteler ve bir dizi yazar Almanya ile yakın ilişkiler kurulmasını savunmuştur. Kampanya basında tanınmış Alman sanayi kuruluşlarının verdikleri ilanlarla parasal açıdan da desteklenmiştir. Giderek *Atsız*, *Ötüken* ve benzeri Turancı yayınlar artmıştır. Necip Fazıl Kısakürek *Büyük Doğu* adlı sanat ve düşünce dergisini yayınlamıştır. Ankara Üniversitesi öğretim üyeleri Behice Boran, Niyazi Berkes, Pertev Naili Boratav ve arkadaşları *Yurt* ve *Dünya* aylık dergilerini çıkarırken bir dizi sol edebiyat yayını da belirlemiştir.

1938'deki basın yasası değişikliği ile önemli denetim olanaklarına kavuşan hükümet, 1940'ta Matbuat Umum Müdürlüğünü de Başbakanlığa bağlayarak basın üstündeki etkinliğini daha da yoğunlaştırmıştır. Ayrıca, İstanbul'da 1940 Kasım ayında sıkıyönetim ilanı suretiyle gazetelerin denetimi bu yönden de genişletilmiştir. Bunların sonucu olarak da hükümet Matbuat Genel Müdürlüğü aracılığıyla gazeteleri gerek gördüğü her an kapatabilir duruma gelmiştir. Ayrıca, hangi habere ne ölçüde yer verilmesi gerektiği yine aynı kanaldan basına günü gününe direktifler ile bildirilmeye başlanmıştı. Hükümet çeşitli nedenlerle bu dönemde çeşitli gazeteleri pek çok kez kapatmış ve ancak uzun ricalardan sonra yeniden çıkmasına izin vermiştir. Bu güdümlü gazetecilik yıllarında gazete ve dergi yayınına konan ön kısıtlamalar ve İzmit'teki kamu kâğıt üretim tesisi Seka'nın yeterince üretim yapamaması nedeniyle yeni gazete ve dergi çıkarılması duraklamıştır.

Uluslararası düzeyde faşist girişimin durdurulması ve demokrasinin üstün geleceğinin kesinleşmesi ile Türkiye'de yine yeni yönelişler başlamıştır. Cumhurbaşkanı İnönü 19 Mayıs 1944'te yaptığı bir konuşmayla, ırkçı ve faşist görüş ve eylemleri kınamış; bunun ardından Alman dostluğunu savunan Turancı görüşleri yaymakla suçlanan gruplar tutuklanmıştır. Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan öncülüğündeki bir grup 1944'te CHP içinde muhalefet bayrağını kaldırmayı denemiştir. Milli Şef İnönü, söz konusu grupları yeni bir Parti kurmaya yönetmiştir. Bayar ve arkadaşları giderek Demokrat Parti'nin hazırlıklarına girişirlerken partilerine sözcülük edecek bir yayın organı aramışlardır. Atatürk'ün Dışişleri Bakanı Dr. Tevfik Rüştü Aras'ın yardımıyla Demokrat Parti kurucuları ile Sertel'in *Tan*'ı arasında böylece belirli bir yakınlık ortamı kurulmuştur. *Tan*'ın 1945 Aralık başında çıkardığı haftalık *Görüşler* dergisi; Bayar, Menderes ve emekliye çıkarılan eski Genelkurmay Mareşal Fevzi Çakmak'ın yazılarının gelecek sayısında yer alacağını ilan etmekteydi. Ne var ki *Tan*'de Hüseyin Cahit Yalçın'ın "Kalkın Ey Ehli Vatan" başlıklı bir eylem çağrısının yayınlandığı 4 Aralık 1945 günü CHP Gençlik kollarının yönetimindeki bir grup üniversiteli *Tan* basımevi ne saldırarak baskı araçlarını çalışamaz duruma getirdiği gibi sol yayın yapan çeşitli yayınevlerini de basmıştır. İnönü'nün deyişiyle Demokrat Parti'nin "tehlikeli alakalar"ı bu yoldan koparılmıştır. Saldırı sol kanattaki *Tan*'ın yayını kendiliğinden sona erdirmiştir.

Kamu güvenliği açısından büyük kuşuklara yol açan 1946 seçimlerinde baskılara rağmen Demokrat Parti'nin gösterdiği beklenmedik gelişim Türkiye'de liberal kesimi yeniden canlandırırken basında da eleştiriler daha özgünce yapılmaya başlanmıştır. Bunların sonunda CHP Hükümeti Meclis'ten 1 Haziran 1946'da geçen bir değişiklik ile basın yasasındaki gazete ve dergileri geçici kapatma yetkisini kaldırmıştır. 1931'den beri eleştiri ve haber verme haklarını sürekli kısıtlayan bu madde yeni demokratikleşme ortamında bir baskı etkeni olmaktan böylece çıkmıştır. Ancak, hükümet bu kez 1946 ortalarına doğru kurulan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ile Türkiye Sosyalist Partisi'nin tüm yöneticilerine ceza yasasının 141. ve 142. maddelerini ileri sürerek tutukluyor; İstanbul'da kısa sürede kurulan Sosyalist sendikalarla yeni yayınlanan dergi ve gazeteleri de kapatıyordu.

Sovyetler Birliği'nin Türk Sovyet Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nı yenilemeyip boğazların ortaklaşa yönetilmesi isteğinde buldukları 1945 yılı, aynı zamanda Türkiye'nin Batı ve ABD ile bütünleşmesinin de başlangıç aşaması olmuştur.

Truman Doktrini'nin eşliğinde Birleşik Amerika ile Türkiye arasındaki ilişkileri tümüyle işbirliğine doğru yönelten bu ortamda basında liberal orta ve sağ eğilimlerin egemenliğine girmiştir. Buna rağmen Tek Parti'nin baskı ve yetersizliklerinden bunalmış bulunan Türkiye'de demokratikleşmeyi ve sivil toplum arayışlarını birdenbire yepyeni boyutlara ulaştıran muhalefet, basın nitelik ve nicelik olarak hızla gelişmesine yol açmıştır. Savaş sonrasında rotatif makinaları yenilenmiş modern baskı ve gazetecilik yöntemleri günlük basına girmeye başlamıştır. Siyasal ve sosyal olayların hızlanması muhalefetin olağanüstü büyümesi ise eleştiri ve haber verme haklarının gittikçe özgürleşmesi ne yol açmış gazetelerin günlük baskı sayılarını ilk kez 70-80 binlere çıkarmıştır.

Yeni ortamın basındaki yeniliklerinden birisi Sedat Simavi'nin 1 Mayıs 1948'de İstanbul'da *Hürriyet* gazetesini yayınlamaya başlamasıyla görülmüştür. Genellikle ünlü başyazarlar ve yazarlar çevresinde etkinliklerini kazanan öteki gazetelere göre *Hürriyet*'in özelliği bir “yığın gazetesi” niteliğini taşıması, geniş halk guruplarına dönük ilginç haberler, kısa yazı ve yorumlar vermesi, böylece siyasal ve toplumsal sürece daha yeni katılmış bulunan kesimlere de kendisini okutturabilmesiydi.

İstanbul basınında özellikle *Vatan* ve *Cumhuriyet*'in önemli çapta desteğini sağlayan Demokrat Parti, Ankara'da kısa bir süre *Kudret* gazetesini yayın organı olarak kullanmaya çalışmıştır; ancak, Mareşal Çakmak ile Osman Bölükbaşı ve çevresinin Bayar önderliğindeki DP'yi CHP güdümündeki bir muhalefet eylemi diye nitelendirmeleri, Millet Partisi adıyla yeni bir partinin doğuşu ile sonuçlanmıştır. MP'ye yönelen *Kudret*'e karşın, Demokrat Parti de Ankara'da 30 Nisan 1949'da Mümtaz Faik Fenik'in başyazarlığını üstlendiği *Zafer*'i parti organı olarak yayınlamıştır. Demokratik ortama giriş çabalarının son gazetesi ise Ali Naci Karacan'ın 3 Mayıs 1950'de İstanbul'da kurduğu *Milliyet*'tir. Demokrat Parti'yi destekleyen *Milliyet* de bir yığın gazetesi olmaya özen gösteriyordu. Buna karşılık *Yeni Sabah* 1948'de Safa

Kılıçlıoğlu tarafından alındıktan sonra Prof. Dr. Őukrü Baban'ın imzasız baŐyazılarıyla gittikçe ön plana çıkmaya başlamıştır.

CHP iktidarının sonuna doğru yaklaşan Tũrkiye'de basın alanında önemli bazı değişiklikler de gözlenmiŐtir. Bütün gazetecileri belli bir yarı resmi örgüt içinde toplamak amacıyla CHP'nin parlamentodan ayrı bir yasa çıkararak 1939'da kurduğu basın birliği 1946 Haziran'ında yasanın kaldırılmasıyla dağılmıŐtır. İstanbul gazetecileri 1946'da "Gazeteciler Cemiyeti'ni, Ankara gazetecileri de "Ankara Gazeteciler Cemiyeti'ni kurmuŐlardır. 1946-1950 arasında sertleşen eleŐtirilerle birlikte basın davaları ve mahkûmiyetler de artmıştır. Bu arada İstanbul Üniversitesi'nden uzaklaŐtırılan Doç. Dr. Mehmet Ali Aybar'ın *Hür ve Zincirli Hükümet*, Sebahattin Ali, Aziz Nesin ve Rıfat Ilgaz'ın *MarkopaŐa* güldürü gazetesiyle başlayıp bunlar kapatıldııkça *Bizim Paşa*, *Malum Paşa* gibi adlarla sürdürdüğu yayımlar bazen haftada 50-60 bin sayılık baskılara erişebilmiŐtir. Hapis ve sürgün cezalarıyla bu demokratikleŐmeye geçiş dönemi baskı ve kötü yaşam koşulları altında çalışan gazetecilerden yine büyük özveriler istemiŐti. İhsan Ada, Őahap Balcıoğlu, Burhan Arpad, Metin Toker, Feyyaz Tokar, Mehmet Ali Yalçın Recep Bilginer gibi bir dizi genç yazar ve gazeteci özellikle 1945'ler sonrası basında belli bir yer almıştır. Orhan Veli Kanık, 1950'lere doğru düşünceyle sanat arasında bir köprü kurmaya çalışan iki sayfalık dergisi *Yaprak*'ı yayınlamıştır. Sol, sağ ve liberal eğilimli süreli yayımlar artmıştır. Sivil toplumun değişik güçleri başka bir deyişle görüşleri doğrultusunda yoğun bir savaŐıma giriŐmiŐlerdir.

Cumhuriyet dönemi Tũrk basınının ilk yıllarını toparlamak gerekirse; Cumhuriyetin ilanı ve Demokrat Parti'nin kuruluşu arasında geçen sürede Tũrk Basını deđiŐken bir süreç içerisindeydir. İstanbul Basını bu dönemde Tũrk basınının bel kemiğini oluşturur. Bunun yanında Ankara Basını da oluŐum içindedir. Bu iki basın, dönemin hükümetine daha çok muhalif bir çizgidedir. Bazen hükümet yanlısı olduğu zamanlar da olmuştur. Basının, o dönemdeki yaptığı yayımlar sonucu Şeyh Sait Ayaklanması gibi olaylara etki ettiği bilinmektedir. Zaman zaman basın mensuplarının yargılanması için istiklal mahkemeleri kurulur. Bu süreçte Takrir-i Sükûn Kanunu çıkartılır. Tek parti döneminin basın üzerindeki otoritesi bu kanunla sağlanır. Birçok gazeteci yargılanır, gazete ve dergiler kapatılır. Özellikle II. Dünya

Savaşı sürecinde Türkiye’de basına yayın yasakları getirilir. 1923-1945 yılları arasında basın Türkiye’nin yeniden inşası noktasında önemli bir yere sahiptir. Türk Basını toplum için eğitici ve yön gösterici bir konumdadır. Çok partili sürece geçiş gerçekleşene kadar basın genel olarak baskı ve sansür altındadır ve güdümlüdür. Tam olarak özgür değildir. 1938 yılında basın kanununda yapılan değişikliklerle birlikte İkinci Dünya Savaşı’nın da patlak vermesi ile Türkiye’de basın tamamen hükümetin güdümünde varlığını sürdürür. Çok partili dönemde kısa bir süreliğine özgürlüğüne kavuşan basın daha sonra tekrar eski kısıtlanmış haline döner.

Cumhuriyetin ilanından çok partili döneme geçiş yapıldığı zamana kadar baktığımızda Türk basınının pek de iç açıcı bir durumda olmadığı görülmektedir. Çalışmamıza kaynak olarak seçtiğimiz *Yedigün* mecmuasının yayım hayatına başlaması bu yıllara rastlar. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte yeni rejim, edebiyat alanında da büyük değişimleri beraberinde getirir. O dönemde birçok dergi ve gazete çıkartılır. Birçoğu da kapatılır. Dönemin süreli yayımları topluma ve aydın kesime bilgi aktarımını sağlar. Yeni rejimin getirdiği kültürlenme sürecinde süreli yayımlar etkili olur. Dergiler, o dönem toplumunda bir kültürlenme sürecinin materyalleri olarak kullanılır. Kuşkusuz sanat ve edebiyat hareketlerinin oluşumunda da bu dönemde çıkan dergi ve gazetelerin payı büyüktür.

Edebiyat tarihi çalışmalarında bir kaynak olarak süreli yayımların, özellikle gazete ve dergilerin önemi büyüktür. Türk edebiyatı tarihinde de hem yeni edebi hareketlerin hem de şair ve yazarların ortaya çıkmasında süreli yayımlar etkili olmuş, edebiyat tarihimizin gelişim ve değişimine de zemin oluşturmuştur. Bu sebeple süreli yayımlar, edebiyat tarihi çalışmalarında başvurulması gereken önemli kaynaklardır.

Yedigün mecmuası, 1933-1950 yılları arasında çıkmış, devrin sanat-edebiyat hayatına etki yapmış, o günkü siyasi ve sosyal hayatın dinamiklerini yansıtan önemli bir yayın organıdır. Dergi, özgür düşünceye sahip, Atatürkçü, devrimci, kendilerini özellikle aydın kimlikli olarak tanıtan çevrelerin bulunduğu, sanat ve edebiyata değer veren bir yayın organı olarak uzun süre yayımını sürdürür. *Yedigün* mecmuası, zengin içeriği, uzun yıllar yayım hayatına devam etmesi ve çıktığı dönemin birçok alanda yansıtıcısı olması bakımından Cumhuriyet dönemi Türk basın tarihinde

önemli bir yere sahiptir. Cumhuriyetin ilk yıllarında birçok yazar, şair ve tanınmış kişinin etrafında toplandığı bu dergi, bugün baktığımızda edebiyat tarihi ve araştırmaları açısından önemli bir kaynaktır.

Bu çalışmada, *Yedigün* mecmuasındaki anı ve röportajlardan yola çıkarak bir araştırma yapmak hedeflenmiştir; çünkü anı ve röportajların edebiyat ve sanat tarihinde önemli bir yeri vardır. Anılar, tarihi bir belge niteliği taşımaz; ancak hem tarihin hem de sosyal ve siyasi olayların aydınlatılmasına yardımcı olur. Edebi hafızanın güçlü tutulmasına yardımcı olan yazı türleridir. Röportajlar da hem yapıldığı kişiler hakkında hem de röportajın yapıldığı dönem hakkında bilgi sahibi olmamız açısından önemli kaynaklardır. *Yedigün* mecmuasında yayımlanmış anı ve röportajlar, bugün baktığımızda o yıllarda yaşamış, daha sonra hayata gözlerini yummuş; şair, yazar ve sanatçıların sanat-edebiyat hayatları, eserleri ve özel hayatlarına dair bilgiler vermesi bakımından önem taşımaktadır. Bu denli önemli olmasına karşın, dergideki anı ve röportajlar üzerine bugüne kadar bir araştırma yapılmamış, bu yazıların çoğu dergi sayfalarında kalmıştır. Çalışmanın asıl amacı, derginin sayfalarında kalmış, edebiyat tarihimiz açısından önemli olan bu kaynakları gün ışığına çıkarmak ve araştırmacıların hizmet ve dikkatine sunmaktır.

Çalışmamızın konusu ise; yukarıda da belirtildiği gibi *Yedigün* mecmuasındaki anı ve röportajların tespiti ve gün yüzüne çıkarılmasıdır. Konunun önemini şu şekilde açıklayabiliriz: Bu dergide yapılmış olan röportajlar ve anılara bakarak bir değerlendirme yaptığımızda aradan geçen zaman içerisinde Türkiye’de olan değişimi açıkça görebiliriz. O yılların Türkiye’sinde; o dönem için meşhur sayılan kişilerin, sanatçıların, edebiyatçıların büyük bir bölümü bugün unutulmuştur. O dönem ve daha öncesinde yazılmış edebi eserlere ait anı ve röportajlarda geçen yorumlar gündeme gelmemiş, anılarda geçen mekânlar ise tarihe karışmıştır. Dönemin meşhurlarının; edebi, siyasi ve toplumsal olaylara olan bakış açıları değerlendirilmemiş durumdadır. İşte *Yedigün* mecmuasında yayımlanan anı ve röportajlarda bu kişileri ve o yılların toplumsal, siyasi ve edebi olay ve durumlarını daha iyi tanıma ve bugünün bakış açısıyla değerlendirme fırsatı doğmaktadır. Bu bağlamda, *Yedigün* mecmuasındaki röportaj ve anılar başvurulacak birer kaynak olarak önem taşır.

Bu çalışmadaki amacımız; bu dergide anıları ve röportajları yayımlanan, dönemin; edebiyatçılarını, sanatçılarını, devlet adamlarını, önemli kişilerini, meşhurlarını, siyasilerini, o dönemde tanınan ancak günümüzde unutulmuş Őahsiyetleri, farklı iş ve meslek gruplarına mensup insanları bilinen taraflarıyla hatırlatmak, bilinmeyen yönleriyle tanıtmaktır. Bunun yanında, artık dergide kalmış, unutulmuş; ancak edebiyat tarihi açısından önemli olabilecek anı ve röportajlar toplanmış, içeriğinden bahsedilmiş, özetlenmiş ve tasnifleri yapılmak suretiyle kısa yolla ulaşılabilir materyaller haline getirilmiş olacaktır. Edebiyatın ve sanatın tarihsel süreç içerisinde geçmişi ile Őimdiki durumu arasında kopmuş bağlarını bir nebze olsun birleştirmek ve yeni nesillere o dönemi dergide yayınlanan anı ve röportajlar yardımıyla tanıma imknı vermek, dönemin sosyal, sanatsal, edebi ve siyasi Şartları hakkında bilgilendirmek çalışmamızın amaçları arasındadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEDİGÜN MECMUASI

1.1. Derginin Tarihçesi

Yedigün mecmuası, Türkiye’de yüksek tirajlı gazeteciliğin temellerini atan gazeteci, yazar ve karikatürist Sedat Simavi tarafından 1933 ile 1950 yılları arasında yayımlanmış haftalık bir mecmuadır. İlk sayısı 15 Mart 1933’te, son sayısı ise; 26 Ekim 1950’de (15 Mart 1933–14 Mart 1948, 1–784. sayı; 20 Mart 1948–13 Mart 1949, 1–52. sayı; 17 Mart 1949–9 Mart 1950, 1–52. sayı; 16 Mart 1950–26 Ekim 1950, 1–33. sayı) çıkan toplam 921 sayı olan bir dergidir.

Yedigün mecmuası, Cumhuriyetin ilk döneminde çıkan ve yayım hayatına uzun süre devam eden önemli dergilerdendir. 1928 yılında yapılan harf devriminden sonra Cumhuriyet Dönemi’nde yeni harflerle çıkartılmaya başlanan ilk mecmualar arasındadır. Bu dönemde, Milli Mücadele yıllarında yayım hayatında olup da Cumhuriyet’in ilk yıllarında da yayınlarına devam eden *Türk Yurdu* ve *Dergâh* gibi önemli dergiler vardır. Cumhuriyet Dönemi’nde ilk Basın Kanunu diyebileceğimiz Matbuat Kanunu 1931 yılında çıkar ve Milli Mücadele karşıtı olan dergiler kapatılır. Diğer taraftan sanat ve edebiyat alanında önemli dergiler yayınlanır. Bu dergilere, *Kadro* (1932), *Kooperatif* (1932), *Ülkü* (1933), *Varlık* (1933), *Ağaç* (1936), *Çınaraltı* (1941), *Yurt ve Dünya* (1941), *Yürüyüş* (1941), *Büyük Doğu* (1943) dergilerini örnek verebiliriz. *Yedigün* mecmuasının o dönemde çıkartılan diğer mecmualardan en bariz farkı yayım hayatı en uzun olan mecmua olmasıdır.

Kurtuluş Savaşı’nı müteakip temelleri atılan Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kuruluşu bir rejim değişikliğini de beraberinde getirmiştir. Bu dönemde, özellikle Halifelik’in kaldırılması (1924), Harf Devrimi’nin yapılması (1928) ve diğer sosyal ve siyasal inkılâplarla, Türk toplumu yeni bir değişim ve gelişim sürecine girmiştir. İşte; *Yedigün* mecmuası, tam da bu yıllarda (1933–1950) Türk basınına yeni harflerle

girmiş ve değişen Türk toplumunun; sanat, edebiyat, siyaset, magazin, fikir, sinema, tiyatro, aktüalite alanlarının bir nevi yansıtıcısı olmuştur.

Türk mecmuacılığına büyük yenilikler getirmiş ve yayımını, ara vermeden 17 yıl sürdürmüş bir mecmua olması sebebiyle basın dünyamızda önemli bir yere sahip olan *Yedigün* mecmuası; özellikle Cumhuriyet'in ilk dönemindeki (1933–1950) Türkiye toplumunun siyasal, sanatsal ve tarihsel bir aynası gibidir. Bu bakımdan o dönemin sosyal ve edebi hayatı için muazzam bir kaynak oluşturur. Büyük boy, dört renkli kapak ve tek renk olsa da renkli iç sayfalarla yayın hayatına başlayan dergi zaman zaman 50 bini geçen tirajıyla okuyucuya kendini sevdirebilir. *Yedigün* o yılların okurları için hem Türkiye'ye hem de dünyaya açılan bir penceredir. Baskı kalitesiyle de o güne dek yayımlanan dergiler arasından hemen sıyrılan *Yedigün* hep gündemde kalır.

Derginin 15 Mart 1933'te çıkan ilk sayısının kapağına, “*Fiyatı 10 Kuruş, Çarşamba günleri çıkar...*” diye not düşülmüştür. 22 Mart 1933'te çıkan ikinci sayısının 19. sayfasında ise; derginin abone şartları belirtilmiş olup, “*Türkiye'nin her tarafı için abone şartları: senelik 500, altı aylığı 250, 3 aylığı 130 Kuruş; ecnebi memleketleri için; seneliği 800, altı aylığı 400 kuruştur.*” yazar. Çıkış günleri: Çarşamba, pazar, pazartesi, salı ve perşembe olarak zaman zaman değişir. Fiyatı daha sonraları 50 Kuruş'a kadar yükselir.

1948 yılına gelindiğinde dergide bazı değişiklikler yapılır. *Yedigün*, 14 Mart 1948 tarihli 784. sayısında son kez büyük boy yayımlanır. Dergi artık 1 Mayıs 1948 tarihinde yayın dünyasına girecek olan *Hürriyet Gazetesi*'nin matbaasında basılmaktadır. 20 Mart 1948'den itibaren *Yedigün* küçük boy olarak basılır ve künyeye “Yıl 16, Sayı:1” kaydı düşülür. Bu arada 50 Kuruş'a satılan derginin fiyatı 25 Kuruş'a indirilir. Tam 52 sayı boyunca da bu son biçimiyle yayımını sürdüren *Yedigün*, 17 Mart 1949'dan sonra yeniden eski boyutuna döner. Derginin fiyatı bir kez daha indirilir ve 10 Kuruş'a satılmaya başlanır. *Hürriyet Gazetesi*'nin yayın hayatına girmesinden sonra *Yedigün* biraz geride kalmaya başlar ve dergi tamamen magazinleşse de satışı iyidir. Bu arada 16 Mart 1950'de *Yedigün*'ün 18. yayın yılına girilir; ancak *Hürriyet Gazetesi* ve *Yedigün*'ün o dönemin şartlarında birlikte yürütülmesi güçleşmiştir. *Hürriyet* de okuyucuya kendini kabul ettirince iki yayımın

da sahibi olan Sedat Simavi kararını verir ve satışı iyi olmasına rağmen 26 Ekim 1950’de toplamda 921. sayısını çıkaran *Yedigün*’ü kapatır.

Yukarıda belirtildiği gibi *Yedigün* mecmuası yayım hayatına başladığı 15 Mart 1933’ten son sayısını çıkarttığı 26 Ekim 1950 tarihine kadar olan süreçte; fiyatında, yönetim adresinde, çıkartıldığı haftanın günlerinde, idari kadrosunda, boyutunda, basıldığı matbaada, numaralandırma sisteminde bir takım değişikliklere gitmiş olduğu görülür. Bu değişiklikleri tespitle bilginize arz ederim.

1.2. Derginin Çıkış Amacı

Yedigün mecmuası, 7 Mart 1939 tarihinde (yedinci yaş gününde) çıkardığı özel sayısında çıkış amacını genel hatları ile şöyle belirtir:

“Yedigün’ün neşri hizmetinde bulunanların hedefi; memleketimizde şimdiye kadar çıkmış mecmuaların en faydalısı en mükemmeli olmaktan da ibaret değildi. Onu çıkaranlar örnek olarak neşredilen veya edilmekte olan mecmualarımızı düşünmediler. Başlarken bile idealimiz bu mecmuanın muasır Avrupa ve Amerika magazinleri değerinde bir eser olması idi.

Türk medeniyet inkılapları birer şimşek süratiyle birbirini takip ederken halka fikir rehberliği etmek iddiasında bulunan mecmuaların, eskileri örnek almaları ve bu ölçü ile hareket etmeleri doğru olamazdı.

Eserin her yıl hem şekil hem de yazı bakımından daha müttekâmil daha kuvvetli olmasını temin için daima elimizden geleni yaptık. Hatta fedakârlıklara katlandık; çünkü mütemadi surette ilerleyen medeni inkılaplarımızın tesiri her saha da görülüyor ve Türk okuyucu kitlesi yıldan yıla seviye itibarıyla yükseliyordu. Zevki ve bilgi itibarıyla her an ilerleyen halkın sevgi ve rağbetini daima tutabilmek için Yedigün ailesinin ne yıpratıcı bir çalışkanlıkla didindiğini idarehanemizdeki hummalı faaliyete yakinen şahit olmuş bulunanlar çok iyi bilirler. Uzakta bulunup da neşriyatımızı dikkatle takip edenlerde nasıl çalıştığımızı pekiyi tahmin edebilirler kanaatindeyiz.

Yedigün hiçbir zaman okuyucunun yalnız merak ve tecessüsünü toplamakla ve resimler ile yazılarını münhasıran bu maksat için hazırlamakla iktifa etmemiş; bütün neşriyatında kültür kıymetini, sanat değerini, inkılap ve rejim ideallerini hedef tutarak halk ve gençlik için daima temiz ve asil telkinler yapmayı emel edinmiştir.

Bununla beraber büyük Türk milletinin mümtaz halkına ve inkılabın necip evladına en layık bir mecmua haline gelebilmek için daha çok çalışmak lazım geldiğini de itiraftan çekinmeyen gazetemiz için varılması istenen geniş tekâmül ufukları vardır. Yedigün her hafta, her ay ve her yıl bu mükemmeliyet ufuklarına doğru yürümekte devam edecektir.

Yazıları ile memlekette umumi itimat kazanmış en salahiyetli kalem ve fikir adamlarımızın yazılarını en mümtaz sanatkârlarımızın eserlerini ihtiva etmekte devam etmekle beraber bu husustaki kadromuzu genişletmek azmindeyiz. Yeni gelen makinelerimiz monte edilmektedir. İki, üç aya kadar bu yeni gelen makineler üzerinde basılacak olan Yedigün, okuyucularına daha nefis nüshalarını takdim edecektir.”¹

Yedigün’ün çıkış nedenlerini anlatan bir yazıda şöyle der:

“Yedigün iki elinizin parmakları arasına gerilmiş bir sinema perdesidir. Öyle bir sinema perdesi ki; üstünde görünecek manzaralar; dünya vukuatını, müthiş maceraları, dramları, tatlı komedileri seyretmek için size hiç zahmet vermeyecek. Pis kokulu dumanlı, kalabalık, sıkışık, dar, karanlık bir yerde oturmaya mecbur olmayacaksınız (...) kalem, fırça, fotoğraf Yedigün’ün sahifelerine en iyi ve en taze mahsullerini dökecektir. Gündelik gazetelerin; acele çekilmiş, silik ve yarım yamalak resimlerini, kısa bir zamanda çırpıştırılmış itinasız şiir ve yazılarını mecmuamızın sahifelerinde bulamayacaksınız...”²

¹ Yedigün, C. XIII, S. 313, 7 Mart 1939, 12.

² Erişim:[[http://www.simurg.com.tr/tr-tr/urun/dergi-sureli_yayın/ Yedigün](http://www.simurg.com.tr/tr-tr/urun/dergi-sureli_yayın/Yedigün)], Erişim Tarihi: 03 Ocak 2015.

Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi *Yedigün Dergisi* dönemin sinema ve gazetelerine bir eleştiri getirerek onlara rakip olduğunu ve yayım hayatında bu amacı güdeceğini iddialı bir şekilde belirtir. Eski mecmuacılık anlayışından ayrı; kaliteli, zengin, yenilikçi bir yayım anlayışında olunacağını vurgusu yapılır. *Yedigün*'ün Türk dergiciliğinde yeni bir soluk olacağı ifade edilir.

Yedigün mecmuasının ilk sayısında geçen şu sözlerden derginin gerçekçi ve güncel konulara yönelik yayım anlayışında olacağı da anlaşılır: “*Sayfalarında sönük macera edebiyatına, uydurma mevzulara tesadüf etmeyeceksiniz. Buna mukabil emsalsiz fotoğrafların süslediği canlı vakaların akislerini bulacaksınız.*”³ Bu ifadelerden aynı zamanda *Yedigün*'ün halkla iççice bir dergi olacağı, sosyal yönünün ağır basacağı anlaşılmalı birlikte; İçerik olarak da hem magazinsel hem görsel zenginliğe önem vereceği de çıkarılır.

Dergi, yayım hayatının son yıllarına doğru daha çok ülke dışında, Avrupa ve Amerika'da, yaşanan hayata yönelir. Kozmopolit bir havaya bürünür. Farklı din, ırk ve yaşamdan meşhur kişileri tanıtır. Dünyanın farklı mekân ve ülkelerinden, özellikle Avrupa ve Amerika'dan görseller, fotoğraflar paylaşır. Kadın-erkek konularını çok sık ele almaya başlar. Medeni olma yolunda ilerlemenin, yüzyıla ayak uydurmanın vurgusu yanında rejime övgü artarak devam eder. Magazinsel konulara daha da ağırlık verir. Bununla birlikte derginin şekli itibariyle bakıldığında; sayfa sayısı zaman zaman değişir. 10,16,26,30,32,36 sayfa olarak değişik sayfa sayılarında çıkar. Dergi, 784. sayıdan sonra 1. sayıdan itibaren çıkmaya başlar ve bu yeniden başlayan ilk sayıda şu not düşülür: “*Memleket ve dünya hadiselerine geniş ölçüde yer verilecek röportajlar, sanat ve fikir hareketleri, enteresan mevzularla herkesi tatmin edecek olan Yedigün'ü sabırsızlıkla bekleyiniz.*”⁴ Burada da ifade edildiği gibi dergi idaresi tarafından dergiye zaman zaman izlenecek yayım politikası, amaç ve içerik ile ilgili okuyucuyu bilgilendirici notlar düşülür.

³ *Yedigün*, C. 1, S. 1, 15 Mart 1933, 3.

⁴ *Yedigün*, S. 1, 17 Mart 1948, 5.

1.3. Derginin İdari ve Yazar Kadrosu

Yedigün mecmuasının idari kadrosuna baktığımızda; 15 Mart 1933 tarihli ilk sayısında, “*Sahibi ve Umumi Neşriyat Müdürü Sadri Etem*” ibaresi düşüldüğü görülür. Yine derginin ilk sayısının üçüncü sayfasında idarehanesi; “*Ankara Caddesi, Meserret Oteli Karşısı, Posta Kodu: 103, İstanbul*” olarak belirtilir. Derginin asıl sahibi Sedat Simavi’dir; ancak Sedat Simavi’nin ismi, derginin çıkışından altı yıl sonra -29 Mart 1938 tarihinde - 264. sayıdan itibaren “*Sahip ve Genel Yayın Yönetmeni*” olarak künyeye girer. 1938 yılında derginin idarehanesi de “*Ankara Caddesi, İkdam Yurdu, 2. Kat*” olarak değişir. 1940 yılına kadar bu adreste idare edilen derginin yönetim adresi bu yıldan itibaren “*Ankara Caddesi, Acımusluk Sokağı (Sonradan Cemal Nadir Sokak) No: 7*” ye taşınır. 1938-1948 yılları arasında derginin “*Sahip ve Genel Yayın Yönetmeni*” “*Sedat Simavi*” olarak belirtilmiş olup, 1948 yılında *Hürriyet Gazetesi*’nin yayın hayatına girmesiyle birlikte *Yedigün* mecmuasının kapağında “*Sahibi Sedat Simavi, Fiilen Yazı İşleri Müdürü Tahsin Öztin*” ibaresi düşülmüştür. Ahmet Sait Matbaası’nda basılan dergi daha sonraları *Hürriyet Gazetesi* matbaasında basılır.

Dergi idari kadrosunun almış olduğu kararlar doğrultusunda dergide aşağıdaki bilgiler verilir;

*“Yedigün mecmuasının fiyatı 10 kuruştur. Abone olursanız Türkiye’nin her tarafı için seneliği 500 kuruştur. Altı aylığı 250 kuruş, üç aylığı 130 kuruştur. Ecnebi memleketleri için seneliği 800 kuruş, altı aylığı 400 kuruştur. Derginin sahibi Sedat Simavi’dir. İdarehanesi Ankara Caddesi, Acımusluk Sokağı, İstanbul Adresindedir. Her hafta Salı günü çıkar. Her şeyden bahseder, haftalık resimli mecmuadır.”*⁵

Derginin yazar kadrosuna bakıldığında ise; gitgide genişleyen bir kadronun olduğu, buna bağlı olarak da dergi içeriğinin zenginleştiği görülür. Her geçen sayıda yeni şair ve yazarların *Yedigün* yazarlar kadrosuna dâhil oluşu dergide çok farklı yazı türlerinde yazılar yazılmasını da sağlar.

⁵ *Yedigün*, C. XIII, S.333, 25 Temmuz 1939, 3.

Yedigün mecmuasının 15 Mart 1933'te çıkan ilk sayısında derginin yazarları şöyle tanıtılır:

“Yedigün sayfalarında devamlı surette göreceğiniz imzalar: Darülfünun müderrislerinden İbrahim Hakkı, Müderris Faik Sabri, Peyami Safa, Sadri Ertem, Nurullah Ata, Hikmet Feridun Es, Yusuf Ziya, Sedat Simavi, Münif Fehim, Mehmet Samih, Suat Derviş, Mekki Sait, Foto Namık, Foto Cemal Foto Hilmi.”

Görüldüğü üzere dergi ilk sayısına dergi idari kadrosunun da dâhil olduğu on iki yazar ve üç fotoğrafçıyla başlar. Dergide daha sonraları alanında ün kazanmış birçok usta edebiyatçı ve yazar yazılarını neşreder. Ahmet Naim'den, Sait Faik'e; Aziz Nesin'den Sabahattin Ali'ye kadar birçok edebiyatçının ilk ürünleri *Yedigün*'de okur karşısına çıkar. Reşat Nuri, Halide Edip gibi dönemin tanınmış yazarlarının çok sevilen kimi romanları da ilk kez *Yedigün*'de tefrika edilir.

Yedigün'de, yerli ve yabancı fotoğrafların yanı sıra Münif Fehim ve Ramiz Gökçe'nin illüstrasyonları -konu anlatan resim- ilgi toplar. Akıcı bir üslupla yazdığı hikâye, roman ve köşe yazılarıyla Reşat Nuri Güntekin; anıları ve gezi yazılarıyla Hüseyin Cahit Yalçın; eleştiri, deneme ve düşünce yazılarıyla Nurullah Ataç, Refik Halit Karay, Nihat Sami Banarlı, Nevzat Yalçın, Faruk Nafiz Çamlıbel, Sait Faik Abasıyanık gibi edebiyatçıların; Turhan Tan, İbrahim Alaaddin Gövsa, Murat Sertoğlu gibi tarihçilerin yazıları ve Hikmet Feridun Es, Naci Sadullah Danış, Mekki Sait, Münir Süleyman ve Taha Ay'ın röportajları, *Yedigün* mecmuasının dönemin en çok satan ve okunan magazin mecmuası olmasını sağlamıştır.

Dergide röportajları genel olarak Taha Ay, Sait Mekki, Naci Sadullah, Hikmet Feridun, Sabih Alaçam, Münir Süleyman, Orhan Özkırım gibi *Yedigün* muharrirleri yapar. Haftalık magazin dergisi olarak çıkan ve yayın hayatına hep bu çizgide devam eden *Yedigün* mecmuası o dönem için bir okurun hemen hemen tüm ihtiyacını karşılayacak bir içeriğe sahip olmasından dolayı yazar kadrosu da buna paralel olarak epeyce geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu yazarlardan bazıları şunlardır:

Şükrü Kaya, Tevfik Tuğrul, Selim Nüzhet Gerçek, Necip Fazıl Kısakürek, Mehmet Behçet Yazar, Nahit Sırrı, Falih Rıfkı Atay, Sacide Talat Artemel (hikâye), Hikmet Münir, Dr. Nuri Ergene, Turgut Evren, Sadri Ertem, Nurullah Berk, Selahattin Güngör, Behçet Kemal Çağlar, Vahdet Gültekin, İbrahim Hakkı, Celal Sezen, Ahmet Nuri, Adnan Giz, Selahattin Enis (hikâye), Fürüzan Tekil (spor), Nizamettin Nazif, Şemsettin Kutlu (hikâye), Nemci Yücel, Ahmet Naim (hikâye), F. Celalettin (hikâye), Kemal M. Altınkaya (hikâye), Sevim Sertel, Aziz Nesin (hikâye), Mehmet Şeyda (hikâye), Cemil Cahit Cem, Hayri Alpar, Sadun G. Savcı, Rakım Çalapala, Bedri Eser (roman), Faruk Fenik, Cehdi Şahingiray, Aka Gündüz, Ferdi Tuğman (magazin), Abidin Daver, Baha Tevfik Tansel (tarihsel), Rakım Çalapala, Sadun Galip Savcı, Adnan Aktan (hikaye), Kerime Nadir (roman), Hatemi Senih Sarp (düşünce yazıları), Baki Süha Ediboğlu, Solelli (sinema, tiyatro), İsmail Şerif, Musa Ataş, F. Celalettin, Ali Nusret Pulhan, Nihal Mesut (hikaye), Cahide Yücel, Şukufe Nihal (hikaye), Tevfik Ertuğrul, Münir Hayri Egeli, Muzaffer Gökmen, Cemil Cahit, Fuat Kınıklı (hikaye), Halikarnas Balıkcısı, Nihat Sami Banarlı, Nizamettin Nazif, Va-Nu, Ercüment Ekrem Talu, Ragıp Şevki Yeşim, Ali Canip Yöntem, Abdürrahim Ekrem Göçer (hikaye), Halim Yağcıoğlu (hikaye), Nihal Karamağralı (hikaye), Calut Uçuk (roman), Ahmet Emin Yalman, Cihat Baban, Cemalettin Bildik, Haldun Yağcıoğlu, Hayri Alpar (siyasal), Hikmet Münir (güncel), İlhan Çevik, Yıldız Sertel, Hikmet Bil, Cemil Cahit Cem (aktüel), İsmet Hulusi İmset (güncel), Alişan Dobra (edebi yazılar), Faruk Nafiz (şiir, güncel, hikaye roman), Fuat Edip Baksı (tarih, edebi yazılar), Tahsin Öztin (spor), Sami Tiryakioğlu, Ayşe Tez, Burhan Arpat (gezi ve tanıtı yazıları), Haldun Taner (hikaye) M. Hulusi Esendal (hikaye), Adnan Akın (spor), Cevat Tevfik (hikaye).

Sayfa sayısı bazen 36'ya kadar çıkan derginin şiir köşesinde; Aziz Nesin'in (Vedia Nesin) takma adıyla, Orhan Kemal'in (Raşit Kemali) adıyla, Sedat Umran'ın Muvakkar Ekrem Talü'nun, Çetin Altan'ın, Salah Birsal'in şiirleri yer alır.

1.4. Derginin İçeriği

Yedigün mecmuası, daha çok magazin içerikli bir mecmuadır. Yayım hayatına başladığı yıl (1933) Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ilk yıllarına rastlar. Bu yıllarda Türkiye magazinle daha yeni yeni tanışmaktadır. Türk toplumunun magazinsel bir anlayışla tanışmasında *Yedigün* mecmuasının önemi ve etkisi büyüktür.

Yedigün mecmuasını çıkaran Sedat Simavi daha önceki yıllarda da magazin dergileri çıkarmıştır; ancak bu dergiler çok uzun soluklu değildir. Türkiye'nin ilk bilinen magazin dergisi yine Sedat Simavi'nin 1919 yılında çıkarmış olduğu *İnci* adlı dergidir. Savaş koşullarından dolayı bu derginin yayımı yürütülemedi. Bunun ardından 1933–1950 yılları arasında kesintisiz, haftalık yayımlanan *Yedigün* mecmuası Sedat Simavi'nin en beğenilen dergisi olmuştur.

Ahmet Oktay; “Türkiye’de Popüler Kültür”⁶ adlı kitabında Cumhuriyet dönemi magazin dergilerinin içeriği konusunda şunları söyler;

“ilk anda söylenebilecek olan; Türkiye’de magazin basınının sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel ortama sıkı bir bağlılık ve bu ortamdaki gelişme ve değişmelere paralel bir gelişme, değişme gösterdiği. Türkiye’nin dış ilişkileri de, bu ilişkiler ideolojik yapının belirleyicilerinden biri olduğu için, magazin dergilerine çeşitli dönemlerde farklı biçimlerde yansımıştır ve resmi bakış açısının niteliğinin göstergesi olmuştur.

Türkiye’nin kapitalistleşme isteği, ilerleme/kalkınma ve modernleşme kavramları altında formüle edilmiş olarak Atatürk döneminin de temel güdülendiricisi durumundadır. Bu bakımdan, magazin dergilerinde son kertede bu yöndeki eğilimler ısrarla vurgulanmış ve Türkiye kapitalizminin 1950’lerden sonra dışa bağımlı bir karakter kazanarak aldığı ivmeye uygun olarak bu dergilerde açıkça burjuvazinin gönüllü organları durumuna gelmişlerdir.”⁷

⁶ OKTAY, Ahmet; “Türkiye’de Popüler Kültür”, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1993.

⁷ a.g.e.,45-46.

Kitabında, Cumhuriyetin ilk dönem (1923-1950) dergilerinde bazı çözümlenmelere giden Ahmet Oktay; bu dönem dergilerinin aldatımcı (manipülatif) bir içerikle sunulduğunu; bunun ise bir amaca yönelik olduğunu söyler, bu amacı ise kapitalistleşme süreci olarak açıklar. Yani, Ahmet Oktay’a göre; 1923-1950 yılları arasında çıkan magazin içerikli dergiler kapitalizm süreci ile doğru orantılı hareket etmiştir. İçeriklerini bu amaca yönelik hazırlamışlar, okuyucuya kapitalist düzene geçiş mesajları vermişlerdir.

Ahmet Oktay kitabında, bu dergilerin içeriklerini ara başlıklar halinde şöyle verir.

- a-Rejime ve Şef’e Övgü
- b-Modernleşme ve Teknoloji Tutkusu
- c-Kadınlara Açılış
- d-Üst Kültürün Popülerleştirilmesi
- e-Gündelik Mitoslar.

Yedigün mecmuasına genel olarak baktığımızda Ahmet Oktay’ın belirlemiş olduğu bu ara başlıkların *Yedigün* mecmuasının da yayın politikasıyla örtüştüğü açıkça görülür. Dergi muhtevasının buna bağlı olarak yeni bir yaşam tarzı inşası hedefi doğrultusunda hazırlandığı kanaati hâsıl olmaktadır.

Yedigün mecmuası, magazin konularının ağırlıklı olduğu bir dergi olmasıyla birlikte çok geniş bir içeriğe sahiptir. Kapağında yazan; “*edebiyat-fikir-sanat-sinema ve aktüalite*” ifadesinden genel olarak bu ana başlıklar altında yayım yaptığı anlaşılır. Bununla birlikte derginin 1. sayısının üçüncü sayfasında “*Her şeyden bahseder. Haftalık halk ve aile mecmuası*” ifadesine de yer verilir.

Kapağında; “*her şeyden bahseder*” ifadesi bulunan *Yedigün* mecmuası, inkılâp döneminin siyasal, toplumsal verilerini içermesi yanında, o dönemin edebiyat ve sanat hayatı açısından da çok zengin bir kaynaktır. Özellikle sanatçı ve edebiyatçılarla bizzat yapılmış röportajlar ve onların kaleminden yazılmış anılar bu

anlamda ayrıca önemlidir. Söz konusu yazılarda bir yanda kaybolan imparatorluk değerlerini, diğer yanda ise yeni doğmakta olan ulus-devletin değerlerini yan yana görme fırsatı buluruz.

Yedigün mecmuasının içeriğinde bol bol resim ve fotoğraf kullanılmış, güncel, ilgi çekici konular seçilmiştir. Bundan dolayı Latin harflerine geçen Türk halkı için *Yedigün* mecmuası, en çok aranan ve okunan bir ev mecmuası olmuştur. *Yedigün* ilk sayısından itibaren cinsi cazibe müsabakası (Güzellik yarışması) düzenlenir. Kıyafet tasarımı, resim, karikatür, spor gibi alanlarda çeşitli halk yarışmalarına yer verir. Yarışmayı kazananlara bir yazlık elbiselik kumaş, iki fotoğraf makinesi, yedi mürekkepli kalem, ipekli çorap hediye edileceği duyurulur. Mutlu evlilik önerileri sayfası ve her hafta sinema yıldızlarının boydan fotoğrafları yayımlanır. Hikmet Feridun Es'in yaptığı röportajlarla dünyanın dört bir yanından haber veren *Yedigün*, Türkiye'nin aktüalitesini de izler. Hem magazine hem de edebi eserlere yer verir. Dergi, zaman zaman bazı sayılarında ikinci baskısını yapar. İkinci baskılarının birini Şair Abdülhamit'in ölümü için ayırdığı sayı için yayımlar. Hamit'in ölümünü 21 Nisan 1931 tarihli 215. sayısını ikinci kez basarak duyurur. Cumhuriyet'in 10. ve 15. yılları için özel sayılar hazırlayan dergi, Atatürk'ün ölümüne de geniş yer verir. Atatürk'ün ölümü ile ilgili yayımlarını üç sayı boyunca sürdürür.

Karikatür Dergisi'nin 20 Nisan 1944 tarihli 434. sayısında yayımlanan ilanda ise *Yedigün* mecmuasının içeriği ile ilgili şu ifadeler yer alır:

“Türkiye'nin en büyük mecmuası Yedigün'ü her hafta takip ediyoruz. Dört renkli, nefis bir kapak içinde ve 20 sayfa olarak Pazar günleri çıkan Yedigün, bütün münevverlerin sabırsızlıkla bekledikleri mecmua olmuştur. Dünya ve memleket vukuatına ait aktüalite fotoğrafları, sinema sayfaları ile canlı röportajları ve salâhiyetli kalemlerin yazdığı iç mevzuları ile Yedigün haftanın en zengin mecmuasıdır.

Aralıklarla derginin çıktığı günler değişmekle birlikte daha çok dergi pazar, salı ve çarşamba günleri çıkmıştır. Derginin ilerleyen sayılarında ise fiyatının makul

ölçülerde artırıldığı görülmektedir. *Yedigün* mecmuası genel olarak 20–25 sayfa arasında çıkar. İlerleyen yıllarda ise derginin sayfa sayısı 68’e kadar çıkmıştır. Yazar kadrosunda dergide uzun yıllar devam eden yazarlar olduğu gibi belirli aralıklarla yazan ve misafir olarak yazan yazarlarda bulunmaktadır. *Yedigün* mecmuası o dönemin siyasal ve sosyal olaylarını güncel olmaları sebebiyle ilk sayfalara alır ve derginin kapağında o olayın reklamını ve kendilerinin hazırlamış oldukları tanıtım afişleri verilir. Dergide arkası devam eden roman ve hikâyeler, sağlık köşeleri, kadınlara yönelik köşeler ve gelir getirici mahiyette reklam sayfaları yer alır.

Yedigün mecmuası, aynı zamanda sütunlarında genç yeteneklerin öykü ve şiirlerine de yer vererek o dönem için bir nevi okul rolü de üstlenir. Dergide daha çok Nihat Sami Banarlı’nın hocalığında uzun yıllar devam eden *Yedigün* şiir ve sanat mektebi birçok amatör şair ve yazarın yetişmesinde önemli bir yere sahiptir. 1937 yılında başlayan ve başında Nihat Sami Banarlı’nın bulunduğu “*Yedigün* Cevapları sayfası”, ve daha sonra dergide yayımlanan “Güzel Şiirler Sütunu sayfası”, “Hikâye Sayfası” *Yedigün*’ün yeni şair ve yazarların yetişmesine yardımcı olduğu bölümleridir. Bununla birlikte 1939-1941 yılları arasında Mehmet Behçet Yazar’ın “Edebiyatçılarımızı Tanıyalım” başlığı altında bir yazı dizisi yayımlanmıştır. Mehmet Behçet Yazar, bu yazılarında o dönemin yazar ve şairlerini hem değerlendirir hem de tanıtır. Bu yazı dizisi ile 100’e (yüz) yakın edebiyatçıyı tanıtmış, özgeçmişleri ile ilgili önemli bilgiler vermiştir.

Yedigün mecmuasının, edebiyat açısından bir başka değeri ve önemi ise; günümüzde sadece adı bilinen veya yeni nesiller tarafından adı bile duyulmamış; ancak Türk Edebiyatı’nda ve sanatında bir dönem var olmuş, sanata ve edebiyata birçok hizmetleri geçmiş sanatçıları ve edebiyatçıları tanıma imkânını bizlere sunmasıdır. Örneğin dergide, Cumhuriyet’in ilk yıllarında piyeslerde canlandırdığı karakterler ve radyodaki kahkaha dolu skeçleriyle tiyatro sanatçısı Habibe Molla, Türk operasının ilk eğitilmiş kadın şan sanatçısı Nimet Vahit Hanım, Cumhuriyet döneminin en yaşlı kadın şairi ve bestekârı Leyla Hanımefendi, hayatı sefalet içinde geçen, ismi günümüzde unutulmuş ıstıraplar şairi Yaşar Nezihe Hanım, kukla sanatına hayatını adanmış kukla sanatının temsilinde ve kukla yapımında büyük emeği

geçen kukla sanatçısı Saadettin Bey, fırçasıyla hayatını kazanmış Cumhuriyet dönemi ressamlarından Ali Sami Bey, Türk sahnelerinin görüntü ve makyaj kralı diye anılan makyaj sanatçısı Behzat Nurbaba, kendi kendini şiir kralı ilan eden şair Florinalı Nazım, Türk tiyatrosunun unutulmaz usta oyuncusu Hazım Körmükçü ile yapılmış röportajlar bu nedenle dikkat çekmektedir.

Bunlarla birlikte yakın tarihimizde bilinen ve tanınan sanatçılarla evlerinde, işyerlerinde yapılan samimi röportajlar, onları daha özel yanlarıyla tanıma fırsatı vermesi bakımından önemlidir. Bunlara örnek olarak ise; kaldırımaların salaş sanatçısı Neyzen Tevfik'i, ünlü sinema ve tiyatro yönetmeni Ertuğrul Muhsin'i, yazar, karikatürist, romancı Mahmut Yesari'yi, şair-i Azam Abdülhak Hamit Tarhan'ı, edebiyatta sokağın ve sade dil anlayışının temsilcilerinden Hüseyin Rahmi Gürpınar'ı, gazeteci ve yazar Falih Rıfkı Atay'ı, Tevfik Fikret'i tanımak için Fikret'in eşi Nazire Hanım'la aşiyanda yapılan röportajları verebiliriz.

Yalnızca birkaç örnek verdiğimiz, anı ve röportajlar aslında *Yedigün* mecmuasında önemli bir yekûn tutmaktadır. Bu röportajlar dönemin ünlü doktorları, sanatçıları, edebiyatçıları, devlet adamları, yöneticileri, sporcuları ve kimi başarılı kişileri ile yapılmıştır. Genellikle röportajlar, röportajın yapıldığı kişinin evinde ya da iş yerinde yapılmış, kişilere meslek hayatları, özel yaşamları, beğenileri, düşünceleri, değerlendirmeleri ve başarı hikâyeleri sorulmuş, bu konularda kendilerinden birçok malumat alınmıştır. Bunlara, özellikle Naci Sadullah'ın, Hikmet Feridun'un, Selami izzet'in, Aslan Tufan'ın, Sait Mekki'nin yaptığı röportajlardan olan; dönemin varlıklı muharrirlerinden Burhan Cahit, o dönem için önemli şahsiyetlerden olan İbn-il Emin Mahmut Kemal Bey, Adalet kürsüsünde 43 yılını geçirmiş Ağır Ceza Reisi Aziz Bey, gazeteciler kralı olarak bilinen Hüseyin Cahit, ünlü ses sanatçılarından bizim jozefin peykerimiz diye anılan Safiye Hanım, kraliçelik tahtından sonra operet sahnelerine başlayan Feriha Tevfik, Çanakkale savaşının tanıklarından ünlü Nazmi Kaptan, sahnelerin en zeki kadın sanatkârı Bedia Ferdi, ünlü kimyacı Nurettin Münşi Bey, İzmir'in değerli valisi Kazım Paşa, Darülbedayi'nin ilk talebesi ve mezunu Semiha Hanım ile yapılan röportajları örnek verebiliriz.

Yedigün mecmuasında geçen anılarda ise, Türkiye'nin Cumhuriyet Dönemi'ni kapsayan yakın tarihin önemli olan birçok sosyal, siyasal, edebi, sanatsal, kültürel bilgi ve anekdota rastlıyoruz. Anılar, genellikle kişilerin kendi kaleminden veya o dönem için önemli olan kişiler hakkında ikinci kişilerin ağzından aktarılıyor. 30'lu, 40'lı ve 50'li yılların Türkiye'sinin havasını yakalamakta; dilini, duygularını, özlemlerini hissetmekte güzel bir kaynak oluşturan *Yedigün* mecmuasındaki anılara örnek olarak; Hüseyin Cahit Yalçın'ın "Malta Adasındaki Esaret Hatıraları"nı; Milliyet başmuharriri ve Siirt mebusu Mahmut B.'nin "Gazetecilik Hatıraları"nı, Abdülhamid'in en yakın adamı Nadir Ağa'nın "Abdülhamid İle İlgili Hatıraları"nı, Mahmut Yesari'nin, "Memurluk Yıllarına İlişkin Hatıraları"nı; Hikmet Feridun ES'in, "Ercümen'di Dinlerken" adlı hatıra yazısını; Hüseyin Cahit Yalçın'ın, "10 Yılın Hikâyesi" adlı hatıra dizisini; Refik Ahmet Sevensil'in, "Gazetecilik Hatıraları"nı; Vedat Urfi Bengü'nün, "Ebedi Şef: İlk Savaş Günlerine Ait Hatıralar" adlı yazısını; Cemal Kutay'ın, "Yirmi Sene Farkla İki Hatıra" adlı anı yazısını; İbrahim Alâattin Gövsa'nın, "Tahsil Hatıraları" yazı dizisini verebiliriz.

Derginin son iki sayfası genel olarak reklamlara ve tanıtıma ayrılır. Güncel olaylara yer verilir. Ülke gündemi takip edilir. Tarihsel olaylar günü gelince manşet yapılır. Çok önemli tarihsel olaylara genişçe yer ayrılır. Konu çeşitliliği çok fazladır. Dergide 1943'ten sonra Hollywood sineması ve yaşantısı, Avrupa şehirleri ve edebiyatı, harp konuları işlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

YEDİGÜN MECMUASINDAKİ RÖPORTAJLAR

2.1. Konularına Göre Röportajlar

Yedigün mecmuasında yayınlanan röportajlar incelendiğinde toplamda 211 röportajın bulunduğu görülmektedir.

Bu röportajlar konularına göre tasnif edilirse; bir kısmının edebi röportajlar, bir kısmının seyirlik sanatlarla ilgili, bir kısmının müzikle ilgili, bir kısmının gazetecilikle ilgili, bir kısmının resim ve karikatürle ilgili, bir kısmının sporla ilgili, bir kısmının hat sanatlarıyla ilgili olduğu; bir kısmının devlet adamlarıyla, bir kısmının doktorlarla, bir kısmının dönemin akademisyenleriyle, bir kısmının ilginç ve ünlü kişilere, bir kısmının milli mücadele kahramanlarıyla, bir kısmının din adamlarıyla, bir kısmının resmi kurumlarda ve sivil toplum örgütlerinde görev alan kadınlarla, bir kısmının dönemin sosyal hayatına ilişkin olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Bu röportajlar çalışmamızda yukarıda belirtildiği üzere tasnif edilmiş olup ilgili konu başlıkları altında kronolojik olarak sıralanmıştır. Bu tasnif sayesinde röportajlar kolay ulaşılabilen kaynaklar haline getirilmiştir.

2.1.1. Edebi Röportajlar

1. “Şiir Kralımız Neler Söylüyor”, No:2, 22 Mart 1933, s.15.

Röportajı yapan: Sedat Simavi

Konuşan: Florinalı Nazım (Özgünay)¹

¹ Florinalı Nazım: Manastır’ın Florina kasabasında doğdu. İstanbul Hukuk Mektebi’ni bitirdi. Çeşitli resmi görevlerde bulunduktan sonra Gümüşhane mektupçuluğundan emekliye ayrıldı. Edebiyat çevrelerinde alaya alınan ününü kendi kendini “Şiir Kralı” ilan eden gazete reklamları ile yaptı. Yayımladığı 12 kadar broşürde Nef’i, Hamid, Fikret vb. klasik ya da çağdaş şairlerin

Özet: Sedat Simavi, İstanbul Boğazı'nı karşıdan karşıya vapurla geçerken, vapurda dönemin “Şiir Kralı” lakabıyla tanınan Florinalı Nazım'la karşılaşır. Kendisiyle vapurdaki seyahatleri süresince bir röportaj yapar. Muharrir, sanatçıya o dönem gazetelerinde kendisi ile ilgili çıkan eleştirel yazılar hakkında görüşlerini sorar. Eski ve yeni edebiyata bakışı ve Tevfik Fikret'e olan ilgisiyle ilgili konuşurlar. Şiir Kralı Florinalı Nazım; kendisinden ve kazandığı şöhretten, gazetecilerin kendisine gösterdiği ilgiden, hakkında yapılan eleştirilere bakış açısından bahseder. Bu kısa röportaja Florinalı Nazım'ın Tevfik Fikret'in mezarı başında çekilmiş bir fotoğrafı da konulmuştur.

2. “Neyzen Tevfik Bey'i Dinlerken”, No:27, 13 Eylül 1933, s.3-5.

Röportajı yapan: Münir Süleyman

Konuşan: Neyzen Tevfik²

Özet: Münir Süleyman, Neyzen Tevfik'le daha röportaja başlamadan Neyzen Tevfik gibi sıra dışı halleri ve sarhoşlukları, coşkunlukları olan bir adamla röportaj yapacak olmasından dolayı heyecanını belirtir. Onunla röportaj yapmak için onu birçok yerde arar; ancak bir türlü onu bulamaz. Neyzen'in, o dönemde hayranı olan Adalı Avni Bey ve Beyoğlu Kaymakamı Sedat Bey'in evinde olduğunu tahmin eder. Oraya gider; ancak onu orada da bulamaz. En sonunda onu, sarmaşıkların, kokulu çiçeklerin gölgelendirdiği bir kahvede şişman vücudunu iskemleye yaslamış bir halde bulur. Burada onunla röportajını yapar.

Neyzen Tevfik, röportaj yapıldığı tarihte söz arasında 53 yaşında olduğunu, Halikarnas'ta doğduğunu, babasının rüştiye muallimi evveli Hasan Fehmi Efendi

değerlendirmesini yapıyor gözükerek dikkati kendi üzerine çekmeye çalıştı. “Terennümler”, “Teellümler”, “Türk'ün Büyük Zaferi”, “Zafer Teraneleri” bilinen şiir kitapları arasındadır.

Bkz., Beşir Ayvazoğlu, *Florinalı Nazım ve Şaşalı Edebiyatı*, İstanbul, 2007.

² Neyzen Tevfik, 1879'da Bodrum'da doğar. Urla'da başladığı ney çalmayı İzmir'de katıldığı çalgıcı kâtipleri ve Mevlevi Dergâhı'nda iletir. Şiir yazmaya 7 yaşında başlar. 1908'de hükümet baskısı gördüğünü söyleyerek Mısır'a gider. 7 yıl orada kalır ve döner. Derbeder ve serkeş bir hayat geçirir; ancak sanat ve edebi kabiliyeti yüksektir. 1919'da şiirleri “Hiç” adlı kitapla neşredilir. 1953 senesinde hayatını kaybeder.

Bkz. İbrahim Alaattin Gövsa, “Neyzen Tevfik”, *Türk Meşhurları Ansiklopedisi*, Yedigün Neşriyatı yay., 284-285.

olduğunu söyler. İlk tahsiline medresede başladığını belirten sanatçı, medrese eğitiminde başından geçen olayları ve medrese eğitimine bakış açısını nüktedan bir üslupla anlatır ve o yıllardan bahseder.

Neyzen, konuşma üslubundan, küfürbaz özelliğinden, rakıya olan düşkünlüğünden, geçirdiği hayattan, nerelerde gezip dolaştığından, nelerle meşgul olduğundan, nasıl geçindiğinden bahseder. Muharrire sokaklarda ve meyhanelerde başından geçen anlarını anlatır. Kendi yazdığı şiirlerdeki üslubundan ve ney çalmaya nasıl heves ettiğinden, yemeğe olan düşkünlüğünden, üç senedir rakı içmediğinden bahseder. Neyzen'in son halinden ve yaşantısından bahisle röportaja son verilir.

3. “Cenap Bey’le Son Konuşma.”, No:50, 23 Şubat 1934, s.6–7.

Röportajı yapan: Naci Sadullah

Konuşan: Cenap Şahabettin

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, şair Cenap Şahabettin ile bir röportaj yapmak ister. Onu Babıali yokuşundan inerken görür ve yanına gider. Şair, otobüse yetişmek için hızlı hızlı yürümektedir. Naci Sadullah, şaire kendisiyle bir röportaj yapmak istediğini söyler. Şair, o günkü ruh halinden ve kendini pekiyi hissetmediğinden bahseder. Haftaya çarşamba günü müsait olduğunu o gün röportaj yapabileceklerini söyler ve Naci Sadullah’a randevu verdiği gün şair vefat eder. Bunun üzerine Naci Sadullah, Cenap Şahabettin ile yaptığı bu son konuşmanın detaylarını *Yedigün* mecmuasında yayımlar.

4. “Mahmut Yesari Bize Hayatını Anlatıyor”, No:61, 9 Mayıs 1934, s.7-9,17.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Mahmut Yesari³

³ Mahmut Yesari, 1895'te İstanbul'da doğdu. Roman, oyun yazarı, karikatürist ve gazetecidir. İlk karikatürleri *Gıdık Dergisi*'nde (1910-1911) çıkmıştır. *Diken*, *Nedim*, *Kelebek* dergilerinde karikatürler çizdi. Oyunlar yazdı. Daha sonraları tamamen roman ve hikâyeye yöneldi. 25-30

Özet: Naci Sadullah, ünlü romancı ve o dönem *Yedigün* mecmuasında da roman tefrika eden Mahmut Yesari ile röportaj için onu evinde ziyaret eder. Mahmut Yesari, evine yeni taşınmıştır ve her yer çok dağınıktır. Muharrir, röportaja başlamadan önce Mahmut Yesari'nin yaşadığı evi ve çalışma odasını uzun uzun betimler. Sonra röportaja geçilir. Muharririn sorularına karşılık Mahmut Yesari, ilk önce çalışma hayatına karikatürist olarak başladığını daha sonra roman yazmaya geçtiğini söyler. Yazdığı romanlardan bahseder. İş hayatını ve özel hayatını anlatır. Kişilik özelliklerinden, zevklerinden bahseder. Yazar, kendisini eleştiren karalayan guruplara bu röportaj yoluyla cevap verir. Eleştiriler yapar. Mesajlar verir. Aksi görüş ve fikirlerini ortaya koyar. Bu bahisten sonra röportaj sona erer. Muharrir tarafından çekilmiş Mahmut Yesari'ye ait fotoğraflar röportaja konur.

5. “Büyük Hamit'i Ziyaret”, No:70, 11 Temmuz 1934, s.14-17.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Abdülhak Hamit Tarhan ve Lüsyen Hanım

Özet: Naci Sadullah, Abdülhak Hamit Tarhan'la röportaj yapmak için ünlü şairin evine gider. Burada onu Abdülhak Hamit Tarhan ve eşi Lüsyen Hanım karşılar. Röportaj bir sohbet havası içerisinde geçer. Sohbetin konusu şairin ve eşinin gazetecilerle olan ilişkileridir. Gazetecilerin yazdıklarından yakınrlar. Daha sonra şair o dönemde yazınsal alanda faaliyet gösteren yazarlarla ilgili bir değerlendirme yapar. Muharrir bu arada *Yedigün* okuyucularına şairin Fransa'da yaşadığı bir olayı anlatır. Muharrir, şairin eşi Lüsyen Hanım'a Abdülhak Hamit'in nasıl bir tabiata sahip olduğunu sorar. Lüsyen Hanım, şairin kişiliği ve dış görünüşüne verdiği önem üzerine malumat verir. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda ünlü şair Abdülhak Hamit Tarhan ve eşi Lüsyen Hanım'a ait çeşitli fotoğraflar bulunur.

civarında roman yazdı. Dikkate değer romanları: Çoban Yıldızı (1925), Çulluk (1927), Ak Saçlı Genç Kız (1928), Bağrıyanık Ömer (1930)'dir.

Bkz. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C. 8, İstanbul, 1998. 590.

6. “En Yaşlı Kadın Şairimiz Leyla Hanımefendi”, No:70, 11 Temmuz 1934, s.7-8.

Röportajı yapan: Taha Ay

Konuşan: Leyla Hanım (Saz)⁴

Özet: Taha Ay, röportajın başında Leyla Hanım'ı (saz) şöyle tanıtır: “*Şair ve bestekâr Leyla Hanımefendi en yaşlı kadın şairimizdir. 87 yaşında olmasına rağmen hala kalemini terk etmemiş ve çok sevdiği piyanosundan uzaklaşmamıştır.*”

Şair ve bestekâr Leyla Hanım, muharririn sorusu üzerine şiir yazmaya ve beste yapmaya nasıl ve ne zaman başladığını anlatır. Leyla Hanım, dönemim ünlü bestekârlarındandır. Röportaj esnasında alafanga ve alaturka musiki hakkındaki görüşlerini ortaya koyar. Dönemin bestekârları, sanatçıları, şairleri hakkında bilgiler verir, fikirlerini söyler. Dönemin musiki ve sanat camiası hakkında konuşur. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Röportajda şair ve besteci Leyla Hanım'a ait birçok resim mevcuttur.

7. “Hayatı Sefaletle Geçen Bir Kadın Şairimiz: Yaşar Nezihe Hanım”, No:72, 25 Temmuz 1934, s.7-8.

Röportajı yapan: Taha Ay

Konuşan: Yaşar Nezihe Hanım (Bükülmez)⁵

⁴ Leyla Saz: 1850'de İstanbul'da doğdu. Şair, bestekâr ve piyanisttir. Sultan Abdülmecid'in kızı Münire Hanım'la yetişmiştir. Alafanga ve özellikle de alaturka müzikte birçok beste yaptı. Bir kısmının güftesi kendisine ait iki yüzden fazla bestesi olduğu bilir; ancak çıkan bir yangın sonucu bu bestelerin elli kadarına ulaşılmıştır. Hatıralarının bir kısmı *Vakit* ve *İleri* gazetelerinde (1920-1921) tefrika edilmiştir. Şiirleri *Solmuş Çiçekler* (1928) adıyla basıldı. 1936'da İstanbul'da vefat etti. Bkz. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C.7, İstanbul, 1990. 471-472.

⁵ Yaşar Nezihe Bükülmez: 1882 yılında İstanbul'da doğdu. Buhanlı bir çocukluk ve evlilik dönemi geçirdi. Eğitimine zor şartlarda devam etmeye çalıştı. Genç yaşta annesini ve ileriki yıllarda iki çocuğunu kaybetti. İstiraplar şairi olarak bilinir. Şiirlerini “Bir Deste Menekşe” ve “Feryadlarım” adlı kitaplarda topladı. 1971 senesinde vefat etti.

Bkz. İlknur Tatar Kırılmış, *Yaşar Nezihe Bükülmez*, Gece Kitaplığı, Ankara, 2014.

Özet: Şair Yaşar Nezihe Hanım, röportajın başında kendisini şu sözlerle tanıtır: “*Dünyaya ıstırap içinde gözlerimi açtım...bu yarım asırlık acı hayatı bir küçük iğne ile sürükleyerek kazandım. Şair nedim mi ?...onu hiç sevmem...saadet ve neşeye boğulmuş şen insanların şairliğine aklım ermez...şiiri elem ve ıstırap doğurur.*”

Dönemin kadın şairlerinden Yaşar Nezihe Hanım, bu röportajda yaşamış olduğu acılarla dolu hayatını anlatır. Şairliğinin yaşadıklarından beslendiğini söyler. Çocuklarının ve kocasının ölümünden; geçirdiği yalnızlıkla, çaresizlikle dolu hayattan bahseder. Muharririn sorusu üzerine dönemin şairlerini değerlendirir. İstırap şairi olan Yaşar Nezihe Hanım, öldükten sonra tek isteğinin doğduğu ve çok acılar çektiği Silivrikapı’da bulunan Hünkâr İmamı sokağına kendi isminin verilmesi olduğunu söyler. Almanya’da çıkan bir dergide kendiyile ilgili çıkan bir yazıyı muharrire gösterir. Kendi ülkesinde kendisine verilemeyen değeri ve sahipsiz bir hayat geçirmesine olan üzüntüsünü dile getirir. Bu bahisten sonra Yaşar Nezihe Hanım’la yapılan röportaja son verilir. Şaire ait fotoğraflar röportajda mevcuttur.

8. “Hüseyin Rahmi Bey Yedigün Karilerine Hayatını Anlatıyor.”, No:74, 8 Ağustos 1934, , s.7-9,11.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Hüseyin Rahmi Gürpınar⁶

Özet: Naci Sadullah, Hüseyin Rahmi Bey’le röportaj yapmak için sanatçının Heybeliada’daki evine gider. Muharrir, Hüseyin Rahmi Bey’le röportaja başlamadan önce onu ve evini okuyucuya o anki haliyle tanıtır. Röportaj bir sohbet havası içerisinde geçer. Röportajın başında laf lafı açar, günlük konulardan konuşulur.

⁶ Hüseyin Rahmi Gürpınar: 1864’te İstanbul’da doğdu. 1908’e kadar devletin çeşitli kademelerinde çalıştı. İki dönem Kütahya milletvekilliği yaptı. Yazı hayatına 1883’te *Tercüman-ı Hakikat*’te yazarak başladı. Memleket halkını ve hayatını eserlerinde ilk defa canlandırın yazardır. 1896’da *İkdam Gazetesi*’nin roman ve hikâye muharriri oldu. Meşrutiyetten sonra *Boşboğaz* adlı bir mizah gazetesi çıkardı. Roman, makale, tiyatro tenkit olmak üzere kitap halinde altmışın üzerinde eseri vardır. Eserlerinde hayatın, özellikle İstanbul hayatının bazı dönemlerini bütün çıplaklığıyla çok defa gülünç bazen de hazin olarak yansıtmıştır.

Bkz.,İbrahim Alaattin Gövsa, “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Türk Meşhurları Ansiklopedisi, Yedigün Neşriyatı*, 284-285.

Hüseyin Rahmi Bey, daha sonra ismini taklit edenleri eleştirir. O dönemde roman yazan sanatçıları değerlendirir. Kendisini bazı konularda eleştirenlere röportaj aracılığı ile cevaplar verir. Kendisine gelen okuyucu mektuplarını okur. Muharririn özel hayatı ile ilgili sormuş olduğu soruları cevaplar. Bu bahisten sonra röportaj sona erer. Röportaj da Hüseyin Rahmi Gürpınar'a ait fotoğraflar mevcuttur.

9. “Tevfik Fikret’in Aşiyân’ında Bir Saat”, No:75, 15 Ağustos 1934, s.3-6.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Tevfik Fikret’in Eşi Nazire Hanım

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, Tevfik Fikret’i *Yedigün* okuyucularına tanıtmak için Fikret’in eşi Nazire Hanım’la Tevfik Fikret’in evi Aşiyân ’da bir röportaj yapar. Tevfik Fikret, o tarihte hayatta değildir. Muharrir, Nazire Hanım’a Tevfik Fikret’le ilgili sorular sorar. Nazire Hanım, ilk önce Aşiyân’ın nasıl yapıldığını anlatır. Daha sonra Tevfik Fikret’in kişilik özelliklerinden ve özel hayatında nasıl bir insan olduğundan bahseder. Nazire Hanım, Tevfik Fikret’i birçok yönüyle okuyucuya tanıtır. Aşiyân’daki hayatlarını ve aşiyânı anlatır. Sultan Abdülhamit döneminde yaşadıkları olaylardan ve oğulları Haluk’tan bahseder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Röportajda Tevfik Fikret’e, Nazire Hanım’a ve evleri Aşiyân’a ait fotoğraflar mevcuttur.

10. “Nurullah Ata Neden Kimseyi Beğenmiyor”, No:76, 22 Ağustos 1934, s.7-9,22.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Nurullah Ata

Özet: Naci Sadullah, dönemin eleştirmenlerinden Nurullah Ata ile röportaj yapmak için sanatçının Büyükkada’ki evine gider. Nurullah Ata, röportajın başında kendisini şöyle tarif eder. *“Benim takdirkârlarımdan ziyade düşmanlarım vardır. Bir muharririn çok isabetle söylediği gibi ben: “Türkiye’nin en sevilmeyen muharririyimdir.”*

Dönemin ünlü eleştirmeni, röportaj esnasında daha çok kendisine yapılan eleştiriler üzerinde durur. Yazdığı eleştiri yazılarından ve aldığı tepkilerden bahseder. Yazarken neleri amaçladığını anlatır. Dönemin hikâye ve roman yazarları hakkındaki fikirlerini söyler. O dönemde yazılmış eserler hakkında konuşur. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Röportajda Nurullah Ata'ya ait fotoğraflar mevcuttur.

11. “Otomobilli ve Köşklü Bir Muharrir: Burhan Cahit”, No:80, 19 Eylül 1934, s.14-16.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Burhan Cahit (Morkaya)⁷

Özet: Naci Sadullah, röportaja başlamadan önce dönemin önemli muharrirlerinden Burhan Cahit'in özellikleri hakkında bilgi verir. Röportaj İstanbul Uluköy'de bulunan Burhan Cahit'in evinde yapılır ve karşılıklı konuşmalarla sohbet havasında geçer. Yazar dönemin eleştirmenleri hakkındaki fikirlerini söyler. Yazdıklarından dolayı mahkemelerle uğraştığı yıllardan bahseder. Yazarın, yazı hayatından ve yazmaya nasıl başladığından, en sevdiği romanı “Gurbet Yolcusu”ndan konuşurlar. Bu bahisten sonra röportaj sona erer. Burhan Cahit'in evinin bahçesinde yapılan bu röportajda Burhan Cahit'e ait fotoğraflar vardır.

12. “İbnülemin Mahmut Kemal Bey Neler Anlatıyor.”, No:86, 31 Birinci Teşrin 1934, s.7-9,29.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Mahmut Kemal Bey (İnal)

⁷ Burhan Cahit Morkaya: 1892'de İstanbul'da doğdu. Gazeteci ve yazardır. Mekteb-i Mülkiye'den mezundur. Hikâye, tiyatro ve tarihi tetkikler yazmakla birlikte 1925-1946 yılları arasında kırk tane roman yazar. *Yeni Gazete* ve *Vatan Gazetesi*'nde yazılar; *Karagöz* ve *Servet-i Funun* dergilerinde makaleler yazar. 1946'da İstanbul Milletvekili seçilir. *Köroğlu* ve *Milliyet Gazetesi*'ni çıkarır. 1949'da İstanbul'da hayatını kaybeder.

Bkz., Ramazan Gülendamlar, *Burhan Cahit Morkaya*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2011.

Özet: İbnülemin Mahmut Kemal Bey, röportajın yapıldığı tarihte Asar-ı İslamiye Müzesi'nin (İslam Eserleri Müzesi) müdürlüğünü yapmaktadır. Naci Sadullah, röportajdan önce Mahmut Kemal Bey'i *Yedigün* okurlarına tanıtır. Mahmut Kemal Bey, o dönemde geniş bir tarih, edebiyat tarihi ve İslam külliyyatı üzerine bilgili bir kişidir. Mahmut Kemal Bey'in zengin kütüphanesinde yapılan röportaj Mahmut Kemal Bey'le muharrir arasında sohbet havasında geçer. Mahmut Kemal Bey, dönemin şairlerini değerlendirir. Tarih, edebiyat tarihi, tezkireler üzerine bilgiler verir ve röportaj bunun üzerine sona erer.

13. “Nezihe Muhittin Hanım Ne Âlemde.”, No:92, 12 Birinci Kanun 1934, s.3-5.

Röportajı yapan: Naci Sadullah

Konuşan: Nezihe Muhittin Hanım

Özet: Kadınlar birliğinin kurucusu olan ve başkanlığını yürüten Nezihe Muhittin Hanım ile *Yedigün* muharriri Naci Sadullah bir röportaj yapar. Röportajda Türk kadını üzerinden; sanat, siyaset, modernizm, annelik, kadının toplumsal statüsü ve Türkiye'nin o dönmedeki sosyo-kültürel hali gibi birçok konuya değinilir. Muharrir, aynı zamanda usta bir edip ve roman yazarı olan Nezihe Muhittin Hanım'a; romanlarını nasıl yazdığını, hangi yazarları beğendiğini ve dönemin edebiyat anlayışını sorar. Nezihe Muhittin'in bu sorulara verdiği cevaplardan sonra röportaj sona erer.

14. “Şiir Kralı Florinalı Nazım'la İki Saat Baş Başa...”, No:97, 16 İkinci Kanun 1935, s.3-6.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Florinalı Nazım (Özgünay)⁸

⁸ Bkz., “Edebi Röportajlar” Röp. 1.

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, dönemin şiir kralı olarak bilinen Florinalı Nazım'a ilk olarak rakipleri ile ilgili sorular sorar. Florinalı Nazım kendisini eleştirenlere cevaplar verir. Dönemin eleştirmenleri ve şairlerini değerlendirir. Kendisini savunur ve rakiplerine şu cevabı verir: *“Bence, şerefli şöhretlere arız olan o parazitler, verimli bağları kurutan flokseralara benzerler; fakat bütün gayretlerine bütün kinlerine ve nankör safletlerine rağmen beni kurutamadılar; zira benim sanatımın şöhretimin kökü onların dillerinden püsküren mikroplarla kemirilmekle çürütülemeyecek kadar bâlâdır.*

Şair “Atatürk’e Övgü” adlı şiir kitabını yazdığını söyler ve röportaj aracılığıyla yazmakta olduğu kitabının tanıtımını yapar. Florinalı Nazım'ın evinde yapılan bu röportajda şair muharrire okuyucularıyla çektiği fotoğrafları gösterir ve resimlerin nasıl çekildiği ile ilgili hikâyeleri anlatır. Şiire ve topluma bakışından bahseder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda Florinalı Nazım'a ait fotoğraflar mevcuttur.

15. “Yahya Kemal İle Konuştum”, No:122, 10 Temmuz 1935, s.14-18.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Yahya Kemal Beyatlı

Özet: Hikmet Feridun Es, ünlü şair Yahya Kemal'le şairin evinde bir röportaj yapar. Yahya Kemal, ilk önce şairliğin ve şair olarak doğmanın ne demek olduğunu, bir şairin nasıl bir hayatı olduğunu anlatır. Bu konuda karamsar bir tablo çizer. O günün Türkiye'sindeki edebiyatı değerlendirir. Avrupa'daki edebiyatla karşılaştırır. Eski edebiyat ve yeni edebiyat hakkındaki fikirlerini söyler. Edebiyatın gerçek değerini bulması için yapılması gerekenleri söyler. Edebiyatımızı geniş bir perspektifle değerlendirir. Yahya Kemal'le yapılan röportaj edebi sohbet havasında geçer. Yahya Kemal'in edebi fikirlerini ve değerlendirmelerini kapsar. Röportajda Yahya Kemal'e ait fotoğraflar mevcuttur.

16. “Nazım’la Konuştum”, No:123, 17 Temmuz 1935, s.12-13.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Nazım Hikmet

Özet: Naci Sadullah’ın, ünlü şair Nazım Hikmet’le yaptığı bu röportaj genel olarak Peyami Safa’nın Nazım Hikmet’e yönelik o dönemde yazmış olduğu bir yazı üzerine yapılır. Peyami Safa, o dönem mecmualarından birinde yazmış olduğu yazıda Nazım Hikmet’i çeşitli yönleriyle eleştirir. Nazım Hikmet, bu yazıya cevap vermez. *Yedigün* muharriri bu röportajda Nazım Hikmet’e Peyami Safa’nın bu yazısındaki kendisine yönelik yapılan eleştirileri sorar. Nazım Hikmet bu röportaj vasıtasıyla yazılanlara cevap verir. Burjuva münevveri olarak değerlendirdiği Peyami Safa’yı eleştirir. Bu sayıda neşredilen ve eksik kalan röportaj *Yedigün* mecmuasının bir sonraki sayısında⁹ tamamlanmıştır. Bu röportajda ve bir sonraki sayıda neşredilen röportajda Nazım Hikmet’e ait fotoğraflar mevcuttur.

17. “Reşat Nuri Anlatıyor.”, No:126, 7 Ağustos 1935, s.14-16.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Reşat Nuri Güntekin

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, ünlü yazar Reşat Nuri Güntekin’le yazarın evinde bir röportaj yapar. Muharrir, ilk önce Reşat Nuri Güntekin’e eserleri hakkında sorular sorar. Sanatçı yazmış olduğu eserlerden bahseder. Şairle yazar arasındaki farklılıkları anlatır. Yıllar içerisinde eserlerinde olan değişimden bahseder. Gençlerin edebi anlayışlarını ve edebiyata bakışlarını değerlendirir. Eski ve yeni nesli değerlendirir. Aşk ve aşka bakışını anlatır. Bunun üzerine röportaja son verilir.

⁹ Bkz., *Yedigün*, S. 124, 24 Temmuz 1935, 12-13.

18. “Falih Rıfki İle Uzun Bir Konuşma”, No:136, 16 İkteşrin 1935, s.7-9,21.

Röportajı yapan: Nizamettin Nazif

Konuşan: Falih Rıfki Atay

Özet: *Yedigün* muharriri Nizamettin Nazif, dönemin ünlü romancısı Falih Rıfki Atay’la yazarın evinde bir röportaj yapar. Röportaj muharririn sorusuyla harp yıllarından bahisle başlar. Röportaj genel olarak sanatçıyla muharrir arasında sohbet havası içerisinde geçer. Falih Rıfki, *Yedigün* okuyucularına o dönemde yazmakta olduğu yeni romanından bahseder. Batılılaşma üzerine değerlendirmelerde bulunur. Yazar, dil konusundaki fikirlerini ortaya koyar. O günkü gazetecilik faaliyetlerini ve gazeteciliğin genel durumunu değerlendirir. Aşka bakışı ve özel hayatı ile ilgili konuşmalardan sonra röportaj sona erer.

19. “Fuat Köprülü *Yedigün*’e Anlatıyor”, No:160, 1 Nisan 1936, s.18-21.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Fuat Köprülü

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, Fuat Köprülü’yü onun İstanbul’da Marmara Denizi’ne bakan evinde ziyaret eder. Burada kendisiyle bir röportaj yapar. Muharrir; yazarı, evini ve çalışma odasını okuyucuya tanıtır. Fuat Köprülü, edebiyata nasıl başladığını ve eğitim hayatını anlatır. Verdiği mücadelelerden, özel hayatından, sinemadan, nasıl çalıştığından, yazdığı eserlerden, gençlerin nasıl eğitilmesi gerektiğinden, ailesinden bahseder. Muharririn bu konularda sorduğu sorulara cevap verdikten sonra röportaj sona erer.

20. “Milli Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı: M. Akif”, No:173, 1 Temmuz 1936, , s.6-8.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Mehmet Akif Ersoy

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, Mısır dönüşü hastalanan Mehmet Akif Ersoy’la Şişli’de yattığı hastanede bir röportaj yapar. Muharririn sorusu üzerine şair, on bir yıl kaldığı ve vatan özlemi çektiği Mısır’daki gurbeti anlatır. Memlekete olan özlemini dile getirir. Millî Mücadele yıllarına ait hatıralarını anlatır. İstiklal Marşı’nı nasıl yazdığından bahseder. Mısır’da geçirdiği hayattan, şiirlerini ve yazılarını nasıl yazdığından, iyileşince yazacaklarından bahsettikten sonra röportaj sona erer. Bu röportajda şair Mehmet Akif Ersoy’a ait son fotoğraflar mevcuttur.

21. “Peyami Safa Anlatıyor”, No:184, 16 Eylül 1936, s.10-11,26.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Peyami Safa

Özet: Peyami Safa, o yıllarda Avrupa’dan dönmüş, *Yedigün* mecmuasında roman ve fıkra yazmaktadır. *Yedigün* muharrirlerinden Kandemir, Peyami Safa ile onun *Yedigün* mecmuasındaki çalışma odasında bir röportaj yapar. Muharrir, Peyami Safa’ya Avrupa’daki edebiyat ve kültür üzerine sorular sorar. Sanatçı, bu soruları cevapladıktan sonra yabancı dillerden eser tercümelerinin nasıl yapılması gerektiğini ve Avrupa edebiyatına bakışını anlatır. Türk edebiyatı ile Avrupa edebiyatının karşılaştırmasını yapar.

22. “Kendimle Mülâkat”, No:189, 21 Birinci Teşrin 1936, s.7-9.

Röportajı yapan: Mahmut Yesari

Konuşan: Mahmut Yesari¹⁰

Özet: *Yedigün* yazarı Mahmut Yesari, bu yazısında kendi kendisiyle röportaj yapar. Karşısına yirmi iki sene evvelki fotoğrafını alır. Fotoğrafi ile konuşarak; hayatını, kendine sorduğu sorularla anlatır. Çocukluğu, gençliği, eğitim ve meslek hayatı ile

¹⁰Bkz., “Edebi Röportajlar” röp. 4.

ilgili pek çok soruya cevap verir. Kendini ve mesleğini kendi kendine sorduğu sorulara verdiği cevaplarla okuyucuya tanıtır.

23. “Fazıl Ahmet’i Dinlerken”, No:201, 13 İkinci Kanun 1937, s.14-16.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Fazıl Ahmet Aykaç¹¹

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, Türk edebiyatının değerli üstatlarından Fazıl Ahmet Aykaç’la bir röportaj yapar. Röportajın başında *Yedigün* muharriri Kandemir bir anısını anlatır ve Fazıl Ahmet’e kitap, edebiyat, sanat, dönemin edebi özellikleri hakkında sorular sorar. Yazara özel hayatı ile ilgili birçok soru yöneltir. Karşılıklı sohbet havasında geçen röportajda Fazıl Ahmet düşünce ve duygularını *Yedigün* okuyucusuna aktarır.

24. “Doktor Olan Edebiyatçı Fahri Celal”, No:211, 24 Mart 1937, s.15-17.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Fahri Celal

Özet: Hikâye yazarı Doktor Fahri Celal, *Yedigün* mecmuasına bir röportaj verir. Asıl mesleği doktorluk olan Fahri Celal, röportaja edebiyata olan merakını anlatmakla başlar. Hikâyelerini “F. Celalettin” adıyla yazan doktor; nasıl yazdığını, hikâyelerindeki tipleri nasıl bulduğunu anlatır. Doktorluk mesleği ile yazarlık arasında bir bağ kurar. Hastalarının hikâyelerinden bahseder. Fahri Celal, muharririn sorduğu özel hayatı ile ilgili soruları cevapladıktan sonra röportaj sona erer.

¹¹ Fazıl Ahmet Aykaç: 1884’te İstanbul’da doğdu. Bir dönem devlet kurumlarında memuriyet ve Galatasaray Sultanisi’nde öğretmenlik yaptı. Meşrutiyetten sonra gazete ve dergilerde yazılar yazdı. İlk yazılarını *Siyasi Seyyare Gazetesi*’nde; daha sonraki yazılarını *Demet*, *Hilal*, *Aksam*, *Tanin* dergilerinde yazdı. Fransızca’dan şiir, nesir, hikâye türünde tercüme yapıtı. Hem nazım ve nesir yazı türlerinde yazılmış hicivleri vardır. Fecr-i Ati topluluğunun üyeleri arasında yer aldı. 1927-1950 yılları arasında milletvekilliği yaptı. 1967 yılında hayatını kaybetti. Bkz., Ali Şükrü Çoruk; “*Mizah Şairi Fazıl Ahmet Aykaç*”, Kitapevi, İstanbul, 2008.

25. “M. Turhan Tan Anlatıyor.”, No:220, 26 Mayıs 1937, s.7-9.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: M.Turhan Tan¹²

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, M. Turhan Tan ile yazarın evinde bir röportaj yapar. Tarihi romanları ile bilinen Turhan Tan, muharririn sorduğu soruları cevaplar. Yazar olmaya nasıl karar verdiğini ve bu mesleğe nasıl başladığını anlatır. Edebiyat ve tarih zevkini nereden aldığından, yazdığı eserlerden, Türk Dili'nin özelliklerinden, yazarlıktan, romanlarını yazarken nelere dikkat ettiğinden bahseder.

26. “Doktor Profesör ve Dilci Saim Ali.”, No:226, 7 Temmuz 1937, s.14-16.

Röportajı yapan: Kemal Tahir

Konuşan: Saim Ali

Özet: *Yedigün* yazarı, bu yazısında Saim Ali Hoca ile yaptığı röportajı yazmadan önce doktor, profesör ve dil azası olan hocayı okuyucuya meslek, kişilik ve özel hayatı yönüyle tanıtır. Röportajda Saim Ali Hoca, dil ve dil bilgisi konusunda bilgiler verir. Dilciliğin ne demek olduğunu açıklar. Dilin kaynağından bahseder. Türkçe'nin dünya dilleri arasındaki yeri hakkında fikirlerini söyler. Karşılıklı sohbet havasında geçen röportaj hocanın yaptığı kelime ve cümle analizlerinden sonra sona erer.

¹² M.Turhan Tan: 1885'te babasının görevi dolayısıyla buldukları Diyarbakır'da doğdu. İstanbul, Sivas, Çorum Kayseri'de devlet görevlerinde bulundu. *Tasvir-i Efkâr*, *Tercüman-ı Hakikat*, *Cumhuriyet*, *Tan* gazetelerinde; *Servet-i Fünun*, *İcdihad*, *Rûbab* dergilerinde takma isimlerle makaleler ve manzumeler yazdı. Tarihi romanlar yayımladı. *Akından Akına*, *Cem Sultan*, *Hürrem Sultan* gibi romanları Fransızca'ya çevrildi. Sivas kongresinde Sivas mebusu seçildi. 1939'da İstanbul'da hayatını kaybetti.

Bkz., *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C. 8, İstanbul, 1998. 219-220.

27. “Toroslar’da Kadın Şairler: Andırınlı Hasibe”, No:231, 11 Ağustos 1937, s.7-8.

Röportajı yapan: Taha Toros

Konuşan: Andırınlı Hasibe

Özet: Toros dağlarında yaşayan Anadolu kadınlarından olan Andırınlı Hasibe ile *Yedigün* muharriri bir röportaj yapar. Andırınlı Hasibe, dönemin Adana Halkevleri’nin düzenlemiş olduğu Karacaoğlan gecesinde halk şiirleri okumuş, halk hikâyeleri anlatmıştır. Bu gecede ilgiyle izlenen Andırınlı Hasibe, Toroslar’da yaşayan halk edebiyatı örneklerini kendisiyle yapılan röportajda anlatır. Kendi yazdığı şiirleri okur. Anadolu’nun sosyal yaşamı ve kültürü hakkında bilgiler verir. Toroslarda yaşanan hayatı ve yörenin yaşamını aktarır.

28. “Yakup Kadri İle Bir Saat”, No:261, 8 Mart 1938, s.14-16.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Özet: O dönemde diplomatlık görevi ile yazarlığı bir arada sürdüren Yakup Kadri ile *Yedigün* mecmuası muharriri Hikmet Münir bir röportaj yapar. O yıl Yakup Kadri’nin “Bir Sürgün” isimli romanı çıkmıştır ve edebiyat dünyasında bu romanın eleştiri ve tartışması yapılmaktadır. Muharrir, yazara yazdığı son romanı ile ilgili sorular sorar. Yazar, bu soruları cevapladıktan sonra romanına yapılan eleştiri ve tartışmalar hakkında konuşur. Muharririn sorusu üzerine elçilik ve yazarlığı aynı anda nasıl yaptığını anlatır. Yazdığı ve yazmayı düşündüğü eserler hakkında bilgiler verir. Türk yazın hayatını değerlendirir. Edebiyatın gelişimi hakkında tavsiye ve düşüncelerini ortaya koyar. Bu röportajda yazar Yakup Kadri’ye ait fotoğraflar mevcuttur.

29. “Değerli Bir kadın Romancı: Güzide Sabri”, No:271, 17 Mayıs 1938, s.7-8,21.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Güzide Sabri (Aygün)¹³

Özet: Hikmet Münir, istibdat döneminde roman yazma cesareti göstermiş kadın yazar Güzide Sabri ile onun Kadıköy’deki evinde bir röportaj yapar. Röportaj başlamadan önce Hikmet Münir, baskı döneminde bir kadının yazar olmasının zorluğundan ve bu yolda Güzide Sabri’nin nasıl sıkıntılar çektiğinden bahseder. Daha sonra Güzide Sabri, sorulan sorular üzerine yazma merakının nasıl başladığını, yazarken kimleri örnek aldığını, romanlarındaki kişileri nasıl seçtiğini anlatır. Aile ve özel yaşamı ile ilgili sorulan soruları cevapladıktan sonra röportaj sona erer.

30. “Edebiyat-ı Cedide’nin İçli Şairi: Hüseyin Siret”, No:281, 26 Temmuz 1938, s.11-13.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Hüseyin Siret¹⁴

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Münir, Edebiyat-ı Cedide şairlerinden Hüseyin Siret ile onun Kadıköy’deki evinde bir röportaj yapar. Muharrir, şaire topluma mâl olmuş şiirlerinden bahseder. Şair, şairlik hayatını özetledikten sonra Tevfik Fikret ile olan bir anısını anlatır. Onunla olan yakın arkadaşlığından bahseder. Divan edebiyatı hakkında değerlendirmeler yapar. Nasıl yazdığını, yazarken nelere dikkat ettiğini

¹³ Güzide Sabri Aygün: 1883 yılında İstanbul’da doğdu. Daha çok duygusal ve aşk romanları yazdı. Münevver (1899), Ölmüş Bir Kadının Evrakı Metrukesi (1905), Yaban Gülü (1920), Nedret (1922), Hüsrân (1928), Hicran Gecesi (1930) bazı eserleri olmakla birlikte bu eserlerden bazıları sinemaya aktarılmıştır.

Bkz., Şahika Karaca, *Güzide Sabri Aygün: Hayatı, Sanatı ve Türk Edebiyatındaki Yeri Üzerine Bir İnceleme-Araştırma*, (Erciyes Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2004.

¹⁴ Hüseyin Siret: 1872’de doğar. Servet-i Funun topluluğunun içinde şiirler yazar. Topluluğun hayata gözlerini yuman son üyesidir. İlk şiirlerinde Tevfik Fikret ve Cenep Şahabettin’i örnek alır. Sonraları şiirde duruluğa yönelir. Hem aruz hem hece vezni ile şiirler yazar. Şiirlerini, “Leyal-i Girizan”, “Bağbozumu”, “Kıvılcımlı kül”, “Kargalar” adlı eserlerde toplar.

Bkz., Turan Karataş, *“Hüseyin Siret”*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2011.

anlatır. O zamana ait yayımlanmamış en son şiirini ilk defa bu röportajda *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır.

31. “Ali Canip *Yedigün*’e Anlatıyor.”, No:287, 6 Eylül 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Ali Canip Yöntem

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Münir, bu röportajda ilk önce Ali Canip Yöntem’i çeşitli özellikleri ile tanıtır. Daha sonra onun şiir ve şairlik hakkındaki fikirlerini alır. Yazar, politika ve edebiyat ilişkisi üzerine fikirlerini söyler. Geçmişte yazdığı ve o gün yazmakta olduğu eserleri hakkında bilgiler verir. Dönemin edebi gelişimi hakkında muharririn sorduğu soruları cevapladıktan sonra röportaj sone erer.

32. “Falih Rıfkı İle Bir Konuşma”, No:292, 11 Birinci Teşrin 1938, s.14-16.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Falih Rıfkı Atay

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Münir, dönemin yazarlarından Falih Rıfkı Atay ile onun Caddebostan’daki evinde bir röportaj yapar. Muharririn sorusu üzerine yazmak ve okumak hakkındaki fikirlerini söyler. *Yedigün* mecmuası için hazırladığı bir tefrika hakkında bilgi verir. Sanat ve politika ilişkisi, bir eserin nasıl yazılması gerektiği hakkında konuştuktan sonra röportaj sona erer.

33. “Maarif Vekili Hasan Ali Yücel’le Birlikte Bir Pazar”, No:326, 6 Haziran 1939, s.14-17,25.

Röportajı yapan: Ertuğrul Şevket

Konuşan: Hasan Ali Yücel

Özet: *Yedigün* muharriri Ertuğrul Şevket, dönemin Maarif Vekili Hasan Ali Yücel’le röportaj yapmak için onun Ankara’daki evine gider. Muharrir, yazısında öncelikle vekilin oturduğu evi anlatır. Muharrirle vekil, dil ve edebiyat üzerine sohbet eder. Hasan Ali Yücel, bu konudaki fikirlerini söyler. Dil ve edebiyat üzerine genel ve özel değerlendirmelerde bulunur. Eğitimle ve öğretimle ilgili yapılan faaliyetler hakkında bilgi verir. Sosyal bilimler, siyaset ve sanat üzerine fikirlerini ortaya koyar. Bu bahisten sonra röportaj sona erer.

34. “Doktor Adnan ”, No:333, 25 Temmuz 1939, s.14-16.

Röportajı yapan: Sabih Alaçam

Konuşan: Adnan Adıvar

Özet: Eski dâhiliye vekili Doktor Adnan Adıvar ile *Yedigün* muharriri Sabih Alaçam bir röportaj yapar. Röportajda Adnan Adıvar milli mücadele yıllarına ait hatıralarını anlatır. Cumhuriyet öncesi ve sonrası hakkında konuşur. Eşi, Halide Edip ve eserleri hakkında değerlendirmeler yapar. Muharririn sorduğu sorulara cevaplar verir. Halide Edip’in yazdığı en sevdiği romanlardan bahseder.

35. “Ziraat Vekilimiz Muhlis Erkmen”, No:339, 5 Eylül 1939, s.6-7,26.

Röportajı yapan: Sabih Alaçam

Konuşan: Muhlis Erkmen

Özet: Sabih Alaçam, dönemin ziraat vekili Muhlis Erkmen’le röportaj yapmak için epeyce uğraşır. Sonunda randevu almayı başarır. Dönemin ziraat vekiline yapmış olduğu işler hakkında sorular sorar. Ziraat vekili yapmış oldukları zirai faaliyetleri anlatır. Bu konuda o dönem hakkında bilgiler verir. Kendisine sorulan soruları cevapladıktan sonra edebiyat ve şiire olan ilgisinden bahseder. Uzun uzun dönemin edebiyatı ve yazınsal dünyası ile ilgili sohbet ederler. Sinemaya ve tiyatroya olan ilgisinden bahseder. Savaş yıllarına ait bir hatırasını anlattıktan sonra röportaj sona erer.

36. “Sadri Ertem”, No:394, 24 Eylül 1940, s.4-5.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Sadri Ertem

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, Sadri Ertem’le yaptığı röportajın başına sanatçıyla ilgili şu cümleleri ekler: “*Sadri Ertem, hikâyeleri, romanları ve bilhassa fikir ve sanat bahisleri üzerindeki makaleleri ile münevverler arasında tanınmış ve sevilmiş kıymetli bir muharrir ve edibimizdir. Onu bu yazıda daha yakından tanıyacak ve şahsiyeti hakkında tam bir fikir edineceksiniz*”

Muharrir, röportaja 1925 yılında Sadri Ertem’le tanıştığı günü anlatarak başlar. Onunla ilgili anılarını anlatır. Sanatçının hayatı hakkında bilgiler verir. Sadri Ertem ve o anda orada bulunan sanatçının bir arkadaşı ile millî mücadele yıllarında Anadolu’ya geçiş anılarını anlatırlar. Sadri Ertem, genç nesille tavsiyelerde bulunur. Sanatçının gençliği ve hayatı ile ilgili konuşurlar. Bunun üzerine Sadri Ertem’le yapılan röportaja son verilir.

37. “Değerli Kadın Romancımız Mebrure Sami Koray”, No:572, 21 Şubat 1944, s.6-7,11.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Mebrure Sami koray¹⁵

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, Türk tiyatrosunun kadın oyun yazarlarından olan Mebrure Sami Koray ile bir röportaj yapar. Muharrir öncelikle; yazarın çetin mücadelelerle dolu hayatını *Yedigün* okuyucularına anlatır. Muharrir, yazara; mesleği ve hayatı ile ilgili sorular sorar. Yazar, muharririn sorduğu soruları

¹⁵ Mebrure Sami koray: 1907’de İstanbul’da doğdu. Bezm-i Âlem Sultanisi’nde okudu. Edebiyata şiirle başladı. Sonraları hikâyeye geçti. İlk hikâyesi, “Gümüşi Odanın Sırrı” (1926) *Akşam Gazetesi*’nde yayımlandı. İlk romanı “Sönen Işık” (1929) *Milliyet Gazetesi*’nde tefrika edildi. Romantik ve melodramatik unsurları ağır basan romanlar yazdı. Eserlerinden bazıları: “Leylaklar Altında”, “Çöl Gibi”, “Kız Kardeşim ve Ben”, “O Kadın”dır.

Bkz., *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C.5, İstanbul, 1982. 395.

cevapladıktan sonra yaşadığı acı ve tatlı anılarını anlatır. Yazdığı piyeslerden parçalar okur. Genç kızlara örnek bir hayatı olduğundan bahseder.

38. “Genç Edebiyatçılar”, No:724, 19 Ocak 1947, s.4-5,17.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: İskender Fikret Akdura, Salah Birsal, Behçet Necatigil, Naim Tirali, Oktay Akbal, Fahri Ongar, Cemil Meriç

Özet: Sait Faik Abasıyanık, “Genç Edebiyatçılar” diye adlandırdığı İskender Fikret Akdura, Salah Birsal, Behçet Necatigil, Naim Tirali Oktay Akbal, Fahri Ongar, Cemil Meriç ile bir röportaj yapar. 31 Aralık 1946 tarihinde bu genç yazarlar bir edebiyat gazetesi çıkarmak için bir araya geldiklerinde Sait Faik de onların bu çalışmalarına refakat eder. Burada bu yazarlarla konuşarak onları *Yedigün* okuyucularına tanıtır. Çıkarmak istedikleri gazete hakkında konuşurlar. Sait Faik, röportajda bu genç yazarlar ile kendi arasında geçen diyalogları *Yedigün* mecmuasında yayımlar.

39. “Rakı Şişesinde Balık Olmak İsteyen Şair.”, No:726, 2 Şubat 1947, s.4,17.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: Orhan Veli Kanık

Özet: Sait Faik Abasıyanık, şair Orhan Veli ile bir röportaj yapar. Röportaj öncesinde şairle ilgili tanıtıcı bir giriş yazısı yazar. Daha sonra şaire ait şiirlerdeki “Yazık oldu Süleyman Efendi’ye” ve “Rakı şişesinde balık olsam” mısraları üzerine konuşurlar. Şair, bu mısraların ne anlam ifade ettiğini ve bu mısraları neden yazdığını, yazarken ne düşündüğünü açıklar. Daha sonra Orhan Veli, şairliğe ne zaman ve nasıl başladığını, şiirlerini nasıl yazdığını, serbest şiiri neden tercih ettiğini anlatır. Eskiden yazdığı birkaç şiiri değerlendirir. Kendi yazdığı şiirlerden örnekler okur.

40. “Fıkra Muharriri Burhan Felek’in Evinde Bir Buçuk Saat.”, No:7, 1 Mayıs 1948, s.12,16.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Burhan Felek

Özet: *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, gazeteci ve yazar Burhan Felek’in evinde onunla bir röportaj yapar. Röportajda önce Burhan Felek’in kişilik özelliklerinden bahsedilir. Daha sonra *Yedigün* muharririnin soruları üzerine sanatçı; bir dönem yapmış olduğu memuriyet hayatından, yazarlığa başlamasından, yazılarını nasıl yazdığından, özel hayatından, ilgilerinden bahseder. Gazetecilik hatıralarını anlattıktan sonra röportaja son verilir. Bu röportajda usta gazeteciye ait fotoğraflar mevcuttur.

41. “Halk Saz Şairi: Âşık Veysel.”, No:5, 14 Nisan 1949, s.8,11.

Röportajı yapan: Emin Karakuş

Konuşan: Âşık Veysel

Özet: *Yedigün* muharriri Emin Karakuş halk saz şairi Âşık Veysel ile bir röportaj yapar. Röportajda muharririn Âşık Veysel’e sorduğu sorular üzerine şair; yaşadığı hayatı, çocukluğunu, ailesini, gözlerini nasıl kaybettiğini, saz çalmaya başlamasını ve hatıralarını anlatır. Yazdığı şiirleri saz eşliğinde okur. Hayata bakışını, dünya görüşünü, geçirdiği zorlukları ve duygu ve düşüncelerini aktarır.

2.1.2. Seyirlik Sanatlarla İlgili Röportajlar

1. “Darülbedayi Sanatkârlarından Hikmet Hanım Kendisini Ziyaret Eden Muharririmize Hayatını anlatıyor”, No:1, 15 Mart 1933, s.10-12,19.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Hikmet Hanım

Özet: Hikmet Feridun, Darülbedayi'nin (Güzel Sanatlar Akademisi) sanatkârlarından Hikmet Hanım'la röportajını sanatçının evinde yapar. Muharrir, röportaja başlamadan önce Hikmet Hanım'ın evinde gördüklerini betimler. Sahne sanatlarına ve dansa olan ilgisinden, Darülbedayi'ye girmesinden, çalışma hayatından, ailesinin yaptığı işe bakışından, ilk sinema ve sahne deneyiminden, oynadığı filmlerden bahseder. Röportaja mesleğinin zorluklarını anlatarak devam eder. Bale, sinema ve tiyatro çalışmaları ve çekimleri için gün içinde nasıl hareket ettiğini anlatır. Muharririn ricasıyla Hikmet Hanım ve röportaj sırasında orada bulunan sanatçının ablası günlük yaşantılarını prova ederek *Yedigün* mecmuasının fotoğrafçısının objektifinin karşısına geçerek fotoğraf çektirirler ve bundan sonra röportaja son verilir. Burada çekilen fotoğraflar röportajda mevcuttur.

2. “Meşhur Komik Naşit Muharririmize Hayatını Anlatıyor”, No:2, 22 Mart 1933, s.10–13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Naşit Özcan¹⁶

Özet: Hikmet Feridun ve *Yedigün* ekibi röportaj yapmak için komedi sanatçısı Naşit Bey'in evine gider. Muharrir, Naşit Bey'in evini Millet Tiyatrosu'nun en üst katında

¹⁶ Naşit Özcan: 1886 yılında İstanbul'da doğdu. Tuluat tiyatrosunun ustası ve yönetmenlerindendi. Komedi türündeki tiplerini ona Komik-i Şehir (Büyük Komedyen) unvanını sağladı. Kendi adına tiyatro toplulukları kurdu. Tiyatroda halk dilini ve tiplerini kullandı. Abdülhamid'i bile güldüren adam olarak anıldı. Sinema filmleri çekti. 1938'de tiyatroyu bıraktı. 1943'te vefat etti. Bkz. İsmail Biret, *Komik-i Şehir Naşit Bey ve Çocukları*, Doğan Kitap, İstanbul, 2005.

kartal yuvasına benzettiği dört beş odalı bir daire olarak tarif eder. Evde Naşit Bey'in kâtibî ve hizmetçisi tarafından karşılanırlar. Röportaj ekibi, Naşit Bey'in hayatı ile ilgili kâtibî ve hizmetçisinden kısa bilgiler alır. Hikmet Feridun, röportaja başlamadan önce Naşit Bey'in evini okuyucuya genel olarak betimler. Bu arada Naşit Bey gelir ve röportaj başlar.

Muharrir, ilk olarak Naşit Bey hakkında halk tarafından merak edilen konular hakkında kendisine sorular sorar. Önce Naşit Bey sorulan soru üzerine ne kadar para kazandığından bahseder. O dönem Türk Tiyatrosu'nun durumu ile daha önceki yılları karşılaştırır. Sinemayı ve sinemada aldığı rolleri değerlendirir. Ev ve aile hayatını anlatır. Tiyatroya nasıl başladığını, tiyatro eğitimi aldığı yılları, yaşadıklarını ve halk tarafından bir komedi sanatçısı olarak bilinmesine rağmen gerçek ruh dünyasının nasıl olduğunu ve nasıl bir insan olduğunu kısaca özetler ve röportaj sona erer. Naşit Bey'le *Yedigün* muharririnin yaptığı bu röportajda, Naşit Bey'in evine ve özel hayatına ait fotoğraflar mevcuttur.

3. “Boğaziçi Şarkısı”, No:7, 26 Nisan 1933, s.6–7,14.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Don Joze Mojika

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, dönemin ünlü Meksikalı opera sanatçısı Don Joze Mojika'nın İstanbul'a konser vermek için gelmesini fırsat bilerek sanatçıyla röportaj yapmak için sanatçının kaldığı Tokatlıyan Oteli'ne gider. Burada sanatçının kaldığı otel odasında buluşurlar. Muharrir, röportaj esnasında sanatçının 31 yaşında olduğunu söyler ve fiziksel özelliklerini betimleyerek sanatçıyı okuyucuya tanıtır. Sanatçı, sorulan soru üzerine çocukluğu ile ilgili bilgiler verir. Opera sanatçısı olmak için nasıl bir yoldan geçtiğini, sesinin; nasıl ve kim tarafından keşfedildiğini, nasıl ünlü olduğunu anlatır.

Ünlü opera sanatçısı Don Joze Mojika'nın İstanbul'da bulunduğu sıralarda Alman film artisti Gustave Fröliche de İstanbul'un çeşitli semtlerinde “Boğaziçi Şarkısı” adlı bir film çekmektedir. *Yedigün* muharriri Mekki Sait, ünlü Alman artistin film setinden de fotoğraflar alarak o dönemde İstanbul'da bulunan iki yabancı

sanatçıyı okuyucuya tanıtır. Bu röportajda her iki sanatçıya ait özel fotoğraflar mevcuttur.

4. “Dümbüllü’nün Kahvesini İçerken”, No:7, 26 Nisan 1933, s.10–13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: İsmail Dümbüllü¹⁷

Özet: İsmail Dümbüllü’nün oturduğu konağa giden Hikmet Feridun Es, ünlü tiyatro sanatçısı ile burada röportajını yapar. Muharrir, ilk önce sanatçının oturduğu evi ve gördüğü kadarıyla İsmail Dümbüllü’nün ev hayatını betimler. Röportaj esnasında konunun açılmasıyla İsmail Dümbüllü otuz beş yaşında olduğunu söyler. Sanatçı, “Dümbüllü” lakabını nereden aldığını, bu lakapla ilgili başından geçen ilginç olayları anlatır. Tiyatro sanatçılığına nasıl başladığından, kendi kişilik özelliklerinden, özel hayatında nasıl bir mizaca sahip olduğundan, o anki sağlık durumundan konuşurlar. Sanatçı, sahnedeki komiklikten, o dönem sahnesindeki diğer komiklerden ve komiklik yapmanın nasıl bir şey olduğundan bahseder. Sanatçı, sahnelerde yaşadığı anılarından birkaç tanesini anlatır. Tiyatronun o günkü durumu ile eskiyi karşılaştırır. Genel olarak tiyatrodan ve sahneden konuşurlar. Bu bahisten sonra Hikmet Feridun Es, İsmail Dümbüllü ile yapmış olduğu röportaja son verir. Bu röportajda İsmail Dümbüllü’nün ev hayatından, sahneden ve Dümbüllü ile röportaj anına ait fotoğraflar mevcuttur.

5. “İnsanlardan Kaçan Adam Ertuğrul Muhsin Muharririmize Hayatını Anlatıyor.”, No:12, 31 Mayıs 1933, s.11-13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Ertuğrul Muhsin¹⁸

¹⁷ İsmail Dümbüllü: (İstanbul 1897-1973) I. Dünya Savaşı yıllarında ünlü tuluatçı Kel Hasan’ın yanında sahneye çıktı. Kendi kurduğu topluluklarla aralıksız uzun yıllar temsiller verdi. 1946’dan sonra bazı filmlerde oynadı. İsmail Dümbüllü, tuluata dayanan orta oyunu tiyatromuzun son önemli temsilcisi idi. Sadi Yaver Ataman tarafından hazırlanan *Dümbüllü İsmail Efendi* (1974) adlı eserde hayatı ve teybe alınmış bazı oyunlarının metinleri verilmiştir. Bir trafik kazası sonucu hayatını kaybetti.

Bkz., *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C. 2, İstanbul, 1977. 172.

Özet: Muharrir, Ertuğrul Muhsin’le röportaj yapmadan önce okuyucuya onun bazı şahsi özelliklerinden bahseder. Fotoğraf çektirmeyi ve poz vermeyi sevmemesi, çok iyi balo yöneticisi olmasına rağmen hiç baloya gitmemesi gibi.

Muharririn sorusu üzerine Ertuğrul Muhsin özel hayatı ile ilgili bilgiler verir. Yaşantısından, prensiplerinden, iş ahlakından, çalışma anlayışından, en sevdiği yemeklerden, sinirlilik hallerinden bahseder. Muharrir, Ertuğrul Muhsin’in bir sahne çekimine katılır. Sanatçının çalışma ortamını ve düzenini, orada yaşadıklarını aktarır.

6. “1000 Suratlı Adam: İsmail Galip Bey”, No:16, 28 Haziran 1933, s.6-7,15.

Röportajı yapan: Yedigün Mecmuası

Konuşan: İsmail Galip Bey (Arcan)¹⁹

Özet: O dönemin ünlü tiyatro sanatçılarından olan İsmail Galip, *Yedigün* mecmuasına yaptığı sahne makyajları üzerine bir malumat verir. *Yedigün* Mecmuası yazarları kendisine makyaj üzerine mektup yoluyla sorular sorar. İsmail Galip, bu sorulara mektup yoluyla cevaplar verir. İsmail Galip, bu röportajda ilk önce tiyatrodaki makyaj yapmanın ne kadar önemli ve zor bir iş olduğunu anlatır. Makyaj yaparken nelere dikkat ettiğinden, hangi kaynaklardan beslendiğinden, hangi faktörlere dikkat edilmesi gerektiğinden, makyaj çeşitlerinden ve makyajın hangi malzemelerle nasıl yapıldığından bahseder. Sinema ve tiyatrodaki makyajı karşılaştırır. Farklarını

¹⁸ Muhsin Ertuğrul: 1892’de İstanbul’da doğdu. Tiyatrocu ve yazardır. Sahne hayatına 1909’da atıldı. Erenköy’de Burhanettin Tepsi Kumpanyası’na katıldı ve sahneye çıktı. 1913’te Ertuğrul Sineması’nı açtı. Darülbeyazıt’ın idareciliğine getirildi. *Şehbal Dergisi*’nde tiyatro yazıları yazdı. Şehir tiyatroları, Küçük Sahne ve Devlet Tiyatrosunda sahneye çıktı, oyunlar yönetti. Birçok filmde rol aldı ve rejisörlük yaptı. *Temaşa, İctihad, Yedigün, Vakit, Ulus, Cumhuriyet, Oyun Darülbeyazıt, Akşam* gazete ve dergilerinde telif ve tercüme yazılar yazdı.

Bkz., *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C.3, İstanbul, 1979. 82-83.

¹⁹ İsmail Galip Arcan: 1894 yılında İstanbul’da doğdu. Tiyatro ve sinema oyuncusudur. Tiyatroya 1909’da Ahmet Fehim Efendi’nin tiyatrosunda başladı. Karakter rollerindeki başarısı ve oyuncuların eğitimi üzerine yazdığı kitaplarla tanınır. Yetmişin üzerinde oyun çevirisi ve uyarlaması vardır. Yüzden fazla radyo oyunu yazdı. Muhsin Ertuğrul’un çektiği birçok filmde oynadı. Darülbeyazıt’da eğitim aldı

Bkz., *Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi*, Anadolu Yayınları., C.1, İstanbul, 1983, 386.

ortaya koyar. Makyajda; kişilikten, kompozisyondan ve karakter analizlerinden bahseder. Bir makyajın taşınması gereken özellikleri söyler. Bu konuda örnekler verir.

7. “Sahnemizin Emektarı Her Dem Taze Bir Sanatkâr Kadın: Şamram Hanım Muharririmize Hayatını ve Hatıralarını Anlatıyor”, No:16, 28 Haziran 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Şamram Hanım (Kelleciyan)²⁰

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, dönemin ünlü tiyatro sanatçısı Şamram Hanım ile sanatçının o dönem sahne aldığı bir tiyatronun çalışma odasında röportaj yapar. Röportajdan önce muharrir; Şamran Hanım'ın, yorulmak bilmemesi, çok çalışkan olması gibi onun kişisel özelliklerinden bahseder. Daha sonra Şamran Hanım'a sahne ve özel hayatı ile ilgili sorular sorar. Şamran Hanım, o tarih itibariyle 35 yıllık sahne hayatı olduğunu söyler. Sahneye ne zaman ve nasıl başladığını anlatır. İlk sahne deneyiminden, aile hayatından, çocuklarından ve sahnedeki hatıralarından bahsettikten sonra röportaj sona erer.

8. “Bir sanatkâr Sefalet Sahnesinde: Bir Facianın Son Perdesi”, No:23, 15 Ağustos 1933, s.10-11,13.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Otello Kamil (Kamil Rıza)

Özet: Mekki Sait, “Otello Kamil” olarak bilinen sahne sanatçısı Kamil Rıza ile onun İstanbul Aksaray'da yaşadığı bir göz odasında bir röportaj yapar. Otello Kamil, röportajda hayat hikâyesini kısaca anlattıktan sonra, muharririn soruları üzerine;

²⁰ Şamram Kelleciyan: 1870 yılında İstanbul'da doğdu. Ermeni asıllı bir sanatçıdır. Küçük yaştan itibaren çeşitli sahnelerde kanto sanatçılığı yaptı. Meşhur kantoları: “Beyaz Gerdan”, “Falcı Çingene”, “Ah Ölüyorum Efendim”dir.

Bkz., Sâmîha Ayverdi; “*Hey Gidi Günler Hey*”, *Sâmîha Ayverdi Külliyyatı*, Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, İstanbul, 2001, 115-118.

oynadığı oyunlardan, sahneye çıktığı zamanlardaki anılarından bahseder. Sahne hayatına ait birkaç tane anısını anlatır. Mesleği ve kendisi ile ilgili merak edilen soruları cevaplar. Muharririn isteği üzerine orada İhtilal Piyesi'nden bir sahneyi oynar.

9. “Tiyatronun Üvey Evlatları”, No:26, 6 Eylül 1933, s.10-12.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Ömer Aydın, Salah Cehti, Toto Hanım, Eva Hanım

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, o dönem operet sanatçılarından olan Ömer Aydın, Salah Cehti, Toto Hanım, Eva Hanım'ın oynadığı ve dönemin en meşhur oyunlarından olan “Leblebici Horhor” adlı oyuna gider. Bu sanatçılarla orada oyun ve oyunculuk hakkında bir röportaj yapar. Oyunu izlerken yaşadıklarını gördüklerini ve orada set arkasındaki çalışanlarla girdiği diyalogları anlatır. Oyuncuları *Yedigün* okuyucusuna tanıtır.

10. “Habibe Molla”, No:40, 13 Birinci Kanun 1933, , s.10-11,15.

Röportajı yapan: Ercüment Ekrem

Konuşan: Halide Hanım (Pişkin)²¹

Özet: *Yedigün* muharriri sahnelerde “Habibe Molla” rolüyle tanınan Halide Hanım ile röportajını Halide Hanım'dan randevu alarak sanatçının evinde yapar. Karşılıklı olarak 15 sene evvel başlayan dostluklarından bahsederler. Halide Hanım; muharririn sorularına karşılık hayat hikâyesini, ailesini, eğitim hayatını anlatır. Sahne ve tiyatro sanatçısı Halide Hanım röportajın yapıldığı tarih itibariyle 30 yaşında olduğunu söyler. Sahne sanatçısı olan Halide Hanım röportajda genel olarak; oynadığı piyeslerden, temsillerden ve rollerden bahseder. Sahnede yaşadığı ilginç olayları,

²¹ Halide Pişkin, 1906'da İşkodra'da doğar. Sahneye ilk 1925 yılında İzmir'de çıkar. Türk tiyatrosunun ilk kadın sanatçısıdır. Radyoda Habibe Molla ve Pişkin Teyze müstearlarıyla skeçler yapar. Tiyatroda “kurnaz kadın”, “İhtiyar Mahalle Karısı” rollerini üstlenir. 1959'da vefat eder. Bkz. Vasfi Rıza Zobu, “Halide Pişkin”, *Türk Tiyatrosu*, C.26, S.299, Ağustos 1956, 11-13.

anekdotları anlatır. Halide Hanım, genel olarak kendisini tanıtır. Özelliklerinden bahseder. Bu bahisle yapılan röportaja son verilir.

11. “Ertuğrul Muhsin Neler Anlatıyor”, No:56, 4 Nisan 1934, s.7-11.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Ertuğrul Muhsin²²

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, o tarih itibariyle tiyatro sanatında 25. yılını dolduran Ertuğrul Muhsin ile röportaj için onun şehir tiyatrosundaki yazıhanesine gider. Ertuğrul Muhsin, o tarihlerde şehir tiyatrolarının rejisörlüğünü yapmaktadır. Naci Sadullah, Ertuğrul Muhsin’le röportaja artistlerin oynadıkları rollerin tesirinde kalmaları konusu üzerine sohbetle başlar. Bu konu ile ilgili Avrupa’dan ve Türkiye’den yaşanmış çeşitli örnekler verirler. Naci Sadullah, Ertuğrul Muhsin’e sanatta başarısının sırrını ve bu başarısını en çok neye borçlu olduğunu sorar. Ertuğrul Muhsin, Almanya’da rejisörlük yaptığı yıllarda tanıştığı ünlü sinema oyuncularını tanıma ve Türkiye’de misafir etmesi ile ilgili Yeniköy’de yaşadığı bir anısını paylaşır. Yapmış olduğu mesleğin güçlüklerini ve bu konu ile ilgili düşüncelerini söyler. Tiyatronun geleceği ile ilgili planlarından bahseder. Piyes yazarları eleştirir. Onlar hakkındaki fikirlerini ortaya koyar. Bu esnada beraber çalıştıkları sahne sanatçısı Galip gelir. Yaşadıkları ilginç ve komik olaylardan bahsederler. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda Ertuğrul Muhsin’in kendisine ve çalışma hayatına ait özel fotoğraflar mevcuttur.

12. “Kuklalar Arasında”, No:76, 22 Ağustos 1934, s.3-5.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Sadettin Bey

Özet: Hikmet Feridun, kukla sanatçısı Sadettin Bey’le yaptığı röportajdan önce sanatçıyı *Yedigün* okuyucularına şöyle tanıtır: “*Tahta parçalarına can veren Sadettin*

²² Bkz., “Seyirlik Sanatlarla İlgili Röportajlar” Röp. 5.

Bey mütevazı bir Türk sanatkâridir. Bu yazıda muharririmizle beraber bu mini mini kuklaların hayatlarını ve oyunlarını yakından göreceksiniz.”

Muharrir, kukla sanatçısı Sadettin Bey’le röportaj yapmak için Beşiktaş Köyiçi’nde bulunan sanatçının evine gider. Sadettin Bey, 40 tane değişik kukla ile gösteriler yaptığını; “Baba katili”, “Sene de Bir Yalan”, “İki Gaip Kardeşler”, “Ah Benim Kavanozum” “Lâdam o Kamelya”, “Otello” ve daha birçok piyesi oynadığını söyler. Kukla sanatçısı “Baba Katili” oyununu *Yedigün* ekibine oynar. Muharrir, sanatçının oynadığı piyesi okuyucuya anlatır. Sadettin Bey, yapmış olduğu kukla sanatına nasıl başladığını ve bu sanatın inceliklerini anlatır. Kukla sanatındaki ustasının kuklacı Halim Bey olduğunu söyler. Daha sonra Sadettin Bey kuklalarıyla “Kapsollu Adam” ve “Ah Kavanozum” adlı komedilerini oynar. Muharrir, tarafından bu oyunlar okuyucuya anlatılır. Oyunlar bittikten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda kuklacı Sadettin Bey ve oynadığı oyunlara ait fotoğraflar mevcuttur.

13. “Şehir Tiyatrosundan Ayrılanlarla Beraber”, No:82, 3 Birinci Teşrin 1934, s.3-5,25.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Raşit Rıza, Halide Hanım, Şaziye Hanım, Hüseyin Kemal, Şayeste Hanım

Özet: O dönemde şehir tiyatrosunun önemli oyuncularından olan; Raşit Rıza, Halide Hanım, Şaziye Hanım, Hüseyin Kemal, Şayeste Hanım, çalıştıkları şehir tiyatrosundan ayrılarak kendi tiyatrolarını kurmaya girişirler. Muharrir Naci Sadullah, bu oyuncuları taksimde prova yaptıkları yerde ziyaret eder. Onlarla şehir tiyatrosundan neden ayrıldıkları, tiyatro hakkında ne düşündükleri, o dönemdeki tiyatronun durumu, tiyatroda yaşadıkları sorunlar ve amaçlarının ne olduğu hakkında konuşur. Çekilen fotoğraflardan sonra röportaja son verilir.

14. “Darülbedayinin İlk Talebesi ve İlk Mezunu: Semiha Hanım”, No:83, 10 Birinci Teşrin 1934, s.12-13.

Röportajı yapan: Selami İzzet

Konuşan: Semiha Cenap (Berksoy)²³

Özet: Selami İzzet, Darülbedayi'nin ilk talebesi ve ilk mezunu olan Semiha Hanım'la Eyüp'te bir röportaj yapar. Selami İzzet, Semiha Hanım'ı *Yedigün* okurlarına tanıtır. Semiha Hanım'dan sahnelere nasıl çıktığını dinler. Semiha Hanım, ilk Türk opera sanatçılarından olması sebebiyle dünyadaki opera ile Türkiye'deki operayı karşılaştırır. Sanatçı, operaya olan sevgisini anlatır. Sanata bakışından bahseder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda Semiha Hanım'a ait fotoğraflar vardır.

15. “Türk Sahnesinin Makyaj Kralı Behzat Hayatında İlk Defa Bize Mülakat Veriyor.”, No:95, 2 İkinci Kanun 1935, s.12-13,26.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Behzat Haki (Butak)²⁴

Özet: Muharrir, o dönem tiyatrolarında makyaj kralı olarak bilinen ve aynı zamanda tiyatro sanatçısı olan Behzat'la röportaj yapmadan önce onu çeşitli yönleri ve hakkında anlatılan hikâyelerle *Yedigün* okuyucularına tanıtır. Muharririn soruları üzerine Behzat, bu sanata nasıl başladığını, başarıyı nasıl elde ettiğini, başarmak için neler yapılması gerektiğini, istibdat ve harp yıllarında yaşadıklarını ve Darülbedayi

²³ Semiha Cenap Berksoy: 1910 yılında İstanbul'da doğar. İlk Türk opera sanatçılarından. Aynı zamanda ressamdır. Namık İsmail Atölyesi'nde resim, Darülbedayi'de tiyatro eğitimi alır. Yurt içi ve yurtdışında birçok tiyatro temsillerinde bulunur. Birçok sinema filmlerinde rol alır. 2004 yılında hayatını kaybeder.

Bkz., Dikmen Gürün, *Ateş Kuşu Semiha Berksoy*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 2010.

²⁴ Behzat Haki Butak: 1891 tarihinde Bursa'da doğdu. Sanayi-i Nefise mektebine devam etti. Sanayi-i Nefise Tiyatro Mektebi, Şark Dram Kumpanyası, Darülbedayi, Yeni sahne, Rıza Sanakov Türk Tiyatrosu, Ertuğrul Muhsin Sahnesinde mesleğini icra etti. Baba Behzat lakabıyla tanındı. Sesli ve sessiz Türk filmlerinde oynadı. 1962'de en başarılı erkek oyuncu seçildi. Tiyatroculuğunun yanında iyi bir ressam, makyöz ve antika koleksiyoncusuydu. 1957 yılında sanat hayatına son verdi. 1963'te hayatını kaybetti.

Bkz._____, “Behzat Haki Butak”, *Türk Tiyatrosu*, C40, S.39,1971,11.

yıllarını anlatarak yirmi beş yıllık tiyatro hayatını özetler. Tiyatro sanatçılığında başından geçen maceraları anlattıktan sonra röportaja son verilir.

16. “Hazım’la Tanışmak İster misiniz? ”, No:98, 23 İkinci Kanun 1935, s.3-5.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Hazım Bey (Körmükçü)²⁵

Özet: Naci Sadullah, dönemin tiyatro sahnelerinin ünlü oyuncusu ve olağanüstü makyaj yapma yeteneğine sahip olması nedeniyle “Makyaj Kralı” denilen, sahnede kılıktan kılığa giren şehir tiyatrolarının karagöz sanatçısı Hazım’la sanatçının evinde bir röportaj yapar. Hazım’la muharrir genel olarak ünlü sanatçının tiyatro sahnelerinde yaptığı hareketler ve bu hareketlere yapılan eleştiriler üzerine konuşurlar. Bunun dışında sanatçı, tiyatrodaki yaşadığı sorunları, zorlukları ve nasıl bir yaşam sürdüğünü anlatır. Gazetecilere yaptığı eleştirilerden sonra röportaja son verilir. Röportajda ünlü sanatçı Hazım’a ait resimler vardır.

17. “Habibe Molla Kendini Nasıl Müdafaa Ediyor.”, No:99, 30 İkinci Kanun 1935, s.3-4.

Röportajı yapan: Selami İzzet Kayacan

Konuşan: Halide Pişkin (Habibe Molla)²⁶

Özet: Selami İzzet, dönemin şehir tiyatrolarının ünlü opereti Habibe Molla ile sanatçının evinde bir röportaj yapar. Röportajın yapıldığı tarihte sanatçı şehir tiyatroları ile anlaşamayarak oradan ayrılmıştır. Sorunlu bir dönem geçirmektedir. Röportaj genel olarak şehir tiyatroları, o dönem tiyatro sahiplerinin yönetim anlayışları, tiyatrocuların gereken değeri görememeleri üzerine konuşmalarla geçer.

²⁵ 1898 tarihinde İstanbul’da doğdu. Tiyatrocu ve müzisyen bir aileden gelir. İlk olarak Karagöz oyunları ile sahneye başladı. 1917 yılında girdiği şehir tiyatrolarında uzun yıllar oynadı. En çok komedi oyunlarında olmak üzere operet ve dram oyuncusu olarak da sahneye çıktı. Sinemada Muhsin Ertuğrul’un çektiği filmlerin birçoğunda oynadı. 1944 yılında İstanbul’da hayatını kaybetti. Bkz. _____, “Hazım Körmükçü’nün Hayatı”, *Türk Tiyatrosu*, C1, S.146, 1942, 11-21.

²⁶ Bkz., “Seyirlik Sanatlarla ilgili Röportajlar” Röp. 10.

Halide Hanım, tiyatro camiasına çeşitli eleştirilerde bulunur. Dönemin tiyatrosunu anlatır. Tiyatronun genel durumundan bahseder. Fikirlerini söyler. Gelecekte yapmayı planladığı işleri anlatır.

18. “Kraliçelik Tahtından Operet Sahnesine...”, No:104, 6 Mart 1935, s.14-15,25.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Feriha Tevfik

Özet: Naci Sadullah, dönemin önemli opera sanatçılarından Feriha Tevfik ile bir röportaj yapar. Muharrir, Feriha Tevfik’e hayranlarından aldığı mektuplarla ilgili sorular sorar. Sanatçı, hayranlarının mektuplarda neler yazdığını, nasıl mektuplar aldığını, ilginç bulduğu mektupları anlatır. Sanatçı, muharirin özel sorularına da cevap verir. Nasıl erkeklerden hoşlandığını ve erkeklerin nasıl özelliklere sahip olması gerektiğini söyler. Sanatçı, sanat hayatından genel olarak bahsettikten sonra röportaj sona erer.

19. “Sahnenin En Zeki Kadın Sanatkârı: Bedia Ferdi.”, No:107, 27 Mart 1935, s.14-15.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Bedia Ferdi (Muvahhit)²⁷

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, dönemin ünlü sahne sanatçısı ve Türkiye’de ilk müslüman kadın oyuncu olan Bedia Ferdi ile bir röportaj yapar. Bedia Ferdi, ilk önce sahnede uzun süre oynadığı rolleri nasıl aldığını, bu rollerde nasıl başarılı olduğunu, sahneden ne beklediğini ve ne bulduğunu anlatır. Daha sonra sahnede

²⁷ Bedia Ferdi Muvahhit: 1897 yılında İstanbul’da doğdu. Şehir tiyatrolarında oynadı. Halide Edip Adıvar’ın “Ateşten Gömlek” romanının sinemaya uyarlandığı filmde “Ayşe” karakterini oynadı ve çok beğenildi. Hayatı boyunca birçok tiyatro ödülü aldı. Sanat yaşamı boyunca iki yüzün üzerinde oyunda oynadı. Birçok sinema filminde rol aldı. Türk tiyatrosunun ilk kadın sanatçılarından. 1975’te şehir tiyatrolarından emekli oldu. 1987 yılında devlet sanatçısı ünvanı verildi. 1994’de İstanbul’da hayatını kaybetti.

Bkz., Vahdet Gültekin, “Sinema ve Tiyatro Artistlerimiz”, *İktisadi Yürüyüş Matbaası*, İstanbul 1943.

başarılı olabilmek için nelerin yapılması gerektiğinden bahseder. Soru cevaplarla ve karşılıklı konuşmalarla geçen röportajın sonuna doğru Bedia Ferdi özel hayatından nasıl bir yaşam sürdüğünden ve evliliğinden bahsederek röportaja son verir.

20. “Operetin Sevimli Yıldızı Şevkiye”, No:108, 3 Nisan 1935, s.6-7,26.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Şevkiye (May)²⁸

Özet: Naci Sadullah, bu röportajı dönemin ünlü kadın sanatçılarından Şevkiye ile İstanbul Tepebaşı'ndaki bir bahçede yapar. Röportaja Şevkiye Hanım hakkında o dönemde çıkan dedikodular hakkında konuşularak başlanır. Muharririn sorusu üzerine Şevkiye Hanım sahne hayatına nasıl adım attığını ve mesleğinden kazandıklarını anlatır. Özel hayatında nelerle meşgul olduğundan ve hayranlarından gelen mektuplardan bahseder. Bunun üzerine röportaj sona erer.

21. “Cahide İle Bir Konuşma”, No:159, 25 Mart 1936, s.11-12,32.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Cahide Hanım (Sonku)²⁹

Özet: Dönemin tiyatro ve sinema sanatçısı Cahide Sonku ile *Yedigün* muharriri Naci Sadullah sanatçının evinde bir röportaj yapar. Muharrir, röportaj öncesinde sanatçıyı çeşitli özellikleri ile okuyucuya tanıtır. Muharririn soruları üzerine Cahide Hanım,

²⁸ Şevkiye May: 1915'te İstanbul'da doğdu. Cumhuriyet döneminde sahneye çıkan ilk kadın sanatçılarıdandır. Şevki Bey isminde bir komedyenin kızı olan Şevkiye May, sahne hayatına küçük yaşta atılmıştır. Şehzadebaşı'nda bir tiyatroya sahip olan Şevki Bey bu tiyatronun hem sahibi hem müdürü hem de baş aktörüdür. Bir sanatkar kızı olan Şevkiye May, bir sanat muhiti içinde yaşamış ve yetişmiştir. İstanbul şehir tiyatrosunda birçok oyunda oynamıştır. 1973 yılında intihar etmiştir. Bkz., Reşat Altay Arcıman-Saime Arcıman; *Sahne ve Müzik Sanatkarlarımız*, Ziraat Bankası Yayınları, Ankara, 1947, 18.

²⁹ Cahide Sonku: 1915 yılında Yemen'de doğdu. Halkevlerinin temsil kollarında ilk sahne deneyimini edindi. Asıl sanat hayatına 1932'de şehir tiyatrolarında başladı. Birçok tiyatro oyununda ve sinema filminde oynadı. Türkiye'nin ilk kadın oyuncularından biridir. İlk kadın yönetmendir. “Vatan ve Namık Kemal” filmiyle en iyi kadın oyuncu ödülünü aldı. 1981 yılında İstanbul'da hayatını kaybetti. Bkz., Reşat Altay Arcıman-Saime Arcıman; *Sahne ve Müzik Sanatkarlarımız*, Ziraat Bankası Yayınları, Ankara, 1947, 8.

dönemin tiyatro ve sineması hakkında bir değerlendirme yapar. Özel hayatı, ilgileri, nasıl yaşadığı hakkında muharririn sorduğu sorulara cevap verir. Son olarak evlilik hakkındaki fikirlerini söyleyen sanatçı ile yapılan röportaj sona erer.

22. “Hokkabaz ve Manyetizmacı Zati Sungur Maceralarla Dolu Hayatını Anlatıyor”, No:170, 10 Haziran 1936, s.18-21.

Röportajı yapan: Yedigün Mecmuası

Konuşan: Zati Sungur³⁰

Özet: *Yedigün* mecmuası, dönemin ünlü sihirbazı Zati Sungur ile bir röportaj yapar. Zati Sungur, o dönem Amerika’da yaşamakta ve orada sahneye çıkmaktadır. Bu röportajda sanatçı, hokkabazlığa nasıl başladığını ve bu meslekte başından geçen olayları anlatır. Kendisi, yaşamı, ailesi, mesleği hakkında bilgiler verir. Amerika’da kaldığı yıllara ait anılarını anlatır. Bu röportajda, Zati Sungur’a ait anılar, fotoğraflar ve ilginç diyaloglar vardır. *Yedigün* mecmuasının bu sayısından itibaren takip eden dört sayıda sihirbaz Zati Sungur’la yapılan bu röportaj devam eder.

23. “Radyomuzun Yeni Yıldızı Ömer Rıza”, No:204, 3 Şubat 1937, s.15-16,26.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Ömer Rıza

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, hem gazetecilik hem de dönemin radyosunda program sunuculuğunu yapan Ömer Rıza ile bir röportaj yapar. Ömer Rıza, yıllardır yaptığı gazetecilik mesleğindeki ilginç olaylara ait anılarını anlatır. Muharririn

³⁰ Zati Sungur: 1898’de Bursa’da doğar. Ünlü Türk illizyonisttir. 1938-1970 yılları arasında kendi hazırladığı sahne gösterileri, sihirbazlık oyunları ve teatral gösterilerle meşhur olur. Yurt içinde ve dışında birçok sahne gösterileri yapar. O dönemde Leyla Gencer’den sonra yurt dışında hayranlık duyulan ve tanınan ender Türk sanatçılardan biridir. Gösteri sanatlarında yurt içinde ve dışında övgüleri üzerinde toplar. Çekoslovakya’da dünya sihirbazlar birincisi ödülünü alır. 1984’te İstanbul’da hayatını kaybeder.

Bkz., Metin And, “Dev Bir Sahne Sanatçısının Ardından”, *Hürriyet Gösteri*, S.45, Ağustos 1984, 46-50.

gazetecilik ve radyoculukla ilgili sorduğu soruları cevaplar. Özel hayatı ve mesleği ile ilgili soruları cevapladıktan sonra Mehmet Akif Ersoy’la Mısır’da nasıl tanıştıklarına dair anısını da okuyucuyla paylaşır.

24. “Aktör Olan Doktor”, No:208, 3 Mart 1937, s.14-16,26.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Emin Belig

Özet: Emin Belig, doktorluk diplomasına sahip olmasına rağmen tiyatroya olan ilgisinden sahne sanatçılığı yapmaktadır. Birçok sahne temsili yapan Emin Belig, *Yedigün* muharriri Kandemir’le bir röportaj yapar. Röportajın başında tiyatro mesleğine nasıl başladığını, tiyatro temelini nasıl aldığını, tiyatrocunun olmasında nelerin etkili olduğunu anlatır. Daha sonra sahnede başına gelen olaylardan, oynadığı filmlerden bahseder. Sinema ve tiyatro hakkında değerlendirmeler yapar. Son olarak; muharririn özel hayatı ile ilgili sorduğu sorulara cevap verir. Bu röportajda sanatçı Emin Belig ve onun sahne dostlarına ait fotoğraflar mevcuttur.

25. “Berlin Yıldızı, Beşiktaşlı: Zehra Ahmet”, No:213, 7 Nisan 1937, s.7-9.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Zehra Ahmet

Özet: Berlin’de yaşayan sinema sanatçısı Zehra Ahmet, o tarihlerde İstanbul’a bir film çekimi için gelir. Sanatçının İstanbul’da bulunduğu sıralarda *Yedigün* muharriri onunla bir röportaj yapar. Sanatçı ilk önce İstanbul’da başına gelenlerden bahseder. Muharririn soruları üzerine; Berlin’e gidişini ve film yıldızı oluşunu anlatır. Berlin’deki hatıralarından, çevirdiği filmlerden, yaşadığı aşklardan, özel hayatından bahsettikten sonra röportaj sona erer.

26. “Feriha Tevfik Sahneden Niçin Çekildiğini Anlatıyor”, No:244, 10 İkinci Teşrin 1937, s.15-16.

Röportajı yapan: Tevfik Pars

Konuşan: Feriha Tevfik

Özet: 1929 yılı Türkiye güzellik kraliçesi olan ve dönemin ünlü tiyatro sanatçılarından Feriha Tevfik, o yıllarda sahne sanatçılığını bıraktığını açıklamıştır. Halk tarafından çok sevilen bir sanatçı olduğu için *Yedigün* muharriri Tevfik Pars, onun neden sahneyi bıraktığını kendi ağzından dinlemek ister ve sanatçıyla bir röportaj yapar. Sağlık sıkıntıları ve ekonomik doyumsuzluk nedenleri ile sahneyi bırakmayı tercih ettiğini söyleyen sanatçı, Bu röportaj da aynı zamanda sahneyi bırakmasına dair yapılan dedikoduları değerlendirir.

27. “Sahnemizin Emektar Bir Yıldızı: Nuvart”, No:569, 31 İkinci Kânun 1944, s.8-9,11.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Nuvart Suat

Özet: Bir dönem operetin kraliçesi unvanını kazanmış bir sahne sanatçısı olan Nuvart ile *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun bir röportaj yapar. Muharrir, röportaj öncesinde Nuvart’ı çeşitli özellikleri ile okuyucuya tanıtır. Muharririn soruları üzerine Nuvart sahne hayatını, sahnedeki anılarını, yaşadığı hayatı ve özel hayatı ile ilgili soruları cevaplar. Sahne hayatını neden bıraktığı konusundaki dedikodulara cevap verir.

28. “İşte Yeni Bir Rejisör: Avni Dilligil”, No:580, 16 Nisan 1944, s.10-11,18.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Avni Dilligil

Özet: Ünlü tiyatro sanatçısı Avni Dilligil o yıllarda aynı zamanda tiyatro ve sinemada rejisörlük yapar. Tiyatrodaki başarısı ve deneyimi ile dikkat çeken usta sanatçı Avni Dilligil ile *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun bir röportaj yapar. Röportajda önce Avni Dilligil ve ailesini tanıtan muharrir daha sonra sanatçı ile sohbet eder. Avni Dilligil, tiyatro ve sinema ile ilgili tespit ve değerlendirmelerde bulunur. Mesleğinin inceliklerini anlatır. Aldığı tiyatro eğitiminden bahseder. Tiyatroya bağlılığını ve tiyatro sevgisini anlatır. Bu röportajda *Yedigün* fotoğrafçısı tarafından çekilmiş Avni Dilligil ve ailesine ait fotoğraflar vardır.

29. “Yeni Bir Komedi Sanatkârı: Tevhit Bilge”, No:581, 23 Nisan 1944, s.10-11,14.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Tevhit Bilge

Özet: Hikmet Feridun, eski bir arkadaşı olan ve meşhur komedi sanatçısı Tevhit Bilge ile bir röportaj yapar. Bu röportajda ünlü komedyen Tevhit Bilge’yi birçok yönü ile okuyucuya tanıtır. Muharririn sorusu üzerine Tevhit Bilge; sahne dünyasına nasıl adım attığını, nasıl bir karaktere sahip olduğunu ve sahnede yaşadığı anılarını anlatır. Röportajda Tevhit Bilge’ye ait birçok fotoğraf da yayımlanır.

30. “Burhanettin Tepsi ve Devlet Konservatuarı.”, No:731, 9 Mart 1947, s.9,17.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: Burhanettin Tepsi

Özet: Sait Faik Abasıyanık, dönemin devlet Konservatuarı genel müdürü Burhanettin Tepsi ile bir röportaj yapar. Röportajda Burhanettin Tepsi ve ailesi tanıtılır. Burhanettin Tepsi, röportajın başında muharririn soruları üzerine hayatını anlatır. Avrupa’da bulunduğu yıllardan ve Türk tiyatrosu için orada verdiği mücadeleden bahseder. Birkaç tane meslek anısını anlatır. Devlet konservatuarı ve

şehir tiyatroları hakkında uzun uzun sohbet ederler. Burhanettin Tepsi, Türk tiyatrosunun dünü ve bugünü hakkında değerlendirmeler yapar.

31. “Hollywood’un Türk Yıldızı Turhan Bey İlk Türkçe Dersini Benden Aldı.”, No:752, 3 Ağustos 1947, s.10-11,13,17.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Turhan Bey

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, Hollywood sinemasında büyük ün kazanmış Türk artistlerinden Turhan Bey ile bir röportaj yapar. Röportaj öncesinde Turhan Bey’i *Yedigün* okuyucularına tanıtır. Turhan Bey ile Hikmet Feridun Türkiye ve Türkçe üzerine sohbet ederler. Muharririn sorusu üzerine Turhan Bey Amerika’da geçirdiği hayatını anlatır. Türkiye ve Türkçe ile ilgili düşüncelerinden bahseder. Hikmet Feridun, Türkçe öğrenmek isteyen aktöre Türkçe öğretmeye çalışır.

32. “Kraliçe’nin Evinde.”, No:753, 10 Ağustos 1947, s.4-5,17.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: İnci İzmirli

Özet: Sait Faik, sanatçının İstanbul, Doğramacı Şair Sokağı’nda bulunan evinde müzisyen ve oyuncu İnci İzmirli ile bir röportaj yapar. Sait Faik, röportaj öncesinde çok güzel bir fiziğe ve sese sahip sanatçıyı *Yedigün* okuyucularına tanıtır. İnci İzmirli, sorulan sorular üzerine özel hayatından bahseder. İlk kez sahneye çıktığı günü anlatır. Edebiyat ve sanat üzerine sevdiği ve yaptığı şeylerden bahseder. Muharririn kendisine yönelttiği mesleği ve kişiliği ile ilgili soruları cevaplar. Okuyucuya kendini tanıtır.

33. “Devlet Operası Sanatkârları İle Konuştum.”, No:19, 21 Temmuz 1949, s.4,9.

Röportajı yapan: Hasan Bedrettin Ülgen

Konuşan: Neriman Hün, Necdet Demir, Nimet Akalın, Azra Çaplı

Özet: Hasan Bedrettin Ülgen, İstanbul’a bir temsil için gelen devlet opera sanatçıları ile bir röportaj yapar. Röportajda, sanatçılar ve oynadıkları oyunlar *Yedigün* okuyucularına tanıtılır. Bu sanatçılar Neriman Hün, Necdet Demir, Nimet Akalın, Azra Çaplı ve Rejisör Rönato Mordo’dur. Röportajda, sanatçılarla ayrı ayrı mülakat yapılır. Sanatçılara; tiyatro, oynadıkları oyunlar ve rolleri, özel hayatları hakkında sorular sorulur. Sanatçılar; çalışma sistemleri, Ankara ve İstanbul’da verdikleri temsiller hakkında bilgi verir.

2.1.3. Müzikle İlgili Röportajlar

1. “Deniz Kızı Eftalya *Yedigün* Okurlarına Hayatını Anlatıyor”, No:5, 12 Nisan 1933, s.5,11-12.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Deniz Kızı Eftalya

Özet: Hikmet Feridun Es, dönemin ünlü şarkıcısı Deniz Kızı Eftalya ve kocası Kemani Sadi Bey’le röportaj yapmak için sanatçının Beyoğlu’ndaki eski Turkuaz Pastanesi’nin üstünde bulunan evine gider. Röportaja başlamadan önce gittiği evi okuyucuya betimler. Deniz Kızı Eftalya ve kocası Sadi Bey’in ev hayatlarından bahsettikten sonra muharririn sorusuna cevaben ne kadar çalıştıklarını, aylık ne kadar para kazandıklarını konuşurlar. Deniz Kızı Eftalya, isminin nereden geldiğini anlattıktan sonra sesinin güzelliği ile ilgili başından geçen olayları ve anılarını anlatır. Başarısının sırrından bahsettikten sonra muharrir Deniz Kızı Eftalya ile

yapmış olduğu röportaja son verir. Bu röportajda Deniz Kızı Eftalya ve kocası Sadi Bey'e ait hem evlerinde hem de sahnede çekilmiş fotoğraflar mevcuttur.

2. “Bir Bestekârın Hayatı: Muhlis Sebahattin Bey”, No:21, 2 Ağustos 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Muhlis Sebahattin Ezgi³¹

Özet: *Yedigün* muharriri, dönemin ünlü bestekârlarından Muhlis Sebahattin Bey'le bir bale salonunda röportaj yapar. Röportajdan önce sanatçının kişilik özelliklerinden ve onun nasıl bir insan olduğundan bahseder. Muharrir, sanatçının bir bale okulunda verdiği derslere katılır, oradaki çalışma stilini aktarır. Sanatçı, Amerika ve Brezilya'da çalıştığı yıllara ait anılarını anlatır. İlk bestesini nasıl ve nerede yaptığından, yaptığı film müziklerinden bahsettikten sonra röportaj sona erer.

3. “Münir Nurettin'in Yuvasında”, No:30, 4 Birinci Teşrin 1933, s.10-12.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Münir Nurettin (Selçuk)

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, İstanbul Teşvikiye'de oturduğunu öğrendiği meşhur ses sanatçısı ve besteci Münir Nurettin'le röportaj yapmak için onu Teşvikiye semtinde epeyce arar. Uzun süre aradıktan sonra ulaştığı Münir Nurettin'le sanatçının evinde bir röportaj yapar. Münir Nurettin, ilk önce ses sanatçılığına nasıl başladığını anlatır. Verdiği konserler ve icra ettiği mesleği hakkında bilgiler verdikten sonra muharrire birkaç tane şarkı okur. Konserlere nasıl hazırlandığını anlatır. Sahne deneyimlerinden bahseder. Ailesinden ve özel yaşamından

³¹ Muhlis Sebahattin Ezgi: 1890 yılında babasının sürgün edildiği Adana'da doğar. Aslında bir politikacı ve gazetecidir. Siyasi meselelerden dolayı Avrupa'ya sürgün edilir. Avrupa sürgünü dönüşü kendini müziğe verir. “Muhlis'in Çocukları” adlı operet topluluğunu kurar. Birçok ünlü opera sanatçısıyla Süreyya Paşa Tiyatrosu'nda temsiller yapar. “Ayşe” opereti sayesinde “Operet Kralı” ilan edilir. Birçok Türk müzikal filmlerinin bestesini yapar. 1947'de İstanbul'da vefat eder. Bkz., Berrak Taranç, “*Operet Kralının Gizli Dünyası*”, Berrak Taranç Yayınları, İzmir, 2005.

bahsettikten sonra röportaj sona erer. Bu röportaja Münir Nurettin’le çekilmiş fotoğraflar eklenir.

4. “Nimet Vahit Hanım”, No:63, 23 Mayıs 1934, s.11,20.

Röportajı yapan: S.T.

Konuşan: Nimet Vahit Hanım³²

Özet: Nimet Vahit Hanım, röportajın başında okuyucuya şöyle tanıtılır: “*Yedigün bu hafta sizi konservatuvar muallimlerinden Nimet Vahit Hanım’la tanıştırtıyor. Nimet Vahit Hanım, Almanya’da İsviçre’de ve Paris’te birçok muvaffakiyetli konserler vermiş kıymetli bir Türk sanatkâridir.*

Muharrir, ünlü sanatçıya musikiye nasıl başladığını ve almış olduğu eğitimi sorar. Nimet Vahit Hanım, Avrupa’daki eğitim hayatını anlatır. Musikide başarının nasıl sağlanacağından bahseder. Aynı zamanda konservatuarda hocalık yapan Nimet Vahit Hanım; öğrencilerinden, derslerinden ve çalışmalarından bahseder. Türk halkının musikiye ve operaya bakışını değerlendirir. Doğu ve batı musikisi ile ilgili değerlendirmeler yapar. Bu konudaki fikirlerini ortaya koyar. Bundan sonra röportaj sona erer. Röportajda Nimet Vahit Hanım’ın tahsil ve çalışma hayatına ait fotoğraflar mevcuttur.

5. “Mazi Bestekârı Necip Celal”, No:78, 5 Eylül 1934, s.5-6.

Röportajı yapan: Taha Ay

Konuşan: Necip Celal (Andel)

³² Nimet Vahit Hanım, 1902’de İstanbul’da doğdu. Darülelhan’ın ilk kadın şan hocasıdır. Cumhuriyet döneminin ilk kadın opera sanatçıları arasındadır. Küçük yaşta Almanya’ya ses eğitimi için gider. Türkiye’nin ilk operası olan Özsoy Operası’nda “Hatun” rolüyle başrol oynar. Radyoda birçok konser vererek operayı tanıtır. 1935’te Amerika’ya yerleşir.

Bkz. Muzaffer Karaaslan, *Türkiye’de Batı Müziğinin İlk Kadın Temsilcilerinden Nimet Vahit Hanım*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Devlet Konservatuvarı, Ulusal Müzik ve Sahne Sanatları Sempozyumu, Bildiriler, Ankara, 2016, 374-388.

Özet: Röportajın başında muharrir Necip Celal için şu sözleri söyler: “Bugün için gözleri görmeyen bu sanatkârın “Mazi”si bir zamanlar kaç kalbi içten titretmiş ve “Ayrılık”ı kaç genç kızı ağlatmıştı.

Necip Celal, o dönemde, gözleri görmeyen; piyano, gitar, viyolonsel çalan ve şarkılar besteleyen meşhur bir sanatçıdır. Muharrir, röportajdan önce Necip Celal’in ailesi, eğitimi, musikiye başlaması, yurt dışı yılları, sanatçılığı, eserleri ve başarıları hakkında bilgiler verir. Taha Ay, Necip Celal’le röportaj yapmak için onun İstinye’de bulunan boğaz manzaralı evine gider. Necip Celal’le musiki eşliğinde sandal gezisi yaparlar. Necip Celal’in kendisine ait olan dönemin ünlü besteleri “Mazi”, “Özleyiş”, “Ayrılık”, “Suna” isimli şarkılarını söyler. Sandal iskeleye yanaşır ve röportaja son verilir.

6. “Bizim Jozefin Beykerimiz Safiye Hanım Neler Anlatıyor.”, No:90, 28 İkinci Teşrin 1934, s.3-5.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Safiye (Ayla Targan)³³

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, alaturka musiki sanatçısı Safiye Hanım’la Harbiye semtinde karşılaşır. Safiye Hanım’la röportaj yapmak için onun evine giderler. Alaturka musiki hakkında konuşurlar. Safiye Hanım, alaturka musiki söylemesinden dolayı eleştirildiğinden bahseder. Alaturkanın ruhumuzda olduğunu onu terk etmenin ise nankörlük olacağını söyler. Müziği yok etmenin değil; değiştirmenin doğru olacağını anlatır. Alafranga musiki ile alaturka musikiyi karşılaştırır. Bu konudaki fikirlerini söyler. Türk müziğinin gidişatını değerlendirir. Eleştiriler yapar. Türk musikisinin gelişmesi için atılması gereken adımlardan bahseder. Bu bahisten sonra fotoğraf çekilir ve röportaja son verilir.

³³ Safiye Ayla Targan: 1917 tarihinde İstanbul’da doğar. Ses sanatçısıdır. Cumhuriyet döneminin önemli sanatçıları arasındadır. Atatürk’ün övgüsünü kazanmıştır. Kendine özgü bir ses ve musiki anlayışı olan sanatçı 1998 yılında vefat eder.

Bkz.,Selahaddin Güngör, *Ses sanatkarlarımız*, Gündüz Yayınevi, İstanbul, 1974. 9-14.

7. “İmamaları Kiliseye Sokan Bir Bestekâr: Bimen”, No:138, 30 İlkteşrin 1935, s.18-20,32.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Bimen Şen³⁴

Özet: Naci Sadullah, o dönemin ünlü bestekârı Bimen ile bir röportaj yapar. Bimen musikiye nasıl başladığını ve kendisini musikiye teşvik eden olayları anlatır. Sanatçı, musikide bir yere gelebilmek için verdiği mücadele dolu yıllarda başından geçen olayları anlatır. Eşinden ve ailesinden bahseder. Başından geçen ilginç müzisyenlik maceralarını anlatır. Alaturka müziği değerlendirir. Süleyman Nazif ve Yahya Kemal’le ilgili anılarını anlatır. Bu bahisten sonra ünlü bestekâr Bimen’le yapılan röportaj sona erer. Bimen’e ait fotoğraflar röportajda mevcuttur.

8. “Değerli Bestekârimız Hasan Ferit Bize Hayatını Anlatıyor.”, No:144, 11 Birinci Kanun 1935, s.13–29.

Röportajı yapan: Mim

Konuşan: Hasan Ferit (Alnar)³⁵

Özet: Dönemin şehir tiyatrosu orkestra şefi ve konservatuvar muallimi bestekâr Hasan Ferit Alnar, *Yedigün* mecmuasına bir röportaj verir. Röportaj öncesinde muharrir, sanatçıya Viyana’da çıkan *Wiener Journal* isimli musiki dergisinde Hasan Ferit hakkında yazılmış bir eleştiri yazısını okutur. Bu yazıda, Hasan Ferit’i tanıtıcı

³⁴ Bimen Şen: 1873 yılında Bursa’da doğdu. Ermeni asıllı bir müzisyendir. Sanatçı; Uşak, hicaz, saba, hicazkâr, segâh, hüzzam makamlarında birçok şarkı bestelemiştir. Birçok Türk besteciyle çalışmış, onlardan etkilenmiş ancak taklit etmemiştir. Özgün tarzı olan bir sanatçıdır. Atatürk’e de şarkılar bestelemiştir. Bilinen ve kayıtlı olan 252 bestesi vardır. 1943 yılında hayatını kaybetmiştir.

Bkz., Tanyol Çoruh-Alptekin Albayrak, *Bimen Şen*, Engürü Türk Müziği Derneği, Ankara, 2004.

³⁵ Hasan Ferit Alnar: 1906 yılında doğdu. Cumhuriyet döneminde Batı Müziği eğitimi almak için yurt dışına gönderilen *Türk Beşleri* adlı grubun içindedir. 12 yaşında kanun virtüözü olmuştur. İyi bir besteci olmasının yanında başarılı bir orkestra şefidir. Yurt içinde ve dışında birçok orkestraya şeflik yapmıştır. En önemli eseri kendi bestelediği *Kanun Konçertosu*’dur. Bunun yanında *Trio Fantezi* (1930), *Türk Süiti* (1930), *Prelüd ve İki Dans* (1935) *Viyolonsel Konçertosu* (1943) bestelediği eserleridir. 1978’de hayatını kaybetmiştir.

Bkz., Yılmaz Aydın, “Hasan Ferit Alnar’ın Besteciliği”, *Orkestra*, C.38, S.301, 1999, 30-32.

bilgiler vardır. Hasan Ferit, daha sonra muharririn soruları üzerine kendi hayatını okuyucuya özetler. Musiki eğitiminden, musikiye nasıl başladığından, bestelediği operetlerden, hayatında iz bırakan besteci ve güftecilerden, yurt dışında aldığı eğitimden bahsederek kendini tanıtır.

9. “Bestekâr Mustafa”, No:218, 12 Mayıs 1937, s.11-13.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Bestekâr Mustafa

Özet: Bestekâr Mustafa, Osmanlı döneminde kendi çabasıyla keman çalmayı öğrenir. Dönemin Osmanlı sarayına müzisyen olarak girer. Burada Sultan’ın yakın çevresine musiki dersleri verir. Kendi çabası ile dönemin en iyi bestekârlarından olur. *Yedigün* muharriri Kandemir, Bestekâr Mustafa’yı tanıtmak için onunla bestekârın Kurbağalıdere’deki çiftliğinde bir röportaj yapar. Sanatçı; müzisyenliğe nasıl başladığından, saray hayatındaki anlarından, neler görüp geçirdiğinden, dönemin önemli olayları ile ilgili bir müzisyen olarak yaşadıklarından ve tanık olduklarından bahseder.

10. “Günün Sesi: Müzeyyen Senar.”, No:445, 15 Eylül 1941, s.10-12.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Müzeyyen Senar

Özet: *Yedigün* muharriri, Cumhuriyet döneminin önemli ses sanatçılarından Müzeyyen Senar ile bir röportaj yapar. Sanatçının ailesi ile birlikte kaldığı evde yapılan röportajda ilk önce sanatçının halkın arasındaki ününden bahsedilir. Sanatçı, röportajın yapıldığı tarihte yirmi üç yaşındadır. Radyoda ilk şarkısını söylediğinde on üç yaşında olduğunu belirtir. Müzeyyen Senar, sahnedeki ilk deneyiminde başından geçen dil tutulma hadisesini ve müzikle olan yolculuğuna başladığı yılları anlatır. Röportajda Müzeyyen Senar’ın annesi sanatçı ile ilgili kısa kısa bilgiler verir. Sanatçı, şarkı söylerken neler hissettiğini, nasıl yerlerde şarkı söylemekten

hoşlandığını ve hoşlanmadığını anlatır. Muharririn sanatçıya sorduğu mesleği ve özel hayatı ile ilgili soruları cevaplar ve röportaj sona erer.

2.1.4. Resim ve Karikatürle İlgili Röportajlar

1. “Tavuk Kralı Karikatürist Ratip Tahir’in Evinde”, No:12, 31 Mayıs 1933, s.6,8.

Röportajı yapan: S.S.

Konuşan: Ratip Tahir (Burak)³⁶

Özet: *Yedigün* muharriri, dönemin büyük gazetelerinin karikatürlerini çizen ünlü karikatürist Ratip Tahir ile bir röportaj yapar. Muharrir, bu röportajı sanatçının daveti üzerine onun Erenköy’deki köşkünde yapar. Ratip Tahir, o dönemde gazetelerde karikatür çizmeyi bırakmış çok farklı bir iş olan tavuk yetiştiriciliğine başlamıştır. Sanatçı, röportajda ilk önce bu ilginç durumun nedenini anlatır. Karikatürist olmayı, Türkiye’de karikatür çizmeyi ve gazetecilik mesleğini değerlendirir. Gazete patronlarını eşleştirir. Karikatür çizdiği zamanlardaki yaşadığı anılarını anlatır. Yeni başladığı tavuk yetiştiriciliği mesleğinden bahseder.

³⁶ Ratip Tahir Burak: 1904 yılında İstanbul’da doğdu. 1922 yılında Refik Halit Karay’ın çıkardığı *Aydede Dergisi*’nde karikatürlerini yayılamaya başladı. Çizdiği “Oldu Bitti Maşallah” adlı karikatürü sebebiyle 18 ay hapis yattı. Hapishanedeki günlerini “Hapishane Hatıraları” adlı kitabıyla anlattı. Yiğit osmanlı tipleri, yağlı güreş pehlivanları, saray kadınları ve Cem Sultan çizimleri çok ilgi gördü. Ratip Tahir, daha çok karikatürlerini *Karagöz, Karikatür, Yeni Sabah, Ulus Gazetesi* ve *Hürriyet Gazetesi*’nin pazar ilavelerinde çizmiştir
Bkz., Seyfettin Sağlam, “[Kozanoğlu, Abdullah Ziya/ Ratip Tahir Burak] Kızıl Tuğ’dan Karacaoğlan’a,” *Türk Yurdu*, C,19, S.139/14, 1999, 362-368

2. “Cemal Nadir ve Meşhur Amca Bey’ini Ziyaret”, No:19, 19 Temmuz 1933, s.10-12.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Cemal Nadir³⁷

Özet: Ünlü karikatürist Cemal Nadir’in o dönem “Amca Bey” adında bir karikatürü vardır. Cemal Nadir’in hayal ettiği ve çizdiği bu karikatür tipi çok tutmuştur. *Yedigün* muharriri Mekki Said, onun Laleli’deki evinde bu meşhur tiple ilgili merak edilenleri Cemal Nadir’e sorar. Cemal Nadir, Amca Bey tipini nasıl bulduğunu, onu nasıl konuştuğunu, Amca Bey’in ailesinin isimlerinin nereden geldiğini, onun halkla bütünleşmesini anlatır. Cemal Nadir, resme başladığı yılları, ilk çizdiği karikatürleri nasıl çizdiğini, karikatürist olma yolunda neler çektiğini ve çalışma şeklini anlatır. Amca Bey tipi üzerine konuşurlar ve röportaja son verilir.

3. “Fırçasıyla Apartman Yapan Bir Ressam: Ali Sami Bey”, No:79, 12 Eylül 1934, s.3-5.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Ali Sami Bey (Boyar)³⁸

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, o dönemin ressamlarından Ali Sami Bey’le röportaj yapmak için Laleli’de bulunan apartmanına gider. Ali Sami Bey’in o dönemde resim yaparak apartman sahibi olduğunu öğrenen muharrir çok şaşırır. Ressamı *Yedigün* okurlarına tanıtmak ister. “Fütürist ressamların Azrail’i” diye tanımlanan ressam Ali Sami Bey’le röportajı Laleli’nin tam ortasında bulunan ve

³⁷ Cemal Nadir: 1902’de Bursa’da doğdu. Mizah ve resim alanında kendi kendini yetiştirdi. Karikatür sanatını halka sevdiren “Amca Bey”, “Salamonlar”, “Dalkavuklar”, “Yeni Zenginler”, “Dede ile Torunlar” gibi cemiyetin içinden çıkmış canlı tipleri buldu. Karikatürlerini ağırlıklı olarak *Akbaba Mecmuası*, *Akşam Gazetesi*, *Son Posta*’da çizdi. 27 Şubat 1947’de öldü.

Bkz. Hilmi Yücebaş, *Cemal Nadir: Hayatı-Karikatürleri-Hatıraları*, Dizerkonca Matbaası, İstanbul, 1957.

³⁸ Ali Sami Boyar: 1880’de İstanbul’da doğdu. 1908’de Güzel Sanatlar Akademisi’nden mezun oldu. Paris’te yüksek resim eğitimi aldı. *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Vakit*, *İkdam*, *İleri* gibi günlük gazetelerde *Şehbal*, *Atı* gibi dergilerde sanat yazıları yazdı. Bahriye ve Ayasofya resim müzelerinde idarecilik görevlerinde bulundu.1944 yılında emekliye ayrıldı.1967 yılında İstanbul’da vefat etti.

Bkz., Bedi N. Şehsuvaroğlu, *Ressam Ali Sami Boyar*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul,1959.

resim yaparak yaptırdığı apartmanın üzerine yapılan sohbetle başlar. Ali Sami Bey, resimden önce hangi işlerle uğraştığını, resme nasıl başladığını anlatır. Ressamlığın nasıl yapılması gerektiğini, ressamların nelere dikkat etmesi gerektiği konularında bilgiler verir. Yapmış olduğu resim tarzlarından bahseder. Ressamlık hatıralarından birkaç tanesini anlatır. Çekilen fotoğraflardan sonra röportaj sona erer.

4. “Değerli Bir Ressam ve İdareci: Namık İsmail Sanat Hakkındaki Düşüncelerini Anlatıyor.”, No:110, 17 Nisan 1935, s.7-9.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Namık İsmail³⁹

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, dönemin ünlü ressamlarından Namık İsmail ile Fındıklı Sahil Sarayı’nda bir röportaj yapar. Muharrir, ressama ilhamla ilgili sorular sorar. Ressam şöyle cevap verir: *“kadının ve aşkın ressam üzerinde hiçbir tesiri olmaz. Çünkü resim elle tutulur, gözle görülür tekniği olan maddi bir sanattır. İlhamla alakası yoktur... Ben ilhama inanmam.”*

Ünlü ressam, çalışma usulünden ve şartlarından, ne kadar eser ortaya koyduğundan, bu eserlerden ne kadar kazandığından, sanatkârların ne yönde desteklenmesi gerektiğinden, sanatkârın faydalı olabilmesi için nasıl bir desteğe ihtiyacı olduğundan bahseder. Daha sonra ressamlık hayatını anlatır. Dünyada resmin genel durumundan, ressamların vaziyetinden ve resmin tarihsel yolculuğundan konuşurlar. Dönemin ünlü ressamları hakkında yorumlar yapar. Resmi, şiiri, sanatı değerlendirir. Bu bahisten sonra röportaj sona erer. Bu röportajda ünlü ressam Namık İsmail’in kendisine ve çalışma odasına ait fotoğraflar mevcuttur.

³⁹ Namık İsmail: 1890 yılında Samsun’da doğdu. Resim tahsili için Fransa, Almanya, İtalya’ya gitti. Avrupa dönüşü resim öğretmenliği, Güzel Sanatlar Akademisi’nde direktörlük yaptı. *İleri Gazetesi*’nde ressamlık yaptı. Birçok gazete ve dergilerde sanat yazıları yazdı. 25 yıllık sanat hayatında 250’ye yakın yağlı boya resmi yaptı. Devlet kurumlarına birçok kıymetli tablolar verdi. 1935 yılında İstanbul’da hayatını kaybetti.

Bkz.,Kaya Özsegin, “Namık İsmail (1890-1935)”, *Milliyet Sanat Dergisi*, S.29, Ağustos 1981, 1-2.

5. “Ressam Ramiz Gökçe Anlatıyor.”, No:140, 13 İkinci Teşrin 1935, s.18-21.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Ramiz Gökçe⁴⁰

Özet: *Yedigün* mecmuasındaki bu röportaj şöyle başlar: “*Ressam Ramiz’in imzasını taşıyan nükteli karikatürleri senelerden beri tanır ve alaka ile takip edersiniz. Bu yazı size sevimli karikatüristi daha yakından tanıtacak ve hususiyetlerini öğretecektir.*”

Ressam ve karikatürist Ramiz Gökçe röportaja, daha önceden yaptığı bir karikatürden dolayı düştüğü mahkemede yaşanan olayları anlatarak başlar. Daha sonra resme ve karikatüre nasıl başladığını anlatır. Muharrirle sanatçı resim ve ressamlık üzerine sohbet ederler. Muharririn sorusu üzerine dönemin tanınmış ressamları hakkındaki fikirlerini söyler. Kubik resim yapanları eleştirir. Karikatür yapmak üzerine konuşurlar. Ressam, aile hayatı ile ilgili sorulara cevap verir. Bu bahisten sonra ünlü ressamla yapılan röportaja son verilir.

6. “Üstad Cem”, No:154, 19 Şubat 1936, s.18-21,25.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Cemil Cem⁴¹

⁴⁰ Ramiz Gökçe: 1900 yılında İstanbul’da doğdu. *Akbaba, Aydede, Karikatür, Yedigün, Karagöz, Cumhuriyet, Tasvir, Yeni sabah* isimli dergi ve gazetelerde uzun yıllar çalıştı. *Mizah* dergisini yönetti. *Peri* ve *Salon* dergilerini yayın hayatına soktu. *Tombul Teyze, Sıkska Dayı, Çömez* tiplerini karikatür dünyasına kattı. *Tombul Teyze, Harp Karikatürleri, Yeni Zengin* adında karikatür albümleri yayınladı. 1953 yılında hayatını kaybetti.

Bkz., İbrahim Ersaraç; “Ramiz’i Yitireli Elli Yıl Oldu”, *Hürriyet Gösteri*, S.245, Ocak 2003, 60-61.

⁴¹ Cemil Cem: 1882 yılında İstanbul’da doğdu. Batılı anlamda karikatür ve mizahı Türkiye’ye getiren ilk sanatçı kabul edilir. Paris yıllarından sonra Türkiye’de *Kalem* adlı dergide yayınladığı karikatürleri ilgiyle izlendi. Türk halkını karikatür sanatıyla tanıştırdı. *Cem* adlı dergiyi çıkardı. Karikatürlerini burada yayınladı. Birçok önemli kara kalem, sulu ve yağlı boya resimleri de yaptı. Güzel Sanatlar Akademisi’nde müdürlük görevinde bulundu. 1950 yılında hayatını kaybetti.

Bkz., Taha Toros, “Türk Karikatürünün Babası Cemil Cem”, *Tarih ve Toplum Yeni Yaklaşımlar*, S.4, Nisan 1984, 32-35.

Özet: *Yedigün* mecmuası muharriri, Meşrutiyet ve Cumhuriyet Dönemi'nin önemli karikatüristi Üstad Cem'le İstanbul Boğazı'nda bir röportaj yapar. Ünlü karikatürist ilk olarak karikatürist olmadan önceki hayatını anlatır. Daha sonra karikatüre nasıl başladığını ve karikatürlerini nasıl bir anlayışla yayınladığını anlatır. Dönemin siyasi hareketleriyle ve kişileriyle ilişkilendirdiği karikatürleri ve bunlarla ilgili hatıralarını anlatır. Yaptığı karikatürler sonucunda başına gelenlerden bahseder. Genel olarak karikatür sanatının dününü bugününü değerlendirir. Karikatür çizmenin kendisine ne gibi fayda ve zararlar verdiğinden bahseder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda ünlü karikatürist Cem'e ait birçok fotoğraf ve kendisinin çizmiş olduğu karikatürler mevcuttur.

7. “Münif Fehim”, No:166, 13 Mayıs 1936, s.18-20.

Röportajı yapan: Nizamettin Nazif

Konuşan: Münif Fehim (Özarman)⁴²

Özet: *Yedigün* muharriri Nizamettin Nazif, ünlü ressam Münif Fehim ile onun İstanbul Aksaray'da bulunan baba yadigârı dediği evinde bir röportaj yapar. Röportaj öncesinde muharrir yakinen tanıdığı ressamı okuyucuya detaylı olarak tanıtır. Onun; çocukluk, eğitim, sanat aile hayatından bahseder. Muharririn soruları üzerine ressam Münif Fehim, dünyada ve Türkiye'de resim sanatı, resimdeki akımlar, sanat ve sanatçıda olması gereken özellikler, resim sanatını geliştirme ve koruma yolları hakkındaki fikirlerini söyler.

8. “Ressam Saylav B. Şevket”, No:167, 20 Mayıs 1936, s.18-20.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: B. Şevket (Dağ)

⁴² Münif Fehim Özarman: 1899'da İstanbul'da doğdu. Dönemin tiyatro oyuncularından Ahmet Fehim Bey'in oğludur. Sanatçı bir aileden gelir. İlk çalışmalarını Babıali'de karikatür alanında yapar. Birçok gazete ve dergide illüstrasyonlar yayımlar. İlk resim sergisini 1937'de Taksim Kristal Gazinosu'nda açar. 1940'lı yıllarda tarihi sahneleri ve eski İstanbul yaşantısını tasvir ettiği birçok resim tablosu yapar. 1983 yılında hayatını kaybeder.

Bkz., Gülin Günel, *Münif Fehim Özarman ve Sanatı*, (Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, 34.

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, dönemin saygınlardan hem pehlivan hem de ressam olan B. Şevket ile bir röportaj yapar. B. Şevket, resme nerede ve nasıl başladığına dair hatırasını anlatır. Muharririn; mesleği, özel yaşamı, sanatı, ilgileri, çalışma şekli hakkında sorduğu sorulara cevap verdikten sonra röportaj sona erer.

9. “Karikatür Sergisinde”, No:183, 9 Eylül 1936, s.7-9.

Röportajı yapan: Fikret Adil

Konuşan: Ramiz Gökçe⁴³ ve Münif Fehim⁴⁴

Özet: *Yedigün* muharriri Fikret Adil, dönemin ünlü ressam ve karikatüristleri Ramiz Gökçe ve Münif Fehim’in karikatürlerinin sergilendiği bir sergiye gider. Orada karikatür ve karikatürcülük üzerine bu iki sanatçı ile bir röportaj yapar. Sanatçılara sanatları hakkında sorular sorar. Gezdiği sergide bulunan karikatürleri anlatır. Sanatçıları okuyucuya tanıtır.

10. “Genç Bir Afiş Üstadı: Ressam Tarık.”, No:230, 4 Ağustos 1937, s.14-16.

Röportajı yapan: Kemal Tahir

Konuşan: Ressam Tarık

Özet: Kemal Tahir, dönemin önemli sinema filmlerinin, sanatçılarının, festivallerinin ve toplumu ilgilendiren toplantı ve gösterilerin afişlerini düşünen, çizen ve boyayan Ressam Tarık ile bir röportaj yapar. Ressam Tarık, röportajdan önce okuyucuya kendisini tanıtır. Ressamlığa hangi zorlukları aşarak ulaştığını anlatır. Güzel sanatların sanat dalları arasında karşılaştırmalar yapar. Afiş yapma sanatının farklı bir iş olduğunu ve bu işi başka sanatlarla karıştırılmaması gerektiğini söyler. Afiş hazırlama konusundaki tecrübelerini değerlendirmelerini paylaşır. Muharririn,

⁴³ Bkz., “Resim ve Karikatürle İlgili Röportajlar” Röp. 5.

⁴⁴ Bkz., “Resim ve Karikatürle İlgili Röportajlar” Röp. 7.

kendisine sorduğu mesleği, özel hayatı, yaşantısı ile ilgili soruları cevaplar. Bu mesleği yaparken başından geçen birkaç anısını anlattıktan sonra röportaj sona erer.

11. “Burhan Toprak İle Bir Saat”, No:280, 19 Temmuz 1938, s.14-16,25.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Burhan Toprak⁴⁵

Özet: Burhan Toprak, o dönem genç bir ressam olmasına rağmen resim sanatındaki başarılarından dolayı güzel sanatlar akademisinin koordinatörlüğüne yükselmiştir. Kendisiyle yapılan röportajda resim sanatı ve başında bulunduğu Güzel Sanatlar Akademisi hakkında geniş bilgiler verir. Paris’teki sanat etkinliklerini ve resme bakışını değerlendirir. Akademide resim üzerine yapılan çalışmalardan bahseder. Sanatın ve resmin kaynağından konuşur. Resim sanatı ile uğraşan kişilerin özelliklerinden bahseder.

12. “Ressam General Halil Yarım Asırlık Sanat Hayatını Anlatıyor”, No:293, 18 Birinci Teşrin 1938, s.14-16.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Ressam Halil Bey

Özet: Ressam General Halil, 1888’de Paris Resim Sergisi’nde resim alanında uluslararası sahada ilk altın madalyayı kazanan Türk sanatçıdır. Muharrir, ressam General Halil ile röportaj yapmadan önce sanatçının çalışma odasını gezer ve orada bulunan sanatçının ödüllü resimlerini inceler. Bu resimler hakkında bilgi verir. Daha sonra ressama, resim ve resim sanatının incelikleri hakkında sorular sorar. Halil Bey,

⁴⁵ Burhan Toprak: 1906’da Manisa’da doğdu. Paris’te felsefe eğitimi gördü. 1930’da yurda döndükten sonra Güzel Sanatlar Akademisi’nde sanat tarihi dersleri verdi. Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğü yaptı. Batı dillerinden birçok eseri Türkçe’ye çevirdi. Edebiyatımızda “Yunus Emre” üzerine yaptığı çalışmalarla tanındı. “Yunus Emre Divanı”nı baskıya hazırladı. Ballar Balını Buldum (1940), Sanat Tarihi (1960) adlı eserleri yazdı.

Bkz., *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C. 8, İstanbul, 1998. 371-372.

bu soruları cevapladıktan sonra hayatını ve resme nasıl başladığını anlatır. Ressamın, resim sanatındaki başarılarından bahsedilir ve röportaj sona erer.

13. “Kaybettiğimiz Dünya Çapında Bir Sanatkâr: Cemal Nadir.”, No:731, 9 Mart 1947, s.6-7,17.

Röportajı yapan: Osman Nebioğlu

Konuşan: Cemal Nadir⁴⁶

Özet: *Yedigün* muharriri Osman Nebioğlu, mizah ustası Cemal Nadir'i ölümünden kısa bir süre önce hastanede ziyaret eder ve kendisiyle son kez konuşur. Onun son halini ve söylediklerini sevenlerine aktarır. Onunla ilgili bilgiler verir ve onun son sözlerini *Yedigün* mecmuasında yayımlar.

2.1.5. Hat Sanatıyla ilgili Röportajlar

1. “Büyük Bir Sanatkâr: Tuğrakeş İsmail Hakkı.”, No:221, 2 Haziran 1937, s.14-16.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Tuğrakeş İsmail Hakkı (Altunbezer)⁴⁷

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, hat sanatı ustası İsmail Hakkı ile onun çalıştığı güzel sanatlar akademisinde bir röportaj yapar. Aynı zamanda tuğrakeş olan İsmail Hakkı hat sanatına ve tuğrakeşliğe nasıl başladığını anlatır. Tezhip sanatı ile olan alakasından, tuğranın tarihinden, yaptığı sanattan, ekonomik getirisinden ve yazı

⁴⁶ Bkz., “Resim ve Karikatürle İlgili Röportajlar” Röp.2.

⁴⁷ Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer: 1969'da İstanbul'da doğar. Hocası Divan-ı Hümayun kaleminden Hattat Sami Efendi'dir. Yazı sanatının bütün inceliklerini Sami Efendi'den öğrenir. Tuğra yazmayı hocası Mühimmenüvis Muhtar Efendi'den öğrenir. Bu sanata büyük katkılar yapmış bir hattattır. 1946 senesinde hayatını kaybeder.

Bkz.,Ahmet Süheyl Ünver, *Hattat ve Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer: Hayatı ve Eserleri*, 50 Sanat Sever Yayınları, 1955, İstanbul.

sanatının dünyadaki yerinden bahseder. Muharririn yazı sanatı ile ilgili sorduğu soruları cevapladıktan sonra hat sanatkârı İsmail Hakkı ile yapılan röportaj sona erer.

2. “Hattatların Piri: Kamil Akdik”, No:284, 16 Ağustos 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Kamil Akdik

Özet: Hattatların piri olarak tanınan Kamil Akdik Hoca ile *Yedigün* muharriri Hikmet Münir bir röportaj yapar. Röportajın başında Kamil Akdik, hayatını ve yaptığı hattatlık sanatını anlatır. Muharririn hattatlıkla ilgili sorduğu sorulara cevap verir. Bu sanatın tarihi ve nasıl yapıldığı ile ilgili bilgiler verir.

3. “En Meşhur Türk Hattatlarını Şehzadebaşı’nda Bir Evde Buldum.”, No:742, 25 Mayıs 1947, s.9,17.

Röportajı yapan: İsmet Hulusi İmset

Konuşan: Muhittin Benli

Özet: *Yedigün* muharriri İsmet Hulusi; Şehzadebaşı, Murat Paşa Sokağı, No: 11 numaralı evde oturan meşhur hattat Muhittin Benli’nin evine gider. Muhittin Benli ile evde bulunan el yazması Kur’an-ı Kerim, hilyeler, çeşitli eski yazı türleri ile yazılmış eserleri inceler. Muhittin Benli, koleksiyonunda bulunan tüm eserleri muharrire tanıtır. Yazı çeşitleri, nasıl yazıldıkları ve değerleri hakkında bilgiler verir. Tarihi değeri olan eserlerin tanıtımını yapar. Osmanlı zamanlarındaki hattatlar ve görevleri ile ilgili değerlendirmeler yapar, onlar hakkında bilgiler verir.

2.1.6. Gazetecilikle İlgili Röportajlar

1. “*Her gün Gazetesi*”nin Romanı: Vâlâ Nurettin Bey”, No:37, 22 İkinci Teşrin 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Yedigün Mecmuası

Konuşan: Vâlâ Nurettin Bey

Özet: O tarihte Vâlâ Nurettin ve Nizamettin Nazif’in birlikte çıkardığı *Her gün Gazetesi* kapanmıştır. Gazetenin neden basılmadığı, neden kapandığı merak konusudur. Vâlâ Nurettin, herkese bu durumu ayrı ayrı açıklamak yerine *Yedigün* mecmuasına bu konuda izahat verir. Nizamettin Nazif’e gazete yönetiminde takındığı tavır yönüyle eleştirilerde bulunur. Bu konuyla ilgili merak edilen ve sorulan sorulara cevap verir.

2. “*Cumhuriyet Sahip ve Başmuharriri: Yunus Nadi Bey*”, No:64, 30 Mayıs 1934, s.14-18.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Yunus Nadi (Abalıoğlu)⁴⁸

Özet: Naci Sadullah, *Cumhuriyet Gazetesi* sahibi ve başmuharriri Yunus Nadi Bey’le röportajını yaptığı tarihten bir hafta önce *Cumhuriyet Gazetesi*’nin 11 yaşına girdiğini söyleyerek söze başlar. Muharrir, Yunus Nadi Bey’le röportajını *Cumhuriyet Gazetesi*’nde yapar. Yunus Nadi Bey, gazeteciliğe ne zaman başladığını anlatır. Siyasete olan iştiğalinden bahseder. Gazetecilik hayatını özetler. Kişisel

⁴⁸ Yunus Nadi Abalıoğlu, 1880 yılında Fethiye’de doğdu. Gazeteci ve yazardır. Rodos’ta Medrese-i Süleymaniye’de okumuştur. Yirmi yaşında *Malumat Gazetesi*’nde muharrirliğe başladı. 1901’de istibdata karşı cemiyet kuran yazarlar arasında olduğu söylenerek 3 yıl Midilli Kalesi’nde hapis yattı. II. Meşrutiyetten sonra İstanbul’da *ikdam* ve *Tasvir-i Efkâr* gazetelerinde muharrirlik yaptı. *Rumeli Gazetesi*’nin ve *Tasvir-i Efkâr Gazetesi*’nin başmuharrirliğini yaptı. 1918’de *Yeni gün Gazetesi*’ni kurdu. 1924’te *Cumhuriyet Gazetesi*’ni kurdu. Aydın ve Muğla milletvekilliği yaptı. “29 Saat Zeplinle Seyahat” adlı 31 Mart-14 Nisan hadiselerini anlattığı bir eseri vardır. 1945’te tedavi için gittiği İsviçre’de hayatını kaybetti.

Bkz. İbrahim Alaattin Gövsa; “Yunus Nadi Abalıoğlu”, *Türk Meşhurları Ansiklopedisi*, *Yedigün* Neşriyatı, 284-285.

özelliklerinden bahsederek kendini tanıtır. Gazeteciliğe bakış açısını ortaya koyar. O dönemde uğraştığı milli davalardan bahseder. Gazetecilikte, karşılaştığı durumları anlatır. Gazeteciliğin nasıl yapılması gerektiği ve gazetecilere düşen toplumsal görevler ile ilgili fikirlerini söyler. Yunus Nadi Bey’le yapılan röportaja bu bahisten sonra son verilir. Bu röportajda Yunus Nadi Bey’e ait birçok fotoğraf da mevcuttur.

3. “Gazetelerimizi Kimler Çıkarıyor: Akşam”, No:65, 6 Haziran 1934, s.14-18.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Necmettin Sadık Bey ve Kazım Şinasi Bey

Özet: Naci Sadullah, Babıali’de bulunan *Akşam Gazetesi*’nin o dönemdeki sahibi ve başmuharriri Necmettin Sadık Bey ve onun ortağı yazar Kazım Şinasi Bey’le röportaj yapmak için *Akşam Gazetesi*’ne gider. *Yedigün* muharriri, *Akşam Gazetesi* başmuharriri ve sahibi Necmettin Sadık Bey’e gazeteciliğe nasıl başladığını sorar. Necmettin Sadık Bey, gazeteciliğe başlama ve akşam gazetesini çıkarma sürecini anlatır. *Akşam Gazetesi*’ni 20 Eylül 1918’de çıkarmaya başladığını, gazetenin 750 lira sermaye ile çıktığını ve gazeteyi bastıkları adresi söyler. Necmettin Sadık Bey ve Kazım Şinasi Bey gazetecilikte karşılaştıkları zorlukları anlatır. Dostluklarından ve vermiş oldukları mücadeleden bahseder. Unutamadıkları gazetecilik anılarının anlatırlar. Gazeteciliğin kuralları ve nasıl gazetecilik yapılması gerektiği ile ilgili fikirlerini ortaya koyarlar. Yazdıkları yazılarla ilgili muharririn sorduğu soruları cevapladıktan sonra röportaja son verilir. Bu röportajda *Akşam Gazetesi*’nin ilk defa çıkarılmaya başlandığı binanın ve daha sonra idarehane olarak kullanılan binanın *Akşam Gazetesi*’nin sahibi Necmettin Sadık Bey’le Kazım Şinasi Bey’in fotoğrafları mevcuttur.

4. “Gazetelerimizi Kimler Çıkarıyor: Son Posta”, No:66, 13 Haziran 1934, s.14-18.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Ali Ekem, Selim Ragıp ve Halil Lütfi Bey

Özet: *Yedigün* mecmuası, muharriri Naci Sadullah, o dönemin yüksek tirajlı gazetelerinden olan *Son Posta Gazetesi*'nin üç sahibi; Ali Ekem, Selim Ragıp ve Halil Lütfi Bey'le bir röportaj yapar. Bu röportaj *Son Posta Gazetesi*'nin sahiplerinin gazeteciliğe başlama süreçlerini anlatmalarıyla başlar. Gazetenin kurulma ve yüksek tirajlara ulaşmasına kadar olan süreci anlatırlar. Bir gazetenin satışının yükselmesinin nasıl sağlanacağı hakkında fikirlerini ortaya koyarlar. Çalışma hayatlarında karşılaştıkları olayları anlatırlar. Millî mücadele yıllarında nasıl çalıştıklarından, karşılaştıkları zorluklardan ve gazetecilikte başlarından geçen olaylardan bahsederler. Bu bahisten sonra birlikte çektirilen fotoğraf faslına geçilir ve röportaja son verilir.

5. “Gazetelerimizi Kimler Çıkarıyor: Vakit”, No:67, 20 Haziran 1934, s.7-8,13.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Mehmet Asım Bey

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, İstanbul'un en eski ve en demokrat gazetesi diye tarif ettiği *Vakit Gazetesi*'nin sahibi ve başmuharriri Mehmet Asım Bey'le röportaj yapmak için *Vakit Gazetesi*'nin idarehanesine gider. Mehmet Asım Bey, muharririn sorusu üzerine; gazetecilik mesleğine nasıl başladığını, *Vakit Gazetesi*'ni nasıl çıkardıklarını, bu başarıya nasıl ulaştıklarını, gazetecilikte yaşadıkları zorlukları anlatır. Gazetenin ortağı Hakkı Tarık Bey'le olan mülakattan sonra *Vakit Gazetesi*'nde yapılan röportaja son verilir.

6. “HABER’cileri Dinlerken”, No:68, 27 Haziran 1934, s.7-10.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Hasan Rasim ve Vâlâ Nurettin

Özet: Naci Sadullah, dönemin önemli gazetelerinden *Haber Gazetesi*’nin sahibi ve yazarları Hasan Rasim ve Vâlâ Nurettin ile bir röportaj yapar. *Haber Gazetesi*’ni nasıl kurduklarını, nasıl idare ettiklerini, yaşadıkları gazetecilik anılarını anlatırlar. *Haber Gazetesi*’ni genel olarak okuyucuya tanıtırlar. Bu bahisten sonra röportaj sona erer. Bu röportajda *Haber Gazetesi* sahibi ve yazarları olan Hasan Rasim ve Vâlâ Nurettin’e ait fotoğraflar vardır.

7. “Gazetelerimizi Kimler Çıkıyor: Milliyet”, No:69, 4 Temmuz 1934, s.14-16.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Mahmut Bey (Soydan)

Özet: Naci Sadullah, *Milliyet Gazetesi*’nin o tarihteki başmuharriri ve aynı zamanda Siirt mebusu olan Mahmut Bey’le (Soydan) bir röportaj yapar. Röportaja başlamadan önce *Yedigün* muharriri Naci Sadullah’la Mahmut Bey kısa bir sohbet eder. Muharririn sorusu üzerine Mahmut Bey, gazeteciliğe nasıl başladığını anlatır. O anda orada bulunan ve o dönem *Milliyet* yazarlarından ve dönemin siyasetçilerinden Ahmet Şükrü Bey (Esmer); Mahmut Bey hakkında geçmişe dair bilgiler verir. Mahmut Bey, *Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi*’nin başına geçmesini ve daha sonra *Milliyet Gazetesi*’ni çıkarmasını anlatır. Ahmet Şükrü Bey’in beraber yapmış oldukları gazeteciliğe dair verdiği bilgilerinden sonra röportaja son verilir. Bu röportajda *Milliyet Gazetesi* başmuharriri Mahmut Bey ve o dönem yazarlarından Ahmet Şükrü Bey’e ait fotoğraflar mevcuttur.

8. “Gazetelerimizi Kimler Çıkartıyor: Zaman”, No:71, 18 Temmuz 1934, , s.7-9,19.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Ebuzziya Zade Velit Bey

Özet: Naci Sadullah, dönemin *Zaman Gazetesi* başyazarı Ebuzziya zade Velit Bey’le yazarın ofisinde bir röportaj yapar. O dönemde *Zaman Gazetesi* daha yeni çıkarılmaya başlanmıştır. Muharririn sorusu üzerine yazar, gazetecilik mesleğine nasıl başladığını, bu zamana kadar hangi gazeteleri çıkardığını, gazetecilikte verdiği siyasi mücadeleleri ve başından geçen olayları anlatır. Dönemin gazeteciliğini değerlendirir. Lozan barış görüşmelerinde gazeteci olan Velit Bey orada başından geçen bir olayı anlattıktan sonra röportaja son verilir. Röportajda Ebuzziya Ziya Velit Bey’e ait fotoğraflar bulunur.

9. “Diplomalı Yegâne Türk Gazetecisi M. Zekeriya”, No:75, 15 Ağustos 1934, s.7-9,20.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: M. Zekeriya (Sertel)

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, dönemin önemli gazetecilerinden M. Zekeriya (Sertel) ile röportaj için onun çalışma ofisine gider. M. Zekeriya Bey, ilk olarak o dönemin mecmuâcılığını değerlendirir. Bu konuda başarılı olunamamasının sebeplerini söyler. Mecmuâcılıktan gazeteciliğe geçmesini ve ilk gazete çıkarma deneyimlerini paylaşır. Bir gazetenin başarısının neye bağlı olduğu ile ilgili fikirlerini ortaya koyar. Meslek hayatından, Amerikalı gazetecilerden ve dünyanın en başarılı gazetecilerinden bahsettikten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda dönemin meşhur gazetecisi M. Zekeriya Bey’e ait fotoğraflar vardır.

10. “Falih Rıfki Bey Muharririmize Edebi Hayatını Anlatıyor”, No:77, 27 Ağustos 1934, s.9-11.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Falih Rıfki Atay

Özet: Naci Sadullah, o dönemde *Hâkimiyyet-i Milliye Gazetesi* 'nin başmuharrirliğini yapan Falih Rıfki Atay ile yazarın çalıştığı gazetenin ofisinde bir röportaj yapar. Muharrir, röportajın başında Falih Rıfki'yı tanıtan uzun bir giriş yapar. Daha sonra Falih Rıfki, muharririn sorusuyla gazeteciliğe nasıl başladığını, yazılarını nasıl yazdığını anlatır. Dönemin yazarlarını değerlendirir. Onlar hakkındaki fikirlerini söyler. Kendi zevklerinden, hayata bakışından ve özel hayatından bahseder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Röportajda Falih Rıfki Atay'a ait fotoğraflara mevcuttur.

11. “Tahttan İnen Gazeteciler Kralı Hüseyin Cahit Bey”, No:85, 24 Birinci Teşrin 1934, s.3-5,26.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Hüseyin Cahit Bey (Yalçın)

Özet: Naci Sadullah, o dönemde gazeteciliğe ara vermiş olan Hüseyin Cahit Yalçın'la röportaj yapmak için ünlü gazetecinin evine gider. Hüseyin Cahit Yalçın'ın muharrire sorularıyla başlayan röportaj daha sonra muharririn sorularıyla devam eder. Yazar, eski ediplerle yeni ediplerin karşılaştırmasını yapar. Eski edipleri daha güçlü bulur. Eski ediplerden ve yeni ediplerin eserlerinden örnekler verir. Yeni edipleri okudukça fikirlerinin değişebildiğini söyler. Dönemin gazeteciliği hakkındaki fikirlerini ortaya koyar. Gazetecilik hayatında başından geçen sıkıntılı olaylardan bahseder. Gazetecilik hatıralarından birkaç tanesini anlatır ve bunun üzerine röportaja son verilir.

12. “Encümend’i Dinlerken”, No:111, 24 Nisan 1935, s.11-13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Ercümend Ekrem Talu

Özet: *Yedigün Mecmuası* bu röportajın başına şu başlığı atar: “*Yedigün muharriri bu hafta Türk Edebiyatı’nın ve gazeteciliğinin değerli üstatlarından Ercümend Ekrem Talu ile görüştü. Roman, hikâye ve fıkralarını lezzetle okuduğumuz üstadı bu yazı ile daha yakından tanımış olacaksınız.*”

Ercümend Ekrem Talu’nun evinde yapılan röportajda sanatçı, sorulan soru üzerine yazı hayatını anlatır. Yazı hayatından kazandıklarından bahseder. Gazetecilikte yaşadığı iki önemli hikâyeyi anlatır. Yazmış olduğu eserlerini değerlendirir. Nasıl çalıştığını anlatır. Aile hayatından, ailesine verdiği eğitimden, nasıl bir eş olduğundan bahsettikten sonra röportaj sona erer.

13. “Sabiha Zekeriya Bize Hayatını Anlatıyor”, No:135, 9 İlkteşrin 1935, s.7-9,21.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Sabiha Zekeriya Sertel

Özet: Naci Sadullah, Cumhuriyet Dönemi’nin ilk kadın gazetecisi olan Sabiha Zekeriya ile bir röportaj yapar. Röportaj ünlü romancı Mahmut Yesari’nin Sabiha Zekeriya hakkındaki övgü dolu sözleriyle başlar. Sabiha Zekeriya’nın evinde yapılan röportaja ünlü gazeteci kendi hayatını anlatarak başlar. Kurmuş oldukları cemiyetlerden, M. Zekeriya ile olan evliliğinden, eşi ile beraber çıkardıkları mecmualardan ve istibdat döneminde yaşadıklarından bahseder. Gazetecilik hayatında yaşadığı zorlukları, başarılarını ve anılarını anlatır. Bu bahisten sonra röportaja son verilir.

14. “Ali Naci Karacan *Yedigün*’e Hayatını Anlatıyor”, No:161, 8 Nisan 1936, s.18-20.

Röportajı yapan: Nizamettin Nazif

Konuşan: Ali Naci Karacan

Özet: *Tasvir-i Efkâr Gazetesi*’nin muharrirlerinden gazeteci ve yazar Ali Naci Karacan ile *Yedigün* muharriri Nizamettin Nazif, yazarın gazetecilik hayatı ile ilgili bir röportaj yapar. Gazeteci Ali Naci Karacan bu röportajda; yazmaya, edebiyata ve gazeteciliğe nasıl başladığını, meslek hayatı boyunca nerelerde ve nasıl çalıştığını anlatır. O dönemde yaşanan gazetecilik olaylarından, dönemin gazeteciliği ve yazarlığından bahseder.

15. “Hikmet Feridun Bize Hollywood Hayatını Anlatıyor”, No:282, 2 Ağustos 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Hikmet Feridun

Özet: *Yedigün* yazarlarından Hikmet Münir, yine *Yedigün* yazarı olan Hikmet Feridun ile bir röportaj yapar. Hikmet Feridun, o yıllarda gazetecilik gereği Amerika’ya gitmiş ve yurda geri dönmüştür. Amerika’da gördüklerini ve yaşadığı maceraları bu röportajda anlatır. Amerika ile ilgili bilgiler verir. Çocukken Amerika’ya kaçma maceralarından, Amerika’ya gitmesinin kendisine kattıklarından, orada gördüğü, beğendiği ve beğenmediği şeylerden, oradaki hatıralarından bahseder. Hollywood ünlülerinin yaşamlarını, ışıltılı dünyalarını, hangi ünlüleri gördüğünü, kimlerle tanıştığını anlatır.

16. “Ahmet Emin Yalman Anlatıyor.”, No:412, 27 Kanunu Sani 1941, s.6-7.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Ahmet Emin Yalman

Özet: Hikmet Feridun Es, röportaja başlamadan önce dönemin önemli gazeteci ve yazarlarından Ahmet Emin Yalman’ı tanıtır. Ahmet Emin Yalman, ilk önce gazetecilik mesleğini tercih nedenini anlatır. Bu meslekte bulunduğu yeri değerlendirir. Gazetecilikteki olması gereken amacı ortaya koyar. Dönemin gazeteleri ve gazetecilik anlayışı üzerine değerlendirmelerde bulunur. Amerika’da yaptığı gazeteciliği ve oradaki gazetecilik hatıratlarını anlatır. Sanatçı, Atatürk’le olan bir anısını da paylaştıktan sonra röportaja son verilir.

17. “Mümtaz Faik Kimdir ?”, No:467, 16 Şubat 1942, s.7,11.

Röportajı yapan: Necmi Yücel

Konuşan: Mümtaz Faik Fenik

Özet: Dönemin *Ulus Gazetesi* yazı işleri müdürü ve gazetenin eski siyaset muharriri Mümtaz Faik ile *Yedigün* muharriri Necmi Yücel bir röportaj yapar. Röportaj öncesi muharrir, Mümtaz Faik’in özellikleri ile ilgili bir giriş yazısı yazar. Daha sonra Mümtaz Faik’e gazeteciliğe nasıl başladığını sorar. Mümtaz Faik, gazetecilik hayatında inilişlerini, çıkışlarını ve bu meslekteki hatıralarını anlatır. Dönemin gazetecilik ve yazın dünyası hakkında bilgiler verir. Siyasi muhabirliğin meslek sırlarını anlatır.

18. “Tanin Yeniden Çıkarken...”, No:531, 10 Mayıs 1943, s.6-7,11.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun

Konuşan: Hüseyin Cahit Yalçın

Özet: Hüseyin Cahit Yalçın, o yıl *Tanin Gazetesi*'ni yeniden çıkarmaya başlar. *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, gazetenin yeniden çıkmasını da fırsat bilerek ünlü yazar ve gazeteci Hüseyin Cahit Yalçın ile bir röportaj yapar. Röportaj öncesinde Hüseyin Cahit Yalçın'ı özel yönleri ile okuyucuya tanıtır. *Tanin Gazetesi*'nin o dönem matbuat dünyasındaki öneminden bahseder. Muharrir, bu röportajda Hüseyin Cahit'e *Tanin Gazetesi* ile ilgili tüm detayları sorar. Bu soruları cevaplayan Hüseyin Cahit, dönemin siyasal hareketleri içinde yaptıkları gazeteciliği ve bu yolda yaşadıkları birçok anısını anlatır. Birçok gazete, gazeteci ve yazardan bahseder. O yıllara ışık tutan bilgiler verir. Bu röportaj, dönemi yansıtan önemli bir vesika niteliğindedir.

19. “En Genç Başmuharrir Nadir Nadi”, No:579, 9 Nisan 1944, s.12-13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Nadir Nadi

Özet: O dönemde “Balkanlar’ın en genç başmuharriri” unvanını alan Nadir Nadi ile *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, bir röportaj yapar. Röportajın başında başyazar Nadir Nadi’yi çocukluğundan itibaren gazetecilik ve yazarlıkla olan alakası yönüyle okuyucuya tanıtır. Muharrir, Nadir Nadi’nin o dönemin siyasi hareketleri içinde gazetecik mesleğinde başından geçenleri anlatır. Nadir Nadi, muharririn gazetecilik ve dönemin siyasi hareketleri ile ilgili sorduğu soruları cevaplar. Siyasi yazarlığın zaman içinde kat ettiği kilometre taşlarını anlatır.

20. “Ahmet Emin Yalman”, No:698, 21 Temmuz 1946, s.8-9,13.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Ahmet Emin Yalman

Özet: Ahmet Emin Yalman, o dönemin önemli gazeteci ve yazarlarından. Büyük gazetelerde başyazarlık yapar. Yazarlık ve gazetecilikte engin bir birikime sahiptir. *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, usta gazeteci ile onun çalışma odasında bir röportaj yapar. Muharrir, Ahmet Emin Yalman’a ilk önce birçok okuyucunun merak

ettiği; “...yazmak için bu kadar konuyu nereden buluyor sunuz ?” sorusunu sorar. Gazeteci, bu soruyu cevapladıktan sonra muharrirle gazetecilik ve dönemin olayları hakkında sohbet ederler. Bu sohbette usta gazeteci kendisi hakkında birçok bilgi verir. *Yedigün* okuyucularına gazetecilik hatıralarını anlatır. Dönemin siyasal olaylarını değerlendirir.

21. “Şair Gazeteci: Faruk Gürtunca.”, No:771, 14 Aralık 1947, s.8-9,17.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: M. Faruk Gürtunca⁴⁹

Özet: Sait Faik, Babıali'nin başarılı gazeteci ve şairlerinden olan Faruk Gürtunca ile bir röportaj yapar. Muharrirle şair gazeteci Faruk Gürtunca röportaj boyunca dönemin yazarlığı ve gazeteciliği hakkında sohbet ederler. Dönemin siyasal ve yazınsal dünyası ile ilgili bilgiler verirler. Sait Faik, Faruk Gürtunca'yı tüm yönleri ile okuyucuya tanıtır. Faruk Gürtunca; eserlerinden, çıkardığı gazeteden ve yazdığı şiirlerden bahseder.

22. “Refik Halid Nasıl Gazeteci Olduğunu *Yedigün*'e Anlatıyor.”, No:6, 24 Nisan 1948, s.4-5,16,22.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Refik Halid Karay

Özet: *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, gazeteci-yazar Refik Halid Karay ile yazarın evinde bir röportaj yapar. Röportaj sohbet havasında geçer. Röportaj öncesi *Yedigün* muharriri, Refik Halid Karay hakkında yazarı tanıtıcı bilgiler verir. Daha

⁴⁹ M.Faruk Gürtunca: 1904'te Edirne'de doğdu. Edirne öğretmen okulunu bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra yayın hayatına atıldı. *Çocuk Sesi, Afacan, Genç Liseli, Gelincik, Okul ve Öğretmen Dergisi, Her Ay, Her Hafta* dergilerini ve *Yıldırım Postası, Politika, Hergün* gazetelerini çıkardı. 1957-1960 yılları arasında milletvekilliği yaptı. Birçok şiir kitabı çıkardı. Bunlardan başlıcaları: “İlk Menba” (1923), “Çocukların Şiir Kitabı” (1928), “Bu Arslana Dokunmayın” (1939), “Anadolu” (1939). Manzum oyunlarından başlıcaları: “Kanlı Akşam” (1927), “Oğuz Han” (1971), “Büyük Hakan Alparslan” (1971)'dir. 1982'de hayatını kaybetti.

Bkz., *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergâh Yayınları, C.3, İstanbul, 1979. 426.

sonra, muharririn soruları üzerine Refik Halid Karay gazeteciliğe ve yazarlığa nasıl başladığını, bu meslekte kimlerle çalıştığını, başından geçen ilginç olayları, sürgüne gönderilmesi hadisesini ve birçok anısını anlatır. Röportajda yazara ve ailesine ait fotoğraflar vardır.

2.1.7. Devlet Adamlarıyla Yapılan Röportajlar

1. “Doktor Reşit Galip Bey’in Evinde”, No:14, 14 Haziran 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Server Rıfat

Konuşan: Reşit Galip

Özet: *Yedigün* muharriri, asıl mesleği doktorluk olan ve o günün maarif vekilliğini yapan Reşit Galip’le onun Ankara Keçiören’deki evinde bir röportaj yapar. Muharrir, röportaja başlamadan önce Cumhuriyet döneminin ilk ıslahatçılarından olan ve birçok alanda yenileşme çalışmaları sürdürmüş olan Reşit Galip’in hayatından ve özelliklerinden bahseder. Reşit Galip; ailesini, yaşadığı yeri, uğraşlarını, çalışmalarını, anılarını anlatır. Günlük hayatla ilgili yapılan sohbetten sonra röportaja son verilir.

2. “İbn-i Suud’un Sarayında”, No:17, 5 Temmuz 1933, s.8,17.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: İbn-i Suud Saray Görevlisi

Özet: *Yedigün* muharriri, dönemin Hicaz ve Necit kralı İbn-i Suud’un sarayında önemli görevler almış bir kişi ile İbn-i Suud hakkında bir röportaj yapar. İbn-i Suud’un saray hayatı, zenginliği, kişiliği ve özellikleri ile ilgili bilgiler verir. İbn-i Suud’un sarayında olan bir hadiseyi anlatır. Oradaki İslami adaletten bahsedilir.

3. “Ziraat Vekilimiz Muhlis Bey’in Bahçesinde Bir Saat”, No:17, 5 Temmuz 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Server Rıfat

Konuşan: Muhlis Bey (Erkmen)

Özet: *Yedigün* muharriri Server Rıfat, dönemin Ziraat Vekili Muhlis Bey’le (Erkmen) vekilin Ankara Yenişehir’deki evinin bahçesinde bir röportaj yapar. Röportajdan önce muharrir, Muhlis Bey’i tanınmayan yönleri ile okuyucuya tanıtır. Daha sonra ondan aldığı bilgilerle vekilin yaşadığı evi ve Muhlis Bey’in ziraat alanında yapmış olduğu hizmetleri ve faaliyetleri anlatır. Onun eğitim ve meslek hayatını yazar. Vekilin özel hayatı, hobileri, zamanını nasıl değerlendirdiği, aile hayatı, çocuklarının eğitimi üzerine konuşurlar. Muharrirle beraber o dönem yeni açılan Ziraat Enstitüsü’nü teftiş ederler.

4. “Cevdet Kerim Bey’in Evinde”, No:36, 15 İkinci Teşrin 1933, s.10-12.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Cevdet Kerim Bey (İncedayı)

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, Cumhuriyet Halk Fırkası İstanbul Vilayet Reisi Cevdet Kerim Bey’in İstanbul Nişantaşı’ndaki evinde kendisiyle bir röportaj yapar. Cevdet Kerim, o dönem partide vatandaşların sorunlarını çözme gibi yoğun bir görev üstlenmiştir. Muharrirle bu görev hakkında konuşurlar. Daha sonra muharririn soruları üzerine Cevdet Kerim Bey; yaptığı işten, özel hayatından, nasıl çalıştığından bahseder. Muharririn sorduğu soruları cevaplar. Mekki Sait, Cevdet Kerim Bey’in çalışma odası ve bahçesinde onunla ve ailesiyle fotoğraf çektirir. Bu fotoğrafları röportajında yayımlar.

5. “Belediye Reisi İle Bursa Sokaklarında”, No:62, 16 Mayıs 1934, s.7-9.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Bursa Belediye Reisi Muhittin Bey (Dinçsoy)

Özet: Naci Sadullah, o tarihte Bursa Belediye Reisi olan Muhittin Bey’le (Dinçsoy) Bursa sokaklarında dolaşarak röportaj yapar. Bursa’nın o tarihteki kent dokusu, tarihi yapısı ve kültürel özellikleriyle ilgili belediye reisinden bilgi alır. Muradiye Camii ve türbesi, sebze meyve halini birlikte gezerler. Belediye reisi şehrin ihtiyaçlarından ve yapılması gerekenlerden ve yaptıkları girişimlerden, çalışmalarından bahseder. İcraat programını açıklar. Otomobille şehir turu yaptıktan sonra röportaja son verirler. Bu röportajda Bursa’nın eski fotoğrafları mevcuttur.

6. “Harbiye’de 1317”, No:78, 5 Eylül 1934, s.3-4.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Hayri Bey

Özet: Naci Sadullah, Mustafa Kemal Atatürk’ün Harbiye’den sınıf arkadaşı Hayri Bey’le röportaj yapmak için paşanın makamına gider. Hayri Paşa, yapılan röportajda yakinen tanıdığı Atatürk’ten bahseder. Atatürk’ün Harbiye’deki yıllarından, nasıl bir öğrenci olduğundan, nasıl bir kişiliğe ve özelliklere sahip olduğundan konuşurlar. Hayri Bey, bu röportajda *Yedigün* okurlarına bilinmeyen yönleri ile Atatürk’ü tanıtmaya çalışır. Kendisine ait fotoğraf koleksiyonundan Atatürk’le çekilmiş çok özel bir fotoğrafı *Yedigün* okurlarıyla paylaşır. Daha sonra röportaj sona erer.

7. “İzmir’in Değerli Valisi Kazım Paşa”, No:82, 3 Birinci Teşrin 1934, s.15-17.

Röportajı yapan: Aslan Tufan

Konuşan: Kazım Paşa (Dirik)

Özet: *Yedigün* muharriri Aslan Tufan, dönemin İzmir Valisi Kazım Paşa ile röportaj yapmak için valinin evine gider. Kazım Paşa, o dönemde İzmir’de köycülük faaliyetlerine çok önem vermektedir. Ülkenin kalkınmasında köy faaliyetlerindeki başarının büyük etkisi olduğunu düşünür. Vali Kazım Paşa, o dönemde yapmış olduğu köy çalışmalarını ve yapacağı projeleri anlatır. Memleketin gelişmesi ve ilerlemesi için yapılması gereken genel çalışmalardan bahseder. Muharrir ile Vali çalışmaları yerinde görmek için İzmir’in köylerine geziye çıkarlar. Muharrir, orada yapılan ve yapılmakta olan çalışmaları anlatır. Bu bahisten sonra röportaj sona erer. Bu röportajda dönemin İzmir Valisi Kazım Paşa’ya ve yapmış olduğu köy çalışmalarına ait fotoğraflar mevcuttur.

8. “Abdülhamid’in En Yakın Adamı Nadir Ağa Eski Efendisi İçin Neler Söylüyor.”, No:83, 10 Birinci Teşrin 1934, s.19-21,29.

Röportajı yapan: Münir Süleyman

Konuşan: Nadir Ağa

Özet: Nadir Ağa, Sultan II. Abdülhamid tahtta iken sarayda Sultan’a en yakın kişidir. *Yedigün* muharriri Münir Süleyman, hem Sultan Abdülhamit hakkında hem de Nadir Ağa’nın kendisi ile ilgili bilgi almak için Nadir Ağa’nın yaşadığı eve gider. Nadir Ağa, Münir Süleyman’ın sorularının hepsine olmasa da bir kısmına cevap verir. II. Abdülhamid’in en güvendiği harem ağalarından Nadir Ağa’ya Sultan Abdülhamid’in hayatı ile ilgili sorular sorar. İstibdat dönemi ile ilgili ve Ağa’nın saltanattan sonraki hayatı ile ilgili konular. Muharririn sorduğu 31 Mart Olayı’na dair soruları yanıtlar. Bu bahisten sonra röportaj sona erer.

9. “Adalet Kürsüsünde 43 Yıl”, No:89, 21 İkinci Teşrin 1934, s.3-5.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Aziz Bey

Özet: Naci Sadullah, dönemin ağır ceza reislerinden Aziz Bey’le röportaj yapmak için onu Üsküdar’daki evinde ziyaret eder. Röportajın başına Aziz Bey’e ait şu

sözleri aktarır: “*Ağır ceza reisi Aziz Bey diyor ki: Ağır ceza kürsüsünde adil bir karar ancak taş bir yürekte çıkarılır. Maznun yerinde oturan kardeşiniz bile olsa kulağınızı, hissinizin değil; vicdanınızın sesine vermelisiniz.*”

Aziz Bey, mahkemede kararları nasıl verdiğini, karar verirken nelere dikkat ettiğini, 43 yıllık meslek hayatında ne gibi olaylar yaşadığını, nasıl olay ve durumlara şahit olduğunu, adaletin sağlanması için nelerin yapılması gerektiğini anlatır.

10. “İstanbul Valisi Bay Muhittin”, No:91, 5 Birinci Kanun 1934, s.3-4,24.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Muhittin Bey (Üstündağ)

Özet: Muharrir, röportajdan önce ilk olarak Muhittin Bey’in ne kadar yoğun çalıştığından ve ondan randevu almanın zorluklarından bahseder. Vali beyle onun makamında görüşür. Muharrir, ilk olarak dönemin İstanbul Valisi Muhittin Bey’e özel hayatı ile ilgili sorular sorar. Röportaj sohbet havasında geçer. Vali daha sonra boş zamanlarında yaptığı etkinliklerden bahseder. İstanbul hakkında konuşurlar. Vazifesini yaparken nelere kızdığını ve müdahale ettiğini anlatır. Halkla ilişkilerin nasıl kurulması gerektiğini ve bu konudaki yaklaşımın nasıl olması gerektiğinden bahseder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir.

11. “Cumhuriyet Müdde-i Umumisi Bay Kenan Yedigün Muharririne Neler Anlatıyor.”, No:96, 9 İkinci Kanun 1935, s.3-5.

Röportajı yapan: İbrahim Hakkı

Konuşan: Kenan Bey

Özet: *Yedigün* muharriri İbrahim Hakkı, o dönem İstanbul adliyesinin başsavcısı Kenan Bey’le röportaj yapmak için Sirkeci’deki adliye sarayına gider. Muharrir, röportajın başında eski kadımlarla ilgili anlatılan hikâyeleri anlatarak okuyucuya kadımlarla ilgili olan önyargıları hatırlatır. Adliye sarayındaki kalabalığı ve insan çeşitliliğini tasvir eder. Muharrir, röportajını dönemin cumhuriyet müdde-i umumisi

(cumhuriyet savcısı) Kenan Bey’le onun adliyedeki makamında yapar. Muharririn sorusu üzerine Kenan Bey başından geçen önemli bir davayı anlatır. Cumhuriyet ve hilafet zamanları arasındaki hukuksal hayatın farklılıklarına değinir. Türk gençliğine hukuksal gelişmelerle ilgili mesajlar verir. Daha sonra Kenan Bey, muharririn sorduğu özel yaşamı ile ilgili sorulara cevap verir. Bundan sonra sona eren röportajda dönemin cumhuriyet başsavcısı Kenan Bey’e ait fotoğraflar vardır.

12. “Doğu İlleri Genel Enspektörü Tahsin 32 Yılın Tarihini Anlatıyor.”,
No:145, 18 Birinci Kanun 1935, s.18-20.

Röportajı yapan: Aslan Tufan

Konuşan: Tahsin Bey (Uzer)

Özet: *Yedigün* muharriri Aslan Tufan, dönemin devlet adamlarından doğu illeri genel müfettişi Tahsin Bey’le onun İstanbul Şişli’deki evinde bir röportaj yapar. Röportajda genel olarak Tahsin Bey, memuriyete başladığı balkanlardan ve o dönmedeki balkan savaşlarından bahseder. Doğu illerindeki görevinden ve bu görev esnasında Birinci Dünya Savaşı yıllarında yaşadığı olaylardan bahseder. Van ve Erzurum Valilikleri dönemini anlatır. 1. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarına ait önemli bilgiler verir. Yapılan mücadeleleri anlatır. Bu bahisten sonra röportaja son verilir.

13. “Salih Bozak Muharririmize Hatıralarını Anlatıyor”, No:157, 11 Mart 1936, s.18-22.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Salih Bozak

Özet: İstiklal harbi ve öncesinde Atatürk’e çok yakın bir konumda bulunan dönemin saygılarından eski asker Salih Bozak ile *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, bir röportaj yapar. Bu röportajda Salih Bozak, Atatürk ile birebir yaşadığı çok kıymetli belki başka yerde bulunamayacak hatıralarını anlatır. Atatürk’le olan yakınlığı ile

bilinen Salih Bozak, muharririn Atatürk dönemi ile ilgili sorduğu sorulara detayları ile cevap verir. Yaşadığı tarihsel ve özel önemli olayları anlatır.

14. “İstanbul’un Eski Dostu General Şükrü”, No:178, 5 Ağustos 1936, s.14-16.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: General Şükrü (Naili)

Özet: Çanakkale muharebelerinde önemli görevler üstlenmiş Türk ordusunun generallerinden Şükrü Naili ile *Yedigün* muharriri Kandemir, İstanbul Adalar’da bir röportaj yapar. General, Çanakkale’de yaşadıklarını ve Kurtuluş Savaşı anılarını anlatır. Cephedeki Türk askerlerinin nasıl bir asker olduğundan, Türk askerinin karakterinden bahseder. Savaş döneminin şartlarını, savaşta yaşananları konuşurlar.

15. “General Cevat Savaş Hatıralarını Anlatıyor”, No:180, 19 Ağustos 1936, s.14-16.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: General Cevat (Çobanlı)

Özet: Kurtuluş Savaşı’nda Çanakkale’de önemli görevler üstlenmiş olan Orgeneral Cevat Bey, *Yedigün* muharririne vermiş olduğu röportajda savaş hatıralarını anlatır. Atatürk ve Türk askeri ile olan hatıralarından, cephede yaşadıklarından, Çanakkale Savaşı’nın nasıl kazanıldığından, savaşta neler yaşadığından bahseder.

16. “İzmir Saylav’ı Hamdi Aksoy”, No:187, 7 Birinci Teşrin 1936, s.14-16,21.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Hamdi Aksoy

Özet: İzmir vekili ve Milli Mücadele'nin önemli şahsiyetlerinden Hamdi Aksoy *Yedigün*'e bir röportaj verir. *Yedigün* muharririnin soruları üzerine İzmir'in işgali ve döneme ait hatıralarını anlatır. Yaşamından ve mücadelelerinden konuşurlar. Özel hayatı hakkında sorulan sorulara cevapladıktan sonra röportaj sona erer.

17. “Adliye Vekilimiz Saraçoğlu Şükrü İle Bir Saat”, No:190, 28 Birinci Teşrin 1936, s.7-9.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Şükrü Saraçoğlu

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, dönemin adliye vekili Şükrü Saraçoğlu ile bir röportaj yapar. Şükrü Saraçoğlu, muharririn soruları üzerine; özel hayatından tatillerini nerede nasıl geçirdiğinden, edebiyat ve sanata olan bakışından, ailesinden çalışma sisteminden bahseder. Hayatını ve hatıralarını anlatır. Bu röportajda Saraçoğlu'na ait *Yedigün* fotoğrafçısının çektiği fotoğraflar mevcuttur.

18. “Necip Ali’yi Dinlerken”, No:197, 16 Birinci Kanun 1936, s.14-16,22.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Necip Ali Küçüka⁵⁰

Özet: Denizli sayı, dönemin önemli fikir adamlarından ve Millî Mücadele yıllarının önemli şahitlerinden Necip Ali, muharririn soruları üzerine Milli Mücadele yıllarına ait kurtuluş ve istiklal tarihi ile ilgili anılarını anlatır. O dönem hakkında geniş bilgiler verir. Siyasi ve tarihsel değerlendirmelerde bulunur.

⁵⁰ Necip Ali Küçüka: 1893'te Denizli'de doğar. Asker, hukukçu, siyasetçi, savcı, gazeteci ve yazardır. Ege Bölgesi'ndeki milli direnişte önemli görevler üstlenir. Sivas Kongresi delegelerindendir. Uzun yıllar milletvekilliği ve Türk Parlamenter heyeti başkanlığı yapar. İzmir Suikastı yargılamalarında savcılık yapar. Kadın ve çocuk hukuku alanlarında araştırmalar yapar. 1940 yılında *Hakikat Gazetesi*'ni çıkarır. “Kadın Hukuku” adlı bir kitabı vardır.

Bkz., Süleyman İnan, “Atatürk Döneminin Entelektüel Bir Politikacısı Necip Ali Küçüka”, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2003.

19. “Bükreş Elçimiz Hamdullah Suphi’yi Dinlerken”, No:291, 6 Birinci Teşrin 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Hamdullah Suphi Tanrıöver

Özet: Muharrir, röportajdan önce Hamdullah Suphi’yi okuyucuya tanıtır. O dönem aynı zamanda Bükreş elçiliği yapan Hamdullah Suphi, Balkanlar’daki Türklerin Türkiye’ye getirilmesi meselesi ile uğraşmaktadır. Röportajın başında bu konu hakkında konuşurlar. Muharririn soruları üzerine Balkan Türkleri ve oradaki Müslümanlar hakkında bilgiler verir. Oradaki yaşamı ve yaptıkları çalışmaları anlatır.

20. “Ulu Atamızın Son Günleri”, No:302, 20 Birinci Kanun 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Niyazi Ahmet Okan

Konuşan: Mim Kemal Öke

Özet: Atatürk’ün son günlerinde kendisiyle çok yakın olan ve aynı zamanda Ata’nın doktorluğunu yapan Mim Kemal Öke ile *Yedigün* yazarı Niyazi Ahmet Okan bir röportaj yapar. Mim kemal Öke, Atatürk’ün hastalık günlerini yakinen yaşamış bir kişi olarak Atatürk’e ait hatıralarını *Yedigün* okuyucuları için anlatır. Bu süreçte geçen günlerin detaylarını ve Atatürk’ün ölümünü okuyucuya aktarır. *Yedigün* mecmuasının takip eden sayılarında bu röportaja devam edilir.

21. “İstanbul Mebusu General Kazım Karabekir”, No:305, 10 İkinci Kanun 1939, s.14-17.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Kazım Karabekir

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Münir, milli mücadele komutanlarından Kazım Karabekir ile bir röportaj yapar. Röportaj öncesinde muharrir, Kazım Karabekir'i ve evini detayları ile okuyucuya tanıtır. Muharririn soruları üzerine Kazım Karabekir; çocukluk, okul, askerlik ve harp hatıralarını anlatır. Ailesinden ve çocuklarından bahseder. Kendisine gelen mektupları muharrire okur. Bunun üzerine röportaj sona erer.

22. “Amerika Cumhurreisi Ruzvelt’in Karşısında”, No:318, 11 Nisan 1939, s.7-9.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Ruzvelt

Özet: *Yedigün* muharriri, Amerika’da bulunduğu yıllarda dönemin Amerika Cumhurbaşkanı Ruzvelt ile Beyaz Saray’da bir röportaj yapar. Röportajda Ruzvelt’i *Yedigün* mecmuası okuyucularına tanıtır. Beyaz Saray’da gördüklerini yazar. Muharrirle Ruzvelt sohbetlerinde Türkiye’den ve Amerika’dan bahsederler.

23. “Vali Konağında Bir Saat”, No:357, 9 İkinci Kanun 1940, s.8-9.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Dr. Lütfi Kırdar

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, dönemin İstanbul Valisi ve Belediye Reisi Dr. Lütfi Kırdar ile İstanbul’da vali konağında bir röportaj yapar. Röportaj samimi bir havada geçer. Muharririn sorusu üzerine Lütfi Kırdar çalışma hayatını ve bir vali ve belediye reisi olarak şehre bakışını anlatır. Aile hayatından, sosyal hayatından bahsettikten sonra İstanbul’un nasıl ideal bir şehir haline geleceğinden bahseder. Yapılması gerekenleri ve yapmak istediği çalışmaları ortaya koyar. Bunun üzerine röportaj sona erer.

24. “Mareşal Çakmak’ın Evinde”, No:699, 28 Temmuz 1946, s.4-6,18.

Röportajı yapan: Hayri Alpar

Konuşan: Fevzi Çakmak

Özet: *Yedigün* yazarlarından Hayri Alpar, Mareşal Fevzi Çakmak ile onun İstanbul Erenköy’deki evinde bir röportaj yapar. Muharrir, Fevzi Çakmak ile samimi ve özel bir sohbet yapar. Sohbet esnasında Mareşal’e; Türk tarihini, inkılaplarını, Türk milletinin dünü ve bugününü içeren sorular sorar. Fevzi Çakmak’ı kişisel ve askeri özellikleri yönüyle tanıtır. Birlikte fotoğraf çektirirler ve röportaj sona erer.

25. “Muhtar Üniversitenin İlk Rektörü: Sıddık Sami.”, No:700, 4 Ağustos 1946, s.8-9.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Sıddık Sami Onar

Özet: *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, ilmi ve idari yönetimin bir arada yürütülmeye başlandığı “Muhtar Üniversitesi”nin ilk rektörü olan Sıddık Sami Onar ile bir röportaj yapar. Muharririn, rektöre sorduğu sorular üzerine Sıddık Sami Onar; üniversitelerdeki gençlikten, verilen ve verilmesi gereken eğitimden, üniversitelerin toplumdaki yerinden, üniversite öğrencilerinin sahip olması gereken özelliklerden ve yeni yönetimin özelliklerinden bahseder.

26. “Nuri Demirağ”, No:701, 11 Ağustos 1946, s.4-5,18.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Nuri Demirağ

Özet: *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, dönemin Milli Kalkınma Partisi genel başkanı ve milyoner iş adamı Nuri Demirağ ile onun Beşiktaş’taki evinde bir röportaj yapar. Bu röportajda Nuri Demirağ hem kendini hem de partisini tanıtır. Muharririn sorduğu siyasi sorulara cevap verir. Siyasetteki amacından, nasıl siyaset yapmak

istediğinden bahseder. Dönemin siyasal hareketleri üzerine yorum ve değerlendirmelerde bulunur.

27. “Demokrat Milletvekili Senihi Yürüten Neler Yapacağını Anlatıyor.”, No:703, 24 Ağustos 1946, s.8-9,13.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Senihi Yürüten

Özet: Dönemin Demokrat Parti milletvekillerinden tanınmış bir siyasetçi olan Senihi Yürüten ile *Yedigün* muharriri bir röportaj yapar. Demokrat Parti'nin Mecidiyeköy'deki semt ocağında yapılan röportaj öncesinde muharrir, Senihi Yürüten'i okuyucuya tanıtır. Daha sonra muharririn soruları üzerine Senihi Yürüten; siyasetteki çabasını, neden milletvekili olmak istediğini, millete hangi hizmetleri yapmak istediğini anlatır. Dönemin mevcut siyasi hareketleri hakkında yaptığı değerlendirmelerden sonra röportaj sona erer.

28. “Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer.”, No:711, 20 Ekim 1946, s.9,13.

Röportajı yapan: Orhan Özkırım

Konuşan: Reşat Şemsettin sirer

Özet: *Yedigün* muharriri, dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer ile bir röportaj yapar. Röportajda bakan ilk önce kendini tanıtır. Kişisel özelliklerinden, yapmayı sevdiği şeylerden bahseder. Daha sonra muharririn soruları üzerine edebiyatla olan ilgisini, hangi kitapları ve yazarları okuduğunu söyler. Öğrencilik hayatını, eğitime bakış açısını, bakan olarak yapmayı istediği hizmetleri anlattıktan sonra röportaj sona erer.

29. “Ulaştırma Bakanı: Şükrü Koçak.”, No:712, 27 Ekim 1946, s.8,15.

Röportajı yapan: Orhan Özkırım

Konuşan: Şükrü Koçak

Özet: *Yedigün* muharriri, dönemin Ulaştırma Bakanı Şükrü Koçak ile onun Ankara Demirtepe’deki evinde bir röportaj yapar. Bakan, muharririn soruları üzerine; çalışma hayatından, iş ve meslek ahlakından, hangi yazar ve eserleri okuduğundan bahseder. Birkaç anısını anlatır. Bakanlık görevinde yapmak istediği hizmetleri sıralar.

30. “İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer.”, No:713, 3 Kasım 1946, s.8,17.

Röportajı yapan: Orhan Özkırım

Konuşan: Şükrü Sökmensüer

Özet: *Yedigün* muharriri, bu röportajda dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer ile samimi bir sohbet gerçekleştirir. Muharririn soruları üzerine bakan; bakanlık faaliyetlerini, milli mücadele yıllarına ait anılarını anlatır. Edebi dünyada ilgilendiği yazar ve eserlerden bahseder. Kişisel özelliklerini söyleyerek okuyucuya kendini tanıtır.

31. “Meclis Başkanımız Kazım Karabekir.”, No:715, 17 Kasım 1946, s.6-7,18.

Röportajı yapan: Orhan Özkırım

Konuşan: Kazım Karabekir

Özet: *Yedigün* muharriri, Meclis Başkanlığı yaptığı zamanda Kazım Karabekir Paşa ile onun Meclis’teki çalışma odasında bir röportaj yapar. Röportajda muharririn soruları üzerine Paşa; çalışma sisteminden, müzikle olan alakasından, eğitime bakış açısından bahseder. Okuduğu edebi eserleri tetkik eder. Askerlik yaptığı yıllara ait anılarını anlatır.

2.1.8. Akademisyenlerle Yapılan Röportajlar

1. “Fatin Bey’in Dürbünü İle Neler Gördük”, No:18, 12 Temmuz 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Fatin Bey

Özet: *Yedigün* muharriri, o dönem Kandilli Rasathanesi'nin müdürlüğünü ve tüm İstanbul'un hava tahminlerini yapan Profesör Fatin Bey'le Kandilli Rasathanesi'nde bir röportaj yapar. Hem rasathaneyi tanıtır hem de Fatin Bey'den rasathane ile ilgili bilgiler alır. Muharrir, rasathaneyi fotoğraflar. Fatin Bey'le hava tahminlerinin nasıl yapıldığı, rasathane işlerinin nasıl yürütüldüğü ile ilgili konuşurlar. Bu röportajda dönemin meteorolojisi hakkında bilgiler bulunur.

2. “Nurettin Münşi Bey”, No:80, 19 Eylül 1934, s.3-5.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Nurettin Münşi Bey (Algan)

Özet: Nurettin Münşi Bey, o dönemde ünlü bir kimya profesörüdür. Ölülerin yakılarak yok edilmesini savunur. *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, bu fikrin sahibi Nurettin Münşi Bey'le röportaj yapmak için onun çalıştığı laboratuvara gider. Nurettin Münşi Bey, Fransa'da ölü yakma cemiyetine üye olduğunu söyler ve orada ölülerin krematoryumlarda (ölü yakma fırınları) nasıl yakıldığını anlatır. Ölülerin neden yakılması gerektiğinden, Türkiye'de ölülerin yakılması için yaptıkları çalışmalardan bahseder. Dünyada ölü yakma merasimlerinin nasıl yapıldığını anlatır. O dönemde dünyada meşhur olan ölü yakma geleneği üzerine araştırmalarını ortaya koyar.

3. “Mühendislik Mektebinde Salih Murad’ı Dinlerken”, No:158, 18 Mart 1936, s.11-13.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Salih Murad (Uzdilek)

Özet: O dönem matematik ve fizik alanında hem bilim adamı hem de hoca olan Salih Murad ile *Yedigün* muharriri Naci Sadullah bir röportaj yapar. Hoca, matematik ve fiziğe olan ilgisinden, çalışmalarından, hedeflerinden bahseder. Muharriri, çalıştığı ve dersler verdiği laboratuvarında gezdirir. Öğrenci yetiştirmenin nasıl olması gerektiği, gençlerden nasıl daha fazla verim alınabileceğini anlatır. Yazdığı kitaplardan, mesleğinden ve özel hayatından bahsettikten sonra röportaj sona erer.

4. “3 Satırlık Havadis, 3 Ciltlik Hayat”, No:254, 18 İkinci Kanun 1938, s.14-16.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Salim Tunakan

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Münir, o yıllarda mesleğinden emekli olmuş Türk mühendislik eğitimine büyük hizmetleri geçmiş bilim adamı, Profesör Salim Tunakan ile bir röportaj yapar. Muharrir, hocayı okuyucuya tanıttikten sonra ona; mesleği, çalışama yılları, mühendislik eğitimi ve özel hayatına dair sorular sorar. Bu soruları cevaplayan Salim Tunakan daha sonra, yazdığı eserler ve bilim dünyasına yaptığı katkılar hakkında bilgi verir ve röportaj sona erer.

5. “Şeyh-ül Muallimin Ziya Şuhun’un Evinde.”, No:5, 17 Nisan 1948, s.4-5,17.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: Ziya Şuhun

Özet: *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, o sene kutlanan öğretmen okullarının kuruluşunun 100. yılında Şeyh-ül Muallimin Ziya Şuhun ile bir röportaj yapar. Röportajda 50 yıl öğretmenlik yapmış Ziya Şuhun kendisini tanıtır. Eğitim hayatını özetler. Yazdığı eserlerden ve eğitime yaptığı hizmetlerden bahseder. Zamanında öğrencisi olan ve o günün meşhur kişilerinden bahseder. Dönemin muallim okulları ile ilgili tanıtıcı bilgiler verir.

2.1.9. Din Adamları İle Yapılan Röportajlar

1. “Asri Bir Papas: Papa Eftim Efendi Muharririmize Kavgalarını Anlatıyor”, No:6, 19 Nisan 1933, s.10–12.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Papaz Eftim Efendi

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, İstanbul’da bulunan Panaiya Kilisesi’nin o dönemin ünlü Papazı Papa Eftim’le bir mülakat yapmıştır. İlk önce Aynaroz Manastır’ı ile ilgili anlatılan dedikodulardan bahseder. Daha sonra Papa Eftim’le Galata’da bulunan Panaiya Kilisesi’nde röportajına başlar. Günah çıkarmakla ilgili merak edilen soruları sorar. Papa’yı tarif eder, okuyucuya tanıtır. Papa Fener Patrikhane’si ile anlaşmazlıkları sonucu patrikhane ile ilgili yaşadıkları olayları anlatır. Papa’nın özel hayatı, seyahatleri, Ortodoks Türkler ve Rumlar arasındaki ilişkilerden bahsettikten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda Panaiya Kilisesinin, burada yapılan ayinlerin ve Papa Eftim’in fotoğrafları mevcuttur.

2. “On bir Saat Konuşan Bir Vaiz: Yeşil Hoca.”, No:708, 29 Eylül 1946, s.6-7,18.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Şemsettin Yeşil Hoca

Özet: O dönemde yaşayan bir vaiz olan Şemsettin Yeşil Hoca, çok uzun ve güzel vaaz etmesi ile bilinir. Aynı zamanda yüzden fazla da kitap yazmıştır. Bu arada da ticaretle uğraşır. *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, bu yetenekli hoca ile röportaj yapmak için onun Sultanahmet Sahaflar Çarşısı'ndaki dükkânına gider. Muharririn sorusu üzerine hoca; nasıl bu kadar uzun vaazlar verebildiğini, yüzden fazla kitabı nasıl yazdığını ve bu ünü nasıl kazandığını anlatır. Yazdığı eserlerden bahseder. Kendini okuyucuya tanıtır.

2.1.10. Milli Mücadele Kahramanlarıyla Yapılan Röportajlar

1. “Kara Fatma Rus Manastırında”, No:22, 9 Ağustos 1933, s.10-12.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Kara Fatma (Fatma Seher Erden)⁵¹

Özet: *Yedigün* muharriri, Balkan ve Kurtuluş Savaşı cephelerinin; kadın kahramanı, İstiklal Madalyası sahibi, “Kara Fatma” lakaplı, Fatma Seher Erden ile onun o dönemde fakirlikten dolayı yaşamak zorunda kaldığı İstanbul'daki Rus manastırında bir röportaj yapar. Mekki Sait, bu röportajında Kara Fatma'dan Milli Mücadele yıllarını ve o zamanların içinde bulunulan şartlarını dinler. İki yetim çocukla Rus manastırında yaşam mücadelesi veren Kara Fatma'nın hazin hikâyesi onun ağzından okuyucuya aktarılır.

⁵¹ Kara Fatma (Fatma Seher Erden) :1888'de Erzurum Aşkale'de doğdu. Vanlı bir binbaşı olan eşi Kafkas Cephesi'nde Sarıkamış'ta şehit oldu. Ermeni çeteleri tarafından iki oğlu da şehit edildi. Balkan Savaşları sırasında orduya katıldı. Milli Mücadele yıllarında Atatürk'le görüştü. Kuvay-ı Milliye'nin baş kadın kahramanıdır. “İstiklal Madalyası” sahibidir. Üsteğmen rütbesine terfi ettirildi ve bu rütbeden emekli oldu. 1955'te hayatını kaybetti.

Bkz. İlknur Bektaş, “*Milli Mücadelede Bir kadın Üsteğmen: Kara Fatma*”, Timaş Yayınları, İstanbul, 2013.

2. “Ödemişin En Ünlü Zeybeği İsmail Efe”, No:175, 15 Temmuz 1936, s.11-13.

Röportajı yapan: Hulusi Günay

Konuşan: (Danışmentli) İsmail Efe⁵²

Özet: Milli Mücadele yıllarında, vatan savunmasında önemli bir yeri olan ünlü Zeybek İsmail Efe ile *Yedigün* mecmuası bir röportaj yapar. Ödemiş’te Efe’nin ticarethanesinde yapılan röportajda İsmail Efe, Kurtuluş Savaşı hatıralarını anlattıktan sonra; Efeliğin ne olduğunu, Milli Mücadele’de nasıl hareket ettiklerini, efelik kültürünün nasıl anlaşılması gerektiğini anlatır.

3. “Kılıç Ali ve Bazı Hatıralar”, No:262, 15 Mart 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Nizamettin Nazif

Konuşan: Kılıç Ali

Özet: *Yedigün* yazarlarından Nizamettin Nazif, bu röportajda ilk önce milli mücadele zamanında Antep ve Maraş savunmasında önemli işler başaran Kılıç Ali ile nasıl tanıştığını anlatır. Daha sonra Kılıç Ali ile bir röportaj yapar. Kılıç Ali, muharririn sorduğu; Türk milletinin özellikleri, yeni nesilden beklentileri, savaş zamanındaki başarıları hakkındaki soruları cevaplar. Milli mücadele yıllarına ait anılarını anlatır.

⁵² Danışmentli İsmail Efe: 1878’de Aydın’ın Danışment köyünde doğar. Aydın ve yöresinin Yunanlılar tarafından işgali sırasında milis güçler içinde Binbaşı rütbesiyle işgale karşı koyar. Anzavur Ayaklanması’nda Kuvay-ı Milliye güçleriyle birlikte vatan savunmasında bulunur. 1946 yılında vefat eder.

Bkz., Saadettin Demirayak, “*Aydın’ın Üç Efesi*”, Aydın, 2011.

2.1.11. Resmi Kurumlarda ve Sivil Toplum Örgütlerinde Görev Alan Kadınlarla Yapılan Röportajlar

1. “Kadınlar Birliğinde Bir Saat”, No:83, 10 Birinci Teşrin 1934, s.3-4.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Latife Bekir Hanım

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, o dönemde kurulup faaliyet gösteren Türk Kadınlar Birliği'ne gider. Birliğin başkanı olan Latife Bekir Hanım'la bir röportaj yapar. Naci Sadullah, röportaja başlamadan önce Kadınlar Birliği Nizamnamesi'nin ikinci maddesini yazarak bu birliğin amacını şöyle açıklar:

“Türk kadını; fikri ve içtimai sahalarda yükseltmek, asri ve mütekâmil bir mevkie eriştirmek, genç kızları hakiki bir valide olarak yetiştirmek, dul, bakes ailelere, ilk tahsildeki çocuklara yardım etmek, yeni neslin maddi ve manevi terbiyesine hizmet edecek mesaiye bulunmak, kadınlığı hayat-ı mesaiye teşvik etmek, konferanslar tertip edip, eserler neşreylemek.”

Türk Kadınlar Birliği'nde o anda bulunan azalarla çekilen toplu fotoğraftan sonra birliğin reisi Latife Bekir Hanım'la röportaja geçilir. Latife Bekir Hanım, Türk Kadınlar Birliği'nin 11 yıl önce kurulduğunu, beş yüzü aşkın üyesi olduğunu ve nihai amacının erkeklerle her alanda eşit haklara sahip olmak olduğunu söyler. Mebus olmak hakkına kadınların sahip olması için çalıştıklarından bahseder. Kadınların haklarının verilmesi konusunda aleyhte hareket edenleri eleştirir. Bu bahisten sonra röportaj sona erer.

2. “Saylav Türkan”, No:103, 27 Şubat 1935, s.14-16.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Türkan Hanım (Örs Baştuğ)

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun Es, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk kadın sayımlarından (milletvekili) Türkan Hanım'la sayıml olmadan önce öğretmenlik yaptığı okulda bir röportaj yapar. Türkan Hanım kendisini sadece Türk kadınlarının değil tüm Türk Milleti'nin mebusu olarak gördüğünü söyler. Mebusluktan önceki hayatından, okumak için verdiği mücadelelerden, nasıl bir karaktere sahip olduğundan, ilk felsefe okuyan Türk kadınlarından olma sebebinden bahseder. Bu bahisten sonra röportaj sona erer.

3. “Sayıml Fakihe Bursa Muharririmize Hayatını Anlatıyor.”, No:104, 6 Mart 1935, s.12-13.

Röportajı yapan: *Yedigün* Bursa Muharriri Musa

Konuşan: Fakihe Öymen

Özet: *Yedigün* Bursa muharriri Musa, o dönem İstanbul Sayımlı (Milletvekili) olan ve aynı zamanda Bursa Kız Lisesi'nin müdüresi olan Fakihe Hanım ile bu okulda bir röportaj yapar. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk kadın milletvekillerinden olan Fakihe Hanım, ilk önce *Yedigün* okuyucularına kendisini ve ailesini tanıtır. Öğretmenlik mesleğine başlamasını ve bu meslekte kısa sürede kazandığı başarıyı nasıl elde ettiğini anlatır. Bir kadın olarak sayıml olabildiğini değerlendirir. Muharrirle Türk Kadınının bulunduğu siyasi nokta hakkında konuşurlar. Bu bahisten sonra röportaja son verilir.

4. “Sevimli Erzurum Sayımlımız Nakiye”, No:185, 23 Eylül 1936, s.14-16.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Nakiye Hanım (Elgün)⁵³

⁵³ Nakiye Elgün: 1882'de İstanbul'da doğar. Eğitimci ve siyasetçidir. Kız öğretmen okulu mezunudur. Kız öğrencilerin okutulması alanında büyük çabalar göstermiştir. İstanbul Şehir Meclisi'nin ilk kadın üyesidir. Muallimler Cemiyeti Başkanlığı, Türk Hava Kurumu merkez üyesiği yapmıştır. Milli Mücadele'de kadınları savaşa davet etmiştir. İlk kadın vekillerden olup Erzurum vekili olarak meclise girmiştir.

Bkz., Nuray Özdemir, “Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bir Cemiyet Kadını”, Phoenix Yayınları, Ankara, 2014.

Özet: Cumhuriyetin ilk kadın vekillerinden olan Nakiye Hanım'la *Yedigün* muharriri Kandemir bir röportaj yapar. Muharrir, Nakiye Hanım'a siyaset ve memleket meseleleri ile ilgili sorular sorar. Dönemin tarihsel olayları hakkında konuşurlar. Nakiye Hanım yaptığı çalışmalardan, savaş sonrası cumhuriyetten, hatıralarından bahseder.

5. “Malatya Mebusu Bayan Mihri Pektaş”, No:210, 17 Mart 1937, s.14-16,21.

Röportajı yapan: F.Ç.

Konuşan: Mihri Pektaş

Özet: Malatya Mebusu Bayan Mihri Pektaş, ilk kadın sayıtlavlardandır. *Yedigün* muharriri, sayıtlavın Rumelihisarı'nda bulunan evinde onunla bir röportaj yapar. Mihri Hanım, ilk önce muharririn sorusu üzerine okuyucuya hayatını özetler. Kendisi de bir öğretmen olan Mihri Hanım, öğretmenlik mesleğini ve öğretmenlik yaptığı yılları anlatır. Türk eğitim sistemi hakkında değerlendirmeler yapar. Yaptığı seyahatlerden ve gördüğü yerlerden bahseder. Kadını toplumsal yeri ve feminizm hakkındaki fikirlerini söyledikten sonra röportaj sona erer.

6. “İlk Kadın Tayyarecimiz Sabiha Gökçen Anlatıyor.”, No:229, 28 Temmuz 1937, s.14-16,21.

Röportajı yapan: Nusret Eşkinat

Konuşan: Sabiha Gökçen

Özet: İlk Türk kadın tayyarecisi olan Sabiha Gökçen ile *Yedigün* muharriri Nusret Eşkinat bir röportaj yapar. Röportajdan önce muharrir, Sabiha Gökçen'i *Yedigün* okuyucularına tanıtır. Muharririn soruları üzerine Sabiha Gökçen, havacılığa nasıl başladığını ve havacılığın bir millet için önemini anlatır. İlk uçma deneyiminden, pilot olmasının bir kadın olarak hayatında yaptığı değişiklikten bahsettikten sonra

havacılık ile ilgili hatıralarını paylaşır. Son olarak havacılıktaki amaç ve ideallerine değinen Sabiha Gökçen ile yapılan röportaja son verilir. Bu röportajda Sabiha Gökçen, dönemin havacılık okulu ve oradaki öğrencilere ait fotoğraflar mevcuttur.

7. “Türkiye’de İlk Kadın Memur Bayan Feride”, No:266, 12 Nisan 1938, s.7-8.

Röportajı yapan: Sahir Özel

Konuşan: Feride Hanım (Berkmen)

Özet: ilk Türk kadın memur olan Feride Berkmen ile *Yedigün* yazarlarından Sahir Özel bir röportaj yapar. Röportajda ilk önce Feride Hanım, hangi yazar ve kitapları okuduğundan ve en sevdiği eserlerden bahseder. Daha sonra iş hayatı ve kadının iş hayatındaki yeri hakkında değerlendirmeler yapar. Çalışma hayatına ve devlet dairesine ilk nasıl başladığını anlatır. Memurluğun hangi kademelerinde çalıştığından, yaşadığı kolaylık ve zorluklardan bahseder.

8. “Sabiha Gökçen”, No:351, 28 İkinci Teşrin 1939, s.10-11.

Röportajı yapan: Sabih Alaçam

Konuşan: Sabiha Gökçen

Özet: *Yedigün* muharriri Sabih Alaçam, uçuşun başöğretmeni Sabiha Gökçen ile röportaj yapmak için Etimesgut’taki Türk kuşu alanına gider. Burada uçuş eğitimi veren Sabiha Gökçen’le bir röportaj yapar. Muharrir, Sabiha Gökçen’e uçmakla ilgili sorular sorar. Sabiha Gökçen, uçuş fikrine ilk ne zaman kapıldığını, uçarken neler hissettiğini anlatır ve pilot olmakla ilgili teknik bilgiler verir. Genel olarak röportaj uçaklar ve uçmak üzerine sohbet havasında geçer. Bu röportajda Sabiha Gökçen’e ve dönemin uçaklarına ait fotoğraflar vardır.

9. “İlk Kadın Doktorlarımızdan Bugüne Kadar.”, No:746, 22 Haziran 1947, s.6-7.

Röportajı yapan: İsmet Hulusi İmset

Konuşan: Safiye Ali ve İlk Türk Kadın Tıp Öğrencileri

Özet: *Yedigün* muharriri İsmet Hulusi, 1933 yılında ilk Türk kadın doktoru ünvanını almış Dr. Safiye Ali'den başlayarak röportajın yapıldığı yıla kadar tıp eğitimi almış Türk kadın doktorları anlatmak ve okuyucuya tanıtmak için İstanbul Üniversitesi'ne gider. Orada mevcut tıp öğrencileri ile meslekleri, amaçları, eğitimleri ile ilgili bir röportaj yapar. İlk Türk kadın doktorlarını mezuniyet yıllarına göre tasnif eder. O zamana kadar üniversiteden doktor olarak çıkmış kadın doktorların isimlerini ve sayısını belirler. Oradaki ilk Türk kadın doktorları *Yedigün* okuyucularına tanıtır.

2.1.12. Doktorlarla Yapılan Röportajlar

1.“Mazhar Osman Bey”, No:1, 15 Mart 1933, s.6–8.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Mazhar Osman

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, asabiye doktoru Mazhar Osman Bey'in çalıştığı tımarhaneye gider. Orada dönemin meşhur asabiyecisi Mazhar Osman ve tımarhanenin diğer çalışanlarıyla bir röportaj yapar. Mazhar Osman, tımarhanedeki deliler gibi davranır. Onlar gibi giyinir, onlar gibi hareket eder. Hikmet Feridun, Mazhar Osman'ın delilerle olan diyaloglarını yazar. Oradaki çalışanlardan buradan gelmiş geçmiş bazı meşhur delilerin hikâyelerini dinler. Mazhar Osman'la birlikte tımarhanedeki delilerle konuşur. Mazhar Osman, doktorların inceledikleri delilerin beyinleri hakkında bilgiler verir. Tımarhanenin okuyucuya tanıtımından sonra röportaja son verilir.

2. “Doktor Besim Ömer Paşa’nın Evinde”, No:52, 7 Mart 1934, s.7-9,22.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Doktor Besim Ömer Paşa

Özet: Röportajın başında, Besim Ömer Paşa ile röportajı yapan *Yedigün* muharriri Naci Sadullah; *“Meşhur doktorlarımızla röportaj serisine devam eden Yedigün bu hafta kıymetli üstat Besim Ömer Paşa ile yaptığı mülakatı neşretmekle bahtiyardır.”* der.

Besim Ömer Paşa, Türk doktorlarının hocası tıp profesörlerinin en ünlülerindedir. Naci Sadullah’ın, Besim Ömer Paşa ile röportajında ona ilk sorusu *“niçin hiç evlenmediniz paşam?”* olur. Hoca, bu soruya yarım asırdır kitaplarıyla evli olduğunu söyler ve der ki; *“....okuyamadığım zaman hastalanırım. En büyük endişem okuyabilmek imkânının kaybettikten sonra yaşamaya mecbur kalmaktır.”*

Ünlü doktor gerçek anlamda hiç evlenmemesinin sebeplerinden bahseder. Bu konuyla ilgili fıkralar anlatır. Sinemaya, musikiye, okumaya, yürüyüş yapmaya, dağlara tırmanmaya olan ilgisinden ve bu zevklerinden bahsederek muharririn sorularına cevaben kendini tanıtır. Sigara ve alkole olan bakışını, bu zamana kadar yaşadığı şeylerden, yaptıklarından duyduğu pişmanlıklarını anlatır. Kişiliğini ve mesleğine dair görüşlerini ortaya koyar. Enver Paşa ile olan ilginç bir doktorluk anısını anlatarak röportaja son verilir.

3. “Profesör Akil Muhtar Bey’in Evinde”, No:53, 14 Mart 1934, s.14-17.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Profesör Akil Muhtar

Özet: Naci Sadullah, dönemin uluslararası şöhret sahibi kıymetli doktorlarından Akil Muhtar’ın muayenehanesine giderek onunla röportaj yapar. Muharririn sorusuyla Akil Muhtar Bey, İttihat ve Terakki’ye katılmasını, hapse girmesini, hapis sonrasında baskı döneminde yaşadıklarını ve Avrupa’ya kaçışını anlatır. 13 sene Avrupa’da kaldığını söyler. Avrupa’daki tahsil hayatını özetler. Para kazanmaya başlamasını,

kazandığı parayla ne yaptığını, nerelere harcadığını, günde kaç saat çalıştığını hayatından örnekler vererek açıklar. Bu örneklerin içinde hainlik ve nankörlük de vardır. Bu ikisinden hiç hoşlanmadığını yaşadığı olaylardan örnek vererek anlatır. Verdiği eserlerden bahseder. O dönem Türkiye'sindeki tıpla Avrupa tıbbı hakkındaki görüşlerini ortaya koyar. Akil Muhtar Bey'in Türk doktorlarına tavsiyeleri sonrasında röportaja son verilir.

Bu röportajda, Akil Muhtar Bey'in çalışma odasından, Avrupa'daki yıllarından, muayenehanesinden çekilmiş *Yedigün* fotoğrafçısının fotoğrafları mevcuttur.

4. “Profesör Tefik Salim Paşa İle Bir Saat”, No:54, 21 Mart 1934, s.7-9,22.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Profesör Tefik Salim Paşa

Özet: Naci Sadullah, Profesör Tefik Salim Paşa ile röportajını hocanın muayenehanesinde yapar. Röportaj öncesinde muayenehanede gördüğü olay ve durumlardan bahseder. Randevusuz gittiği röportaja hocanın kendilerini kabulüyle başlar. Röportaja Tefik Salim Paşa'nın okul yıllarından, okuduğu okullardan, okuldaki durumundan, nasıl bir öğrenci olduğundan bahisle başlanır. Hoca muharririn sorularına cevaben ona bu konulardan bahseder. Özellikle Askeri Tıbbiye'deki tahsil yıllarında yaşadıklarını anlatır. Tefik Salim Paşa okumaya bakışını “*Bizim zamanımızda okumak âlim olmak için sevilirdi. Yani o zamanlar şöhretleri ile akıl çelen sineme yıldızları, spor kralları yoktu.*”, diyerek özetler.

Dönemin ünlü doktoru, röportajın yapıldığı tarihte 52 yaşında olduğunu söyler. Yaşını göstermemesini ise dünyanın daha çok güzel taraflarıyla ilgilenmesine ve gamsız haline bağlar. Meslek hayatına Gülhane'de Süleyman Numan Paşa'nın yanında asistan olarak başladığını söyler ve Süleyman Numan Paşa'yı tıp tarihinin en yüksek şahsiyeti olarak değerlendirir. Naci Sadullah, hocaya; karakteri, kişilik

özellikleri ile ilgili sorular sorar. Hoca, bu soruları yanıtlar. Sakin bir yaratılışa sahip olduğunu, fazla duygusal olmadığını ancak; yaşlandığından beri kendini daha duygulu hissettiğini söyler. Hocanın muayenehanesinde yapılan bu röportaj hastalarının yoğunluğu nedeniyle kısa kesilerek röportaja son verilir.

Dönemin ünlü doktorlarından Tevfik Salim Paşa'nın bu röportajda muayenehanesinden, çalışma odasından röportajın yapıldığı saatlere ve öncesine ait fotoğrafları mevcuttur.

5. “Dr. Kadri Raşit Paşa İle Baş başa”, No:55, 28 Mart 1934, s.7-9,19.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Daniş

Konuşan: Dr. Kadri Raşit Paşa

Özet: *Yedigün* mecmuasındaki bu röportajın yazımı daha önceki röportajlara göre farklıdır. Bu farklı anlatım röportajın başında şöyle ifade edilir:

“Muhterem üstat Kadri Raşit Paşa ile muharririmiz Naci Sadullah Bey'in yaptığı bu mülakat bizde ilk defa yazılan orijinal bir röportaj yazısıdır. Muharririmiz yalnız gördüklerini ve muhterem doktorla konuştuklarını değil aynı zamanda kendi düşüncelerini de ilave ederek röportajına hususi bir mahiyet vermiştir.”

Röportajda Dr. Kadri Raşit Paşa 1900 yılında Paris Tıp Fakültesi'nden mezun olduğunu söyler. Fransa'daki tahsil hayatını Naci Sadullah'a anlatır. Kişilik özelliklerinden ve özellikle isyankâr bir yapısı olduğundan bahseder. Avrupa'da tahsil için bulunduğu yıllarda tiyatroya olan ilgisini ve izlediği sahneleri, okul yıllarını ve daha sonra atıldığı meslek hayatını anlatır. Kazanmış olduğu doktorluk şöhretini ise memlekete çocuk hastalıkları ilmini getirmiş olmasına bağlar. Hayvan sevgisi, çocuklara duyduğu sevgi ve özel hayatı ile ilgili muharririn sorularını yanıtladıktan sonra röportaja son verilir.

Röportaja Dr. Kadri Raşit Paşa'nın çalışma odasından, röportajın yapılma anından ve okul yıllarından çekilmiş fotoğraflar konulmuştur.

6. “Profesör Behçet Sabit Bey’i Dinlerken”, No:57, 11 Nisan 1934, s.7-11.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Profesör Behçet Sabit Bey

Özet: Naci Sadullah, dönemin ünlü tıp profesörü Behçet Sabit Bey’le röportaj için onun muayenehanesine gider. Hoca; almış olduğu eğitim, Milli Mücadele yılları ve bu yıllarda nerelerde görev yaptığı ile ilgili bilgiler verir. Anadolu’nun çeşitli yerlerinde yaşadığı anılarını anlatır. Kurtuluş Savaşı esnasında Çanakkale’de doktorluk yaptığını söyler. Bu yıllarda orada yaşadığı olayları anlatır. Muharrir, ünlü doktora özel hayatı ve kişilik özellikleri ile ilgili sorular sorar.

O dönemde Avrupa’da çıkan ve gençlik aşısı diye bilinen “Varonof Aşısı” nı Türkiye’ye ilk getiren kişi olan Doktor Behçet Sabit Bey bu aşı ile ilgili uzun uzun bilgiler verir. Türk insanı üzerindeki tatbiki üzerine değerlendirmelerde bulunur. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda ünlü tıp profesörü Doktor Behçet Sabit Bey’e ait çalışma ve özel hayatı ile ilgili birçok fotoğraf mevcuttur.

7. “Doktor Mahmut Ata Bey’in Evinde 3 Saat”, No:58, 18 Nisan 1934, s.7-10.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Doktor Mahmut Ata

Özet: Naci Sadullah, Doktor Mahmut Ata Bey’le yapmış olduğu röportaja şu sözlerle başlar:

“Doktor Mahmut Ata Bey, otuz yedi senelik meslek hayatında şimdiye kadar hiçbir gazeteci ile konuşmamış ve iki kelimelik olsun bir mülakat vermemiştir. Pasifik sahillerinin şatolarını andıran köşkünde münzevi bir prens hayatı yaşayan Mahmut Ata Bey’le ilk mülakatı yapmak Yedigün’e nasip oldu.”

Muharrir, Doktor Mahmut Ata’nın diğer doktorlardan ayrılan kendine has özelliklerinden bahseder. Bu özelliklerini doktorun kendi ağzından dinlemek ister.

Bu konulara yönelik sorular sorar. Genel olarak röportaj Doktor Mahmut Ata'nın ters, aksi, asabi, soğuk tabiatlı bilinmesi ve hasta kovan doktor, vapurdan en son inen adam olması gibi özellikleri üzerine sohbetle geçer. Doktorlarla hastalar arasındaki iletişimsizliklerden ve başından geçen ilginç muayene olaylarından bahseder. Doktorluk anılarını anlatır. Doktorluk mesleği ile ilgili değerlendirmelerini yapar. Bu bahisten sonra Dr. Mahmut Ata'nın evinin bahçesinde yapılan röportaja son verilir. Röportaj anında çekilmiş ve hocanın daha önce çekilmiş özel fotoğrafları röportaja eklenir.

8. “Profesör Kemal Cenap Bey’le Bir Saat”, No:63, 23 Mayıs 1934, s.7-9.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Profesör Kemal Cenap Bey

Özet: Naci Sadullah, dönemin ünlü doktoru Profesör Kemal Cenap Bey’le röportaj yapmak için hocanın Kadıköy’deki evine gider. Röportaja başlamadan önce Kemal Cenap Bey’in yaşadığı evi betimler. Muharrir, ilk önce Kemal Cenap Bey’e tahsil hayatı ile ilgili sorular sorar. Doktor 1898 yılında 23 yaşında iken tıp tahsili gördüğü okuldan mezun olduğunu söyler. Daha sonra muharririn soruları üzerine ünlü doktor özel hayatından, kişiliğinden, sevdiği ve sevmediği şeylerden bahseder. Kendisi ile ilgili yapılan dedikodulara cevap verir. Bu bahisten sonra röportaj son bulur. Röportajda ünlü doktora ait çalışma, tahsil hayatı ile ilgili fotoğraflar da yayınlanır.

9. “Profesör Hasan Vasıf Bey”, No:69, 4 Temmuz 1934, s.9-10,22.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Profesör Hasan Vasıf Bey

Özet: O dönemin ünlü ağız hastalıkları mütehassısı Profesör Hasan Vasıf Bey’le *Yedigün* muharriri Naci Sadullah bir röportaj yapar. Muharrir, Hasan Vasıf Bey’e tahsil hayatı ile ilgili sorular sorar. Hasan Vasıf Bey, uzun uzun bu konudan bahseder. Dönem şairlerinden Neyzen Tevfik’in Hasan Vasıf Bey’e yazdığı şiirden konuşurlar. Doktor, özel hayatı ile ilgili soruları cevaplar. Mesleğinde yaşadığı

zorlukları ve son olarak yaşamış olduğu olayları anlatır. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Bu röportajda Dr. Hasan Vasıf Bey'e ait fotoğraflar mevcuttur.

10. “Cerrahpaşa Hastanesi'nde Rüştü Bey'le Beraber”, No:78, 5 Eylül 1934, s.7-9.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Rüştü Bey

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, o dönem Cerrahpaşa Hastanesi Başhekimini olan Rüştü Bey'le bir röportaj yapmak için Cerrahpaşa Hastanesi Başhekimliği 'ne gider. Muharrir, röportaj başında başhekimliği ve hocanın çalışma ortamını betimler. Daha sonra Rüştü Bey'e mesleği ve çalışma hayatı ile ilgili sorular sorar. Sohbet havasında geçen röportaj hocanın özel hayatı, yaşamı ve zevkleri üzerine devam eder. Bu bahisten sonra röportaja son verilir. Röportajda Cerrahpaşa Başhekimliği ve Rüştü Bey'e ait fotoğraflar mevcuttur.

11. “Operatör Cemil”, No:177, 29 Temmuz 1936, s.10-11,21.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Operatör Cemil (Topuzlu)

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, dönemin meşhur Operatör Doktoru Cemil Topuzlu ile onun İstanbul Maçka'daki evinde bir röportaj yapar. Ünlü doktor; eğitim hayatını ve mesleğini, yaptığı ameliyatları, ameliyatlar esnasında yaşadığı olayları anlatır. Bu röportajda birçok anısını anlatan ünlü operatöre ait fotoğraflar da mevcuttur.

12. “Operatör Ahmet Fahri Anlatıyor”, No:191, 4 İkinci Teşrin 1936, s.10-11,16.

Röportajı yapan: Selami İzzet

Konuşan: Ahmet Fahri

Özet: *Yedigün* muharriri Selami İzzet, dönemin ünlü operatör doktorlarından Ahmet Fahri Bey ile onun çalıştığı hastanede bir röportaj yapar. Muharrir, önce doktoru okuyucuya tanıtır. Doktor, muharririn doktorluk mesleği ile ilgili sorduğu soruları cevaplar. Ahmet Fahri Bey, operatör olmanın inceliklerini anlattıktan sonra muharririn sorduğu; özel hayatı, ilgileri, nasıl çalıştığı, mesleğini zorlukları ile ilgili sorulara cevap verir.

13. “İlk Türk Operatörü Hazım Paşa”, No:308, 31 İkinci Kanun 1939, s.14-16,21.

Röportajı yapan: Niyazi Ahmet

Konuşan: Hazım Paşa

Özet: Niyazi Ahmet’in yaptığı bu röportajda Türkiye’nin ilk tıp operatörü Hazım Paşa *Yedigün* okuyucularına ilk önce hayatını anlatır. Daha sonra hoca, öğrencileriyle bir ameliyata girer. Orada ameliyatın nasıl yapıldığını anlatır. Muharririn ameliyatla ilgili sorduğu soruları cevaplar. Eskiden yapılan ameliyatlara o günkü ameliyatları karşılaştırır.

2.1.13. Sporcularla Yapılan Röportajlar

1. “Galatasaray’ın Aslanı Nihat İnde Yaşıyor”, No:10, 17 Mayıs 1933, s.11-13.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Galatasaraylı Nihat (Asım Bekdik)

Özet: *Yedigün* muharriri, röportaj yapmak için Galatasaray’ın o dönem en meşhur futbolcularından birisi olan “Aslan” lakaplı Nihat Bekdik’in İstanbul Ayaspaşa’da bulunan evine gider. Röportaj öncesinde sporcunun yaşadığı ev ve ailesi hakkında gördüklerini anlatır. Aslan Nihat’la; aile hayatı, spor yaşamı ve hayranlarının merak ettiği konular üzerine sohbet ederler. Nihat, muharririn bu konulardaki sorularını cevaplar. Ünlü futbolcu, kendisine “Aslan” lakabının takılmasını, maçlara nasıl hazırlandığını, maçlar öncesi ve sonrası içinde bulunduğu ruh halini anlatır. Kendisi ve özel yaşamı hakkında bilgiler verir.

2. “Fener’in Gözbebeği Zeki.”, No:13, 7 Haziran 1933, s.10,14-15.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Fenerbahçeli Zeki (Rıza Sporel)

Özet: Muharrir, Fenerbahçe’nin o dönemde en meşhur futbolcusu olan Zeki ile sporcunun Kadıköy’deki evinde bir röportaj yapar. Hikmet Feridun, sporcuya yirmi dört saatini nasıl geçirdiğini sorar. Özel hayatı ile ilgili merak edilen soruları yöneltir. Bu soruları cevaplayan Zeki, 34 yaşında olduğunu ve futbolu bırakmak istediğini belirtir. Futbolu bırakmayı istemesinin nedenlerini anlatır. Fenerbahçe’nin ligdeki durumu ile ilgili ve o yıllardaki Türkiye futbolu hakkında değerlendirmeler yapar.

3. “Gözlerini Kaybeden İdmançılar Şeyhi Faik Bey Muharririmize Hayatını Anlatıyor”, No:60, 2 Mayıs 1934, s.7-10,21.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: “İdmançılar Şeyhi” Faik Bey

Özet: Naci Sadullah, dönemin “İdmançılar Şeyhi” lakabıyla tanınan ünlü spor hocası Faik Bey’le röportaj yapmak için hocanın evine gider. Röportajın yapıldığı tarihte hoca 74 yaşında olduğunu ve 4 yıldır gözlerinin görmediğini söyler. Muharrir, röportajdan önce hocanın o anki halini betimler. Hocaya, spora ve jimnastiğe başladığı yıllara dair sorular sorar. Hoca, nasıl spora yöneldiğini, ilk nerede spor hocalığı yaptığını anlatır. 54 sene aralıksız hocalık yaptığını ve birçok sporcu yetiştirdiğini söyler. Sporcuların teşviki ve yetiştirilmesi ile ilgili değerlendirmeler yapar. Meslek hayatında yaşadığı birkaç anısını anlatır. Muharrir kazandığı madalyalardan oluşan koleksiyonunu gösterir. İsveç jimnastiği ile Alman jimnastiğini karşılaştırır. O anki hayatı ile ilgili konuşurlar. Hocanın evinin bahçesinde çekilen fotoğraf faslından sonra röportaja son verilir.

4. “Yaşar Yedigün Objektifinde”, No:182, 2 Eylül 1936, s.14.

Röportajı yapan: Yedigün Mecmuası

Konuşan: Yaşar Doğu

Özet: 1936 senesinde Berlin’de yapılan olimpiyatlarda dünya güreş şampiyonluğunu kazanan milli güreşçi Yaşar Doğu, *Yedigün* mecmuasına kendisi ve yaşamı ile ilgili kısa bilgiler verir. Mecmuada yayımlanması için çeşitli fotoğraflar çektirir. Bu fotoğraflar ve verdiği beyanatlar *Yedigün* mecmuasında yayımlanır.

5. “Yaşar Doğu.”, No:737, 20 Nisan 1947, s.4-5,15.

Röportajı yapan: Vankulu Nûrettin

Konuşanlar: Yaşar Doğu, Mustafa Çakmak, Muhlis Tayfur, Celal Atik

Özet: *Yedigün* muharriri Vankulu Nûrettin o dönemin ünlü güreşçileri olan Yaşar Doğu, Mustafa Çakmak, Muhlis Tayfur, Celal Atik ile bir röportaj yapar. Röportajda güreşçiler kendilerini tanıtır. Güreş sporuna; ne zaman ve nasıl başladıklarını anlatırlar. Girdikleri müsabakalardan ve kazandıkları başarılarından bahsederek. Bu röportajda o dönem güreş sporunun en meşhur kişilerine ait resimler mevcuttur.

2.1.14. Devrin İlginç ve Ünlü Kişileri İle Yapılan Röportajlar (Deliler, Münecimler, Evsiz Barksız İnsanlar vb.)

1. “Her Şeyi Bilen Adam”, No:9, 10 Mayıs 1933, s.8,17.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Kelli Palander

Özet: İsveç’te yaşayan Kelli Palander isimli “Her Şeyi Bilen Adam” olarak bilinen bir kişi ile Fransız gazeteci röportaj yapar. *Yedigün* mecmuası ise bu röportajı ana hatları ile *Yedigün* okuyucusuna sunar. Bu röportajda Kelli Palander’in yaptığı mucizevi olaylardan bahsedilir. Kelli Palander’in üstün özelliklerinden bir insanın bilmesinin normal şartlarda mümkün olmayacağı olayları bilmesinden örnekler verilir. Kelli Palander genel olarak okuyucuya tanıtılır.

2. “Rakipsiz Bir Sanatkâr: Saatçi Hediye Sait Hanım”, No:10, 17 Mayıs 1933, s.10,15.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Hediye Sait Hanım

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, röportaj yapmak için o dönemde; “*Karaköy’de yüksek kaldırımın karşısındaki dönemeçte bir tabutçu ile bir tütüncü arasına sıkıştırılmış mini mini bir dükkân*” diye tarif ettiği saatçi Hediye Sait Hanım’ın dükkânına gider. Hediye Sait Hanım’la kısa bir görüşme yapar. Burada Hediye Sait

Hanım'ın dükkânını betimler. Hediye Sait Hanım'ın evinde röportaj yapmak için ondan randevu alır. Mekki Sait, Hediye Sait Hanım'ın evinde saatlerle uğraştığı çalışma ortamı ile ilgili sorular sorar. Onun evindeki çalışma ortamını okuyucuya tanıtır. O andaki üzerinde çalıştığı saatlerle ilgili konuşurlar. Hediye Sait Hanım, mesleğine bakışını, mesleğine olan sevgisini, bu işe nasıl başladığını anlatır. Saatçilik mesleğini tanıtır ve bir bayan olarak saatçilikte yaşadığı ilginç olayları anlattıktan sonra röportaja son verilir.

3. “1933 Güzellik Kraliçesi Nazire Hanım *Yedigün* İdarehanesinde”, No:20, 26 Temmuz 1933, s.10-13.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Nazire Hanım

Özet: 1933 Türkiye güzeli seçilen ve aynı yıl Madrid'de yapılan güzellik yarışmasına katılan Nazire Hanım ile *Yedigün* mecmuasında bir röportaj yapılır. Nazire Hanım, muharririn soruları üzerine 1933 yılında Madrid' de katıldığı güzellik yarışmasını, orada yaşadıklarını, edindiği tecrübeyi ve dostluklarını anlatır. Madrid'deki güzellik yarışmasında; yarışmanın birincisinin nasıl seçildiğini, birinci olan yarışmacı açıklandıktan sonra yaşanan olayları, yarışma esnasında yaşadığı duyguları anlatır.

4. “Şehrin Her Yanında Vebalı Fareler Gibi Dolaşan Serseriler Arasında”, No:34, 1 İkinci Teşrin 1933, s.6-8.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: İstanbul Sokak Serserileri

Özet: Mekki Sait, Niyazi Ahmet isimli bir arkadaşıyla İstanbul'un sokaklarında yaşayan evsiz insanların hayatlarını nasıl yaşadıklarını öğrenmek için; geceleri, sokaklara çıkarak bimekan insanlarla röportaj yaparlar. Röportaj, o dönemin İstanbul'unun Sokak hayatı ve sosyal yapısı hakkında bilgiler verir. Meyhane, virane

ve şehrin kuytularında yaşayan insanlardan yaşadıkları hayatlarla ilgili bilgiler alırlar.

5. “Diri Diri Mezara Gömülen Adam Deli Hasan ”, No:60, 2 Mayıs 1934, s.16-17.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Deli Hasan

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, 1934 yılında gazetecilik işleri için Bursa'ya gider. Orada hemen hemen herkesin tanıdığı “Deli Hasan” lakaplı bir kişiyi duyar. Bu kişiyi merak eder. Kendisiyle tanışır ve Bursa'da bir kahvehanede halk tarafından başından geçen maceraların ilginçliği yönüyle tanınan bu adamla bir röportaj yapar. “Deli Hasan” o tarihte 35 yaşında olduğunu söyler. Bu yaşına kadar girdiği tehlikeli işleri ve başından geçen olayları anlatır. Muharrir, “Deli Hasan” a özellikle halkın dilinde dolaşan başından geçen bir olay neticesinde öldü sanılarak diri diri mezara gömülmesi olayını anlattırır. Mezarda uyandıktan sonra ne yaptığını anlatır. Bu ilginç olayı yaşayan” Deli Hasan” isimli kişiyi *Yedigün* okuyucularına tanıtır. Onunla fotoğraf çektirdikten sonra röportaja son verir.

6. “Beyoğlu Sokaklarında Bir Röportaj”, No:65, 6 Haziran 1934, , s.7-9.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Vatandaş

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, o tarihte Beyoğlu sokaklarına rastgele çıkar. Kiralık daire arayan insanların neler yaşadıklarını okuyucuya anlatmak için ev sahipleri ve apartman görevlileri ile röportaj yapar. Bu röportaj sosyal, ekonomik, kültürel ve toplumsal açıdan düşünüldüğünde o dönemdeki Beyoğlu'nun bir aynası gibidir. Yaşayışlar, ilişkiler ve alışverişlerde sosyo-kültürel bir ipucu verir. Mekki Sait, Beyoğlu sokaklarında karşılaştığı insanlarla yaptığı mülakatları *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır.

7. “Dalgalar Arasında 43 Yıl: Türkiye’nin En Eski Kaptanı Bay Etem Bize Hayatını Anlatıyor.”, No:97, 16 İkinci Kanun 1935, s.10-11,27.

Röportajı yapan: Naci Sadullah Danış

Konuşan: Etem Bey

Özet: *Yedigün* muharriri Naci Sadullah, dönemin ünlü kaptanı Etem Bey’le bir röportaj yapar. Ünlü denizciye denizler ve kaptanlık ile ilgili sorular sorar. Eski kaptan geçmişte denizciliğin nasıl olduğunu anlatır ve o günkü şartları değerlendirir. Usta denizci Karadeniz’de başlarından geçen bir denizcilik olayını, dalgalara karşı verdikleri mücadeleyi anlatır. Gemide nasıl çalışıldığını ve geçirdikleri kazaları anlatır. Denize olan tutkusu ve hasretinden bahsettikten sonra usta denizci ile yapılan röportaja son verilir.

8. “Mektepli Türk Mimarlarının Piri: Mimar Vedat”, No:205, 10 Şubat 1937, s.14-16.

Röportajı yapan: Kandemir

Konuşan: Mimar Vedat (Tek)

Özet: *Yedigün* muharriri Kandemir, o dönemin; Büyük Postane, Tapu Dairesi, Fatih Tayyare Abidesi, Kadıköy ve Fatih Belediye Daireleri, Liman Hanı, Büyük Millet Meclisi gibi belli başlı binaların mimarı olan Mimar Vedat’la bir röportaj yapar. Röportajda Mimar Vedat cumhuriyet öncesi ve sonrası mimarlık mesleğindeki anılarını anlatır. Mesleğinden ve dönemin mimari özelliklerinden bahseder. Yaptığı binalar hakkında muharririn sorduğu sorulara cevap verir. Saray’da baş mimar olduğu dönemi anlatır. Saray’ın ve o dönemin siyasi gücünün mimarlığa yansımaları hakkında değerlendirmeler yapar. Muharririn özel hayatı ile ilgili sorduğu soruları cevaplar.

9. “Şaşırtıcı Bir Adam: Münir Hayri”, No:219, 19 Mayıs 1937, s.7-8,21.

Röportajı yapan: Mekki Sait

Konuşan: Münir Hayri

Özet: Asıl mesleği heykeltıraşlık olan Münir Hayri opera hazırlamış, rejisörlük yapmış, resim çizmiş, yazı yazmış, hocalık yapmış, film çevirmiş, kukla oynatmış, sergi açmış bir sanatçıdır. Uzun yıllar resim ve heykel alanında hoca olan ve birçok sanatsal özelliği kendisinde bulunduran Münir Hayri ile *Yedigün* muharriri Mekki Sait bir röportaj yapar. Sanatçı, muharririn soruları üzerine önce hayatını anlatır. Daha sonra yaptığı işler, çalışma prensipleri, nasıl çalıştığı ve becerileri hakkında bilgiler verir. Başarılı olmak için neler yapılması gerektiği ile ilgili tavsiyelerde bulunur.

10. “Sabur Sami Anlatıyor”, No:289, 20 Eylül 1938, s.14-17.

Röportajı yapan: Hikmet Münir

Konuşan: Sabur Sami

Özet: Hikmet Münir, dönemin ünlü işadamı ve tüccarı Sabur Sami ile onun evinde bir röportaj yapar. Kazandığı paralar dillere destan olan Sabur Sami; nasıl bu kadar zengin olduğunu, ne işlerle meşgul olduğunu, ticarete nasıl başladığını, hangi işleri yaptığını anlatır. Ticaret hayatına ait anılarından, ailesinden, nasıl yaşadığından, erken yaşta ölen kızından bahsettikten sonra röportaj sone erer.

11. “Erzincan’dan Noksansız Gelen Tek Aile”, No:358, 16 İkinci Kanun 1940, s.10-11.

Röportajı yapan: Selim Cavit

Konuşan: Muhlis Doğu ve ailesi

Özet: *Yedigün* muharriri Selim Cavit, bu sayıda 26 Aralık 1939 tarihinde yaşanan büyük Erzincan Depremi’nden noksansız olarak kurtulan bir Türk subayı olan

Muhlis Doğu ve onun ailesiyle bir röportaj yapar. Aile, yaşanan depremi ve sonrasını ayrıntılarıyla anlatır. Muharrir, yaşanan bu tarihi felaketi birebir yaşayan insanlardan dinler. Muhlis Doğu ve ailesi o dönemdeki şartlardan ve Erzincan halkının çektiği sıkıntılardan, deprem sonrasında mili birlik ve beraberliğin tesis edilmesinin öneminden bahsederler. Başlarından geçen yaşam mücadelelerini anlattıktan sonra röportaja son verilir.

12. “Saat Kralı Şem’i Usta.”, No:465, 2 Şubat 1942, s.7,11.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Mustafa Şem’i

Özet: *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun, çok ünlü bir saatçi olan ve saat kralı olarak bilinen Mustafa Şem’i ile onun atölyesinde bir röportaj yapar. Sanatçı, önce saatçilik sanatının tarihi gelişimi hakkında bilgiler verir. Mustafa Şem’i muharrire saat koleksiyonu gezdirir. Saat ile ilgili toplumsal, geleneksel ve kültürel bilgiler verir. Türk tarihindeki önemli saat ustalarını tanıtır. Saatçiliğin bir okul olduğundan ve ihtisas gerektiren bir alan olduğundan bahseder. Usta çırak ilişkisi içerisinde yapılan eğitimi ve Abdülhamit Han’ın sarayında saat yapmak için bulunduğu yıllara ait anılarını anlatır.

13. “Uludağ’ın Çocuğu: Ekrem Karay”, No:592, 9 Temmuz 1944, s.12-13,18.

Röportajı yapan: Musa Ataş

Konuşan: Ekrem Karay

Özet: *Yedigün* muharriri Musa Ataş, uzun yıllar büyük şehirlerde mühendislik yapan şehir ve iş hayatının yoğunluğundan bunalan ve kendisine Uludağ’ın yamaçlarında bir ev yapıp sekiz senedir burada yaşayan Ekrem Karay ile bir röportaj yapar. Muharrir, röportaj için Uludağ’a çıkar. Orada gördüklerini ve ünlü mühendisin yaşadığı evi anlatır. Muharririn sorusu üzerine Ekrem Karay; eski ve yeni

hayatından, orada hayatını nasıl idame ettirdiğinden, hayallerinden, ailesinden, hatıralarından bahseder. Dağ yaşantısını ve yalnızlığı anlatır.

14. “Şirket-i Hayriye Tarihe Karışırken”, No:611, 19 İkinci Teşrin 1944, s.14-15,18.

Röportajı yapan: Hikmet Feridun Es

Konuşan: Hayri Kaptan

Özet: Zamanın meşhur Şirket-i Hayriye kaptanlarından Hayri Kaptan’la *Yedigün* muharriri Hikmet Feridun bir röportaj yapar. Hayri Kaptan; denizcilik, kaptanlık hakkında bilgiler verir. Denizcilik kültürü ve denizlerdeki yaşam hakkında konuşurlar. Kaptan, denizlerde yaşadığı anılarını anlatır. Eski ve yeni vapurları değerlendirir. Cumhuriyet dönemi denizcilik kültürüne ışık tutar. Atatürk’le yaşadığı bir hatırasını anlattıktan sonra röportaj sona erer.

15. “Prenses Neslişah *Yedigün*’e İhtiraslarını Anlatıyor.”, No:745, 15 Haziran 1947 s.6-7,18.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Prenses Neslişah

Özet: Aslen bir Türk olan ve Mısır Prensi Abdülmün’im ile evlenerek Mısır prensesi olan Neslişah’ın İstanbul’da bulunduğu bir sırada *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik onunla bir röportaj yapar. Asıl memleketinin İstanbul olduğunu söyleyen Prenses, İstanbul hakkındaki duygu ve düşüncelerini aktarır. Muharririn sorduğu soruları cevaplar. İstanbul ile Arap memleketlerini karşılaştırır. Edebiyat ve sanat üzerine konuşur. Kadınlar ve güzellik üzerine yapılan sohbetten sonra röportaja son verilir.

16. “Kalbi Sağda Olan Doktor.”, No:748, 6 Temmuz 1947, s.8.

Röportajı yapan: İsmet Hulusi İmset

Konuşan: Dr. Mutemit Yazıcı

Özet: *Yedigün* Muharriri İsmet Hulusi İmset, kalbinin vücudunun sağ tarafında olduğunu iddia eden Doktor Mutemit Yazıcı ile bir röportaj yapar. Doktor, sağ tarafta olması gereken apandisitinin ise sol tarafında olduğunu, karaciğerinin de sağ tarafında değil sol tarafında olduğunu iddia eder. Mutemit Yazıcı, bilimsel bir izah getirilemeyen bu durumu *Yedigün* okuyucularına ispatları ile anlatır.

17. “Uzun Ömer.”, No:749, 13 Temmuz 1947, s.8-9,18.

Röportajı yapan: Sait Faik Abasıyanık

Konuşan: Uzun Ömer (Özkan)

Özet: Sait Faik, o dönemde İstanbul Galata Köprüsü üzerinde piyango bileti satan 2.25 m boyundaki uzun Ömer lakabıyla tanınan Ömer Özkan’la bir röportaj yapar. Sait Faik, o dönemde Türkiye’nin en uzun insanı olan Uzun Ömer’e; boyu, kilosu yaşantısı hakkında sorular sorar. Türkiye’nin en uzun adamı Uzun Ömer’i *Yedigün* okuyucularına tanıtır. Kendisiyle samimi bir sohbet yapar. Uzun Ömer’in hayatı ile ilgili bilgileri aktarır.

18. “Prenses Nilüfer.”, No:761, 5 Ekim 1947, s.10,17.

Röportajı yapan: Cemaleddin Bildik

Konuşan: Prenses Nilüfer

Özet: Sultan Murad’ın torunu Prenses Nilüfer altı buçuk yaşında ayrıldığı İstanbul’a şehri tekrar görmek için gelir. Babaannesinden kalan Moda’daki köşkte misafir olur. Bu esnada *Yedigün* muharriri Cemaleddin Bildik, kendisiyle bir röportaj yapar. Muharrir, 24 yıl sonra İstanbul’a gelen Prenses Nilüfer’e; neler hissettiğini ve

İstanbul hakkındaki düşüncelerini sorar. Bu soruyu cevapladıktan sonra Prens yurt dışında geçirdiği hayattan, aldığı eğitimden, nelerle uğraştığından, hangi kitapları okuduğundan, ailesinden, Hindistan'daki hayatından bahseder. Muharririn prensesle fotoğraf çektirmesinden sonra röportaj sona erer.

2.1.15. Devrin Sosyal Hayatına İlişkin Yapılan Röportajlar

1. “İki Emekli Sima.”, No:3, 31 Mart 1948, s.8-9.

Röportajı yapan: Hasan Bedrettin Ülgen

Konuşan: Hâkim Tevfik Bülbül, Kemani Fethi Dirciz

Özet: *Yedigün* muharriri Hasan Bedrettin Ülgen, o dönem darülaceze sakinleri arasında bulunan Hâkim Tevfik Bülbül ve Kemani Fethi Dirciz ile İstanbul'da kaldıkları Darülaceze kurumunda bir röportaj yapar. Röportajda bu iki kişiyi tanıtır. Kurum hakkında da bilgi verir. Oradakilerin hayat hikâyelerini onların ağzından okuyucuya aktarır. Bu iki hayat hikâyesinden yola çıkarak; vefasızlık, ihtiyarlık, hayatın dönüşümü ile ilgili duygularını aktarır.

2. “Akşamcılar Arasında.”, No:5, 14 Nisan 1949, s.6,9-10.

Röportajı yapan: Rahmi Karaca

Konuşan: Zekeriya Baba ve Akşamcılar

Özet: *Yedigün* muharriri Rahmi Karaca, İstanbul'un akşamcıları arasına karışarak onların ortamında bir gün geçirir. İnsanların neden içki içtiğini ve nasıl içtiğini sorgular. Burada seksen yaşında olan ve bugüne kadar 13 ton rakı içtiğini söyleyen Zekeriya Baba diye tanınan bir akşamcı ile röportaj yapar. Meyhane kültürünü ve oralarda vakit geçiren insanların hayatlarını aktarır. Onlarla yaptığı sohbeti *Yedigün* mecmuasında yayımlar.

3. “Dindarlar Pavyonu.”, No:8, 5 Mayıs 1949, s.9-10.

Röportajı yapan: Hasan Bedrettin Ülgen

Konuşan: Hasan Baba, Kerim Dayı

Özet: *Yedigün* muharriri Hasan Bedrettin Ülgen, Darülaceze’ye giderek oradaki insanlarla bir röportaj yapar. Burada zamanında Sultan Abdülhamid ailesinin imamlarından olan Hakkı Baba, Rumelili eski tüccar Kerim Dayı, kurum çalışanları ve orada yaşamını sürdüren kişiler ile konuşur. Her biri hayat hikâyelerini ve bazı anılarını anlatır. Muharrir, *Yedigün* okuyucularına toplumun yaşlı ve düşkün insanların hayatlarını anlatır. O dönemin sosyal ve aile yapısına ışık tutar. Unutulmaya yüz tutmuş insanları tanıtır.

2.2. Genel Değerlendirme

Yedigün mecmuası, 1933-1950 yılları arasında çıkar. Cumhuriyet'in ilanından on yıl sonra çıkan *Yedigün* mecmuası, Cumhuriyet rejiminin yazınsal alanda daha ilk faaliyetlerini gösterdiği bir döneme rastlar. Bu açıdan derginin yayın anlayışı, kadrosu, misyonu ve vizyonu Cumhuriyet dönemi basın yayın anlayışını yansıtır. Bu anlayış dergide yapılan röportajların içeriğine de etki eder. Cumhuriyet Dönemi'nin birçok yazarı şairi ve edibi bu dergide ilk yazılarını yayımlama fırsatı bulur. Bir nevi edebiyat ve sanat okulu olma misyonunu yayımı boyunca korur. Şiir, hikâye ve romanları ilk defa *Yedigün* dergisinde yayımlanmış birçok yazar ve şair bugün topluma mal olmuş durumdadır.

Dergideki röportajlarla ilgili yaptığım çalışmayı şu şekilde özetleyebilirim: *Yedigün* mecmuasının ulaştığım sayılarında yapmış olduğum taramalarda 211 adet röportaja rastladım. Bu röportajların tespitini yaptıktan sonra hepsini okuyarak özetledim. Genel değerlendirmelerini yaptım. Özetini çıkardığım röportajlara genel olarak baktığımızda bu röportajların farklı kimliklere ve mesleklere sahip kişilerle yapıldığını görürüz. Bu kişiler o dönemin; sanatkârları, yazarları, şairleri, tiyatrocuları, artistleri, siyasetçileri, doktorları, askerleri, müzisyenleri, bürokratları, gazetecileri, eğitimcileri, sporcuları, başarılı kadınları ve halka mal olmuş kişileridir. Röportajlar en çok da dönemin şair, yazar ve sanatçıları ile yapılmıştır. Bu da *Yedigün* mecmuasının sanat ve edebiyata verdiği önemi gösterir. *Yedigün* mecmuası, Cumhuriyet Dönemi'nin sosyal ve siyasal olaylarını günü gününe takip eden adeta bir gazete gibi güncel konuları yayımlayan bir dergidir. Bu sebeple derginin, röportaj yapmak için seçtiği kişiler de alanlarında aktif, dönemin sosyal, siyasal, sanatsal, edebi, askeri vb. alanlarda söz sahibi kişileridir.

Yedigün mecmuasında tespit edip incelediğim röportajlar içerisinde daha çok farklı kişilerle yapılmış röportajlar olduğu gibi aynı kişilerle farklı zamanlarda yapılmış röportajlar da vardır. Bu bağlamda, bu röportajlar birçok mesleği ve kişiyi

bize tanıtır. Bu kişiler genellikle toplumca tanınan kişilerdir. Ünlü sanatçılar, edebiyatçılar, müzisyenler, ressamalar, askerler, devlet adamları, doktorlar, belediye başkanları, milletvekilleri, sinema yıldızları, tiyatrocular ve ün kazanmış halktan kişilerdir. Bu da bir dönemin toplumunu bize kişiler üzerinden tanıma fırsatı sunar.

Yedigün röportajları, röportaj yapılan kişilerle samimi bir ortamda yapılır. Röportaj yapılan kişilerin söyledikleri aynen aktarıldığı gibi röportajlara *Yedigün* muharrirlerinin de eklediği şeyler de olmuştur. Röportajlar genel olarak röportajları yapan *Yedigün* muharrirleri ile randevulaşıldıktan sonra röportaj yapılacak kişinin belirlediği ev veya işyerinde yapılır; ancak birçok farklı iç ve dış mekânda da yapılan röportajlar mevcuttur. Röportajlar daha çok soru ve cevap şeklinde yapılmakla birlikte herhangi bir kurala bağlı kalmaksızın yapıp tamamen kendi seyri içinde serbesttir. Bu anlamda samimidir. Röportajlar, genellikle kişilerin mesleği çerçevesinde yapılır. Sorular bu alandan sorulur. Kişinin mesleği dışında kalan ülke gündemi, siyaset, sanat, spor gibi alanlardan da bahsedilir. Bu anlamda *Yedigün* mecmuasında yapılan bu röportajlar konu çeşitliliği açısından da zengindir ve önemlidir. *Yedigün* mecmuasında yayımlanan röportajların bir diğer önemli özelliği ise; meslekleri itibarıyla toplumca tanınmış önemli şahsiyetlerin özel hayatları, aileleri ve bilinmeyen yönleri ile kendi ağızlarından topluma tanıtılmasıdır. Bu anlamda bu röportajlar önem taşır.

Yedigün mecmuasında, röportaj yapan isimlerin başlıcaları ise; Hikmet Feridun Es, Naci Sadullah Daniş, Mekki Sait, Server Fırat, Münir Süleyman, Taha Ay, Selami İzzet, Aslan Tufan, Kandemir, Nizamettin Nazif, Fikret Adil, Mahmut Yesari, Hikmet Münir, Sabih Alaçam, Cemalettin Bildik, Orhan Özkırım, Sait Faik, İsmet Hulusi İmset'dir. *Yedigün* yazarları farklı meslek gruplarına ait birçok kişi ile röportaj yapar. Bu röportajlara; Hikmet Feridun Es'in ünlü Asabiye Doktoru Mazhar Osman ile yaptığı röportaj, komedi sanatçısı Naşit ile yaptığı röportaj, ünlü şarkıcı Deniz Kızı Eftalya ile yaptığı röportaj, ünlü gazeteci Ertuğrul Muhsin ile yapmış olduğu röportaj, ünlü futbolcularla yaptığı röportajlar; Mekki Sait'in ünlü Karikatürist Cemal Nadir ile yaptığı röportaj, Münir Nurettin Selçuk ile yaptığı röportaj, ünlü Bestekâr Muhlis Sebahattin ile yaptığı röportaj; Münir Süleyman'ın

Neyzen Tevfik ile yaptığı röportaj, Naci Sadullah'ın Cenap Şahabettin ile yaptığı röportaj, Abdülhak Hamit ile yaptığı röportaj, Hüseyin Rahmi Gürpınar ile yaptığı röportaj, Falih Rıfkı Atay ile yaptığı röportaj; Taha Ay'ın Bestekar Necip Celal ile yaptığı röportaj örnek verilebilir.

Yedigün mecmuasında, taradığım ve özetlediğim röportajlar dışında o dönemin farklı meslek alanlarında faaliyet gösteren birçok kişinin tanıtımına yönelik yazı ve yazı dizisi mevcuttur. Bunlara, Hikmet Feridun Es'in dönemin önemli kişilerini tanıttığı ve bu kişilerin haklarında önemli bilgiler verdiği "Tanıdığım Meşhurlar" yazı dizisini; Hikmet Münir'in dönemin müzik alanındaki sanatçılarını tanıttığı "Müzik Sanatkârlarımızı Tanıyalım" yazı dizisini; Sabahattin Osman'ın radyo sanatçılarını tanıtan yazılarını, İbrahim Alaattin Gövsa'nın yazdığı ve *Yedigün*'ün kendi neşriyatı olarak on iki fasikül ve otuz altı sayı olarak çıkan "Türk Meşhurları Ansiklopedisi"ni ve Nihat Sami Banarlı'nın dönemin edebiyatçılarını tanıttığı yazı dizisini örnek verebiliriz.

Dergide 649. sayıdan itibaren Solelei'nin yazdığı yazılar ve yaptığı röportajlarla Avrupa sinema yıldızları tanıtılır. Solelei, derginin Avrupa ayağını yürütür. Cehdi Şahingiray, o dönemde karışık bir yapıya sahip olan balkan memleketlerindeki izlenimlerini ve yaptığı röportajları "Balkan Röportajları" yazı dizisi ile sunar. Hikmet Feridun Es, "Adım Adım Amerika" yazı dizisi ile Amerika'daki maceralarını, Hollywood yıldızları ve sinema dünyasından kişilerle yaptığı röportajları yayımlar. Sait Faik, dönemin önemli kişileri ile ilgili röportajlar yapar ve bu röportajları dergide yayımlar. Nihat Sami Banarlı, "Konuşmalar" adlı bir yazı dizisi yayımlayarak *Yedigün* şairlerini ve dönemin önemli edebi kişilerini tanıtır. *Yedigün* mecmuasında ayrıca İbrahim Alaattin Gövsa'nın kaleminden çıkan ve Münif Fehim'in resmettiği "50 Türk Büyüğü" yazı dizisi yayımlanır. Hikmet Feridun Es, Amerika seyahatlerinde dönemin Holowood güzellerinin; hayatları, aşk maceraları, özel ve iş yaşamlarını ve Amerika sinemasını, sanatını, tiyatrosunu ve sosyetesini anlatır. Bunları örnek olarak Rita, Hayvurt, Boss Turuman, Van Hetlin, Lena Hornejoe Louis, Mariene Dierich, Charles Boyer George Raft, Ginger Rogers, Viveda Lindfors, Eleanor Parker ile yapılan röportajlar örnek verilebilir. Darülaceze,

sanat mektepleri, dönemin kurumları, kuruluşları ile ve enstitülerin hoca ve öğrencileri ile röportajlar yapılmış, o dönem faaliyet gösteren birçok kurumun kurum tanıtım yazıları yazılmıştır. Ayrıca Bedrettin Ülgen, Rahmi Karaca, Emin Karakuş, Asım Koman, Sait Faik, *Yedigün* mecmuasında röportajlarını yayınlamışlardır. *Yedigün* matbaasında birçok neşriyat basılmış, basılan bu kitaplar ve ansiklopedilerin *Yedigün* dergisinde tanıtımları yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEDİGÜN MECCMUASINDAKİ ANILAR

3.1. Anıların Kronolojik Dizini

1. Mahmut Yesari; “Tuluatçıların Piri: Abdurrezak”, No:9, 10 Mayıs 1933, s.6,16.

Özet: Mahmut Yesari, tuluat tiyatrosunun ilklerinden ve en önemlilerinden olan Abdurrezak'ı onunla olan anılarını ve hakkında bildiklerini anlatarak tanıtır. Abdurrezak'ın halk arasında “Komik Şehri Apti”, “Athuke Perdazı Şehir Abdurrezak” ve yahut sadece “Apti” olarak tanındığını söyler.

Abdurrezak'ın tuluat tiyatrosuna olan katkısı ve bu tiyatrodaki yerinden, nasıl bir sanatçı olduğundan bahseder. Abdurrezak ile olan anılarını anlatarak sanatçının kişiliğini, oynadığı oyunları, çalıştığı tiyatro sahnelerini tanıtır. Mahmut Yesari, bu yazısını Abdurrezak'ın çeşitli resimleriyle süsler.

2. Mekki Sait; “Haşim’in Hatıraları Arasında ”, No:15, 21 Haziran 1933, s.6-7.

Özet: Ahmet Haşim'in ölümünden kısa bir süre sonra *Yedigün* muharriri Mekki Sait, onun son günlerini geçirdiği ve vefat ettiği odasına gider. Orada, Haşim'in; özel eşyaları, yatağı olduğu gibi hiç bozulmadan durmaktadır. Muharrir, onun hatırasını canlandırmak maksadıyla Haşim'in son günlerini, özelliklerini ve yaşantısını anlatır. Şairin eşyalarını betimler. Ahmet Haşim'le ilgili hatıra niteliğindeki şairin çocukluğuna, askerlik dönemine ve özel hayatına ilişkin fotoğrafları yayımlar.

3. İbrahim Alaattin Gövsa; “Profesör Malş’a Ait Hatıralar”, No:23, 15 Ağustos 1933, s.3-4,16.

Özet: İbrahim Alaattin Gövsa, eğitim almak için bir kaç arkadaşı ile Türkiye’den İsviçre’nin Cenevre kentine gider. Oradaki üniversitede Profesör Albert Malsch’dan pedagoji ve tedris usulleri dersini alır. Türkiye’ye döndükten 17 yıl sonra hocasını görür. Hocası ile konuşurken aynı zamanda Cenevre’deki eğitim yıllarına ait anılarını anlatır. Anılarını anlatırken aynı zamanda İsviçre’nin; eğitim hayatı ve dili, sosyal özellikleri ile ilgili bilgiler verir.

4. Mekki Sait; “Sirkeci’de Bir Gece.”, No:24, 23 Ağustos 1933, s.3-5,7.

Özet: Mekki Sait, İstanbul’un Sirkeci semtinde bir gece tüccar kılığına girerek semtin sokaklarında dolaşır. Macera aramaktadır. Sirkeci’de bir otele girer. O gece orada kalır. O gün sokaklarda ve otelde yaşadıklarını, gördüklerini, oralardaki insan manzaralarını, şehrin gece atmosferini bu anı yazısında yazar.

5. Osman Cemal; “İstanbul’un Artık Kaybolan Tipleri: Macuncu.”, No:24, 20 Ağustos 1933, s.11-12.

Özet: Osman Cemal, bu yazısında İstanbul sokaklarında klarnet, ut, def, keman eşliğinde macun satan macuncuları anlatır. Macunculukla ilgili önceki bilgilerini söyler. Osman Ağa adlı dönemin meşhur macuncusu ile konuşur. Onunla olan diyaloglarını bu anı yazısında aktarır.

6. Mekki Sait; “Antikalar Arasında.”, No:25, 30 Ağustos 1933, s.3-5.

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, kendisine tercüman süsü verir. Bir arkadaşını da Hintli zengin bir turist kılığına sokar. İstanbul’un çarşı ve pazarlarında bir gün boyunca yaşadıklarını, başlarından geçen ilginç olay ve diyalogları anı olarak yazar. Onları dolandırmak isteyen insanlarla tanışırlar. Antikacıları gezerler. Muharrir, orada yaşadıkları olayları bu yazısında aktarır.

7. Mekki Sait; “40 Dakika Ölümün Kucağında.”, No:27, 13 Eylül 1933, s.10-11,17.

Özet: *Yedigün* muharriri Mekki Sait, 1933 yılında Bostancı ile Adalar arasında tekne ile seyrederken teknenin batması sonucu boğulma tehlikesi geçirir. Gelen yardımla son anda kurtarılır. Olaydan belli bir süre sonra; olayın detaylarını, başından sonuna kadar olayın nasıl gerçekleştiğini, nasıl kurtarıldığını ve olayın sonrasını *Yedigün* mecmuasına bu anı yazısı ile anlatır.

8. Mahmut Yesari; “Sahneye Çıkan İlk Türk Aktörü: Üstat Fehim.”, No:30, 4 Birinci Teşrin 1933, s.3-4,19.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Mahmut Yesâri, sahneye çıkan ilk Türk aktörü olan Fehim Efendi ile ilgili *Yedigün* mecmuasında bir anı yazısı yazar. Bu yazıda üstat Fehim Efendi’yi birçok yönü ile tanıttığı gibi onun ile ilgili hatıralarını anlatır. Üstat Fehim Efendi’nin *Vakit Gazetesi*’nde çıkan hatıra yazılarından ve neler yazdığından bahseder.

9. Osman Cemal; “Meddah Sururi Kimdir”, No:36, 15 İkinci Teşrin 1933, s.9,18.

Özet: Osman Cemal, bu yazısında ilk önce okuyucuya Meddah Sururi’yi kendi cümleleriyle tanıtır. Onun; özelliklerinden, meddahlık sanatındaki yerinden, nasıl bir meddah olduğundan bahseder. Yazar, Meddah Sururi ile olan anılarını, yaşadıklarını ve onunla ilgili yaşadığı eğlenceli olayları anlatır.

10. Nizamettin Nazif; “Bir Dostluğun Muhasebesini Yapıyor.”, No:38, 29 İkinci Teşrin (Kasım) 1933, s.3–7,18.

Özet: Nizamettin Nazif, *Yedigün* mecmuasına Vâlâ Nurettin’le olan dostluğunu ve *Hergün Gazetesi*’ni birlikte çıkardıkları zamanlardaki anılarını yazar. Karşılıklı konuşmaların da geçtiği bu yazıda Nizamettin Nazif ve Vâlâ Nurettin’in kişilikleri, çalışma prensipleri ve geçirdikleri çalışma hayatları ile ilgili bilgi sahibi oluruz. Nizamettin Nazif, burada yazısını tablolara bölerek safha safha olarak değişik bir anlatımla sunar. *Hergün Gazetesi*’ni çıkardıkları dönemi ve gazeteyi çıkarırken karşılaştıkları zorlukları, yaşadıkları durum ve olayları anlatır. Vâlâ Nurettin’in bir nevi karakter analizini yapar. O dönemde *Hergün Gazetesi*’nde oynanan üç perdelik operetin senaryosunu anlatır. Dönemin çıkan gazetelerini yakinen takip eden Nizamettin Nazif bu yazısında; *Yedigün, Cumhuriyet, Vakit, Milliyet, Akşam* gazete ve dergileri hakkında bilgi verir.

11. Refik Ahmet Sevengil; “Gazetecilik Hatıraları”, No:144, 11 Birinci Kanun 1935, s.1,4,30-31.

Özet: Dönemin meşhur gazetecilerinden, “*Ankara Caddesi’nin en uslu muharriri ve en çok mahkemeye verilmiş muharriri*” diye anılan Refik Ahmet Sevengil bu yazısında uzun yıllar yaptığı gazetecilik mesleği ile ilgili anılarını anlatır. Gazetecinin yazdığı yazılar dolayısıyla başına birçok iş gelir. Birçok kez mahkemeye verilir. Mahkemelerde kendisini, kendi üslubu ile savunur. Refik Ahmet, bu yazısında birçok anısını okuyucu ile paylaşır, Bu yazıda Refik Ahmet Sevengil’e ait fotoğraflar mevcuttur.

12. Vedat Urfi Bengü; “Ebedi Şef: İlk Savaş Günlerine Ait Hatıralar.”, No: 348, 7 İkinci Teşrin 1939, s. 8-9.

Özet: Bu yazısında Vedat Urfi, 19 Mayıs 1919’da Atatürk’ün Samsun’a çıkışına ait hatıralarını yazar. Bu yazıda Atatürk ve Samsun a ait hatıralar vardır. Samsun’a

çıkıştan önce ve sonra yaşanan olaylara ait hatıralar anlatılır. Bu yazıda Atatürk'ün kendi el yazısı ile yazdığı Samsun a ait bir hatıra yazısının kopyası vardır.

13. Cemal Kutay; “20 Sene Farkla İki Hatıra”, No:348, 7 İkinci Teşrin 1939, s.12-13

Özet: Cemal Kutay, bu yazısında o dönem Atatürk'e yakınlığı ile bilinen Dr. İbrahim Tali Öngören'in kendisine aktardığı Atatürk'e ait iki ayrı anısını anlatır. Bu anıları Cemal Kutay, *Yedigün* okuyucuları ile bu yazısında paylaşır. Bu anılar, Atatürk'ün 1919'da Samsun-Havza yolunda ve 1937'de Diyarbakır Ergani'de yaşadığı iki hatıradır. Bu anılarda, Türkiye'nin ilk gelişim yıllarında Atatürk'ün verdiği mücadele anlatılır. Atatürk'ün, Türkiye'nin sanayileşmesi yolunda yaptığı faaliyetlerden ve Anadolu'nun o dönem içinde bulunduğu durumdan bahsedilir. 20 sene içinde Atatürk'ün Türkiye'nin gelişimi ile ilgili verdiği iki söz üzerine Atatürk'le yaşadıkları diyalog verilir.

14. İbrahim Alaattin Gövsa; “Tahsil Hatıraları”, No: 397, 15 Teşrin Evvel 1940, s.4-5, 15.

Özet: 1916 senesinde İbrahim Alaattin Gövsa ve birçok Türk genci tahsil görmek için İsviçre'ye gider. Burada üniversite eğitimi görürler. Bugün toplumca tanınan bilinen birçok ünlü siyasetçi, gazeteci, yazar, doktor o yıllarda İsviçre'de eğitim alır. İbrahim Alaattin Gövsa, İsviçre de eğitim aldığı yıllar boyunca yaşadıklarını ve gördüklerini bu anı yazısı ile *Yedigün* okuyucuları ile paylaşır. O dönem orada bulunan birçok Türk aydınından bahseder. Türkiye'nin yurtdışındaki o dönemki itibarı ve durumundan bahseder. İbrahim Alaattin Gövsa'nın bu yazısı ile o dönem Türkiye'si hakkında geniş bilgi sahibi olunur.

15. İbrahim Alaattin Gövsa; “Balkan Gönüllüsünden Hatıralar”, No:411, 20 Kanuni Sani 1941, s.8-9.

Özet: İbrahim Alaattin Gövsa, 1911-1912 yıllarında çıkan Balkan Harbi zamanında 22 yaşında genç bir edebiyat öğretmenidir. Harbin çıkması ile gönüllü olarak Balkan Harbi'ne katılır. Bu yazısında katıldığı Balkan Harbi'nde yaşadıklarını, savaşın atmosferini ve savaş anılarını *Yedigün* okuyucuları için yazar. O dönemin Osmanlı devletinin durumunu ve Balkan devletlerinin tavrını, siyasi çalkantılarını edebi ve tarihsel bir dille anlatır.

16. Refik Ahmet Sevensil; “Edebiyatçı Olmadığı Halde Edebiyat Tarihimize Geçen Bir İsim: Miralay Hulusi”, No:159, 25 Mart 1936, s.15–16,32.

Özet: *Yedigün* yazarı Refik Ahmet Sevensil, Hüseyin Rahmi Gürpınar'la yarım asır dostluk yapan, onun en yakın arkadaşı Miralay Hulusi ile olan hatıralarını bu yazısında aktarır. Miralay Hulusi ile Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın uzun yıllar süren dostlukları neticesinde yaşadıklarından ve Miralay Hulusi'nin ölümünden sonra Hüseyin Rahmi'nin ne durumda olduğundan bahseder. Miralay Hulusi'nin edebiyatla olan ilişkisini anlatır.

17. Galip Kemali; “Eski Atina Elçisi Galip Kemali'den Venizelos hakkındaki hatırasını dinleyiniz”, No:160, 1 Nisan 1936, s.11–13.

Özet: Eski Atina elçisi ve Moskova sefiri Galip Kemali *Yedigün*'e yazdığı bu yazısında Atina elçiliği yaptığı yıllarda Yunan Başvekili Venizelos ile ilgili ve Yunanistan'da kaldığı yıllara ait anılarını anlatır. Yunanlılar hakkında önemli bilgiler verir. Yunanlıların ve Yunan yöneticilerinin o tarihlerde Türkiye'ye nasıl baktıklarını irdeler ve önemli tespitlerde bulunur.

18. Hikmet Feridun Es; “Bir Gazetecinin İtirafı”, No:176, 22 Temmuz 1936, s.19–20,32.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Hikmet Feridun Es, bu yazısında gazetecilik mesleğini yaparken yaşadığı bir takım olaylara ait hatıralarını yazar. Dönemin ünlülerine muzip

şakalar yaptığı mektuplar gönderir. Bu mektuplara aldığı tepkiler ve mektuplar sonucunda yaşadığı olaylara ait dönemin ünlüleri ile ilgili hatıralarını paylaşır.

19. Hüseyin Cahit Yalçın; “Çanakkale’de”, No:178, 5 Ağustos 1936, s.5.

Özet: Hüseyin Cahit Yalçın, Kurtuluş Savaşı zamanında Çanakkale’ye gittiği bir günü, orada gördüklerini ve yaşadıklarının hatırasını yazar. Enver Paşa ile cepheye yaptığı yolculuktan ve orada Atatürk’le olan görüşmesinden bahseder. Çanakkale’deki cephe ve askerlerin durumunu aktarır.

20. Hasan Adnan Giz; “Berlin Elçisi Azmi Efendi ve Sefaret Hatıraları”, No:190, 28 Birinci Teşrin 1936, s.19-20.

Özet: Hasan Adnan Giz, dönemin Avrupa elçilerinden Azmi Efendi’nin elçilik dönemini ve oradaki hatıralarını anlatır. Avrupa’nın Osmanlı algısından, Osmanlı elçilerinin Avrupa’daki konumundan bahseder. Döneme ait vesika niteliğinde bir yazıdır.

21. Ercüment Ekrem Talu; “Dünden Hatıralar... Hüseyin Cahit”, No:191, 4 İkinci Teşrin 1936, s.6,21.

Özet: Ercüment Ekrem Talu, bu yazısında Hüseyin Cahit Yalçın’a ait hatıralarını yazar. Hüseyin Cahit’le tanışmasından, onun yazın hayatından, mücadelelerinden, yaşadıkları siyasi ve gündelik olaylardan bahseder. Hüseyin Cahit Yalçın’ı kendi gördüğü şekliyle ve anılarından yola çıkarak okuyucuya tanıtır.

22. Ercüment Ekrem Talu; “Dünden Hatıralar... Beşinci Mehmet”, No:193, 18 İkinci Teşrin 1936, s.12-13.

Özet: Ercüment Ekrem Talu, Beşinci Mehmet zamanında Divan-ı Hümayun’a yakın olması sebebiyle Osmanlı’nın son bir önceki padişahı olan Beşinci Mehmet’i tanıma ve gözlemlene fırsatı bulur. O dönem saray hatıralarını anlatarak hem dönemi hem padişahı hem de saray yaşantısını anlatır.

23. Edirne Mebusu Şeref Aykut; “Dünden Hatıralar... Malta’dan Bir Hatıra”, No:194, 25 İkinci Teşrin 1936, s.9.

Özet: Edirne mebusu Şeref Aykut, bu yazısında Malta Sürgünü ile ilgili kısa anılarını; Malta’yı ve oradaki sürgün edilmiş Türklerle ilgili yaşadıklarını yazar. Sürgündeki Türklerden bahseder. Malta sürgünü hakkındaki fikirlerini söyler.

24. Ercüment Ekrem Talu; “Dünden Hatıralar: Niyazi Bey’in Geyiği”, No:197, 16 Birinci Kanun 1936, s.10,26.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Ercüment Ekrem Talu, bu yazısında II. Meşrutiyet’in ilan edildiği zamanlarda ittihatçıların önden gelenlerinden Resneli Niyazi Bey’e ve o döneme ait anılarını yazar. İttihatçı Niyazi Bey’in meşhur geyiğine ait olayları ve anılarını anlatır.

25. Mahmut Yesari; “Yakacık Mektupları”, No:197, 16 Birinci Kanun 1936, s.11-12.

Özet: Mahmut Yesari, o dönemde göğüs hastalıklarından muzdariptir. Tedavi olmak için İstanbul Yakacık’taki göğüs hastalıkları hastanesine yatar. Burada hastalığının tedavisi için epey bir zaman geçirir. Tedavi sürecinde yaşadıklarını ve etrafında olup bitenleri bir yazar gözüyle tetkik edip, buradaki anılarını *Yedigün* mecmuasında yazar. Bu yazısında ve takip eden sayılarda burada yaşadıklarını “Yakacık Mektupları” adıyla bir anı dizisi olarak yayımlar.

26. Edirne Mebusu Şeref Aykut; “Dünden Hatıralar: Her Kırk Paraya Otuz Lira”, No:198, 23 Birinci Kanun 1936, s.4.

Özet: Edirne mebusu Şeref Aykut, bu yazısında II. Abdülhamit zamanında Edirne’ye sürgün edilişi ile ilgili anılarını yazar. Anılarında döneme ait birçok kişiden bahseder. Abdülhamit dönemi hakkında geniş bilgiler verir.

27. Mahmut Yesari; “Yakacık Mektupları”, No:198, 23 Birinci Kanun 1936, s.18-19.

Özet: Mahmut Yesari, akciğerlerindeki hastalıktan dolayı Yakacık Sanatoryum’a tedavi için gittiği günleri, oraya yaptığı yolculuğu ve orada geçirdiği günleri anlatan anılarını bu yazısında *Yedigün* okuyucusuyla paylaşır.

28. Edirne Mebusu Şeref Aykut; “Mehmet Akif Edirne’de”, No:201, 13 İkinci Kanun 1937, s.12.

Özet: Edirne mebusu Şeref Aykut, Mehmet Akif Ersoy’la Edirne’de beraber buldukları yıllara ait anılarını *Yedigün* mecmuasına yazar. Şairin, özelliklerinden ve onunla nasıl tanıştığından bahseder. Şairle olan arkadaşlığını ve yaşadıkları olayları anlatır.

29. Mekki Sait; “Nuri Conker”, No:203, 27 İkinci Kanun 1937, s.6-8.

Özet: Mekki Sait, Atatürk’ün yakın arkadaşı ve sırdaşı Nuri Conker’in ölümünden hemen sonra onun Ankara’daki evine gider. Orada Nuri Conker ile ilgili hatıraları canlandırır. Onun yaşadığı evi ve hayatını anlatır. Mekki Sait ve orada bulunan Nuri Conker’in yakın dostu Tahsin Uzer, Nuri Conker’le ilgili anılarını paylaşır.

30. Ercüment Ekrem Talu; “Dünden Hatıralar: 31 Martta Geçirdiğim Korku”, No:204, 3 Şubat 1937, s.12-13.

Özet: Ercüment Ekrem Talu, 31 Mart Olayı olduğunda Meclis-i Ayan’da mütercimdir. Yazar 31 Mart Olayı’nın olduğu gün neler yaşadığını, başından neler geçtiğini ve olayın gelişimini bu anı yazısında paylaşır.

31. D. Sükûti; “Mehmet Akif’e Ait Bir Hatıra”, No:212, 31 Mart 1937, s.21.

Özet: 9 Mart 1937 tarihinde, *Yedigün* mecmuasına “Hataylı D. Sükûti” imzalı bir okuyucudan Mehmet Akif Ersoy ile ilgili bir mektup gelir. Bu mektupta okuyucu, şair Mehmet Akif ile Hatay’da yaşadıkları bir anısını yazmıştır. Hataylı okuyucu,

Mehmet Akif Ersoy'un Mısır'dan döndüğü yıllarda onda memleket özleminin ve sevgisinin ne kadar fazla olduğunu yazar. Şairin orada söylediği yurt sevgisi ile ilgili bir şiirini paylaşır. Bu şiir şöyledir:

Viranelerin yascısı baykuşlara döndüm.

Gördüm de hazanında şu cennet gibi yurdu.

Gül devrini görseydim onun bülbül olurdu.

Yâ Rab beni evvel getireydin ne olurdu.

32. Galip Kemali Söylemezoğlu; “Mareşal İzzet”, No:214, 14 Nisan 1937, s.7-8.

Özet: Galip Kemali, bu yazısında yakın dostu Mareşal Ahmet İzzet Paşa ile ilgili anılarını yazar. Ahmet İzzet Paşa'nın kişisel özelliklerinden, Brest-Litovsk anlaşmasının imzalanmasından önceki süreçte yaşananlardan, paşanın bu anlaşmadaki rolünden, dönemin siyasi ve harp ortamlarından bahseder.

33. Kemal Tahir; “Büyük Şairin Karşısında Son Dakikalar”, No:215, 21 Nisan 1937, s.14-17.

Özet: Kemal Tahir, Abdülhak Hamit Tarhan'ın öldüğü gün şairin evine gider. Abdülhak Hamit'in cenazesi halen ortadadır. Son kez Abdülhak Hamit'i görür. Eşi ve yakınları ile konuşur. Şairin yaşantısından ve özelliklerinden bahisle şaire ait anıları anlatır. Abdülhak Hamit'e ait hatıralarını canlandırır.

34. Hüseyin Cahit Yalçın; “Mercandan Babıali'ye”, No:267, 19 Nisan 1938, s.9-10.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Hüseyin Cahit Yalçın, Mekteb-i Mülkiye'den mezun olup Babıali'nin yolunu tuttuğu yıllardan itibaren Babıali'de ve Osmanlı devrinin sonlarında vuku bulan bütün hadiselerle ait hatıralarını *Yedigün* mecmuasında “Mercandan Babıali'ye” adlı yazısında her hafta yazar. Döneme ait sosyal ve siyasal olaylarını anılarını anlatarak aktarır.

35. Hüseyin Cahit Yalçın; “Yalova’da Bir Gece”, No:280, 19 Temmuz 1938, s.5.

Özet: Hüseyin Cahit Yalçın, Yalova’da bir gece geçirir. Orada çok etkilendiği, gözlemediği doğa ve güzellikler ile karşılaşır. Yaşadığı bir güne ait hatırasını *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır.

36. Cemal Kutay; “Onun Unutulmaz hatıraları”, No:301, 13 Aralık 1938, s.14-16,24.

Özet: Cemal Kutay, bu yazısında Mustafa Kemal Atatürk’ün Samsun’a çıkışı ve Sivas, Erzurum kongresinin yapılma sürecinde yaşadığı anılarını anlatır. Dönemin bu önemli olaylarının gelişimi ve Mustafa Kemal’in nasıl hareket ettiğini özetler. Bu tarihsel olaylar içinde Atatürk’e ait önemli bilgiler verilir.

37. Reşat Nuri Güntekin; “Mukaddes Hatıra”, No:307, 24 İkinci Kanun 1939, s.18-21.

Özet: Reşat Nuri Güntekin, *Yedigün*’e yazdığı bu yazısında çocukluk ve gençlik hatıralarından bahseder. Kadınlar hakkında bilgiler verir. Yaşadığı aşk maceralarını ve ilginç olayları anlatır.

38. Ertuğrul Şevket; “Ankara Radyosu’nda”, No:315, 21 Mart 1939, s. 14-16.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Ertuğrul Şevket, Ankara Radyo’sunda gittiği bir temsili ve orada geçirdiği bir günü daha sonra *Yedigün* mecmuasında neşreder. O gün ünlü şair Yahya Kemal de oradadır. Yahya Kemal’le orada olan diyaloglarını anlatır. Şairi tasvir eder. Radyo oyununu ve oyuncularla orada geçirdiği dakikaları anlatır. Radyo temsillerinin nasıl yapıldığı ve zorluklarını yazar.

39. Ertuğrul Şevket; “Pulcular Kulübü-Ankara”, No:317, 4 Nisan 1939, s.14-16.

Özet: Yazar, o dönemde Ankara’da bulunan ve Türkiye Filatelik Kulübü adı altında toplanan pulcuların kulübüne gider. O dönemin meşhur pul koleksiyoncuları ile buluşur. Onların koleksiyonlarını inceler. Dönemin en önemli pul koleksiyoncularının isimlerini sıralar. Çeşitli pulların yüksek pahadaki özelliklerinden bahseder. Pulculuk hakkında orada gözlemlediklerini anlatır. Nasıl yapıldığını yazar. Pul koleksiyonculuğunun ne gibi faydaları olduğundan bahseder. Dünyada ve Türkiye’de pulculuğun tarihini oradakilerden öğrenir. Orada yaşadığı ve öğrendiğini okuyucuyla paylaşır.

40. Reşat Nuri Güntekin; “Aramızdan Bazıları: Bir Ruh Hastası”, No:318, 11 Nisan 1939, s.12,24.

Özet: Reşat Nuri Güntekin, bir Anadolu kasabasında 21 yaşındayken öğretmenlik yaptığı yılları, komşularıyla ve çevresindeki kişilerle yaşadıklarını ruhsal bir sentez yaparak anlatır. İnsanların kendilerini nelerle mutlu ettiklerini, herkesin çok farklı hayatlarda ve başka başka ruh hallerinde olduğunu söyler. Kişiler üzerinden yaşadıklarını anlatır. Kaldığı evin, yaşadığı Ermeni kasabasının kendisinde bıraktığı izlenimleri dile getirir. Anadolu insanının ruh halini tanıtır.

41. Hikmet Feridun Es; “Gezen Oteller”, No:321, 2 Mayıs 1939, s.12-13,18.

Özet: Hikmet Feridun Es, “gezen oteller” olarak adlandırdığı o dönemin Amerika’sında kullanılan devasa otobüslerde bir yolculuk yapar. Bu yolculukta yaşadığı olay ve durumları *Yedigün* mecmuasında yazar. İnsan ve mekânları betimler. Yaşadığı ilginç olayları anlatır. İnsanlarla girdiği diyalogları verir.

42. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:324, 2 Mayıs 1939, s.4.

Özet: Yazar, Berlin’de kaldığı yıllarda meçhul asker anıtına çiçek koyma merasiminin yapıldığı bir günün anısını ve oradaki izlenimlerini *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. Milli mücadele yıllarında ve o dönemde Almanya ile olan iş birliğinden bahseder. Hitlerin merasimden sonra halkı selamlamasını ve Alman halkıyla ilgili izlenimlerini aktarır. Almanya ile ilişkileri anlatır. Almanya’ya Birinci Dünya Savaşı’nda verilen desteği sorgular.

43. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:325, 30 Mayıs 1939, s.4.

Özet: Yazar, Almanya’nın Tempelhof tayyare meydanına gider. Orada gördüğü ve yaşadığı olay ve durumları bu yazısında aktarır. Gittiği meydanı tasvir eder. Yeni yapılan yerleri anlatır. Burada yaşadıklarını paylaşır. Medeniyet karşılaştırmaları yapar. Alman medeniyetinin üstün taraflarını ele alır.

44. Sadri Ertem; “Sivri Sinek ve Bir Gece”, 30 Mayıs 1939, No:325, s.8.

Özet: Yazar, Yeniköyle Tarabya arasında bir gece yaşadıklarını, hissettiklerini ve düşündüklerini *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. Sahilde insanlarla sivrisineklerin durumlarından şöyle bahseder: *“Bir lambanın direğine dayandım. Karşiki sahilde parıldayan ışıklara daldım. Boğazın edebiyat tarihine karışan kalp maceralarını hatırlar gibi oldum; Fakat bir vızıltı benim daha fazla düşünmeme mani oldu. Bir sivrisinek kulağımın dibinde feryada başladı ve birkaç iğne ucunun yanaklarıma saplandığını duydum...”*

45. Ertuğrul Şevket; “Avrupa’nın En Modern İstasyonu”, No:325, 30 Mayıs 1939, s.14-16.

Özet: Yazar, yazısının başında geçmişte babaannesi ile yaşadığı iki tane anısını anlatır. Ertuğrul Şevket, o gün Ankara Garı’na gelecek bir dostunu karşılamaya gider. Garı ve orada bulunan insanları tasvir eder. Ankara Garı’nda dönemin Kütahya mebusu ve eski bir muallim olan *Yedigün* yazarlarından Sadri Ertem’le karşılaşır. Birlikte gar lokantasında yemek yerler. Terenle gelen arkadaşını Diyarbakır’a yolcularken garda geçirdiği bir günü anlatır.

46. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:326, 6 Haziran 1939, s.4.

Özet: Yazar, Almanya’da kaldığı yıllarda Alman hükümetinin düzenlediği bir resmigeçit törenine hem gazeteci hem de gözlemci sıfatıyla katılır. Yazısında o törendeki izlenimlerini ve yaşadıklarını anlatır. Almanların o dönem için çok gösterişli makinalarından ve ileri teknolojilerinden bahseder. Orada gördüğü ve yaşadığı olayları aktarır.

47. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:327, 13 Haziran 1939, s.4.

Özet: Yazar, bu yazısında Almanya’daki gazetecilik yıllarında Alman şanseliyeliği binasında gittiği bir merasimi anlatır. Orada yaşananları aktarır. Hitlerin o merasimde nasıl karşılandığını ve yapılan törenleri anlatır.

48. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:328, 20 Haziran 1939, s.4.

Özet: Yazar, Almanya’da bir spor sahasına gider. Orada yapılan spor faaliyetlerini izler. Almanların spor ve sporcuya verdiği önemi anlatır. Orada yapılan çeşitli spor dalları hakkında bilgi verir. Spor sahalarında geçirdiği bir günü anlatır.

49. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:329, 27 Haziran 1939, s.4.

Özet: Yazar, bu yazısında Almanya’daki spor sahalarındaki hatıralarını yazmaya devam eder. Almanya’nın spor konusundaki gelişimini ve yaptıkları faaliyetleri anlatır.

50. Aka Gündüz; “Bir İmtihan Hatırası”, No:329, 27 Haziran 1939, s.8-9.

Özet: Yazar, *Yedigün* okuyucularına eğitim- öğretim hayatında yaşadığı olayları ve durumları anlatır. Bir imtihana girer. Kendisine sorulan soruyu kendine has bir yöntemle cevaplar. Hocalarını hem kızdırır hem şaşırtır. Eğitim öğretim teftişlerinden nasıl geçtiklerini anlatır.

51. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları”, No:330, 4 Temmuz 1939, s.4.

Özet: Yazar, Almanya’da bir Alman mebusuyla tanışır. Onunla Almanya’nın o dönmedeki durumunda bir mebusun yeri hakkında konuşurlar. Mebus mevcut rejimi ve Hitlerin yönetimini anlatır. Alman milletini ve medeniyetini tanımak yolunda yazılmış bir yazıdır.

52. Hüseyin Cahit Yalçın; “Berlin İntibaları: Hülasa”, No:331, 11 Temmuz 1939, s.9.

Özet: Yazar, o dönemde Almanya’da yaşadıklarını ve gördüklerini yazıya döker. Oradaki anılarını aktarır. Başından geçen olayları anlatır. Tespitlerde ve değerlendirmelerde bulunur. Yaşadığı ve gördüğü olay ve durumlar aracılığıyla o dönem Almanya’sını tanıtır.

53. Sabih Alaçam; “Ata’nın Hastalık Günleri”, No:331, 11 Temmuz 1939, s.19-20.

Özet: Sabih Alaçam, *Yedigün* okuyucularına, Atatürk’ün vefatından önce geçirmiş olduğu hastalık günlerinde yaşananları yakinen takip eder. O dönemde yaşadıklarını ve Atatürk’ün yakın çevresinde yaşanan olay ve durumları anlatır. Ata’nın ilk defa hastalandığı tarihten vefatına kadar olan süre içerisinde takip ettiği tedavi sürecini yazar. Atatürk’ün Yalova’ya gidişi, karaciğer rahatsızlığının baş göstermesi ve doktorların ilk tespitlerini ve tedavilerini nasıl yaptıklarını anlatır.

54. Hüseyin Cahit Yalçın; “Medeniyetin Alametleri”, No:332, 18 Temmuz 1939, s.4.

Özet: Yazar, Fransa’da geçirdiği günlerde yaşadıklarını ve Fransız Medeniyeti ile ilgili tespitlerini *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. Medeniyet ve ilerlenmek adına tespitlerde bulunur. Yaşadığı ve gördüğü şeylerden yola çıkarak modernleşme anlamında kendi medeniyetimizle ilgili değerlendirmeler yapar. Oradaki anılarını anlatır.

55. Sabih Alaçam; “Ata’nın Hastalık Günleri”, No:332, 18 Temmuz 1939, s.19-20.

Özet: Atatürk’ün vefatından önceki hastalığının ikinci evresi olan kısmı anlatılır. Hastalık ilerlemeye başlamıştır. Yurt dışından doktorlar getirilir. Hastalığının siroz olduğu tespiti kesinleşir. Ata’nın hastalığı ile ilgili yapılan tedavi yolları ve yapılanlar anlatılır. Atatürk’ün Savarona adlı yatta kalmaya başlamasından bahsedilir.

56. Hüseyin Cahit Yalçın; “İngiltere Notları”, No:333, 25 Temmuz 1939, s.4.

Özet: Yazar, İstanbul’dan İtalya’nın Napoli şehrine bir yolcu gemisiyle gider. Yolculuk yaptığı gemide ve Napoli’de yaşadığı ve gördüğü şeyleri anlatır. İstanbul ile Napoli arasında karşılaştırmalı bir değerlendirme yapar. Hem gezdiği ve gördüğü yerleri hem de oradaki anılarını anlatır.

57. Sabih Alaçam; “Ata’nın Hastalık Günleri”, No:333, 25 Temmuz 1939, s.19-20.

Özet: Sabih Alaçam, bu yazısında *Yedigün* okurlarına Atatürk’ün vefatından önceki yaşadığı son günlerini ve Atatürk’e yapılan tedavi ve müdahaleleri anlatır. Atatürk’ün vefatına kadarki bulunduğu Dolmabahçe Sarayı’nda gördüğü olaylar ve kişilerle ilgi anılarını yazar.

58. Aka Gündüz; “Cancağızım Ömer Seyfettin”, No:338, 29 Ağustos 1939, s.19-26.

Özet: Ömer Seyfettin’in çocukluk, mektep ve meslek arkadaşı Aka Gündüz bu yazısında Ömer Seyfettin’le yaşadığı bir günün anısını yazar. Bir gün Ömer Seyfettin’le Aka Gündüz; İstanbul’da bulunan Mahmut Baba türbesine giderler. Ömer Seyfettin’le türbeye gelen insanların diyaloglarını ve Ömer Seyfettin’in orada yaşadığı olayları anlatır.

59. Hüseyin Cahit Yalçın; “Vapur Kamarasında”, No:445, 15 Eylül 1941, s.4.

Özet: Yazar, bu yazısında sosyal bir eleştiri yapmak ister. Bu amacını daha açık bir şekilde ortaya koymak için; bir gün İstanbul boğazını vapurla geçerken vapurda yaşadığı bir anısını anlatır. Bu yazısında insan ilişkilerinin nasıl olması gerektiğine

ve toplum içerisinde davranış kurallarına uyulması gerekliliği üzerine değerlendirmelerde bulunur.

60. Hüseyin Cahit Yalçın; “Servet-i Funun’u Ziyaret”, No:460, 29 Birinci kânun 1941, s.4.

Özet: Yazar, bu yazısında daha önce çalıştığı ve kurulmasında emek verdiği *Servet-i Funun* dergisinin basıldığı matbaaya gider. Matbaanın son halini görür. Oradaki anılarını anlatır. Eski dostu Ahmet İhsan’la eski günlerini ve anılarını konuşurlar. Orada yaşadıklarını anlatırlar. Geçen yılları ve derginin gelecekteki durumundan bahsederler.

61. Şükrü Kaya; “Bir Muhasara Hatırası”, No:466, 9 Şubat 1942, s.8.

Özet: Yazar, Fransız akademisinden G. Lenotre’dan dinlediği savaş zamanlarında yaşanan olaylarla ilgili anılarını okuyucuyla paylaşır. Anlatılan anılarda açlık, sabır, savaş ve muharrirlik arasındaki ilişkiye değinilir. Anlatılan bu iki anıda gülümseten ve düşündürülen öğeler bir aradadır.

62. Hüseyin Cahit Yalçın; “Uzun Bir Yolculuğa Başlarken”, No:499, 21 Eylül 1942, s.4.

Özet: Yazar, Amerika’ya gitmeden önce yaşadıklarını anlattığı bir yazı kaleme alır. Tespit ve değerlendirmelerde bulunur. Yolculuğa hazırlanırken dönemin şartlarından dolayı yaşadığı zorluklardan bahseder. O tarihlerde Türkiye’deki yolculuk öncesi anılarını paylaşır.

63. Hüseyin Cahit Yalçın; “Kahire Yolunda”, No:500, 5 Birinci Teşrin 1942, s.4.

Özet: Yazar, bu yazısında Kahire’ye giderken yolda yaşadıklarını, gördüklerini ve düşündüklerini anlatır. Uçakta yaşadıklarını paylaşır. Yaptığı bu yolculukta başından geçenlerden bahseder. Bu yolculukla ilgili anıları anlatır.

64. Hikmet Feridun Es; “Denizaltı Mektebinde Neler Gördüm”, No:500, 5 Birinci Teşrin 1942, s.9.

Özet: Hikmet Feridun Es, denizaltı mektebine gider. Orada yaşadıklarını ve gördüklerini *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. Denizaltı eğitimlerinden bahseder. Bu konuda tespit ve değerlendirmelerde bulunur. Öğretmen ve öğrencilerle girdiği diyaloglardan bahseder. Orada yaşadığı bir günlük anılarını paylaşır.

65. Hikmet Feridun Es; “Ahmet İhsan’sız Servet-i Funun’da”, No:515, 17 İkinci Kanun 1943, s.7-8.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Hikmet Feridun Es, çok eski bir dostu olan ve *Servet-i Funun* kurucusu sayılan Ahmet İhsan’ın vefatından sonra *Servet-i Funun* matbaasının üst katında bulunan Ahmet İhsan’ın odasına gider. Müze konumunda bulunan bu odadaki hatıraları ve gelmiş geçmiş edebiyatçıları anar. Onları okuyucuya anılarıyla anlatır. Onların hatıralarından bahseder. Ahmet İhsan’la ilgili anılarını paylaşır. Bu matbaada basılmış ve ün kazanmış eserlerden bahseder.

66. Ercüment Ekrem Talu; “Dünden Hatıralar”, No:517, 1 Şubat 1943, s.6-7.

Özet: Yazar, bu yazısında Osmanlı’daki hamam kültürü ve hamamda yaşananlardan bahseder. Artık çoğu hamam kültürünün anılarda kaldığı eski Osmanlı hamamlarında

yaşanan olayları ve durumları paylaşır. Hamamlarda yaşanan ilginç olay ve anılarını anlatır.

67. Hüseyin Cahit Yalçın; “Yataklı Vagonda Bir Gece”, No:535, 7 Haziran 1943, s.4.

Özet: Hüseyin Cahit, bu yazısında Kanada ve Amerika’da yapılan siyasi toplantılara gazeteci olarak katıldığı günlere ait anılarını yazar. Yataklı vagonlarda geçirdikleri rahatsız bir geceden bahseder. Amerika ve Kanada’nın sosyal ve kültürel özelliklerinden bahseder. Orada yaşadıklarını *Yedigün* okuyucularına aktarır.

68. Baha Tevfik Tansel; “Tevfik Fikret’in Hayatı ve Aşiyanı”, No:549, 13 Eylül 1943, s.8,11.

Özet: Baha Tevfik Tansel, merhum Tevfik Fikret’in Bebek sırtlarındaki Aşiyan’ına gider. Orada Fikret’in eşi ile bir mülakat yapar. O yıllarda Aşiyan Tevfik Fikret müzesine dönüştürülmüştür. Müzeyi ziyaret eden Baha Tevfik Tansel burada Fikret’in hayatını ve ona ait hatıralarını anlatır. Tevfik Fikret’in yaşamı ve özellikleri hakkında yaşadıkları anılar üzerinden bilgiler verir.

69. Sedat Simavi; “Velit’i Kaybettik.”, No:620, 21 Ocak 1945, s.5,18.

Özet: Dönemin *Tasvir-i Efkâr Gazetesi*’nin başyazarlığını yapan Velit Ebuzziya’nın vefatından sonra Sedat Simavi, *Yedigün*’ün bu sayısında, onunla ilgili anılarını anlattığı bir yazı yazar. Velit Ebuzziya’nın gazeteciliğe olan sevgisinden ve onunla olan dostluğundan bahseder. Gazetecilik mesleğinde ondan öğrendiklerinden ve Velit Ebuzziya’nın hayatının dönüm noktalarındaki öneminden bahseder. Birlikte yaşadıkları gazetecilik hatıralarını anlatırken Velit Ebuzziya’nın kişisel özelliklerinden de bahsederek onu okuyucuya tanıtır.

70. Ragıp Şevki Yeşim; “Tuluatımızın Kahramanları.”, No:642, 24 Haziran 1945, s.5-6,15.

Özet: Ragıp Şevki Yeşim, bu yazısında *Yedigün* mecmuası okuyucularına dönemin tuluat tiyatrosu sanatçılarının en meşhurları olan; Abdi Efendi (Abdürrezzak Efendi), Kel Hasan Efendi, Küçük İsmail, Hamdi Efendi, Naşit Bey'i tanıtır. Tuluat tiyatrosunun unutulmaz sanatçılarının sahnede yaptıkları temsilleri ve onların tuluat sahnesinde yaşadıkları birçok anıyı anlatarak sanatçıları okuyucuya tanıtır.

71. Hikmet Feridun Es; “Bu Asrın Sokağı: Hollywood Bulvarı”, No:715, 17 Kasım 1946, s.4-5,18.

Özet: Hikmet Feridun Es, Amerika'da Hollywood Bulvarı'na gider. Oradaki anılarını ve gördüğü, yaşadığı olay ve durumları *Yedigün* mecmuasına yazar. Orada, o tarihteki kültür ve medeniyeti anlatır. Yaşadığı ilginç olay ve durumları paylaşır. Amerika'yı ve Hollywood Bulvarı'nı tanıtır.

72. Hikmet Feridun Es; “Marmara'dan Pasifik Kıyısına”, No:715, 17 Kasım 1946, s.8-9,17.

Özet: Yazar, Amerika'da yaşadıklarını ve gördüklerini yazdığı anılarına bu yazısı ile devam eder. New York'a gidiş maceralarını ve orada gördüklerini ve yaşadıklarını *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. Başından geçen ilginç olayları anlatır.

73. Hikmet Feridun Es; “Marmara'dan Pasifik Kıyısına”, No:717, 1 Aralık 1946, s.8-9,13.

Özet: Bu yazısında yazar, Amerika'da gittiği Baltimore Limanı ve Meşhur Parkı, İndianapolis şehrinin Meşhur Abidesinde ve Amerika'nın çeşitli yerlerinde yaşadıklarını anlatır. Amerika'nın kültür ve medeniyeti ile dönemin modern yaşantısından bahseder. Oradaki anılarını paylaşır.

74. Hikmet Feridun Es; “Marmara’dan Pasifik Kıyısına”, No:718, 8 Aralık 1946, s.8-9.

Özet: *Yedigün* yazarlarından Hikmet Feridun Es, Missisipi’de, St.Louis’de yaşadıklarını gördüklerini ve anılarını *Yedigün* mecmuasında yazar. Bu yazısında Amerika’nın yemek kültürüyle ilgili deneyimlerini aktarır.

75. Sait Faik Abasıyanık; “Aşiyân Müzesi”, No:719, 15 Aralık 1946, s.8-9,17.

Özet: Yazar, Tevfik Fikret’in Aşiyân’ının müzeye dönüştürülmesinden sonra oraya ziyarete gider. Orada gördüğü yaşadığı şeyleri anlatır. Müzedeki edebiyatçıların yazarların hatıralarını canlandırır. Oradaki vesikalardan, eşyalardan yola çıkarak *Servet-i Funun* şair ve yazarlarını tanıtır.

76. Sait Faik Abasıyanık; “Atatürk İnkılap Müzesinde”, No:721, 29 Aralık 1946, s.4-5,12,19.

Özet: Yazar, bu yazısında Kuvay-ı Milliye zamanında yaşadığı anılarını anlatarak Atatürk’ü tanıtır. Kurtuluş Savaşı anılarına yer verir. Atatürk’ün nasıl değerlendirilmesi gerektiğinden bahseder. Atatürk inkılap müzesindeki eşyalardan yola çıkarak Atatürk’ten ve milli mücadeleden söz eder.

77. Hikmet Feridun Es; “Marmara’dan Pasifik Kıyısına”, No:722, 5 Ocak 1947, s.6,17.

Özet: Yazar, Amerika’nın La Junta şehrinde bir gelin alayı ve düğün merasimine katılır. Burada yaşadığı ve gördüğü şeyleri anlatır. Oradaki insanlarla girdiği diyalogları neşreder. Orada yaşadığı olayları aktarır.

78. Sait Faik Abasıyanık; “Belediye Müzesi”, No:722, 5 Ocak 1947, s.9,12.

Özet: Yazar, İstanbul Belediye Müzesine çevrilen Gazanferağa Medresesine gider. Orada geçirdiği bir günü anılarına yazar. Yazısında müzenin tanıtımını ve müze hakkındaki değerlendirmelerini yapar.

79. Hikmet Feridun Es; “Marmara’dan Pasifik Kıyısına”, No:723, 12 Ocak 1947, s.6,17.

Özet: Bu yazısında yazar, Colorado eyaletinde bir Amerikan köyünde yaşadıklarını gördüklerini *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. Amerikan köylüleriyle olan diyaloglarıyla onları okuyucuya tanıtır. Orada yaşadığı anılarını anlatır.

80. Sait Faik Abasıyanık; “Türk İslam Eserleri Müzesinde”, No:725, 26 Ocak 1947, s.4-5,13,17.

Özet: Yazar, Türk ve İslam Eserleri Müze’sine gider. Burada geçirdiği bir günü *Yedigün* okuyucuları için yazar. Müze müdürü Elif Naci ile röportaj yapar. Müzeyi tanıtır. Müzenin kültürümüz için öneminden bahseder.

81. Hikmet Feridun Es; “Marmara’dan Pasifik Kıyısına”, No:725, 26 Ocak 1947, s.8,18.

Özet: Hikmet Feridun Es, Amerika’da katıldığı bir turda çamur banyosu yapmaya gittikleri bir günde yaşadıklarını *Yedigün* okuyucularına yazar. Oraya giderken tren yolculuğunda yaşadıklarını ve orada girdiği insan ilişkileriyle gördüğü insanları anılarında yazar.

82. Hikmet Feridun Es; “Adım Adım Amerika”, No:727, 9 Şubat 1947, s.6,15.

Özet: *Yedigün* yazarı Hikmet Feridun Es, Amerika’da bir Kızılderili köyüne gider. Kızılderililere misafir olur. Orada yaşadıklarını, gördüklerini ve anılarını *Yedigün* okuyucularına yazar. Onların sosyal ve kültürel özelliklerinden bahseder.

83. Hikmet Feridun Es; “Adım Adım Amerika”, No:728, 16 Şubat 1947, s.6,15.

Özet: Yazar, Amerika’da Rio Grande nehrine gider. Daha önce bu nehrin sanatçıların ilham kaynağı olduğunu duymuştur. Nehir boyunca gezintiler yapar. Orada sanatçılarla tanışır. Buradaki anılarını *Yedigün* okuyucularına yazar.

84. Hikmet Feridun Es; “Adım Adım Amerika”, No:729, 23 Şubat 1947, s.8,15.

Özet: Yazar, Amerika’da New Mexico ile Teksas arasında o dönemin dinlenme çiftlikleri olan Ranch adı verilen yerde bir gece geçirir. Burada yaşadıklarını ve gördüklerini paylaşır. Ranch hayatından bahseder. Oraya dair anılarını yazar.

85. Sait Faik Abasıyanık; “Şiir Sergisi de Olurmuş”, No:730, 2 Mart 1947, s.9,17.

Özet: Yazar, o dönemin genç şairlerinden Orhon Murat Arıburnu’nun açtığı bir şiir sergisine gider. Orada gördüklerini ve yaşadıklarını okuyucuya anlatır. O güne dair anılarını yazar.

86. Rakım alapala; “Türk Mizahının Büyük Üstadı: Cemal Nadir”, No:731, 9 Mart 1947, s.12,16.

Özet: Türk mizahının önemli sanatçılarından Cemal Nadir’in yakın zamanda vefatı üzerine sanatçının yakın dostu *Yedigün* muharriri Rakım alapala, sanatçının hatırasına ithafen bir yazı yazar. Bu yazıda muharrir, Cemal Nadir ile olan anılarını paylaşır. Sanatçıyı bilinmeyen özel yönleri ile okuyucuya tanıtır. Onu ölümünden sonra yâd eder.

87. Sait Faik Abasıyanık; “Çiçek Pazarında Bir Gezinti”, No:732, 16 Mart 1947, s.6,14.

Özet: Yazar, Beyoğlu’ndaki Hıristaki Pasajı’na ve oradaki çiçekçiler pazarına gider. Orada geçirdiği bir günü *Yedigün* okuyucularıyla paylaşır. O güne dair anılarını yazar.

88. İbrahim Alaattin Gövsa; “Fecr-i Ati’den Bir Hatıra”, No:772, 21 Aralık 1947, s.14-15.

Özet: İbrahim Alaattin Gövsa, Fecr-i Ati topluluğu oluşurken bu topluluğun temsilcileri arasında bulunmasına rağmen daha sonraları yaşadığı fikir ayrılıkları sebebiyle bu topluluktan ayrılır. Muharrir; Fecr-i Ati’nin nasıl teşekkül ettiğini, Fecr-i Ati topluluğundan ayrılmasını ve bu topluluğun neyi amaçladığını anlattığı bir anı yazısı yazar. Orada bulunduğu günlere ait hatıraları ile birlikte bu yazısında Fecr-i Ati Topluluğu’na ait bilgiler verir.

3.2. Genel Değerlendirme

Yedigün mecmuasında taramaların sonucu 88 adet anı yazısı tespit edilmiş, bu anılar okunduktan sonra özetlenmiştir. Hepsinin kaynakçaları özetleri ile birlikte verilmiş, anı yazılarının genel değerlendirmeleri yapılmıştır.

Yedigün dergisinde çıkan anıların içeriğine bakıldığında bu anıların genel olarak yazıldığı dönemi yansıttığı görülür. 1933-1950 yılları arasında yayımlanan *Yedigün* mecmuasında, dönemin savaşlarına, sürgünlerine, Osmanlı'nın son dönemlerine, Milli Mücadele dönemine, Kurtuluş Savaşı'na, sansür ve baskı yıllarına ait hatıralar öne çıkar. Bunlara; Hüseyin Cahit Yalçın'ın, "Malta Adasında Esaret Hatıraları", "Mercandan Babaali'ye"; Ercüment Ekrem Talu'nun ve Şeref Aykut'un birlikte yazdığı, "Dünden Hatıralar" adlı anı dizileri örnek verilebilir. Bunların yanında dergide edebiyatçıların ve tarihçilerin yazmış olduğu anı yazıları mevcuttur. Bunlar; Mahmut Yesari'nin, "Yakacık Mektupları", İbrahim Alaattin Gövsa'nın, "Profösör Malş'e Ait Hatıralar", Mekki Sait'in, "40 Dakika Ölümün Kucağında", Hasan Adnan Giz'in, "Berlin Elçisi, Azmi Efendi ve Sefaret Hatıraları", Sabih Alaçam'ın, Atatürk'ün son dönemlerine ait yazdığı "Ata'nın Hastalık Günleri" adlı anı yazılarıdır.

Yedigün mecmuasında yayımlanan anıların bir kısmı ise yurtdışında edinilen izlenimler sonucu yazılmıştır. Yazarlar, orada gördüğü ve yaşadığı olayları *Yedigün* dergisinde yayınlamışlardır. Bunlara ise Hüseyin Cahit Yalçın'ın "Berlin Hatıraları ve İngiltere Notları", Hikmet Feridun Es'in "Marmaradan Pasifik Kıyısına ve Adım Adım Amerika" adlı anı yazılarını örnek verebiliriz.

Yedigün mecmuasında yayımlanan anılar içerisinde o yıllarda kaybedilmiş, sanatçılar ve edebiyatçılar ile ilgili *Yedigün* yazarlarının yazmış olduğu anı yazıları da göze çarpar. Bunlar: Sait Faik'in Nazım Hikmet ile ilgili yazdığı "Aşiyen Müzesi" adlı yazısı, Hikmet Feridun Es'in "Ahmet İhsan'sız Servet-i Fünun'da" adlı anı yazısı, Rakım Çalapala'nın yazdığı "Türk Mizahının Büyük Üstadı Cemal Nadir"

adlı anı yazısı, Sedat Simavi'nin Velit Ebuuzziya ile ilgili anılarını yazdığı “Velit'i kaybettik” adlı anı yazısı, Aka Gündüz'ün Ömer Seyfettin ile ilgili anılarını paylaştığı “Cancağızım Ömer Seyfettin” adlı anı yazısı, Cemal Kutay'ın Atatürk ile ilgili Hatıraların yazdığı “Onun Unutulmaz Hatıraları” adlı anı yazısını Kemal Tahir'in Abdülhak Hamit ile ilgili hatıralarını yazdığı “Büyük Şairin Karşısında Son Dakikalar” adlı anı yazısını örnek verebiliriz. Ayrıca; *Yedigün* mecmuasında yayımlanan ve Münif Fehim'in resimlerini yaptığı, Ercüment Ekrem Talu'nun yazılarını yazdığı, 22 tanesi tablo halinde ve dört adet renklendirilmiş kapakla bastırılmış “Dünden Hatıralar” adlı anı albümü önemli bir kaynaktır. Bu kaynak, o dönemde *Yedigün* dergisi ile birlikte bayilerde satılır. Yarım asırlık geçmişi anlatan bu kaynak o dönem hakkında samimi bilgilere ulaşma açısından önemlidir.

Yedigün mecmuasında yayımlanan anı yazılarının bir kısmı yazı dizisi olarak yayımlanır. Bunlar daha çok dönemin siyasi olaylar ile ilgili yazılmış olan anı yazılarıdır. Bu anılar aynı zamanda tarihi ve siyasi olarak yakın tarihin sosyal ve siyasal analizi çalışmalarında başvurulacak birer kaynak durumundadır. Bunun dışında *Yedigün* mecmuasında yayımlanan anılar sayesinde kişilerle ve olaylarla ilgili samimi olarak anlatılmış bilgilere ulaşılmış oluyoruz. Samimi ve açık ifadelerle yazılmış bu anı yazıları hem yakın tarihimizin bilinmeyenlerine ulaşmamıza yardımcı olur hem de bilinen olay ve durumları farklı bakış açılarıyla değerlendirebilmemize olanak sağlar. Bu anlamda *Yedigün* mecmuasında yayımlanan anılar yakın tarihimizle ilgili önem arz eder.

SONUÇ

Yedigün mecmuası, 1933–1950 yılları arasında 921 sayı olarak çıkmıştır. Aralıksız olarak yayımı 17 yıl devam etmiştir. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarının önemli bir mecmuasıdır. Bu mecmuanın sayfa sayısı zaman zaman 35'e kadar çıkmış olmasına rağmen ortalama 25 civarındadır ve toplamda 23000 sayfa civarında bir hacme sahiptir. Bu hacimden daha önemlisi ise içerik zenginliğidir. *Yedigün* mecmuası, ilk sayısından itibaren kendini daima yenilemiş ve zenginleştirmiştir. Çok zengin bir içerikle yayımını sürdürmüştür. Nitekim dergide birçok edebi tür; hikâye, roman, anı, röportaj, eleştiri yazısı, makale, köşe yazısı, mektup, şiir, tiyatro metinleri, biyografi, mizah, gezi yazısı, aktüel yazılar ve yazı dizileri yayımlanmıştır. Dolayısıyla Türk edebiyatı açısından da çok önemli edebi ürünleri, röportajları, anıları ve tefrikaları içermektedir.

Yedigün mecmuası, o dönemde birçok önemli edebiyatçı, şair, yazar ve sanatçı için bir mektep ve seslerini topluma ulaştırmak için bir araç olmuştur. Bu yazar ve şairlere örnek olarak; Cenap Şahabettin, Leyla Saz, Yaşar Nezihe Bükülmez, Florinalı Nazım, Neyzen Tevfik, Burhan Cahit Morkaya, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Falih Rıfkı Atay, Reşat Nuri Güntekin, Nurullah Ata, Yahya Kemal Beyatlı, Fuat Köprülü, Peyami Safa, Fahri Celal, M. Turhan Tan, Andırınlı Hasibe, Yakup Kadri, Hüseyin Siret, Burhan Toprak, Sadri Ertem, Mevrure Sami Koray, Reşat Şemsettin Sirer, Orhan Veli Kanık, Faruk Gürtunca'yı verebiliriz

Bugün tanınan bilinen birçok şair ve yazarın *Yedigün*'de yazıları mevcuttur. Edebiyat dünyasının o dönemde toplumla buluşmasına aracılık eden *Yedigün* mecmuası, bu bağlamda; edebiyatımızın gelişimi için önemli bir kaynak konumundadır. Türk toplumunun 1923'te ilan edilen Cumhuriyet rejimi sonrasında radikal inkılaplara maruz kalması, harf inkılabı sonucu yeni bir dil ve edebiyat yolculuğuna başlaması, Cumhuriyet döneminde yeni bir basın ve yayın hayatının oluşmasını sağlar. İşte bu yıllarda geniş çaplı ve yüksek tirajlı bir dergi olan *Yedigün*, Türk edebiyat ve basın tarihinde inkılap yerleşmesi ve yayılması açısından da önemli

bir yere sahip olur. Şöyle ki; sosyolojik açıdan bakıldığında Cumhuriyet rejimi ile Türkiye’de halkın sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamında büyük değişiklikler olmuştur. Yapılan inkılaplar birçok alanda değişim getirmiştir. Bu değişimin toplum tarafından benimsenmesi bir süreç almıştır. Bir anda kabulü zor olan konuların topluma kabul ettirilmesinde ve benimsetilmesinde süreli yayımların rolü büyüktür. *Yedigün* mecmuası da yayım politikasında özellikle bu amaca hizmet etmiş, Cumhuriyet rejiminin getirdiği tüm alanlara ait yenilikleri destekleyici bir tavır takınmıştır. Sosyal alanda örneğin; Kadının iş hayatına teşviki, modern giyim kuşamın özendirilmesi, kadın-erkek ilişkilerinde genel kabullerin dışına çıkılması, kadınlara önemli siyasi görevlerin verilmesi ile birlikte kadının sosyal hayattaki konumunu desteklenmiştir. Dergide, yeni alfabenin kabulü desteklenmiş, liberal bir yazı politikası benimsenmiştir. Ekonomik alanda ise; yeni bankaların kurulmaya başlamasıyla bankacılık desteklenmiş, bankacılığın getirdiği hizmetlerin toplumsal kabulüne hizmet edilmiştir. Serbest bir ekonomi anlayışının benimsenmesi ve desteklenmesi gibi konularda Cumhuriyet rejiminin getirdiği tüm yenilikler *Yedigün* mecmuasının yayım politikasında kendine alan bulmuştur.

Geniş bir hacim, zengin bir konu ve tür çeşitliliğine sahip *Yedigün* mecmuasına bu çalışmamızın konusu olan anı ve röportajlar açısından bakıldığında ise; dergide yayımlanan anı ve röportajların edebiyat tarihi açısından başvurulacak çok önemli kaynaklar olduğu görülür. 300’e yakın anı ve röportajın incelendiği ve değerlendirildiği bu çalışmada edebiyat tarihimizde pek bilinmeyen birçok kişiye ait önemli, özel bilgilere ve kaynakçalara ulaşılabilmektedir. Toplum tarafından tanınan kişilerin bilinmeyen yönlerinin bilinmesi, toplumca hiç tanınmamış veya tam olarak tanıtılmamış sanat, edebiyat, sinema, tiyatro, spor vb. alanlarda faaliyet göstermiş ve unutulmuş kişilerin ise topluma tanıtılması anlamında anı ve röportajlar başvurulacak önemli kaynaklardır. Bu bağlamda *Yedigün* mecmuasında yayımlanmış anı ve röportajlar Cumhuriyet dönemine ait çeşitli şahsiyetlere ve onların eserlerine dair birçok önemli bilgi ve veriye ulaşmamızı sağladığı için önemli bir yere sahiptir.

Yedigün mecmuasında taramalarımız sonucunda ulaşabildiğimiz röportajlara baktığımızda farklı meslek gruplarına mensup kişilerle yapılmış 211 adet röportajı

tespit ettik. Bu röportajları farklı meslek gruplarına mensup kişilere göre tasnif ettiğimizde; edebi röportajların sayısının 41 adet olduğunu, devlet adamları ile yapılan röportaj sayısının 31 olduğunu, seyirlik sanatlar ile yapılmış röportaj sayısının 33 olduğunu, doktorlarla yapılan röportaj sayısının 13 olduğunu, müzikle ilgili röportaj sayısının 10 olduğunu, gazetecilikle ilgili yapılan röportaj sayısının 22 olduğunu, resim ve karikatürle ilgili yapılan röportaj sayısının 13 olduğunu, devrin ilginç ve ünlü kişileri ile yapılan röportajların sayısını 18 olduğunu, akademisyenlerle yapılan röportaj sayısını 5 olduğunu, sporcularla yapılan röportaj sayısını 5 olduğunu, milli mücadele kahramanları ile yapılan röportajların sayısının 4 olduğunu, hat sanatıyla ilgili yapılan röportajların sayısını 3 olduğunu, din adamları ile yapılan röportaj sayısını 2 olduğunu, resmi kurumlarda ve sivil toplum örgütlerinde görev alan kadınlarla yapılan röportaj sayısını 9 olduğunu, dönemin sosyal hayatıyla ilgili yapılan röportaj sayısının 3 olduğunu görüyoruz.

Tespit ve değerlendirmede bulunduğumuz röportajlardan edebi röportajlara: Cenap Şahabettin, Leyla Saz, Yaşar Nezihe Bükülmez, Florinalı Nazım, Neyzen Tevfik, Burhan Cahit Morkaya, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Falih Rıfkı Atay, Reşat Nuri Güntekin, Nurullah Ata, Yahya Kemal Beyatlı, Fuat Köprülü, Peyami Safa, Fahri Celal, M. Turhan Tan, Andırınlı Hasibe, Yakup Kadri, Hüseyin Siret, Burhan Toprak, Sadri Ertem, Mebrure Sami Koray, Reşat Şemsettin Sirer, Orhan Veli Kanık, Faruk Gürtunca... Devlet adamları ile yapılan röportajlara: Ziraat Vekili Muhlis Erkmen, İslam Eserleri Müze Müdürü Mahmut Kemal İnal, İstanbul Valisi Muhittin Üstündağ, ilk kadın Milletvekillerinden Türkan Örs Baştuğ, Fakihe Öymen, eski asker ve milletvekillerinden Salih Bozak, Doğu İlleri Enspektörü (müfettişi) Tahsin Üzer, General Şükrü Naili, Orgeneral Cevat Çobanlı, Erzurum Milletvekili Nakiye Elgün, Adliye vekili Şükrü Saraçoğlu, Denizli Milletvekili Necip Ali Küçüka, Amerika Cumhur reisi Ruzvelt, Malatya kadın milletvekillerinden Mihri Pektaş, İstanbul Milletvekili General Kazım Karabekir, İstanbul Valisi ve Belediye Reisi Lütfi Kırdar, Milli Kalkınma Partisi Genel Başkanı Nuri Demirağ, Demokrat Parti Milletvekili Senihi Yürüten, Cumhuriyet Halk Fırkası İstanbul Vilayet Reisi Cevdet Kerim İncedayı, seyirlik sanatlarla ilgili röportajlara: Sahne sanatçısı Habibe Molla, tiyatrocu Ertuğrul Muhsin, komik Naşit (Naşit Özcan), İsmail Dümbüllü, bin bir

surat tiyatrocusu İsmail Galip (Arcan), sahne sanatçısı Şamram Hanım (Kelleciyan), sahne sanatçısı Otello Kamil, opera sanatçısı Feriha Tevfik, operet Şevkiyle May gibi isimlerin olduğu dikkat çekmektedir. Bunlarla birlikte devlet opera sanatçıları, Şehir Tiyatroları sanatçılarıyla yapılan önemli röportajlar vardır. Doktorlarla ilgili röportajlara ise: Asabiye doktoru Mazhar Osman Bey, Doktor Reşit Galip, Tıp Profesörü Besim Ömer Paşa, Doktor Akil Muhtar, Profesör Tevfik Salim Paşa, Doktor Kadri Raşit, Profesör Behçet Sabit, Doktor Mahmur Ata, Doktor Kemal Cenap Bey, müzikle ilgili röportajlara: Deniz Kızı Eftelya, Don Joze Mozika, Bestekâr Muhlis Sabahattin, Bestekâr Münir Nurettin Selçuk, Bestekâr, Hoca Nimet Vahit Hanım, Bestekâr Necip Celal Anel, Ses Sanatçısı Safiye Ayla, Bestekâr Bimen Şen, Bestekâr Hasan Ferit Alnar, Bestekâr Mustafa, Ses Sanatçısı Müzeyyen Senar, Âşık Veysel, gazetecilikle ilgili röportajlara: Vala Nurettin, Mehmet Asım, Mahmut Soydan, Ebuzziyazade Velit Bey, Zekeriya Sertel, Sabiha Sertel, Ali Naci Karacan, Fazıl Ahmet Aykaç, Ahmet Emin Yalman, Mümtaz Faik Fenik, M.Faruk Gürtuna, Burhan Felek, resim ve karikatürle ilgili röportajlara: Ressam Ratip Tahir Burak, Ressam Ali Sami Boyar, Ressam Karikatürüist Ramiz Gökçe, Karikatürüst Cemil Cem, Karikatürüst Münif Fehim Özarman, Ressam B. Şevket Dağ, Ressam Tarık... İlginç ve ünlü kişilerle yapılan röportajlara: İş adamı Sabur Sami, Saatçi Hediye Hanım, Abdülhamit'in Yağveri Nadir Ağa, Radyocu Ömer Rıza, 1929 Güzellik Kraliçesi Feriha Tevfik, Saat Kralı Mustafa Şem'i, Kukla Sanatçısı Saadettin Bey, Her Şeyi Bilen Adam, Diri Diri Mezara Gömülen Adam, Dağ Başında Yalnız Yaşayan Mühendis Ekrem Karay, Prenses Neslişah, Kalbinin Sağda Olduğunu İddia Eden Doktor Mutemmit Yazıcı, Ülkenin En Uzun Boylu İnsanı Ömer Özkan, akademisyenlerle yapılan röportajlara: Profesör Fatin Bey, Konservatuar Hocası Nimet Vahit Hanım, Kimya Profesörü Nurettin Münşi Algan, Matematik ve Fizik Profesörü Salih Murad Uzdilek, Mühendislik Hocası Salim Tunakan, sporcularla yapılan röportajlara: Galatasaraylı meşhur futbolcu Nihat Bekdik, İdmancılar şeyhi Faik, Fener'in gözbebeği Zeki Rıza Sporel, Yaşar Doğu, milli mücadele kahramanları ile yapılan röportajlara: Kara Fatma Rus Manastırında, Ödemiş'in En Ünlü Zeybeği İsmail Efe Danişmentli, Kılıç Ali ve Bazı Hatıralar, hat sanatıyla ilgili röportajlara: İsmail Hakkı Altunbezer, Hattat Kamil Akdik, Hattat Muhittin Benli, resmi kurumlarda ve sivil toplum örgütlerinde görevler alan

kadınlarla yapılan röportajlara: Kadınlar Birliği Başkanı Latife Bekir, Kadınlar Birliği Kurucusu Kadın Hakları Savunucu Nezihe Muhittin, din adamları ile yapılan röportajlara: Seyfettin Yeşil Hoca, Papa Eftim ile yapılmış röportajları örnek gösterebiliriz.

Röportajların içeriğine baktığımızda röportaj yapılan kişiler sayesinde; edebiyat, musiki, sanat, tiyatro, siyaset, bürokrasi vb. alanlarında birçok önemli ve özel bilgilere ulaşılabilmektedir. Röportaj yapılan kişilerin samimi söylemleri sayesinde bu kişilerin; kişisel özellikleri, yaşadıkları muhit, evleri, iş yerleri, büroları, aile üyeleri, fikir ve düşünceleri, zevkleri, hobileri, meslek sırları, hayata bakışları, aşkları vs. hakkında pek de bilinmeyen bilgilere ulaşmak mümkün olmaktadır. Bunlara örnek vermek gerekirse; 12 Nisan 1933'te müzisyen Deniz Kızı Eftelya ile yapılan röportajda sanatçı, "Deniz Kızı Eftelya" isminin kendisine nasıl verildiğini anlatır. Röportajda geçen bu bilgi sanatçı hakkında edindiğimiz önemli ve özel bir bilgidir. diyebiliriz. Başka bir örnek; 19 Temmuz 1933'te yayımlanan ünlü karikatürist Cemal Nadir ile yapılan röportajda, karikatüriste ait o dönemin meşhur karikatür tiplerinden olan "Amca Bey" adlı tip ile ilgili önemli ve özel bilgiler paylaşılır. Cemal Nadir "Amca Bey" adlı tipi nasıl bulduğunu, "Amca Bey" isminin nereden geldiğini, onu nasıl konuşturduğunu, halkla bütünleşmesini nasıl sağladığını anlatır. Bu bilgiler sanatçının bizlere bu röportaj yoluyla "Amca Bey" tipi ile ilgili verdiği özel bilgilerdir. Bir başka örnek vermek gerekirse, 2 Şubat 1947'de yayımlanan ve Orhan Veli ile yapılan röportajda şair, topluma mal olmuş "Yazık Oldu Süleyman Efendi'ye" ve "Rakı Şişesinde Balık Olsam" mısraları ile ilgili önemli ve özel bilgiler verir. Şair, bu röportajda bu mısraları neden yazdığını, yazarken ne düşündüğünü, kendisi için ne anlam ifade ettiğini uzun uzun anlatır. Vermiş olduğumuz örneklerden de anlaşılacağı üzere *Yedigün* mecmuasında yayımlanan röportajlarda hem röportaj yapılan kişiler hem de eserleri ile ilgili önemli ve özel bilgilere ulaşmak mümkün olmaktadır.

Ayrıca yaptığımız tespite göre; *Yedigün* mecmuasında kimlerle röportaj yapılacağına ilişkin belirleyici kıstasları şu şekilde sıralayabiliriz: Röportaj yapılacak kişinin meşhur olması, çalıştığı alanda veya mesleğinde başarısı ile öne çıkması,

yaptığı mesleğin ilklerinden olması, ilk olması ve kadın olması, toplumca tanınan bir şahsiyet olması, ilginç özelliklere sahip olması.

Tespitte bulunduğumuz anı yazıları ile ilgili genel bilgi “Genel Değerlendirme” başlığı altında verilmiştir; ancak *Yedigün* mecmuasında tespit ettiğimiz anı yazıları hakkında burada da bir değerlendirme yapmak gerekirse;

Yedigün mecmuasında yaptığımız taramalar sonucunda 88 adet anı yazısı tespit ettik. Bibliyografya bölümünde anı yazılarının künyelerini harf sırasına göre sıraladık. Bu anı yazıları, genel olarak yazıldığı dönemde gelişen tarihsel olaylarla ve o yılların sosyal, siyasal yaşamıyla ilintilidir, diyebiliriz. Bu tür anı yazılarına; Hüseyin Cahit Yalçın’ın, kaleminden çıkan Malta Adası’na yapılan siyasi sürgünlerle ilgili yaşadıklarını anlatan; “Malta Adasında Esaret Hatıraları” yazı dizisi; edebi ve siyasi hatıralarına yer verdiği “Mercandan Babaali’ye” yazı dizisi; Ercüment Ekrem Talu’nun ve Şeref Aykut’un birlikte yazdığı, “Dünden Hatıralar” yazı dizisi; Sabih Alaçam’ın, Atatürk’ün son dönemlerine ait yazdığı ve Atatürk ile yaşadığı son diyaloglarını ve müşahedelerini yazdığı “Ata’nın Hastalık Günleri” adlı anı dizileri örnek verilebilir. Bunların yanında dergide edebiyatçıların ve tarihçilerin yazmış olduğu anı yazıları mevcuttur. Bunlar; Mahmut Yesari’nin, “Yakacık Mektupları” anı dizisi, İbrahim Alaattin Gövsa’nın, “Profösör Malş’e Ait Hatıralar” anı dizisi, Mekki Sait’in, “40 Dakika Ölümün Kucağında”, Hasan Adnan Giz’in, “Berlin Elçisi, Azmi Efendi ve Sefaret Hatıraları” adlı anı yazılarıdır.

Yedigün mecmuasında yayımlanan anıların bir kısmı ise yurtdışında edinilen izlenimler sonucu yazılmıştır. Yazarlar, orada gördüğü ve yaşadığı olayları *Yedigün* dergisinde yayınlamışlardır. Bunlara ise Hüseyin Cahit Yalçın’ın “Berlin Hatıraları ve İngiltere Notları”, Hikmet Feridun Es’in “Marmaradan Pasifik Kıyısına ve Adım Adım Amerika” adlı anı yazılarını örnek verebiliriz. Bu anı yazılarında, Avrupa ve Amerika’da o dönemde meşhur olan kişiler, mekânlar, popüler hayat tarzları, giyim, kıyafet ve moda alanında Avrupalı’nın zevkleri ve sosyal yaşamı hakkında geniş bir bilgi mevcuttur.

Tespit ettiğimiz bazı anı yazıları o dönemin farklı alanlarında ün kazanmış kişiler ile ilgili özel ve önemli bilgiler içerir. Bu anı yazılarında bahsi geçen kişilerin, anılarını yazan yazarla olan ilişkileri ve birbirleriyle geçmişte yaşadıkları olaylar üzerinden tanıtıldığını görüyoruz. Bu yazılarla bahsi geçen kişileri tanıma fırsatı buluyoruz. Kişiler hakkında yazılmış bu anı yazılarını değerli buluyoruz; çünkü bu yazıların içeriğinde bahsi geçen, tanıtılan kişilere ait tarihte belki başka hiçbir yerde kayda düşülmemiş bazı özel ve kişisel bilgiler mevcuttur. Hem anı yazarlarının hem de anı yazıları üzerinden hakkında bilgi verilen kişilerin; özel hayatları, meslek sırları, zevkleri, itirafları, kimsenin duymadığı, bilmediği yaşadıkları özel konular, özel görüş ve düşünceleri, aile hayatları, bilinmeyen yön ve tavırları hakkında bilgiler bulmak mümkün olmaktadır. Tarihte bir meslek alanında ün kazanmış bir dönem parlamış, sonradan unutulmuş veya mesleğinde duayen olmuş kişilerin özel bilgilerine ulaşmak bu anı yazıları ile bir nebze olsun mümkün olmaktadır. Bu yönüyle anı yazıları ayrı bir önem taşımaktadır.

Yedigün mecmuasında neşredilen bu önemli kişilere şu örnekleri verebiliriz: Romancı ve *Yedigün* yazarı Mahmut Yesari'nin kaleme aldığı "Tuluatçıların Piri Abdürrezzak" başlıklı anı yazısıyla tuluat tiyatrosunun ilklerinden ve en önemlilerinden olan Abdürrezzak ile ilgili çok özel bilgilere ulaşmak mümkün olmaktadır. Bir başka örnek; *Yedigün* muharrirlerinden Mekki Sait'in "Haşim'in Hatıraları Arasında" başlığı ile yazdığı anı yazısıdır ki bu yazı da şair Ahmet Haşim'in özel hayatı ve yaşadığı eve dair önemli bilgiler mevcuttur. Ayrıca şairin çocukluk ve askerlik dönemine ait özel fotoğraflarını içeren görseli bol bir anı yazısıdır. Bu yazılara bir başka örnek; *Yedigün* yazarlarından Osman Cemal'in "Meddah Sururi Kimdir" başlığı altında yazdığı ve Meddah Sururi ile ilgili özel bilgilerin verildiği, yazarın Meddah Sururi ile yaşadığı eğlenceli olayların anlattığı bir anı yazısıdır. Edirne Mebusu Şeref Aykut'un; "Mehmet Akif Edirne'de" başlığı ile yazdığı anı yazısında şairle ilgili özel ve önemli bilgilere ulaşılabilir. Ertuğrul Şevket'in "Ankara Radyosunda" adlı yazısında şair Yahya Kemal ile olan yaşadıklarını anı niteliğinde bir yazı ile kaleme alır. Bu yazıda da şair Yahya Kemal ile ilgili önemli bilgilere ulaşılır. Aka Gündüz'ün; "Cancağızım Ömer Seyfettin" adlı yazısı da yazarın Ömer Seyfettin ile ilgili anılarını içermesi bakımından önemlidir.

Sonuç olarak; bu çalışmada *Yedigün* mecmuasında bulunan anı ve röportajlar toplanmış, derlenmiş, özetlenmiş, konularına, kronolojik ve alfabetik sıraya göre dizilmiş, haklarında kısa bilgiler verilmiştir. Çalışmanın sonunda verilen “Bibliyografya” kısmında ise bu dergide bulunan hemen hemen tüm anı ve röportajlar açık künyeleri verilmek suretiyle kolay ulaşılabilir materyaller haline getirilmiştir. Böylece bu materyaller yakın tarihimizle ilgili çalışma yapacak edebiyat tarihçi ve araştırmacılarının hizmetine sunulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA

1. DERGİDEKİ RÖPORTAJ VE ANILAR

1.1 Röportajlar

Es, H.F. (1933, 15 Mart). *Mazhar Osman Bey*. Mazhar Osman'ın Muayenehanesi, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 15 Mart). *Darülbedayi Sanatkârlarından Hikmet Hanım Kendisini Ziyaret Eden Muharririmize Hayatını anlatıyor*. Hikmet Hanım'ın Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 22 Mart). *Meşhur Komik Naşit Muharririmize Hayatını Anlatıyor*. Naşit Özcan'ın Evi. İstanbul.

Simavi, S. (1933, 22 Mart). *Şiir Kralımız Neler Söylüyor*. Boğaz'da Bir Vapur, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 12 Nisan). *Deniz Kızı Eftelya Yedigün Okurlarına Hayatını Anlatıyor*. Deniz Kızı Eftelya'nın Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 19 Nisan). *Asri Bir Papas: Papa Eftim Efendi Muharririmize Kavgalarını Anlatıyor*. Panaiya Kilisesi, İstanbul.

Sait, M. (1933,26 Nisan). *Boğaziçi Şarkısı*. Tokatlıyan Oteli, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 26 Nisan). *Dümbüllü'nün Kahvesini İçerken*. İsmail Dümbüllü'nün Konağı, İstanbul.

Sait, M. (1933, 10 Mayıs). *Her şeyi Bilen Adam*. Kelli Palender'in Evi, İsveç.

Sait, M. (1933, 17 Mayıs). *Rakipsiz Bir Sanatkâr: Saatçi Hediye Sait Hanım*. Hediye Sait Hanım'ın Dükkanı, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 17 Mayıs). *Galatasaray'ın Aslanı Nihat İnde Yaşıyor*. Nihat Bekdik'in Evi, İstanbul.

S.S. (1933, 31 Mayıs). *Tavuk Kralı Karikatürist Ratip Tahir'in Evinde*. Ratip Tahir'in Köşkü, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 31 Mayıs). *İnsanlardan Kaçan Adam Ertuğrul Muhsin Muharririmize Hayatını Anlatıyor*. Ertuğrul Muhsin'in Çalışma Odası, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 7 Haziran). *Fener'in Gözbebeği Zeki*. Zeki Sporel'in Evi, İstanbul.

Rıfat, S. (1933, 14 Haziran). *Doktor Reşit Galip Bey'in Evinde*. Reşit Galip'in Evi, Ankara.

İsimsiz. (1933, 28 Haziran). *1000 Suratlı Adam: İsmail Galip Bey*. İsmail Galip'in Çalıştığı Tiyatro Binası, İstanbul.

Es, H.F. (1933, 28 Haziran). *Sahnemizin Emektarı Her Dem Taze Bir Sanatkâr Kadın: Şamram Hanım Muharririmize Hayatını ve Hatıralarını Anlatıyor*. Şamram Hanım'ın Çalıştığı Tiyatro Binası, İstanbul.

Sait, M. (1935, 3 Temmuz). *İbn-i Suud'un Sarayında*. Belirsiz.

Rıfat, S. (1933, 5 Temmuz) *Ziraat Vekilimiz Muhlis Bey'in Bahçesinde Bir Saat*. Muhlis Erkmen'in Evinin Bahçesi, Ankara.

Sait, M. (1933, 12 Temmuz). *Fatin Bey'in Dürbünü İle Neler Gördük*. Kandilli Rasathanesi, İstanbul.

Sait, M. (1933, 19 Temmuz). *Cemal Nadir ve Meşhur Amca Beyi'ni Ziyaret*. Cemal Nadir'in Evi, İstanbul.

Sait, M. (1933, 26 Temmuz). *1933 Güzellik Kraliçesi Nazire Hanım Yedigün İdarehanesinde*. Yedigün İdarehanesi, İstanbul.

Sait, M. (1933, 2 Ağustos). *Bir Bestekârın Hayatı: Muhlis Sebahattin Bey*. Bir Bale Salonu, İstanbul.

Sait, M. (1933, 9 Ağustos). *Kara Fatma Rus Manastırında*. Rus Manastırı, İstanbul.

Sait, M. (1933, 15 Ağustos). *Bir sanatkâr Sefalet Sahnesinde: Bir Facianın Son Perdesi*. Otello Kamil'in Aksaray'daki Odası, İstanbul.

Sait, M. (1933, 6 Eylül). *Tiyatronun Üvey Evlatları*. Sanatçıların Çalıştıkları Tiyatro Binası, İstanbul.

Süleyman, M. (1933, 13 Eylül). *Neyzen Tevfik Bey'i Dinlerken*, Bir Kahvehane, İstanbul.

Sait, M. (1933, 4 Birinci Teşrin). *Münir Nurettin'in Yuvasında*. Münir Nurettin Selçuk'un Evi, İstanbul.

Sait, M. (1933, 1 İkinci Teşrin). *Şehrin Her Yanında Vebalı Fareler Gibi Dolaşan Serseriler Arasında*. İstanbul Sokakları, İstanbul.

Sait, M. (1933, 15 İkinci Teşrin). *Cevdet Kerim Bey'in Evinde*. Cevdet Kerim Bey'in Evi, İstanbul.

İsimsiz. (1933, 22 İkinci Teşrin). *Her gün Gazetesi'nin Romanı: Vâlâ Nurettin Bey. Yedigün* Mecmuası Ofisi, İstanbul.

Talu, E.E. (1933, 13 Birinci Kanun). *Habibe Molla*. Habibe Molla'nın Evi, İstanbul.

Danış, N.S., (1934, 23 Şubat). *Cenap Bey'le Son Konuşma*, Babıali Yokuşu, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 7 Mart). *Doktor Besim Ömer Paşa'nın Evinde*. Besim Ömer Paşa'nın Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 14 Mart). *Profesör Akil Muhtar Bey'in Evinde*. Akil Muhtar Bey'in Muayenehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 21 Mart). *Profesör Tevfik Salim Paşa İle Bir Saat*. Tevfik Salim Paşa'nın Muayenehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 28 Mart). *Dr. Kadri Raşit Paşa İle Baş Başa*. Kadri Raşit Paşa'nın Çalışma Odası İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 4 Nisan). *Ertuğrul Muhsin Neler Anlatıyor*. Ertuğrul Muhsin'in Şehir Tiyatrosundaki Yazıhanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 11 Nisan). *Profesör Behçet Sabit Bey'i Dinlerken*. Behçet Sabit Bey'in Muayenehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 18 Nisan). *Doktor Mahmut Ata Bey'in Evinde 3 Saat*. Mahmut Ata Bey'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 2 Mayıs). *Gözlerini Kaybeden İdmancılar Şeyhi Faik Bey Muharririmize Hayatını Anlatıyor*. Faik Bey'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 2 Mayıs). *Diri Diri Mezara Gömülen Adam Deli Hasan*. Bir Kahvehane, Bursa.

Danış, N.S., (1934, 9 Mayıs). *Mahmut Yesari Bize Hayatını Anlatıyor*, Mahmut Yesari'nin Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 16 Mayıs). *Belediye Reisi İle Bursa Sokaklarında*. Bursa Sokakları, Bursa.

S.T. (1934, 23 Mayıs). *Nimet Vahit Hanım*. Nimet Vahit Hanım'ın Konservatuardaki Çalışma Odası, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 23 Mayıs). *Profesör Kemal Cenap Bey'le Bir Saat*. Kemal Cenap Bey'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 30 Mayıs). *Cumhuriyet Sahip ve Başmuharriri: Yunus Nadi Bey*. Yunus Nadi' nin Çalışma Odası, İstanbul.

Sait, M. (1934, 6 Haziran). *Beyoğlu Sokaklarında Bir Röportaj*. Beyoğlu Sokakları, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 6 Haziran). *Gazetelerimizi Kimler Çıkartıyor: Akşam*. Akşam Gazetesi İdari Binası, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 13 Haziran). *Gazetelerimizi Kimler Çıkartıyor: Son Posta*. Son Posta Gazetesi İdari Binası, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 20 Haziran). *Gazetelerimizi Kimler Çıkartıyor: Vakit*. Vakit Gazetesi İdarehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 27 Haziran). *HABER'cileri Dinlerken*. Haber Gazetesi İdarehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 4 Temmuz). *Profesör Hasan Vasıf Bey*. Hasan Vasıf Bey'in Muayenehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 4 Temmuz). *Gazetelerimizi Kimler Çıkartıyor: Milliyet*. Milliyet Gazetesi İdarehanesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 11 Temmuz). *Büyük Hamit'i Ziyaret*. Abdülhak Hamit Tarhan'ın Evi, İstanbul.

Ay, T. (1934, 11 Temmuz). *En Yaşlı Kadın Şairimiz Leyla Hanımefendi*. Leyla Hanım'ın Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 18 Temmuz). *Gazetelerimizi Kimler Çıkartıyor: Zaman*. Zaman Gazetesi Ofisi, İstanbul.

Ay, T. (1934, 25 Temmuz). *Hayatı Sefaletle Geçen Bir Kadın Şairimiz: Yaşar Nezihe Hanım*. Şairin Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 8 Ağustos). *Hüseyin Rahmi Bey Yedigün Karilerine Hayatını Anlatıyor*. Şairin Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1934, 15 Ağustos). *Tevfik Fikret'in Aşiyani'nda Bir Saat*. Tevfik Fikret'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 15 Ağustos). *Diplomalı Yegâne Türk Gazetecisi M. Zekeriya*. M. Zekeriya Sertel' in Ofisi, İstanbul.

Es, H.F. (1934, 22 Ağustos). *Kuklalar Arasında*. Saadettin Bey'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 22 Ağustos). *Nurullah Ata Neden Kimseyi Beğenmiyor*. Şairin Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 27 Ağustos). *Falih Rıfıkı Bey Muharririmize Edebi Hayatını Anlatıyor*. Falih Rıfıkı Atay' ın Gazetedeki Çalışma Ofisi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 5 Eylül). *Harbiye'de 1317*. Hayri Paşa'nın Makamı, Ankara.

Ay, T. (1934, 5 Eylül). *Mazi Bestekârı Necip Celal*. Necip Celal Andel'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 5 Eylül). *Cerrahpaşa Hastanesi'nde Rüştü Bey'le Beraber*. Cerrahpaşa Hastanesi Başhekimliği, İstanbul.

Es, H.F. (1934, 12 Eylül). *Fırçasıyla Apartman Yapan Bir Ressam: Ali Sami Bey*. Ali Sami Boyar'ın Apartmanı, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 19 Eylül). *Otomobilli ve Köşklü Bir Muharrir: Burhan Cahit*. Burhan Cahit'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 19 Eylül). *Nurettin Münşi Bey*. Nurettin Münşi Bey'in Çalıştığı Laboratuvar, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 3 Birinci Teşrin). *Şehir Tiyatrosundan Ayrılanlarla Beraber*. Taksim Prova Alanı, İstanbul.

Tufan, A. (1934, 3 Birinci Teşrin). *İzmir'in Değerli Valisi Kazım Paşa*. Kazım Dirik'in Evi, İzmir.

İzzet, S. (1934, 10 Birinci Teşrin). *Darülbedayinin İlk Talebesi ve İlk Mezunu: Semiha Hanım*. Eyüp' te Bir Yer, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 10 Birinci Teşrin). *Kadınlar Birliğinde Bir Saat*. Türk Kadınlar Birliği, İstanbul.

Süleyman, M. (1934, 10 Birinci Teşrin). *Abdülhamid'in En Yakın Adamı Nadir Ağa Eski Efendisi İçin Neler Söylüyor*. Nadir Ağa'nın Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 24 Birinci Teşrin). *Tahttan İnen Gazeteciler Kralı Hüseyin Cahit Bey*. Hüseyin Cahit Yalçın'ın Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 31 Birinci Teşrin). *İbnülemin Mahmut Kemal Bey Neler Anlatıyor*. Asar-ı İslamiye Müzesi, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 21 İkinci Teşrin). *Adalet Kürsüsünde 43 Yıl*. Aziz Bey'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S.(1934, 28 İkinci Teşrin). *Bizim Jozefin Beykerimiz Safiye Hanım Neler Anlatıyor*. Safiye Ayla'nın Evi, İstanbul.

Danış, N.S.(1934, 5 Birinci Kanun). *İstanbul Valisi Bay Muhittin*. Muhittin Üstündağ'ın Makamı, İstanbul.

Danış, N.S. (1934, 12 Birinci Kanun). *Nezihe Muhittin Hanım Ne Âlemde*. Nezihe Muhittin Hanım'ın Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 2 İkinci Kanun). *Türk Sahnesinin Makyaj Kralı Behzat Hayatında İlk Defa Bize Mülakat Veriyor*. Behzat Haki Butak'ın Evi, İstanbul.

Hakkı, İ. (1935, 9 İkinci Kanun). *Cumhuriyet Müdde-i Umumisi Bay Kenan Yedigün Muharririne Neler Anlatıyor*. Adliye Sarayı, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 16 İkinci Kanun). *Dalgalar Arasında 43 Yıl: Türkiye'nin En Eski Kaptanı Bay Etem Bize Hayatını Anlatıyor*. Etem Bey'in Gemisi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 16 İkinci Kanun). *Şiir Kralı Florinalı Nazım'la İki Saat Baş Başa*. Şairin Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 23 İkinci Kanun). *Hazım'la Tanışmak İster misiniz?* Hazım Körmükçü'nün Evi, İstanbul.

Kayacan, S.İ. (1935, 30 İkinci Kanun). *Habibe Molla Kendini Nasıl Müdafaa Ediyor*. Habibe Molla'nın Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1935, 27 Şubat). *Saylav Türkan*. Türkan Örs Baştuğ'un Çalıştığı Okul, Ankara.

Danış, N.S. (1935, 6 Mart). *Kraliçelik Tahtından Operet Sahnesine...* Feriha Tevfik'in Evi, İstanbul.

Ataş, M. (1935, 6 Mart). *Saylav Fakihe Bursa Muharririmize Hayatını Anlatıyor*. Bursa Kız Lisesi, Bursa

Danış, N.S. (1935, 27 Mart). *Sahnenin En Zeki Kadın Sanatkârı: Bedia Ferdi*. Bedia Ferdi'nin Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 3 Nisan). *Operetin Sevimli Yıldızı Şevkiye*. Tepebaşında Bir Bahçe, İstanbul.

Es, H.F. (1935, 17 Nisan). *Değerli Bir Ressam ve İdareci: Namık İsmail Sanat Hakkındaki Düşüncelerini Anlatıyor*. Fındıklı Sahil Sarayı, İstanbul.

Es, H.F. (1935, 24 Nisan). *Encümend'i Dinlerken*. Ercümend Ekrem Talu'nun Evi. İstanbul.

Es, H.F. (1935, 10 Temmuz). *Yahya Kemal İle Konuştum*. Yahya Kemal'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 17 Temmuz). *Nazım'la Konuştum*. Bir Gazete Matbaası, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 7 Ağustos). *Reşat Nuri Anlatıyor*. Reşat Nuri Gültekin'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 9 İlk teşrin). *Sabiha Zekeriya Bize Hayatını Anlatıyor*. Sabiha Zekeriya Sertel'in Evi, İstanbul.

Nazif, N. (1935, 16 İlk teşrin). *Falih Rıfki İle Uzun Bir Konuşma*. Falih Rıfki Atay'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 30 İlk teşrin). *İmamaları Kiliseye Sokan Bir Bestekâr: Bimen*. Bimen Şen'in Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1935, 13 İkinci Teşrin). *Ressam Ramiz Gökçe Anlatıyor*. Ramiz Gökçe'nin Çalışma Odası, İstanbul.

Mim. (1935, 11 Birinci Kanun). *Değerli Bestekârimiz Hasan Ferit Bize Hayatını Anlatıyor*. Hasan Ferit Alnar'ın Çalışma Odası, İstanbul.

Tufan, A. (1935, 18 Birinci Kanun). *Doğu İlleri Genel Enspektörü Tahsin 32 Yılın Tarihini Anlatıyor*. Tahsin Uzer'in Evi. İstanbul.

Kandemir. (1936, 19 Şubat). *Üstat Cem*. İstanbul Boğazi, İstanbul.

Danış, N.S. (1936, 11 Mart). *Salih Bozak Muharririmize Hatıralarını Anlatıyor*. Salih Bozak'ın Evi, İstanbul.

Danış, N.S. (1936, 18 Mart). *Mühendislik Mektebinde Salih Murad'ı Dinlerken*. Mühendislik Mektebi, İstanbul.

Danış, N.S. (1936, 25 Mart). *Cahide İle Bir Konuşma*. Cahide Sanku'nun Evi, İstanbul.

Kandemir. (1936, 1 Nisan). *Fuat Köprülü Yedigün'e Anlatıyor*. Fuat Köprülü'nün Evi, İstanbul.

Nazif, N. (1936, 8 Nisan). *Ali Naci Karacan Yedigün'e Hayatını Anlatıyor*. *Tasvir-i Efkar* Gazetesi Ofisi, İstanbul.

Nazif, N. (1936, 13 Mayıs). *Münif Fehim*. Münif Fehim'in Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1936, 20 Mayıs). **Ressam Saylav B. Şevket**. B. Şevket Dağ'ın Çalışma Odası, İstanbul.

Yedigün Ekibi. (1936, 10 Haziran). **Hokkabaz ve Manyetizmacı Zati Sungur Maceralarla Dolu Hayatını Anlatıyor**. Zati Sungur' un Evi, İstanbul.

Kandemir. (1936, 1 Temmuz). **Milli Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı: M. Akif**. Şişli'de Bir Hastane, İstanbul.

Günay, H. (1936, 15 Temmuz). **Ödemişin En Ünlü Zeybeği İsmail Efe**. Danişmentli İsmail Efe'nin Ticarethanesi, İzmir.

Kandemir. (1936, 29 Temmuz). **Operatör Cemil**. Cemil Topuzlu'nun Evi, İstanbul.

Kandemir. (1936, 5 Ağustos). **İstanbul'un Eski Dostu General Şükrü**. Bir Bahçe, İstanbul.

Kandemir. (1936, 19 Ağustos). **General Cevat Savaş Hatıralarını Anlatıyor**. Cevat Çobanlı'nın Evi, İstanbul.

Yedigün Ekibi. (1936, 2 Eylül). **Yaşar Yedigün Objektifinde**. Belirsiz.

Adil, F. (1936, 9 Eylül). **Karikatür Sergisinde**. Bir Sergi Salonu, İstanbul.

Kandemir. (1936,16 Eylül). **Peyami Safa Anlatıyor**. Yedigün İdarehanesi, İstanbul.

Kandemir. (1936, 23 Eylül). **Sevimli Erzurum Saylavımız Nakiye**. Belirsiz.

Kandemir. (1936, 7 Birinci Teşrin). **İzmir Saylav'ı Hamdi Aksoy**. Hamdi Aksoy'un Evi, İstanbul.

Yesari, M. (1936, 21 Birinci Teşrin). **Kendimle Mülâkat**. Belirsiz.

Es, H.F. (1936, 28 Birinci Teşrin). **Adliye Vekilimiz Saraçoğlu Şükrü İle Bir Saat**. Şükrü Saraçoğlu'nun Evi, İstanbul.

İzzet, S. (1936, 4 İkinci Teşrin). **Operatör Ahmet Fahri Anlatıyor**. Ahmet Fahri'nin Çalıştığı Hastane, İstanbul.

Kandemir. (1936, 16 Birinci Kanun). **Necip Ali'yi Dinlerken**. Necip Ali Küçüka'nın Evi, İstanbul.

Kandemir. (1937, 13 İkinci Kanun). **Fazıl Ahmet'i Dinlerken**. Fazıl Ahmet Aykaç'ın Evi, İstanbul.

Kandemir, (1937, 3 Şubat). **Radyomuzun Yeni Yıldızı Ömer Rıza**. Ömer Rıza'nın Çalıştığı Radyo Ofisi, İstanbul.

Kandemir. (1937, 10 Şubat). *Mektepli Türk Mimarlarının Piri: Mimar Vedat*. Vedat TEK'in Evi, İstanbul.

Kandemir, (1937, 3 Mart). *Aktör Olan Doktor Emin Belig*. Emin Belig'in Çalışma Odası, İstanbul.

F.Ç. (1937, 17 Mart). *Malatya Mebus Bayan Mihri Pektaş*. Mihri Pektaş'ın Evi, İstanbul.

Kandemir, (1937, 24 Mart). *Doktor Olan Edebiyatçı Fahri Celal*. *Yedigün* Dergisi İdarehanesi. İstanbul.

Kandemir, (1937, 7 Nisan). *Berlin Yıldızı, Beşiktaşlı: Zehra Ahmet*. Bir Otel, İstanbul.

Kandemir.(1937, 12 Mayıs). *Bestekâr Mustafa*. Bestekâr Mustafa'nın Çiftliği, İstanbul.

Sait M. (1937, 19 Mayıs). *Şaşırtıcı Bir Adam: Münir Hayri*. Münir Hayri'nin Evi, İstanbul

Kandemir. (1937, 26 Mayıs). *M. Turhan Tan Anlatıyor*. M. Turhan Tan'ın Evi, İstanbul.

Kandemir. (1937, 2 Haziran). *Büyük Bir Sanatkâr: Tuğrakeş İsmail Hakkı*. Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul.

Tahir, K. (1937, 7 Temmuz). *Doktor Profesör ve Dilci Saim Ali*. Saim Ali'nin Çalışma Odası, İstanbul.

Eşkinat, Nusret. (1937, 28 Temmuz). *İlk Kadın Tayyarecimiz Sabiha Gökçen Anlatıyor*. Havacılık Okulu, Ankara.

Tahir, K. (1937, 4 Ağustos). *Genç Bir Afiş Üstadı: Ressam Tarık*. Belirsiz.

Toros, T. (1937, 11 Ağustos). *Toroslar'da Kadın Şairler: Andırınlı Hasibe*. Halkevi, Adana.

Pars, T. (1937, 10 İkinci Teşrin). *Feriha Tevfik Sahneden Niçin Çekildiğini Anlatıyor*. Feriha Tevfik'in Evi, İstanbul.

Münir, H. (1938, 18 İkinci Kanun). *3 Satırlık Havadis, 3 Ciltlik Hayat*. Selim Tunakan'ın Evi, İstanbul.

Münir, H. (1938, 8 Mart). *Yakup Kadri İle Bir Saat*. Y.K.Karaosmanoğlu'nun Evi, İstanbul.

Nazif, N. (1938, 15 Mart). *Kılıç Ali ve Bazı Hatıralar*. Belirsiz.

- Özel, S. (1938, 12 Nisan). *Türkiye’de İlk Kadın Memur Bayan Feride*. Feride Berkmen’in İş Yeri, Ankara.
- Münir, H. (1938, 17 Mayıs). *Değerli Bir kadın Romancı: Güzide Sabri*. Güzide Sabri’nin Evi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 19 Temmuz). *Burhan Toprak İle Bir Saat*. Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 26 Temmuz). *Edebiyat-ı Cedide’nin İçli Şairi: Hüseyin Siret*. Hüseyin Siret’in Evi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 2 Ağustos). *Hikmet Feridun Bize Hollywood Hayatını Anlatıyor*. Yedigün İdarehanesi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 16 Ağustos). *Hattatların Piri: Kamil Akdik*. Kamil Akdik’ in Çalışma Odası, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 6 Eylül). *Ali Canip Yedigün’e Anlatıyor*. Ali Canip Yöntem’in Evi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 20 Eylül). *Sabur Sami Anlatıyor*. Sabur Sami’nin Evi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 6 Birinci Teşrin). *Bükreş Elçimiz Hamdullah Suphi’yi Dinlerken*. Hamdullah Suphi Tanrıöver’ in Evi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 11 Birinci Teşrin). *Falih Rıfki İle Bir Konuşma*. Falih Rıfki Atay’ın Evi, İstanbul.
- Münir, H. (1938, 18 Birinci Teşrin). *Ressam General Halil Yarım Asırlık Sanat Hayatını Anlatıyor*. Ressam Halil Bey’in Çalışma Odası, İstanbul.
- Okan, N. A. (1938, 20 Birinci Kanun). *Ulu Atamızın Son Günleri*. Belirsiz.
- Münir, H. (1939, 10 İkinci Kanun). *İstanbul Mebusu General Kazım Karabekir*. Kazım Karabekir’in Evi, İstanbul.
- Okan, N. A. (1939, 31 İkinci Kanun). *İlk Türk Operatörü Hazım Paşa*. Hazım Paşa’nın Çalıştığı Hastane, İstanbul.
- Es, H.F. (1939, 11 Nisan). *Amerika Cumhurreisi Ruzvelt’in Karşısında*. Beyaz Saray, Amerika.
- Şevket E. (1939, 6 Haziran). *Maarif Vekili Hasan Ali Yücel’le Birlikte Bir Pazar*. Hasan Ali Yücel’in Evi, Ankara.
- Alaçam, S. (1939, 25 Temmuz). *Doktor Adnan*. Adnan Adıvar’ın Evi, İstanbul.

Alaçam, S. (1939,5 Eylül). *Ziraat Vekilimiz Muhlis Erkmen*. Muhlis Erkmen'in Çalışma Odası, Ankara.

Alaçam S. (1939, 28 İkinci Teşrin). *Sabiha Gökçen*. Türk Kuşu Alanı, Ankara.

Es, H.F. (1940, 9 İkinci Kanun). *Vali Konağında Bir Saat*. Vali Konağı, İstanbul.

Cavit, S. (1940, 16 İkinci Kanun). *Erzincan'dan Noksansız Gelen Tek Aile*. Muhlis Doğu'nun Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1940, 24 Eylül). *Sadri Ertem*. Sadri Ertem'in Evi. İstanbul.

Es, H.F. (1941, 27 Kanunu Sani). *Ahmet Emin Yalman Anlatıyor*. Ahmet Emin Yalman'ın Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1941, 15 Eylül). *Günün Sesi: Müzeyyen Senar*. Müzeyyen Senar'ın Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1942, 2 Şubat). *Saat Kralı Şem'i Usta*. Mustafa Şemi'nin Atölyesi, İstanbul.

Yücel, N. (1942, 16 Şubat). *Mümtaz Faik Kimdir ? Ulus Gazetesi* İdarehanesi, İstanbul.

Es, H.F. (1943, 10 Mayıs). *Tanın Yeniden Çıkarken... Tanin Gazetesi* idarehanesi, İstanbul

Es, H.F. (1944, 31 İkinci Kânun). *Sahnemizin Emektar Bir Yıldızı: Nuvart*. Nuvart Suat'ın Evi. İstanbul.

Es, H.F. (1944, 21 Şubat). *Değerli Kadın Romancımız Mebrure Sami Koray*. M.S.Koray'ın Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1944, 9 Nisan). *En Genç Başmuharrir Nadir Nadi*. Yedigün İdarehanesi, İstanbul.

Es, H.F. (1944, 16 Nisan). *İşte Yeni Bir Rejisör: Avni Dilligil*. Avni Dilligil'in Evi, İstanbul.

Es, H.F. (1944, 23 Nisan). *Yeni Bir Komedi Sanatkârı: Tevhit Bilge*. Tevhit Bilge'nin Evi, İstanbul.

Ataş, M. (1944, 9 Temmuz). *Uludağ'ın Çocuğu: Ekrem Karay*. Ekrem Karay'ın Evi, Bursa

Es, H.F. (1944, 19 İkinci Teşrin). *Şirket-i Hayriye Tarihe Karışırken*. Hayri Kaptan'ın Gemisi. İstanbul

- Bildik, C. (1946, 21 Temmuz). *Ahmet Emin Yalman*. Ahmet Emin Yalman'ın Çalışma Odası, İstanbul.
- Alpar, H. (1946, 28 Temmuz). *Mareşal Çakmak'ın Evinde*. Fevzi Çakmak'ın Evi, İstanbul.
- Bildik, C. (1946, 4 Ağustos). *Muhtar Üniversitenin İlk Rektörü: Sıddık Sami*. Sıddık Sami Onar'ın Çalışma Odası, İstanbul.
- Bildik, C. (1946, 11 Ağustos). *Nuri Demirağ*. Nuri Demirağ'ın Evi, İstanbul.
- Bildik, C. (1946, 24 Ağustos). *Demokrat Milletvekili Senihi Yürüten Neler Yapacağını Anlatıyor*. Demokrat Parti Ocağı, İstanbul.
- Bildik, C. (1946, 29 Eylül). *On bir Saat Konuşan Bir Vaiz: Yeşil Hoca*. Şemsettin Yeşil Hoca'nın Dükkanı, İstanbul.
- Özkırım, O. (1946, 20 Ekim). *Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer*. Reşat Şemsettin Sirer'in Çalışma Odası, Ankara.
- Özkırım, O. (1946, 27 Ekim). *Ulaştırma Bakanı: Şükrü Koçak*. Şükrü Koçak'ın Evi, Ankara.
- Özkırım, O. (1946, 3 Kasım). *İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer*. Şükrü Sökmensüer'in Çalışma Odası, Ankara.
- Özkırım, O. (1946, 17 Kasım). *Meclis Başkanımız Kazım Karabekir*. Kazım Karabekir'in TBMM'deki Çalışma Odası, Ankara.
- Abasıyanık, S.F. (1947, 19 Ocak). *Genç Edebiyatçılar*. Bir Gazete Matbaası, İstanbul.
- Abasıyanık, S.F. (1947, 2 Şubat). *Rakı Şişesinde Balık Olmak İsteyen Şair*. Orhan Veli Kanık'ın Evi, İstanbul.
- Nebioğlu, O. (1947, 9 Mart). *Kaybettiğimiz Dünya Çapında Bir Sanatkâr: Cemal Nadir*. Sanatçının Kaldığı Hastane, İstanbul.
- Abasıyanık, S.F. (1947, 9 Mart). *Burhanettin Tepsi ve Devlet Konservatuarı*. Burhanettin Tepsi'nin Evi, İstanbul.
- Vankulu N. (1947, 20 Nisan). *Yaşar Doğu*. Belirsiz.
- İmset, İ.H. (1947, 25 Mayıs). *En Meşhur Türk Hattatlarını Şehzadebaşı'nda Bir Evde Buldum*. Muhittin Benli'nin Evi, İstanbul.

Bildik, C. (1947, 15 Haziran). *Prenses Neslişah Yedigün'e İhtiraslarını Anlatıyor*. Bir Otel, İstanbul.

İmset, İ.H. (1947, 22 Haziran). *İlk Kadın Doktorlarımızdan Bugüne Kadar*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

İmset, İ.H. (1947, 6 Temmuz). *Kalbi Sağda Olan Doktor*. Mutemir Yazıcı'nın Muayenehanesi, İstanbul.

Abasıyanık, S.F. (1947, 13 Temmuz). *Uzun Ömer*. Galata Köprüsü, İstanbul.

Es, H.F. (1947, 3 Ağustos). *Hollywood'un Türk Yıldızı Turhan Bey İlk Türkçe Dersini Benden Aldı*. Bir Otel, Amerika.

Abasıyanık, S.F. (1947, 10 Ağustos). *Kraliçe'nin Evinde*. İnci İzmirli'nin Evi. İstanbul.

Bildik, C. (1947, 5 Ekim). *Prenses Nilüfer*. Prenses Nilüfer'in Kaldığı Ev, İstanbul.

Abasıyanık, S.F. (1947, 14 Aralık). *Şair Gazeteci: Faruk Gürtunca*. M. Faruk Gürtunca'nın Çalışma Ofisi, İstanbul.

Ülgen, H.B. (1948, 31 Mart). *İki Emekli Sima*. Darülaceze, İstanbul.

Abasıyanık, S.F. (1948, 17 Nisan). *Şeyh-ül Muallimin Ziya Şuhun'un Evinde*. Ziya Şuhun'un Evi, İstanbul.

Bildik, C. (1948, 24 Nisan). *Refik Halid Nasıl Gazeteci Olduğunu Yedigün'e Anlatıyor*. Refik Halit Karay'ın Çalışma Ofisi, İstanbul.

Bildik, C. (1948, 1 Mayıs). *Fıkra Muharriri Burhan Felek'in Evinde Bir Buçuk Saat*. Burhan Felek'in Evi. İstanbul.

Karaca, R. (1949, 14 Nisan). *Akşamcılar Arasında*. Eğlence Mekanları, İstanbul.

Karakuş, E. (1949, 14 Nisan). *Halk Saz Şairi: Âşık Veysel*. Yapıldığı Yer: Belirsiz.

Ülgen, H.B. (1949, 5 Mayıs). *Dindarlar Pavyonu*. Darülaceze, İstanbul.

Ülgen, H.B. (1949, 21 Temmuz). *Devlet Operası Sanatkârları İle Konuştum*. Bir Tiyatro Binası, İstanbul.

1.2. Anılar

- Abasıyanık, S.F. (1946). Aşiyân Müzesi. *Yedigün*, (719), 8-9,17.
- Abasıyanık, S.F. (1946). Atatürk İnkılap Müzesinde. *Yedigün*, (721), 4-5,12,19.
- Abasıyanık, S.F. (1947). Belediye Müzesi *Yedigün*, (722), 9,12.
- Abasıyanık, S.F. (1947). Türk İslam Eserleri Müzesinde. *Yedigün*, (725), 4-5,13,17.
- Abasıyanık, S.F. (1947). Şiir Sergisi de Olurmuş. *Yedigün*, (730), 9,17.
- Abasıyanık, S.F. (1947). Çiçek Pazarında Bir Gezinti. *Yedigün*, (732), 6,14.
- Alaçam, S. (1939). Ata'nın Hastalık Günleri. *Yedigün*, (331), 19-20.
- Alaçam, S. (1939). Ata'nın Hastalık Günleri. *Yedigün*, (332), 19-20.
- Alaçam, S. (1939). Ata'nın Hastalık Günleri. *Yedigün*, (333), 19-20.
- Aykut, Ş. (1936). Dünden Hatıralar... Malta'dan Bir Hatıra. *Yedigün*, (194), 9.
- Aykut, Ş. (1936). Dünden Hatıralar: Her Kırk Paraya Otuz Lira. *Yedigün*, (194), s.4.
- Aykut, Ş. (1937). Mehmet Akif Edirne'de. *Yedigün*,(201), s.12.
- Bengü, V.U. (1939). Ebedi Şef: İlk Savaş Günlerine Ait Hatıralar. *Yedigün*, (348), 8-9.
- Cemal, O. (1933). İstanbul'un Artık Kaybolan Tipleri: Macuncu. *Yedigün*, (24), 11-12.
- Cemal, O. (1933). Meddah Sururi Kimdir. *Yedigün*, (36), 9,18.
- Çalapala R. (1947). Türk Mizahının Büyük Üstadı: Cemal Nadir. *Yedigün*, (731), 12,16.
- Ertem, S. (1939). Sivri Sinek ve Bir Gece. *Yedigün*, (325), 8.
- Es, H.F. (1936). Bir Gazetecinin İtirafı. *Yedigün*, (176), 19-20,32.

- Es, H.F. (1939). Gezen Oteller. *Yedigün*, (321), 12-13,18.
- Es, H.F. (1942). Denizaltı Mektebinde Neler Gördüm. *Yedigün*, (500), 9.
- Es, H.F. (1943). Ahmet İhsan'sız Servet-i Funun'da. *Yedigün*, (515), 7-8.
- Es, H.F. (1946). Bu Asrın Sokağı: Hollywood Bulvar. *Yedigün*,(715), 4-5,18.
- Es, H.F. (1946). Marmara'dan Pasifik Kıyısına. *Yedigün*, (715), 8-9,17.
- Es, H.F. (1946). Marmara'dan Pasifik Kıyısına. *Yedigün*, (717), 8-9,13.
- Es, H.F. (1946). Marmara'dan Pasifik Kıyısına. *Yedigün*, (718), 8-9.
- Es, H.F. (1947). Marmara'dan Pasifik Kıyısına. *Yedigün*, (722), 6,17.
- Es, H.F. (1947). Marmara'dan Pasifik Kıyısına. *Yedigün*, (723), 6,17.
- Es, H.F. (1947). Marmara'dan Pasifik Kıyısına. *Yedigün*, (725), 8,18.
- Es, H.F. (1947). Adım Adım Amerika. *Yedigün*, (727), 6,15.
- Es, H.F. (1947). Adım Adım Amerika. *Yedigün*,(728), 6,15.
- Es, H.F. (1947). Adım Adım Amerika *Yedigün*, (729), 8,15.
- Giz, H.A. (1936). Berlin Elçisi Azmi Efendi ve Sefaret Hatıraları. *Yedigün*, (190), 19-20.
- Göknıl, A. (1937). Dünden Hatıralar. *Yedigün*, (203), 4.
- Gövsa, İ. A. (1933). Profesör Malş'a Ait Hatıralar. *Yedigün*, (23), 3-4,16.
- Gövsa, İ. A. (1940). Tahsil Hatıraları. *Yedigün*, (397), 4-5,15.
- Gövsa, İ. A. (1941). Balkan Gönüllüsünden Hatıralar. *Yedigün*, (411), 8-9.
- Gövsa, İ. A. (1947). Fecr-i Ati'den Bir Hatıra. *Yedigün*, (772), 14-15.
- Gündüz, A. (1939). Bir İmtihan Hatırası. *Yedigün*, (329), 8-9.
- Gündüz, A. (1939). Cancağızım Ömer Seyfettin. *Yedigün*, (338), 19,26.
- Güntekin, R.N. (1939). Mukaddes Hatıra. *Yedigün*, (307), 18-21.
- Güntekin, R.N. (1939). Aramızdan Bazıları: Bir Ruh Hastası. *Yedigün*, (318), 12,24.

- Kaya, Ş. (1942). Bir Muhasara Hatırası. *Yedigün*, (466), 8.
- Kutay, C. (1938). Onun Unutulmaz Hatıraları. *Yedigün*, (301), 14-16,24.
- Kutay, C. (1939). 20 Sene Farkla İki Hatıra. *Yedigün*, (348), 12-13.
- Nazif N. (1933). Bir Dostluğun Muhasebesini Yapıyor. *Yedigün*, (38), 3-7,18.
- Sait, M. (1933). Haşim'in Hatıraları Arasında. *Yedigün*, (15), 6-7.
- Sait, M. (1933). Sirkeci'de Bir Gece. *Yedigün*, (24), 3-5,7.
- Sait, M. (1933). Antikalar Arasında. *Yedigün*, (25), 3-5.
- Sait, M. (1933). 40 Dakika Ölümün Kucağında. *Yedigün*, (27), 10-11,17.
- Sait, M. (1937). Nuri Conker. *Yedigün*, (203), 6-8.
- Sevengil, R.A. (1935). Gazetecilik Hatıraları. *Yedigün*, (144), 1,4,30-31.
- Sevengil, R.A. (1936). Edebiyatçı Olmadığı Halde Edebiyat Tarihimize Geçen Bir İsim: Miralay Hulusi. *Yedigün*, (159), 15-16,32.
- Simavi, S. (1945). Velit'i Kaybettik. *Yedigün*, (620), 5,18.
- Söylemezoğlu, G.K. (1936). Eski Atina Elçisi Galip Kemali'den Venizelos Hakkındaki Hatırasını Dinleyiniz. *Yedigün*, (160). 11-13.
- Söylemezoğlu, G.K. (1937). Mareşal İzzet. *Yedigün*, (214), 7-8.
- Sükûti, D. (1937). Mehmet Akif'e Ait Bir Hatıra. *Yedigün*, (212), 21.
- Şevket, E. (1939). Ankara Radyosunda. *Yedigün*, (315), 14-16.
- Şevket, E. (1939). Pulcular Kulübü-Ankara. *Yedigün*, (317). 14-16.
- Şevket, E. (1939). Avrupa'nın En Modern İstasyonu. *Yedigün*, (325). 14-16.
- Tahir, K. (1937). Büyük Şairin Karşısında Son Dakikalar. *Yedigün*, (215), 14-17.
- Talu, E.E. (1936). Dünden Hatıralar... Hüseyin Cahit. *Yedigün*, (191), 6,21.
- Talu, E.E. (1936). Dünden Hatıralar... Beşinci Mehmet. *Yedigün*, (193), 12-13.

- Talu, E.E. (1936). Dünden Hatıralar: Niyazi Bey'in Geyiği. *Yedigün*, (197), 10,26.
- Talu, E.E. (1937). Dünden Hatıralar. *Yedigün*, (204), 12-13.
- Talu, E.E. (1937). Dünden Hatıralar: 31 Martta Geçirdiğim Korku. *Yedigün* (204), 12-13.
- Talu, E.E. (1943). Dünden Hatıralar. *Yedigün*, (517), 6-7.
- Tansel, B.T. (1943). Tefik Fikret'in Hayatı ve Aşiyamı. *Yedigün*, (549), 8,11.
- Yalçın, H.C. (1936). Çanakkale'de. *Yedigün*, (178), 5.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (267), 9-10.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (268), 13,20.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (269), 13,25.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (270), 9.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (271), 16,26.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (272), 16.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (274), 9.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (276), 9.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (277), 13.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (278), 26.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (279), 9.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercan'dan Babıali'ye. *Yedigün*, (280), 5.
- Yalçın, H.C. (1938). Yalova'da Bir Gece. *Yedigün*, (280), 5.
- Yalçın, H.C. (1938). Mercandan Babıali'ye. *Yedigün*, (281), 9.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (324), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (325), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (326), 4.

- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (327), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (328), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (329), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları. *Yedigün*, (330), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). Berlin İntibaları: Hülasa. *Yedigün*, (331), 9.
- Yalçın, H.C. (1939). Medeniyetin Alametleri. *Yedigün*, (332), 4.
- Yalçın, H.C. (1939). İngiltere Notları. *Yedigün*, (333), 4.
- Yalçın, H.C. (1941). Vapur Kamarasında. *Yedigün*, (445), 4.
- Yalçın, H.C. (1941). Servet-i Funun'u Ziyaret. *Yedigün*, (460), 4.
- Yalçın, H.C. (1942). Uzun Bir Yolculuğa Başlarken. *Yedigün*, (499), 4.
- Yalçın, H.C. (1942). Kahire Yolunda. *Yedigün*, (500), 4.
- Yalçın, H.C. (1943). Yataklı Vagonda Bir Gece. *Yedigün*, (535), 4.
- Yesari, M. (1933). Tuluatçıların Piri: Abdurrezak. *Yedigün*, (9), 6,16.
- Yesari, M. (1933). Sahneye Çıkan İlk Türk Aktörü: Üstat Fehim. *Yedigün*, (30), 3-4,19.
- Yesari, M. (1936). Yakacık Mektupları. *Yedigün*, (197), 11-12.
- Yesari, M. (1936). Yakacık Mektupları. *Yedigün*, (198), 18-19.
- Yesari, M. (1937). Yakacık Mektupları. *Yedigün*, (207), 11,20.
- Yesari, M. (1937). Yakacık Mektupları. *Yedigün*, (208), 12-13.
- Yeşim, R.Ş. (1945). Tuluatımızın Kahramanları. *Yedigün*, (642), 5-6,15.

1.3. Yararlanılan Kaynaklar

Adalı, N. ve bşk. (1977). “İsmail Dümbüllü”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, c. 2: 172.

Adalı, N. ve bşk. (1979). “Muhsin Ertuğrul”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, c.3: 82-83.

And, M. (1984). “Dev Bir Sahne Sanatçısının Ardından”, *Hürriyet Gösteri*, (45), 46-50.

Arcıman, R.A., Arcıman S. (1947). *Sahne ve Müzik Sanatkârlarımız*, Ankara: Ziraat Bankası Yayınları, 8.

Aydın, Y. (1999). Hasan Ferit Alnar’ın Besteciliği. *Orkestra*, c.38, (301), 30-32.

Ayvazoğlu, B. (2007). *Florinalı Nazım ve Şaşalı Edebiyatı*, (1.Baskı). İstanbul Kapı yayınları,

Ayverdi, S. (2001). *Hey Gidi Günler Hey Sâmîha Ayverdi Külliyyatı*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, 28-32.

Behzat Haki Butak. (1971). *Türk Tiyatrosu*, c.40, (391), 11.

Bektaş, İ. (2013). *Milli Mücadelede Bir kadın Üsteğmen: Kara Fatma*, (1.Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları,

Biret, İ. (2005). *Komik-i Şehir Naşit Bey ve Çocukları*, (1.Baskı). İstanbul: Doğan Kitap,

Çoruh T., Albayrak A., Günaydın H., (2004). *Bimen Şen*, Ankara: Engürü Türk Müziği Derneği,

Çoruk, A. Ş. (2008). *Mizah Şairi Fazıl Ahmet Aykaç*, İstanbul: Kitapevi,

Demirayak, S. (2011). *Aydın’ın Üç Efesi*, Aydın: Tuna Matbaacılık,

Ersaraç, İ. (2003). Ramiz’i Yitireli Elli Yıl Oldu. *Hürriyet Gösteri*, (245), 60-61.

Gövsâ, İ. A. (1945). “Neyzen Tevfik”, *Türk Meşhurları Ansiklopedisi*, İstanbul *Yedigün* Neşriyatı Yayınları, c.4: 284-285.

Gövsâ, İ. A. (1945). “Yunus Nadi Abalıoğlu”, *Türk Meşhurları Ansiklopedisi*, İstanbul: *Yedigün* Neşriyatı Yayınları, c.7: 284-285.

Gülendam, R. (2011). *Burhan Cahit Morkaya*, (1.Baskı), İstanbul: Kesit Yayınları,

Gültekin, V. (1943). *Sinema ve Tiyatro Artistlerimiz*, İstanbul: İktisadi Yürüyüş Matbaası,

Günel, G. (2010). *Münif Fehim Özarman ve Sanatı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güngör, S.(1974). *Ses sanatkârlarımız*, İstanbul: Gündüz Yayınevi, 9-14.

Gürün, D. (2010). *Ateş Kuşu Semiha Berksoy*, (1.Baskı). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,

Hazım Körmükçü'nün Hayatı. (1942). *Türk Tiyatrosu*, c.1, (146), 11-21.

İnan, S. (2013). *Atatürk Döneminin Entelektüel Bir Politikacısı Necip Ali Küçük* Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi,

Karaaslan, M. (2016). *Türkiye'de Batı Müziğinin İlk Kadın Temsilcilerinden Nimet Vahit Hanım*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Ankara Devlet Konservatuarı, Ulusal Müzik ve Sahne Sanatları Sempozyumu, Bildiriler, 374-388.

Karaca, Ş. (2004). *Güzide Sabri Aygün: Hayatı, Sanatı ve Türk Edebiyatındaki Yeri Üzerine Bir İnceleme-Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Karataş, T. (2011). *Hüseyin Siret*, İstanbul: Timaş Yayınları,

Kırılmış, İ. T. (2014). *Yaşar Nezihe Bükülmez*, Ankara: Gece Kitaplığı,

Oktay, A. (1993). *Türkiye'de Popüler Kültür*, (1.Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,

Özdemir, N. (2014). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bir Cemiyet Kadını: Nakiye Elgün*, (1.Baskı). Ankara: Phoenix Yayınları,

Özsezgin, K. (1981). Namık İsmail (1890-1935). *Milliyet Sanat Dergisi*, (29), 1-2.

ÖZSOY, İ. (2003). 18 Yıllık *Yedigün*: Bugün 20 Yaşında Gazetelere Rakip Dergi. *Popüler Tarih*, (31), 90-93.

Öztürk, H. (2004). Rüyaların ve Sembollerin Işığında İbiş'in Rüyasından Nahit'in Hakikatine. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (15), 12-14.

Sağlam, S. (1999). [Kozanoğlu, Abdullah Ziya/ Ratip Tahir Burak] Kızıl Tuğ'dan Karacaoğlan'a. *Türk Yurdu*, c.19, (139/14), 362-368.

Sedes, S. İ. (1941). Cahide Sonku. *Yeni Mecmua*, , c.5, (92), 8-10.

Şehsuvaroğlu, B.N.(1959). *Ressam Ali Sami Boyar*, İstanbul: İsmail Akgün Matbaası,

Tarañç, B. (2005). *Operet Kralının Gizli Dünyası: Muhlis Sebahattin*, İzmir: Berrak Tarañç Yayınları,

Topuz, H. (2003). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, (1.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi, 143.

Toros, T. (1984). Türk Karikatürü'nün Babası Cemil Cem. *Tarih ve Toplum Yeni Yaklaşımlar*, (4), 32-35.

Ünver, A. S. (1955). *Hattat ve Tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer: Hayatı ve Eserleri*, İstanbul: 50 Sanat Sever Yayınları,

Yücebaş, H. (1957). *Cemal Nadir: Hayatı-Karikatürleri-Hatıraları*, İstanbul: Dizerkonca Matbaası,

Zekâ, N. (1985). Türk Şiir Krallığı ve Florinalı Nazım. *Sanat Olayı*, (36), 20-21.

Zobu, V. R. (1956). Halide Pişkin. *Türk Tiyatrosu*, c.26, (299), 11-13.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Mehmet Akif ERGİN

Uyruğu: T.C.

Doğum Yılı ve Yeri: 1980-Ortaköy

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	17.06.2003

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2006-2017	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Araştırmacı

Yabancı Dil

İngilizce

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORIJİNALLIK RAPORU

Tez Başlığı / Konusu:

17/05/2019

Yedigün Mecmuasındaki Röportaj ve Anılar Üzerine Bir Araştırma

Yukarıda başlığı belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 183 sayfalık kısmına ilişkin, 26/12/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 2 (Yüzde iki) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi inceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

17/05/2019

Mehmet Akif ERGİN

Adı Soyadı : Mehmet Akif ERGİN
Öğrenci No : 10920110045
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Programı : Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Statüsü :Y. Lisans

DANIŞMAN
Prof. Dr. Alâattin KARACA
17/05/2019

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR
17/05/2019

Doç. Dr. Bekir KOÇLAR
Enstitü Müdürü